

JAAARVERSLAGLEGGING 2022

Inhoudsopgave

1. Bestuursverslag	2
▪ Voorwoord Raad van Bestuur	3
▪ Waardecreatiemodel	6
▪ 1.1 Het Erasmus MC	7
▪ Missie, visie, kernwaarden en integriteit	8
▪ Maatschappelijke ontwikkelingen	11
▪ Koers 23	11
▪ Duurzame bedrijfsvoering	31
▪ Stakeholdersdialoog	40
▪ 1.2. Organisatie	42
▪ Algemene structuur en organogram	43
▪ Financiën	46
▪ Treasury	55
▪ Risico en Interne controle	59
▪ Erasmus MC Holding BV	65
▪ 1.3. Kerntaken	67
▪ Patiëntenzorg	68
▪ Onderzoek	74
▪ Ondersteuning	77
▪ Onderwijs en Opleiden	80
▪ Valorisatie	83
▪ 1.4. Bijlagen bij bestuursverslag	85
▪ Bijlage 1: Toelichting Nationaal Programma Onderwijs: deel onderwijs	86
▪ Bijlage 2: Toelichting Nationaal Programma Onderwijs: deel onderzoek	91
▪ Personalia en nevenfuncties Raad van Bestuur	92
▪ Personalia en nevenfuncties Raad van Toezicht	96
2. Verslag Raad van Toezicht	97
3. Jaarrekening	102
4. Overige gegevens	203
Bijlage	211

1. Bestuursverslag

Voorwoord Raad van Bestuur

In dit jaarverslag blikken we trots, maar met gemengde gevoelens terug op 2022. Voor het eerst konden we herstellen van de covid-pandemie, al blijven we alert op mogelijke ontwikkelingen. Maar wederom zien we hoe onvermoede ontwikkelingen wereldwijde impact hebben, en ook het Erasmus MC raken. In februari '22 ontvlamt een oorlog op Europees grondgebied, die een energiecrisis aanjaagt en leidt tot ernstige vormen van schaarste, inflatie, en explosief stijgende prijzen van onze basisbehoeften en van loonkosten.

In de gezondheidszorg zien we de effecten van een veranderende demografie almaar sterker op de voorgrond treden: steeds meer mensen hebben behoefte aan zorg, steeds minder mensen nemen deel aan het arbeidsproces en kunnen die zorg verlenen. Dat alles maakt dat we op het terrein van duurzaamheid, goed werkgeverschap en innovatief werken nog sneller moeten acteren dan we al deden.

We gaan met 2023 financieel gezien een uitdagend jaar tegemoet. In 2022 hebben we alles op alles gezet om daar klaar voor te zijn.

Trots op onze medewerkers

We zijn trots op de passie en inzet waarmee de mensen van het Erasmus MC in die turbulente arena weer hebben gewerkt aan onze missie: een gezonde bevolking en excellente zorg door onderzoek en onderwijs, en op wat zij daarbij hebben bereikt. Denk aan de extra aandacht voor preventie en vroege opsporing van darm- en longkanker door het Kanker Instituut en de afdeling Maatschappelijke Gezondheidszorg. Of aan de ziekenhuisverplaatste nazorg voor nierpatiënten door het Transplantatie Instituut. Het zijn voorbeelden van duurzame zorg en innovatie die passen in het Integraal Zorgakkoord dat het ministerie van VWS in 2022 heeft afgesloten met zorgaanbieders en patiëntenorganisaties.

Onderscheidend onderwijs

Met de landelijke invoering van modulair en flexibel opleiden van gespecialiseerd verpleegkundigen en medisch ondersteuners, waaraan onze Erasmus MC Academie veel heeft bijgedragen, versnellen we het carrièrepad van schaarse, hooggespecialiseerde zorgprofessionals, zoals IC-verpleegkundigen. Ons wetenschappelijk onderwijs is gericht op toekomstbestendige gezondheidszorg en grote maatschappelijke vraagstukken. Dat doen studenten zelf via Geneeskundestudenten In De Samenleving (GIDS). Maar we zien het ook in onze nieuwe onderzoeksmaster Genomics in Society.

Innovatie door bundeling van krachten

We hebben in 2022 weer grote stappen gezet met de Convergentie, waarin we onze krachten bundelen met die van de TU Delft en de Erasmus Universiteit Rotterdam om gezamenlijk antwoorden te vinden op de meest urgente en complexe maatschappelijke vraagstukken van onze tijd. Samen met honderden samenwerkingsverbanden maken we zo de ambitie van het Erasmus MC waar om regionaal, landelijk en Europees een academische motor te zijn die samenwerkingen aanjaagt, leidt en faciliteert, en de regio verbindt met nationale en internationale ontwikkelingen. Ook digitale innovaties kregen weer ruim baan. Van de ontwikkeling van een landelijke infrastructuur voor de toepassing van kunstmatige intelligentie in ons wetenschappelijk onderzoek (Health-RI) tot het ontwerp van de patiënten-app Digitaal Verbonden.

We investeren in onze gebouwen

We blijven werken aan de modernisering en uitbreiding van ons vastgoed. Zo zijn we begonnen met de renovatie van het gebied rondom de Ee-toren, waarin onze onderzoeksfaciliteiten zijn gevestigd. Zowel de Ee-toren als de gebouwen van het Sophia Kinderziekenhuis zijn hard toe aan renovatie om te blijven voldoen aan de eisen van deze tijd. Met het Programma Campus Ontwikkeling werken we aan onze toekomstbestendigheid door de gebiedsontwikkeling van het voormalige Dijkzigt-terrein.

We creëren waarde op alle niveaus

De maatschappelijk waarde van het onderwijs, het onderzoek en de complexe, tertiaire zorg die het Erasmus MC levert, is evident. Daarbij betrekken wij ook andere of bredere maatschappelijke opgaven, zoals klimaatverandering en de gezondheidskloof, getuige de vele nieuwe Green Teams waarin medewerkers zelf werken aan verduurzaming.

Met *impact research* verstevigen we de link tussen laboratoriumonderzoek en de behoeften van de samenleving. En ons toekomstige onderwijscurriculum Erasmusarts2030 zal de link leggen tussen academische vorming, technologie en maatschappelijke relevantie.

Het meerjarig programma Workwise, ten slotte, illustreert hoe wij voor én met onze medewerkers werken aan een plezierige, aantrekkelijke werkomgeving en goed werkgeverschap.

Koersen op een toekomstbestendige gezondheidszorg

De gemene deler van al onze activiteiten is dat zij voortvarend inspelen op onze eigen strategische ambities en op de enorme uitdagingen waar de Nederlandse gezondheidszorg voor staat. Die uitdagingen zijn ook leidend in de doelstellingen van het Integraal Zorgakkoord (IZA). We zijn er klaar voor om in 2023 onze strategische agenda Koers23 goed af te sluiten en in Koers28 onze nieuwe strategische ambities te formuleren.

Tot slot kent ook de Raad van Bestuur zelf veranderingen in 2022. Het is het eerste jaar 'zonder Ernst', het jaar waarin we Jos Aartsen bedanken voor een geweldige interim-periode en waarin we Dirk Schraven van harte welkom heten. Met zijn aantreden is het bestuur weer voltallig.

Stefan Sleijfer

Joke Boonstra

Paul Boomkamp

Dirk Schraven

Zo voegt het Erasmus MC waarde toe aan de samenleving

Waardecreatiemodel 2022

1 Met deze waardevolle input werken wij

16.907
medewerkers*

4.169
studenten

1.215
bedden*

300
samenwerkingen
regionaal, nationaal en internationaal

Publieke gelden

€38 miljoen
investeringen in hoogwaardige
medische apparatuur

474.863
m² vloeroppervlakte

2 Technologie & Toewijding vormen onze strategie

De medische mogelijkheden, levensduur, vergrijzing en ongelijkheid nemen toe terwijl zorgprofessionals schaars zijn en geld eindig is. Disruptieve sociale en technische innovaties en onconventionele samenwerkingen en keuzes zijn nodig voor goede gezondheid en zorg in de toekomst. Daarin spelen preventie, digitalisering, duurzaamheid, een coachende rol van de zorgprofessional, meer regie door de patiënt en maatwerk op moleculaire en zelfs nanoschaal een belangrijke rol.

Missie:

Een gezonde bevolking en excellente zorg door onderzoek en onderwijs

Visie:

Erkend leidend in innovaties voor gezondheid en zorg

Strategie:

- Onderscheidend innoveren
- Aandacht voor medewerker en organisatie
- Positioneren als partner

Kerntaken

- Patiëntenzorg
- Onderzoek & Valorisatie
- Onderwijs & Opleiden

3 Dit is onze output en impact op mens en milieu

Patiëntenzorg

Wij behandelen patiënten met complexe zorgvragen, zeldzame aandoeningen of acute zorgbehoeften met academische zorg van wereldniveau. In ons UMC voltrekken zich dagelijks wonderen die de kwaliteit van leven verbeteren en de levensduur verlengen.

30.288
opnames

628.904
polikliniekbezoeken

8,6
patiënttevredenheid

Hoge ROBIJN-score
(graadmeter aandeel
hoog-complexe zorg)

56 door de overheid erkende expertisecentra voor zeldzame aandoeningen en participatie in 23 van de 24 European Reference Networks

Onderzoek & Valorisatie

Ons wetenschappelijk onderzoek helpt ziekten en aandoeningen begrijpen, voorspellen, behandelen en voorkomen. Samen met de TU Delft, Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) en private partijen bouwen we een robuust ecosysteem voor innovaties en bieden we antwoord op de gezondheidsvragen van de toekomst.

5.800
wetenschappelijke publicaties

264
promoties

1.980
promovendi

82 nieuwe licenties, patenten en uitvindingen

5 convergentie-initiatieven met EUR en TU Delft:

>50 projecten en > 500 betrokken wetenschappers

82
opleidingen

Onderwijs & Opleiden

Wij leiden de zorgprofessional van de toekomst op met uitstekend onderwijs.

Aandacht voor medewerkers

Wij zijn de grootste werkgever in de regio Rotterdam. Onze medewerkers doen hun betekenisvolle werk met toewijding, lef en doorzettingsvermogen. Wij werken continu aan het aantrekkelijk maken en houden van hun baan door opleidingen, carrièreperspectief en programma's voor gezondheid en inclusiviteit.

5,9
ziekteverzuim

4,3
op schaal van 6 werke-
vlogenheid

150
participatie-
medewerkers
(doel 2025: 400)

Duurzame bedrijfsvoering

Onze bedrijfsvoering is doelmatig en integer. Zo gaan wij verantwoord om met publieke middelen. Daarnaast maken wij de transitie naar een circulaire organisatie en verkleinen we onze klimaatimpact.

2,2 miljard
omzet*

84.184
ton CO₂-uitstoot
doel 2030: 55% minder
uitstoot dan in 2019

19%

recycling van ons afval

40%

doel 2024

30

Green Teams waarin medewerkers zelf werken aan verduurzaming

26

deelnemende laboratoria aan duurzaamheidsprogramma LEAF

Hiermee dragen we bij aan de volgende VN-Sustainable Development Goals

1.1 Het Erasmus MC

Missie, visie, kernwaarden en integriteit

Het Erasmus MC is geworteld in Rotterdam: wereldstad, wereldhaven, en voor talloze mensen vooral een thuis. Elke dag weer werken onze medewerkers, vrijwilligers en studenten met toewijding, passie en kennis van zaken aan de drie hoekstenen van het Erasmus MC:

- Veilige en excellente zorg voor patiënten met complexe zorgvragen, zeldzame aandoeningen of acute zorgbehoeften.
- Onderscheidend onderwijs dat ambitieuze, nieuwsgierige en getalenteerde studenten aanspreekt en ontwikkelt en opleidt en inspeelt op de zorg- en gezondheidsvraagstukken van vandaag én morgen.
- Internationaal toonaangevend wetenschappelijk onderzoek dat ziekten en aandoeningen helpt te begrijpen, voorspellen, behandelen en voorkomen.

In het Erasmus MC handelen we vanuit het besef dat zorg, onderzoek en onderwijs het beste tot hun recht komen door een grote diversiteit aan (zorg)medewerkers, wetenschappers, studenten en docenten. Deze diversiteit aan talent maakt het Erasmus MC een omgeving waar iedereen zich thuis kan voelen en zich optimaal kan ontwikkelen, en waar we met ons onderwijs, onderzoek en onze patiëntenzorg steeds effectiever kunnen inspelen op de behoeften van een demografisch veranderende wereld.

Missie

De manier waarop wij waarde toevoegen, ligt besloten in onze missie: *een gezonde bevolking en excellente zorg door onderzoek en onderwijs.*

Visie

Onze ambities volgen uit onze visie: *erkend leidend in innovaties voor gezondheid en zorg.*

Kernwaarden

De manier waarop we waarde willen toevoegen, volgt uit onze kernwaarden: *verantwoordelijk, verbindend en ondernemend.*

Verantwoordelijk

Wij nemen verantwoordelijkheid en leggen verantwoording af. Aan de patiënt en zijn naasten bijvoorbeeld, aan de mens met een zorgbehoefte, aan de student, aan de maatschappij én aan elkaar. Ons werk is van toegevoegde waarde: wij doen de juiste dingen en die doen we goed. Wij zijn professioneel en integer, maar tegelijkertijd ook transparant. We delen kennis en inzichten. Anderen mogen ons aanspreken op ons resultaat en gedrag. Of het nu gaat om het gedrag van de medewerkers van het Erasmus MC als individu, of om dat van onze organisatie als geheel.

Verbindend

Verbinden is voor het Erasmus MC een manier om te verbeteren en te innoveren. Samen bereik je immers meer. Onze medewerkers zijn teamspelers die zich verbonden voelen met patiënten, studenten

en met de waarden van het Erasmus MC. Ze zijn betrokken, geïnteresseerd en tonen inlevingsvermogen. Met partners, binnen en buiten onze organisatie, werken we samen op basis van vertrouwen en respect. Als Erasmus MC bevinden we ons niet alleen midden in de stad, maar ook midden in de samenleving. Met onze blik naar buiten staan we open voor vragen en wensen van de patiënt, de student en de maatschappij. Nu én in de toekomst.

Ondernemend

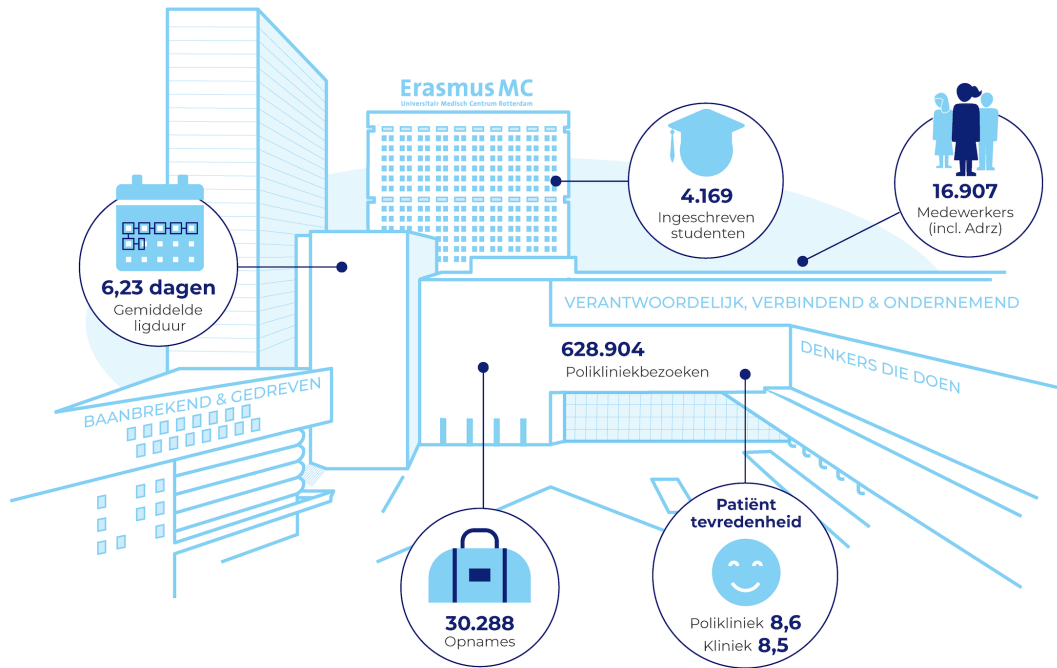
Waar het Erasmus MC mogelijkheden ziet voor vernieuwing of verbetering, nemen we initiatief. Het Erasmus MC is ondernemend: we signaleren kansen en anticiperen daarop. We wachten niet af, maar weten van aanpakken en kaarten dingen aan. Met lef, ambitie en optimisme.

Integriteit

Het Erasmus MC vervult als universitair medisch centrum een maatschappelijke functie op het gebied van onderzoek, onderwijs en patiëntenzorg. Om die functie optimaal te kunnen vervullen, vanuit het volste vertrouwen van de samenleving, is integriteit even wezenlijk als vanzelfsprekend. Als maatschappelijke organisatie wil en moet het Erasmus MC transparant, inclusief en betrouwbaar zijn, daarvoor haar verantwoordelijkheid nemen en dit ook op elk niveau uitstralen.

In een organisatie waar duizenden medewerkers, studenten, patiënten en bezoekers elkaar dagelijks ontmoeten, heeft iedereen op de een of andere manier te maken met de verschillende aspecten van integriteit, zoals betrouwbaar handelen en oprecht communiceren. Integriteit is een eerste voorwaarde voor professioneel gedrag binnen organisaties. Voor de medewerkers van het Erasmus MC hebben we daarom de toepasselijke wet- en regelgeving samengebracht met onze normen en waarden, in een overkoepelend integriteitsdocument. Het is een levend document, dat we waar nodig blijven ontwikkelen en ook actief onder de aandacht van medewerkers brengen.

Erasmus MC in cijfers 2022

Maatschappelijke ontwikkelingen

De toegankelijkheid van de zorg staat onder druk door een krappe arbeidsmarkt in combinatie met een stijgende zorgvraag door vergrijzing, een toename van overdraagbare én niet-overdraagbare aandoeningen en door nieuwe therapeutische mogelijkheden. Klimaatveranderingen en globalisering leiden daarnaast tot meer en nieuwe ziekten én vragen om duurzame oplossingen – de zorg laat een grote CO₂ footprint na.

Oorlogen en andere rampen elders in de wereld zetten de betaalbaarheid van de zorg nog extra onder druk – denk aan de exponentieel gestegen energieprijzen door de oorlog in Oekraïne, de stijgende inflatie en daardoor de grote loonkostenstijging.

Dit alles vereist preventie om de zorgvraag in te dammen en versnelde innovatie om de zorg efficiënter en effectiever te maken. Het Erasmus MC zet daarom volop in op innovatie, duurzaamheid en slimmer werken.

Koers 23

Koers23 is de vijfjarenstrategie van het Erasmus MC, met een looptijd van 2019 tot en met 2023. In deze strategie, met als motto Technologie & Toewijding, staan drie ambities centraal:

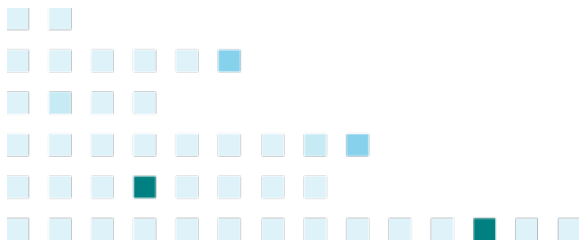
1. **Onderscheidend innoveren**, met een focus op technologie en data;
2. **Aandacht voor medewerker en organisatie**, waarbij persoonlijke aandacht en ontwikkeling, diversiteit en vitaliteit van de medewerkers, en een effectieve inrichting van de interne organisatie centraal staan;
3. **Positioneren als partner**, waarin we inzetten op de patiënt als partner én op het werken aan regionale, nationale en internationale samenwerking.

Deze ambities vertalen we op diverse manieren naar onze organisatie:

- De Convergence-alliantie tussen TU Delft, Erasmus MC en de Erasmus Universiteit Rotterdam dient om de grote maatschappelijke uitdagingen te adresseren, door transdisciplinaire innovaties te realiseren op het snijvlak van biomedische en natuurwetenschappen, geneeskunde, technologie, informatiewetenschappen en sociale wetenschappen.
- Technologie dient om capaciteit efficiënter te benutten, denk aan procesautomatisering (robotisering), Artificial Intelligence, digitale technologie en integraal capaciteitsmanagement. We willen het eerste technische UMC van Nederland zijn.
- Het programma Diversiteit & Inclusie en de app #Zouikwatzeggen, om onveilige situaties te melden, dienen 'Aandacht voor medewerker en organisatie'. Programma's als Hart voor Erasmus MC en Challenge en Support ondersteunen vitaliteit en veerkracht. Jong Erasmus MC geeft jonge medewerkers een platform en zichtbaarheid.
- Regionale, nationale en internationale samenwerkingsverbanden representeren 'Positioneren als partner', waarmee we conform het Integraal Zorgakkoord vorm geven aan passende zorg.

Onderscheidend innoveren

De gelijktijdige opkomst van digitale technologie, kunstmatige intelligentie, big data en robotica is een van de meest fundamentele nieuwe ontwikkelingen van onze tijd. Meer en meer vormen digitale innovaties een integraal en vanzelfsprekend onderdeel van oplossingen in de gezondheidszorg. We hebben ook in 2022 gebouwd aan de contouren van een toekomst waarin grote innovaties in gezondheid en zorg plaatsvinden op het snijvlak van biomedische en natuurwetenschappen, geneeskunde, techniek en informatiewetenschappen.

Technisch georiënteerd UMC

Het is onze ambitie leidend en onderscheidend te zijn in het vormgeven van de gezondheidszorg van de toekomst door de inzet van technologie en data. De vervolgstappen die we met de TU Delft en de Erasmus Universiteit Rotterdam in 2022 hebben gezet binnen de Convergentie, bekrachtigen onze ambitie om het eerste technisch georiënteerde UMC van Nederland te zijn. Daarnaast gebruiken we innovatie en technologie om de zorg duurzamer te maken, zowel materieel, door duurzaam gebruik van materialen op de IC, als financieel, door te sturen op de inzet van dure geneesmiddelen.

Met dank aan onze omgeving en onze partners

We kunnen deze ambitie waarmaken dankzij onze bijzondere omgeving. Het hart daarvan wordt gevormd door de stad Rotterdam, met een in alle opzichten diverse bevolking die zich kenmerkt door een mentaliteit van aanpakken, een stad ook met ambities op het gebied van Life Sciences & Health. Daar omheen het grote en diverse achterland van Zuidwest-Nederland, met 4,5 miljoen inwoners, vele ziekenhuizen, drie universiteiten (Rotterdam, Leiden, Delft) en in Zeeland dochter Admiraal de Ruyterziekenhuis (Adrz). En als internationaal ondersteunend en faciliterend kader hebben we de Europese Unie, en natuurlijk de rest van de wereld als het gaat om onze duurzame samenwerkingsverbanden met onderzoeksinstituten.

De Convergentie

Door in de Convergentie de traditionele scheidingslijnen tussen academische instituten en disciplines te doorbreken én binnen en buiten de regio samen te werken met een groot aantal publieke en private partners, versterken we onze innovatiekracht. Hiermee geven we invulling aan onze ambitie het eerste technische UMC van Nederland te zijn.

Thema's en programma's

De Convergentie kent 5 programma's:

1. **Resilient Delta** - versterken van de veerkracht in deltagebieden, waar meer dan twee derde van de grootste steden ter wereld zijn gevestigd.
2. **Health & Technology** – vormgeven van gezondheid en gezondheidszorg in de toekomst.
3. **AI, Data & Digitalisation** – benutten van kunstmatige intelligentie, data en digitalisering voor een betere maatschappij.
4. **Pandemic & Disaster Preparedness** – betere voorbereiding op toekomstige pandemieën en rampen die gezondheid en samenleving kunnen bedreigen met het Pandemic & Disaster Preparedness Center (PDPC).
5. **Healthy Start** – werken aan een betere en gezondere toekomst voor volgende generaties.

Binnen deze programma's lopen inmiddels tal van projecten om klimaatverandering, duurzaamheid, druk op de gezondheidszorg, verstedelijking, digitalisering, pandemie en rampenparaatheid aan te pakken en de kans op een gezond en weerbaar leven voor kwetsbare kinderen te vergroten.

Werkagenda 2023-2026

Na de succesvolle opstartfase hebben de besturen van de TU Delft, het Erasmus MC en de Erasmus Universiteit Rotterdam in augustus 2022 opdracht gegeven voor de ontwikkeling van een breed gedragen 'Werkagenda Convergentie 2023 - 2026' als routekaart voor de oprichtingsfase van een School of Convergence, waarbinnen de vijf thema's een plek zullen krijgen.

De School of Convergence zal transdisciplinair onderzoek, onderwijs en valorisatie van lopende (en nieuwe) initiatieven onder één dak brengen.

In de hierop volgende secties lichten we de ontwikkelingen rond twee van de vijf Convergence-programma's toe: Health & Technology en Healthy Start.

Health & Technology

Binnen het programma Health & Technology werken de Convergentie-partners aan de bevordering van:

- levenslange gezondheid, van voor de geboorte tot het levenseinde,
- sociaaleconomische gelijkheid in gezondheid(szorg),
- preventie en vroege diagnostiek om de gezondheid proactief in stand te houden,
- individueel afgestemde nauwkeurige medische behandeling voor iedereen.

Impuls programma

In het Impuls-programma van Health & Technology werken in 17 multidisciplinaire programma's 34 Convergence postdocs en 34 Principal Investigators van Erasmus MC en TU Delft samen aan tweejarige technische zorginnovatieprojecten. Hierbij zijn nieuwe samenwerkingen gerealiseerd met Norwegian University of Life Sciences, Centre for Automation and Robotics (Madrid), Oxford University. Met een eigen budget van € 2,4 miljoen en € 18,9 miljoen aan externe financiering geeft het impulsprogramma uitdrukking aan het vliegwieleffect van de Convergentie.

Wetenschappelijke opbrengsten: 59 wetenschappelijke publicaties, 30 in voorbereiding, 32 master theses, de ontwikkeling van academische cursussen, een laboratorium, prototypes en data-protocollen en de uitbouw van een clinical trial tot een patient study.

Open Mind Call

De Open Mind Call honoreerde 27 onderzoeksprojecten waarin ten minste twee van de drie Convergentie-instellingen participeerden.. Onderzoekslijnen: Fundamentals of Health & Disease, Improving Health Journeys, Technology Supported Transitions in Health(care), Human Centered Technology & AI for Health.

Wetenschappelijke opbrengsten: het ontwerp van een camera die werkt met alpha-straling, een werkend prototype van het CloudWalker exoskelet voor dwarslaesiepatiënten, en een microscoop voor het bestuderen van levende cellen voor en na protontherapie.

Health & Technology Flagships

Na selectie door een internationaal panel van wetenschappers zijn op 6 juli 2022 tien Flagship Programs gelanceerd. Deze onderzoeksprogramma's werken de komende vijf jaar aan innovaties op het gebied van preventie, organisatie van de zorg en de re-integratie van patiënten. De Flagships bestaan uit wetenschappelijke consortia (met 100+ nieuwe onderzoeksposities) waarin meer dan 250 wetenschappers uit de technische, sociale en medische wetenschappen intensief samenwerken met bijna 40 externe, private partijen en maatschappelijke stakeholders. Elk programma heeft een omvang van ca. € 5 miljoen per jaar.

De Flagships:

1. **Integrative Neuromedicine** - gericht op het samenbrengen en coördineren van verschillende typen kennis om het inzicht in en de behandeling van over neurologische aandoeningen te verbeteren.
2. **Protect ME** - Proactive Technology-supported prevention and Mental Health in adolescence ontwikkelt instrumenten waarmee jongeren met mentale gezondheidsproblematiek eerder kunnen worden geïdentificeerd en geholpen.
3. **Convergent Imaging Facility en Innovation Center (CIFIC)** dicht de kloof tussen biomedisch onderzoek en de technologische ontwikkeling van microscopen en versnelt innovatie en toepassing.
4. **Healthy Joints** voorkomt, diagnosticeert en behandelt (gepersonaliseerd) artrose.
5. **Organ Transplantation: making unsuitable donor organs suitable** verbetert de kwaliteit van donororganen om het tekort aan geschikte donororganen tegen te gaan.
6. **Consultation Room 2030** zoekt naar manieren om de druk op zorgsysteem te verlichten met de systematisch inzet van digitale technologie, met oog voor de behoeften van patiënten.
7. **ALIVE** - onderzoekt manieren van (medisch) gegevensgebruik waarmee interventies kunnen worden afgestemd op de kenmerken en overtuigingen van elke individuele patiënt.
8. **Personalized, Real-Time Health Impact of Climate Change and Pollution** meet real-time gezondheidseffecten van klimaatverandering en verontreiniging op individueel niveau voor betere behandelingsstrategieën en effectiever gezondheidsbeleid.

9. **Convergence in a dish** combineert cellulaire modellen, moleculaire technologieën en rekenkundige modellen om de rol van genetica en omgeving in ziekte diversiteit te begrijpen, en behandeling en ziektepreventie te verbeteren.
10. **Convergence Human Mobility Center** ontwerpt gebruiksvriendelijke technologie om patiënten met een beroerte toegang te geven tot intuïtieve en gebruiksvriendelijke gezondheidszorg op afstand.

Twintig niet voor een flagship geselecteerde Health & Tech consortia ontvangen daarnaast in totaal zo'n € 600.000 ontwikkelingsfinanciering. Zo blijven 540 wetenschappers actief betrokken bij de Health & Tech community. Deze projecten komen ook in aanmerking voor de volgende selectieronde. Doel voor 2023 is om de 10 erkende Flagships een goede start te geven en 2 nieuwe Flagships te benoemen.

Het Science, Education & Innovation Festival in de Rotterdamse Van Nelle Fabriek op 8 december 2022 bracht meer dan 500 wetenschappers, medisch experts, beleidsmakers, ondernemers en studenten samen rond de vraag: hoe maken wij onze gezondheidszorg toekomstbestendig? De grote belangstelling laat zien dat we geslaagd zijn in de ambitie om een ecosysteem rond Health & Technology te creëren.

Healthy Start

In 2022 is het convergentieprogramma Healthy Start uitgebouwd tot een volwaardig netwerkplatform voor transdisciplinair wetenschappelijk onderzoek. In het programma werken bijna 200 onderzoekers, zorgverleners, lokale en nationale beleidsmakers samen aan de ambitie om de kansen te verbeteren in de eerste 25 jaar van elk mensenleven; van conceptie tot volwassenheid. Zo kunnen we met ons transdisciplinair wetenschappelijk onderzoek werkelijk positieve maatschappelijke impact realiseren voor onze toekomstige generaties.

Ambities

De medische en maatschappelijke problemen die Healthy Start adresseert, worden veroorzaakt door combinaties van omstandigheden, zoals leefomgeving, milieuverontreiniging, onderwijs en een gebrek aan vaardigheden die helpen om het leven vorm te geven. Het programma werkt aan zes ambities die min of meer chronologisch door de eerste 25 jaar van het leven lopen:

1. Vermindering van gezondheidsverschillen in de eerste 1000 dagen.
2. Zorginnovatie voor ouder en kind.
3. Stimulering van beweging van chronisch zieke kinderen.
4. Verbetering van de mentale gezondheid van jongeren.
5. Aanpak van jeugdcriminaliteit en verslaving.
6. Verhoging van de sociale participatie van adolescenten en jongvolwassenen.

Eerste onderzoeksprogramma's

Om verschil te kunnen maken voor nieuwe generaties, heeft het programma de eigen onderzoeksagenda opgesteld in cocreatie met jongeren en ouders. Aan de hand hiervan heeft Healthy Start in 2022 de basis gelegd voor de onderzoeksprogramma's waar in 2023 12 PhD-studenten en 12 postdocs mee aan de slag gaan. Het onderzoek is evenzeer gericht op de oorsprong van gezondheidsverschillen tussen kinderen als op strategieën die gezondheidsverschillen vanaf de vroegste momenten in het mensenleven kunnen verminderen.

Healthy Start School

In 2022 heeft het programma ook de eerste stappen gezet in de ontwikkeling van een Healthy Start School, als toekomstig (inter)nationaal centrum voor opleiding en onderzoek gericht op jongeren en op programma's om jongeren betere kansen te geven.

Green Team De Circulaire IC

De Nederlandse gezondheidszorg is verantwoordelijk voor 7 % van de nationale CO2-uitstoot. Deze milieu-impact wordt mede veroorzaakt door productie, transport, gebruik en verwijdering van medische producten. Het Green Team van onze intensive care werkt daarom aan verduurzaming van de materiaalstroom met de ambitie van een volledig circulaire IC in 2030.

7 hotspots

Op basis van een materiaalstroomanalyse (in 2021) focust het Green Team van de IC zich op 7 'hotspots' in het totale materiaalverbruik: 1) verpakkingen van vloeibare stoffen (zoals infusen), 2) kunststof slangen, 3) niet-steriele handschoenen, 4) kunststof wegwerpkleding (zoals isolatieschorten), 5) incontinentiematten, 6) chirurgische maskers en 7) injectiespuiten (inclusief verpakking). Deze materialen worden in de hele zorgsector in enorme hoeveelheden verbruikt. Oplossingen voor de verduurzaming hiervan kunnen dus landelijke impact hebben.

Kansen op verduurzaming

In samenwerking met de onder meer TU Delft en leveranciers zoekt het Green Team over vier hoofdwegen naar de beste kansen op verduurzaming van de hotspots: Refuse (niet meer gebruiken), Reduce (minimalisering van gebruik), Re-use (langer gebruik), en Recycle (hergebruik van materialen). Voor elk product worden wetenschappelijk onderbouwde doelstellingen geformuleerd; van bewuster verbruik van wegwerpmaterialen tot samenwerking met fabrikanten om ontwerp of samenstelling van materialen te verduurzamen. Voorbeelden uit 2022:

- Onderzoek naar vermindering van de milieubelasting van spuiten (inclusief verpakking) heeft verschillende verduurzamingsstrategieën opgeleverd die afvalscheiding, langer gebruiken of recycling mogelijk kunnen maken.
- Met een materiaalanalyse heeft het Green Team aangetoond dat kunststof dialysezakken goed te recyclen zijn. In 2023 wil het Green Team dat werkelijk mogelijk maken.
- Overleg met Infectiepreventie heeft opgeleverd dat vaak een duurzamere afweging kan worden gemaakt bij het weggooien van (niet gebruikte) materialen. Het Green Team werkt aan de daarvoor benodigde bewustwording onder het zorgpersoneel.
- Uit onderzoek bleek dat de afgiftestand van infuuspompen veilig en zonder kwaliteitsverlies van 3 naar 2 milliliter kon worden verlaagd. Deze ene milliliter bespaart de IC jaarlijks 1500 infuuszakken en 5000 spuiten.

Dure geneesmiddelen

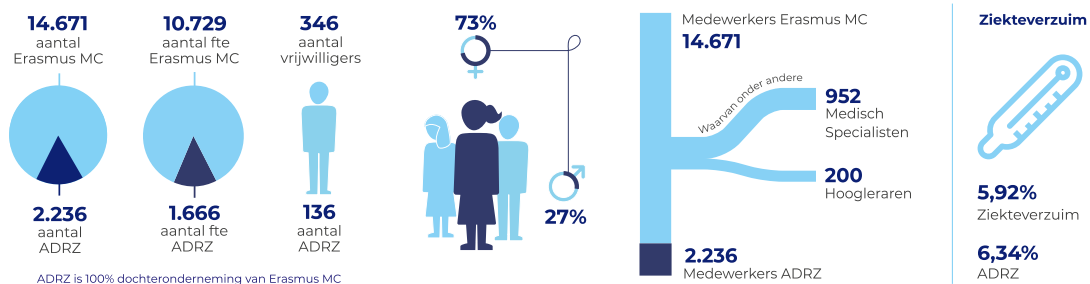
Ieder jaar verschijnen er fantastische, nieuwe innovaties op de geneesmiddelenmarkt. Tegelijk vormen dure geneesmiddelen een enorme kostenpost voor het Erasmus MC: in 2021 ging het om circa € 250 miljoen - en de kosten stijgen nog. Scherp sturen op gebruik, aanschaf en omgang met dure geneesmiddelen is cruciaal voor de toekomstbestendigheid van de gezondheidszorg:

- Oncologen en oncologisch-apothekers hebben in 2022 onderzoek gedaan naar optimale start- en afrondingsmomenten van dure therapieën voor specifieke patiëntgroepen. En aan individuele finetuning van (zeer kostbare) chemokuren en immunotherapie, op basis van individuele kenmerken zoals lichaamsgewicht. Een verlaging van enkele milligrammen kan besparingen en duurzaamheid opleveren bij gelijke effectiviteit. En bij gelijktijdige behandeling van patiënten met dezelfde medicatie hoeven we minder restanten weg te gooien.
- Op initiatief van apothekers van het Erasmus MC, Radboud UMC en UMC Groningen werken beroepsverenigingen NVZA, NVMO, NVALT en NVvH aan een veldnorm Heruitgifte Orale Oncolytica. Deze bevat afspraken over het verantwoord terugnemen en heruitgeven van deze dure geneesmiddelen om tientallen miljoenen aan verspilling te voorkomen.
- In het Connect & Go-project krijgen kankerpatiënten op vrijwillige basis hun immunotherapie via een elastomeerpomp. Deze biedt hun de vrijheid om de afdeling tijdens de behandeling te verlaten.

Aandacht voor medewerker en organisatie

Het Erasmus MC wil voor elk van onze medewerkers een veilige, diverse, inclusieve organisatie zijn, met aandacht voor duurzame inzetbaarheid. Alleen dankzij het talent, de inzet en de betrokkenheid van al onze medewerkers hoort het Erasmus MC bij de absolute top in zorg, onderzoek en onderwijs. Als werkgever zet het Erasmus MC zich in voor de ondersteuning, het behouden en het aantrekken van medewerkers. Dat is hard nodig: omdat de druk op de zorg almaar toeneemt, zullen tekorten op de arbeidsmarkt de komende jaren blijven groeien.

Medewerkers 2022

Programma Workwise

Vanuit de urgentie om medewerkers aan te trekken en te binden is in 2022 het Erasmus MC-programma Workwise gestart, dat werkt aan een snelle en organisatiebrede aanpak van de vraagstukken rond werkgeverschap, werkomgeving, en arbeidsmarkt. Ook de introductie van techniek en digitalisering in het werk, en de impact daarvan op onze medewerkers, wordt daarbij meegenomen. De 4 Workwise-thema's hebben hun wortels in de Koers23-ambitie Aandacht voor Medewerkers en Organisatie:

1. Binnenhalen van nieuw talent
2. Aantrekkelijke werkomgeving
3. Aandacht & leiderschap
4. Vernieuwend organiseren

In gelijknamige kopgroepen met medewerkers uit alle geledingen van de organisatie krijgen bovengenoemde thema's vorm. kopgroepen rapporteren aan het programmabestuur (de cockpit), dat wordt voorgezeten door Erasmus MC-bestuurslid Joke Boonstra. Een programmadirecteur stuurt Workwise aan. Er is veel enthousiasme en inzet vanuit de medewerkers.

Project Hart voor Erasmus MC

De mentale en fysieke vitaliteit en veerkracht van al onze medewerkers is het fundament van onze organisatie. Het vitaliteitsplatform Hart voor het Erasmus MC, ontstaan tijdens coronapandemie, werkt aan de versterking van die veerkracht en vitaliteit: webinars, workshops, trainingen, coaching en informatie. Speerpunten van Hart voor Erasmus MC: werkdruk en werkenergie, samenwerken, teamsfeer, en waardering.

Resultaten 2022 (selectie)

- De opleiding van meer dan 60 peer-supporters, die effectief en op een professioneel niveau steun kunnen bieden aan collega's die in hun werk te maken krijgen met ingrijpende gebeurtenissen die persoonlijke, emotionele impact hebben.
- De training 'Leiderschap en Vitaliteit' voor leidinggevendenden. In 2022 is deze als vast onderdeel toegevoegd aan ons leiderschapsprogramma.
- Het zelfmanagementprogramma Grip op je Gezondheid, gericht op medewerkers die regelmatig tegen hun grenzen aanlopen, helpt met het vinden van de balans in werk en privé.
- Webinars en teamsessies over het verlagen van werkdruk en het vergroten van werkplezier. Dit aanbod helpt ook om dergelijke onderwerpen bespreekbaar te maken.

Fit in de nacht

Het project PerfectFit@Night meet de effectiviteit van interventies uit de pilot 'Fit in de Nacht' (een ZonMw-onderzoeksproject vanuit onze afdeling Maatschappelijke Gezondheidszorg) om slaap en duurzame inzetbaarheid van mensen met nachtdiensten te verbeteren. PerfectFit@Night wordt in 2024 afgerond.

Jong Erasmus MC

Ruwweg de helft van al onze medewerkers is jonger dan 35 jaar. Op de werkvloer ontmoeten zij elkaar vooral incidenteel en beroepshalve. Wat nog ontbrak was een meer informele plek waar jonge medewerkers elkaar kunnen vinden en ontmoeten en met en van elkaar kunnen leren – vanuit gedeelde trots op het Erasmus MC en het plezier om hier te werken. Op initiatief van jonge medewerkers en gefinancierd als Koers23-project is daarom in 2022 het netwerk Jong Erasmus MC van start gegaan, onder leiding van een achtkoppig bestuur.

Kernwaarden

De kernwaarden van Jong Erasmus MC: benaderbaar, laagdrempelig, breed toegankelijk en actief – minimaal eens in de zes weken organiseert het netwerk een event; van barbecue tot silent disco tot kijkjes in de keuken(s) van het Erasmus MC. Met inzet van mailings, intranet, social media en vooral aansprekende events (zoveel mogelijk gratis) is Jong Erasmus MC in één jaar tijd uitgegroeid tot een vaste waarde voor de jonge medewerker in het Erasmus MC.

Diversiteit & Inclusie

Erasmus MC staat midden in de maatschappij. We zijn een internationale organisatie met veel diversiteit. We streven naar een diverse samenstelling van teams in alle lagen van de organisatie. Ook onze studenten hebben diverse culturele en religieuze achtergronden. Via onze Taskforce D&I en het D&I Office ondersteunen we structureel initiatieven om diversiteit & inclusie te versterken.

Taskforce D&I

Sinds 2021 werkt de Taskforce Diversiteit & Inclusie, ondersteunend door het D&I Office, aan de inbedding van D&I in alle lagen en processen van het Erasmus MC. Beleid, plannen en concrete doelen tot en met 2027 zijn vastgelegd in ons Gelijkheid, Diversiteit en Inclusie Plan (GDIP). Vanuit de Taskforce werken zes focusgroepen aan de realisering van het GDIP. Ook zijn D&I onderdeel van het programma van onze graduate school en onze opleidingsvisie Erasmusarts2030. De afdeling Human Resources biedt een instrument (stappenplan) aan voor een inclusief wervings- en selectieproces. Hoogleraren en afdelingshoofden krijgen bij hun benoeming nu standaard de opdracht om aandacht voor D&I expliciet mee te nemen in het takenpakket. Het percentage vrouwelijke hoogleraren in het Erasmus MC komt in 2022 uit op 24,2% (streefcijfer: 25%). Het onderwerp D&I leeft ook getuige de 77 mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt die hier werken – én aan de 100 collega's die zich hebben aangemeld om hen te begeleiden.

Graadmeter voor werkgeverschap en cultuur

Diversiteit en inclusie in de werkomgeving zijn in relatief korte tijd structurele aandachtspunten geworden voor het Erasmus MC als werkgever.

Enkele voorbeelden uit 2022:

- de ondertekening van de Charter Diversiteit op 22 september door ons bestuurslid Joke Boonstra;
- het hijsen van de regenboogvlag ter viering van de Pride Week in juni;
- de publicatie van D&I-nieuws en informatiepagina's op respectievelijk onze intranetsite Agora en de publieke website erasmusmc.nl.
- de online trainingsreeks 'Diversiteit en Inclusiviteit in het onderwijs' voor onze docenten;
- een workshop over inclusief leiderschap tijdens de Erasmus MC Managementdagen in april;
- acht webinars over onbewuste vooroordelen in het najaar (met telkens ruimte voor 100 deelnemers) en in oktober 2 webinars over interculturele communicatie;
- De uitreiking van de Erasmus MC onderwijsfellowship (in 2022 voor het eerst ingesteld) aan neurowetenschapper Geeske van Woerden, die zich ervoor inzet dat iedereen een thuis kan hebben in het Erasmus MC, ongeacht gender of geaardheid.

Programma Challenge & Support

Het Challenge & Support-programma is een initiatief van kinderhematoloog Anne de Pagter. De ambitie: hoogwaardige, ontwikkelingsgerichte *evidence-based* ondersteuning bieden aan medisch professionals. En toewerken naar een cultuur waarin professionele persoonlijke ontwikkeling van zorgprofessionals normaal is. Deelnemers voeren 6 gesprekken met een coach uit de Challenge & Support-coachpool.

Onderzoek toont aan dat deze vorm van coaching effectief is: meer ervaren autonomie in het werk, minder stress, beter herstelvermogen, betere werk-privébalans en versterking van persoonlijke hulpbronnen (zoals veerkracht en optimisme).

Sinds 2019 biedt het Erasmus MC het programma daarom breed aan medisch specialisten (in opleiding) aan. In 2022 is het aantal vakgroepen dat in het Erasmus MC heeft deelgenomen aan Challenge & Support gegroeid van ca. 35 naar 63.

Dankzij de samenwerking met steeds meer partners (FMS, VNVA, LHV, De Jonge Specialist, IGJ) is het wetenschappelijk onderzoek naar Challenge & Support in 2022 verbreed met twee nieuwe coachingsprogramma's:

1. **Lift your Talent** - gericht op verpleegkundigen en verpleegkundig specialisten.
2. **Match your future** - gericht op studenten.

IOC Research Grant

Bijzonder mooi is dat de trial gekoppeld aan Lift Your Talent in 2022 als eerste niet-Amerikaanse trial een IOC Research Grant heeft ontvangen van het Institute of Coaching, verbonden aan de Harvard Medical School.

App #Zouikwatzeggen

Sinds oktober 2022 kunnen alle medewerkers en studenten van het Erasmus MC gebruikmaken van de app #zouikwatzeggen. Amsterdam UMC is verantwoordelijk voor het oorspronkelijke initiatief en ontwerp van deze app. Onze ombudsman heeft een aangepaste versie in het Erasmus MC gelanceerd om medewerkers en studenten een veilig en gebruiksvriendelijk instrument te geven waarmee zij ongewenste ervaringen binnen onze organisatie eenvoudig kunnen melden.

Praktisch instrument

#Zouikwatzeggen is een praktisch, drempelverlagend instrument, dat ook de toegankelijkheid van onze zes vertrouwenspersonen vergroot. Zo draagt de app bij aan preventie, sociale veiligheid, bewustwording en een organisatiecultuur waarin grenzen en persoonlijke perspectieven ten aanzien van professioneel gedrag en omgangsvormen op de werkvloer makkelijker bespreekbaar zijn.

Vertrouwen

De app versterkt het vertrouwen dat iedere melding van ongewenst, grensoverschrijdend gedrag in het Erasmus MC professioneel en vertrouwelijk wordt opgepakt en behandeld. Daarnaast geeft de app informatie voor wie wordt aangesproken op bepaald gedrag, en wat medewerkers en studenten kunnen doen die als omstander vragen hebben bij bepaald gedrag.

Robotic Process Automation (RPA)

Allerlei veelvoorkomende, repetitieve administratieve handelingen die medewerkers nu nog zelf uitvoeren, kunnen kostenefficiënt worden uitgevoerd door robots (opgebouwd uit software). RPA is een nuttige, noodzakelijke oplossing die ons helpt om ook in de toekomst de zorg te kunnen blijven verlenen die we willen verlenen.

Samenwerking Dijkzigt

Onze Zorgadministratie werkt al een aantal jaren met Robotic Process Automation. In 2022 startte een samenwerkingsproject tussen de Zorgadministratie en het thema Dijkzigt. In de tweede helft van '22 zijn daarvan de eerste vruchten geplukt met de specifieke toepassing van RPA. Enkele voorbeelden:

- Robotisering van het autorisatieproces bij afspraken met patiënten. Dat zorgt op de werkvloer voor een duidelijke vermindering van de administratieve lasten.
- Registratie van de artsen betrokken bij de zorg voor iedere patiënt op de Spoedeisende Hulp (SEH).
- De inzet van RPA bij de gegevensoverdracht van verwijsbrieven naar ons ziekenhuisinformatiesysteem HiX (nog in ontwikkeling).

Opschaling

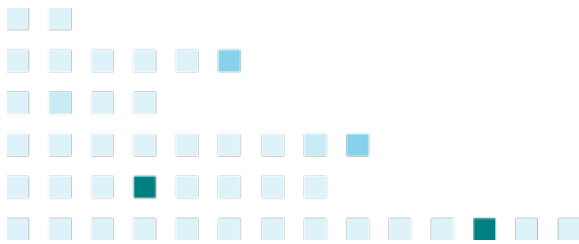
In 2022 lag de focus op processen waarin geen afweging of beslissing van een zorgprofessional nodig is. Vanaf 2023 richten we ons op die opschaling en op de kansen voor trajecten waarin tussen mens en robot meer samenspel bestaat.

Digitale visiteplanning

Met de ontwikkeling van digitale visiteplanning hebben medewerkers van de afdeling Systeemziekten de organisatie van de artsenvisites in 2022 naar een hoger niveau getild. De ochtendvisites van de zaalartsen verliepen op basis van beschikbaarheid, wat kon leiden tot knelpunten en wachttijden voor verpleegkundigen. Verpleegkundigen, artsen en teammanagers hebben met de afdeling Informatie & Technologie een digitaal planbord ontwikkeld voor de visiteplanning. Dat leidt tot tijdwinst en meer efficiëntie, wat ook het werkplezier verhoogt. Ook de patiënten op de afdeling weten nu beter wanneer zij hun arts of verpleegkundige zullen zien.

Positioneren als partner

We zetten in op de patiënt als partner, op het werken aan regionale samenwerking en op netwerken in de keten. Om een optimale maatschappelijke impact te realiseren, positioneert het Erasmus MC zich als academische motor en aanjager van regionale, nationale en internationale samenwerkingen en netwerken. Wij verbinden de regio daarbij met nationale en internationale ontwikkelingen en werken doorlopend aan betekenisvol partnerschap met andere zorgaanbieders, kennisinstellingen, gemeentes, overheden en bedrijven.

Regionale samenwerking

In 2022 konden we het 50-jarig bestaan vieren van de stichting Samenwerkende Rijnmond Ziekenhuizen (SRZ), waarin de negen ziekenhuizen in de regio Rijnmond op bestuurlijk niveau werken aan de bevordering van kwaliteit en veiligheid. Die verbetering heeft in 2022 onder meer vorm gekregen met projecten in het programma Samen voor Kwetsbare Ouderen 010 (SVKO010) gericht op doorstroom in de keten en comfortabel thuis wonen van kwetsbare ouderen.

Internationale samenwerking

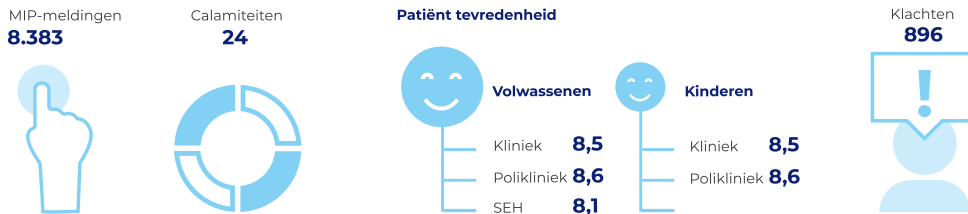
Ook internationaal hebben we in 2022 op diverse niveaus een leidende rol gehad, met de lancering van het eerste Nederlandse Health Outcome Observatory als een van de hoogtepunten. Dit observatorium is instrumentaal voor de beweging naar waardegedreven zorg. Het is een resultaat van het H2O-project van de European University Hospital Alliance (EUHA) waarin het Erasmus MC samen met andere vooraanstaande universitair medische centra participeert. Essentieel is ook het besluit van de Europese Commissie om de European Reference Networks (ERNs) door te zetten tot in elk geval 2027. Het Erasmus MC is lid van 23 van 24 ERN's (en in twee gevallen ook coördinator), die zijn gericht op Europese samenwerking op het gebied van zeldzame en complexe ziekten in de zorg voor patiënten, in het wetenschappelijk onderzoek en in het onderwijs.

Patiënt als partner

In ons streven om de patiënt – als partner – zelf regie te geven over hun behandeling en kwaliteit van leven hebben we in 2022 flinke stappen kunnen zetten met de eerste lancering van de app Digitaal Verbonden en het digitale platform CumuluZ waarop deze app zal draaien. Met het oog op het sleutelwoord preventie speelt ook de opening van ons LeefstijlZorgloket hierin een rol. Zo nemen wij als academisch ziekenhuis op verschillende manieren de regie vanuit onze verantwoordelijkheid voor de gezondheid van Rotterdammers, Nederlanders, Europeanen, wereldburgers.

Kwaliteit patiëntenzorg 2022

Patiëntenapp Digitaal Verbonden

Het Erasmus MC-programma Digitaal Verbonden verenigt drie kernbegrippen in de gezondheidszorg van de toekomst, in overeenstemming met het Integraal Zorgakkoord: de patiënt als partner, de digitale transformatie, en de juiste zorg op de juiste plek ('dichtbij huis als het kan, naar het ziekenhuis als het moet'). Via twee gelijk opgaande ontwikkelingen zoekt Digitaal Verbonden de beste aansluiting van technologische en digitale innovatie op de behoeften van patiënten en zorgverleners:

1. Ontwikkeling van een interactieve patiëntenapp. De app geeft patiënten via hun mobiele telefoon of tablet toegang tot hun eigen medische informatie, inclusief het hoe, wat, wie en waar van hun behandeling. Ook vereenvoudigt de app de communicatie met zorgverleners. Zo kunnen patiënten er zelf afspraken inplannen en wijzigen, vragenlijsten invullen, lab-uitslagen, medische beelden, video's en folders bekijken. Dit stelt patiënten en zorgverleners in staat om werkelijk samen te beslissen over de beste zorg, op basis van complete informatie.
2. Ontwikkeling van het CumuluZ zorgplatform, een initiatief van de NFU waarin het Erasmus MC het voortouw neemt. Het belangrijkste doel is het creëren van een centrale, uniforme architectuur voor de veilige en afgeschermdde verzameling en uitwisseling van patiëntgegevens in de Nederlandse zorg. Digitaal Verbonden geeft hier toegang toe. CumuluZ vergroot ook de toegankelijkheid van deze data voor wetenschappelijk onderzoek. De patiënt behoudt hierbij altijd de controle over wie wat mag inzien.

Idee van een patiënt

Het mooiste aan deze ontwikkeling is dat het idee hiervoor kwam van een patiënt die nu zelf deel uitmaakt van het ontwikkelingsteam dat in krap één jaar tijd een functionerende basisversie (Minimum Viable Product, MVP) heeft gerealiseerd. Eind 2022 waren 32 zorgpaden in het Erasmus MC bezig met de implementatie en vanaf 2023 beginnen er pilots om de app in de praktijk te testen.

Waardevolle aanvulling

De app is nadrukkelijk bedoeld als aanvulling op onze huidige zorgverlening; het programma gaat uit van een bereik van maximaal 75% van onze patiënten (en mantelzorgers). In 2022 hebben expertisecentrum Pharos, ons eigen Erasmus MC patiëntpanel en het Klinisch Team van Digitaal Verbonden meegedacht over uiterlijk, functies en het gebruiksgemak van de app. Voor patiënten die de app niet willen of kunnen gebruiken (bijvoorbeeld vanwege laaggeletterdheid of een gemis aan digitale vaardigheden) blijft onze zorgverlening volledig intact. Bovendien zal ons nieuwe Patiënten Service Centrum alle nodige hulp bieden bij het installeren en in gebruik nemen van de app.

Samenwerking en netwerken

Erasmus MC staat als toonaangevend Universitair Medisch Centrum midden in Rotterdam, in het hart van de regio Zuidwest-Nederland. Vanuit onze maatschappelijke verantwoordelijkheid is het onze ambitie internationaal impact te hebben op de gezondheid van individuen en op die van de samenleving als geheel. Daarom willen wij een drijvende kracht zijn achter innovaties op het gebied van gezondheid en zorg. Of het nu gaat om het adequaat behandelen van patiënten, zorgen voor toegankelijke zorg in de regio, het bevorderen van gezondheid, het doen van onderzoek of het opleiden van onze professionals van morgen. Dat doen we samen met onze partners, zowel regionaal, als nationaal en internationaal.

De derdelijns zorg is altijd onderdeel van de gehele zorgketen van de individuele patiënt. Samenwerken is immers voorwaardelijk voor het welslagen van de ambities uit het Integraal Zorgakkoord (IZA), in het bijzonder voor het vormgeven van passende zorg.

Integraal Zorgakkoord ondertekend

Op 16 september 2022 heeft de NFU samen met alle andere partners in de gezondheidszorg het Integraal Zorgakkoord (IZA) ondertekend. Met het IZA spreken alle partners in de zorgketen af om de almaar stijgende zorgkosten de zoveel mogelijk te beperken. Sleutelwoorden hierin zijn doelmatigheid (passende zorg) en regionale samenwerking. Het Erasmus MC ondersteunt de ambities van het Zorgakkoord.

Onze kracht ligt in de nauwe verbinding tussen onze drie kerntaken: zorg, onderzoek en onderwijs. Als academisch centrum hebben we de verantwoordelijkheid zorgprofessionals van de toekomst op te leiden. Onze focus op tertiaire zorg en versterking van het academisch profiel is van invloed op de juiste invulling van de opleiding. Ook hier zoeken wij de verbinding met onze partners. Binnen deze samenwerkingen realiseren wij toekomstbestendige oplossingen voor het tekort aan gespecialiseerd personeel. Gezamenlijk onderzoek en opleiden zijn belangrijke verbindende factoren binnen onze samenwerkingsverbanden.

Regionale Samenwerking

In Rotterdam Rijnmond is er een sterke focus op netwerkvorming en samenwerking. Door digitalisering en technologische innovatie wordt de reikwijdte hiervan steeds groter. En overkoepelend in Zuid-West Nederland streven we als academisch centrum naar uitbreiding van onderzoek en innovatie.

Begin 2022 hebben de raden van bestuur van het **IJsselland Ziekenhuis (YSL)** en het Erasmus MC gezamenlijk besloten om de vergunningsaanvraag voor fusie die voorlag bij de ACM in te trekken. Met een samenwerkingsovereenkomst zetten beide partijen de samenwerking op andere wijze voort. In het kader van de samenwerking met het YSL heeft het Erasmus MC onder meer artsen van SEH, Reumatologie en Plastische Chirurgie gedetacheerd bij het YSL, vindt er uitwisseling van specialisten of AIOS plaats op de afdelingen IC, Neurochirurgie, Gynaecologische oncologie, Urologie, Radiotherapie. De afdeling Radiologie van het Erasmus MC werkt samen met het YSL bij de vervaardiging van PET-scans, Mammografieën en MRI's. Daarnaast lopen er diverse gezamenlijke wetenschappelijke studies en trials, onder andere op het gebied van Heelkunde, neurowetenschappen, IC, MDL, en maatschappelijke gezondheidszorg.

Sinds 2017 is het **Admiraal de Ruyter Ziekenhuis (Adrz)** gefuseerd met het Erasmus MC, met als doel het garanderen van de toegankelijkheid van zorg in de provincie Zeeland. Het Adrz is als zelfstandige organisatie onderdeel van de Erasmus MC Holding, met een eigen Wtzi-erkenning en een eigen bestuur. Door medisch inhoudelijk intensief samen te werken geven we een impuls aan remote health care en versterken we de tweedelijns acute zorg in Adrz, evenals het gezamenlijke wetenschappelijk onderzoek.

Met het **Amphia Ziekenhuis** in Breda werkt het Erasmus MC sinds 2019 nauw samen om samen verder vorm te geven aan een toekomstbestendige zorg in Zuidwest-Nederland. Dit doen we onder andere door in te zetten op multidisciplinaire samenwerking, korte verwijzlijnen en samenwerking op het gebied van wetenschappelijk onderzoek. In het 5-daagse Clinical Leadership & Care (CLCR) Redesign Programma hebben 70 zorgprofessionals van Amphia en Erasmus MC in 2022 aan gewerkt aan de ontwikkeling van concrete innovatieve samenwerkingsinitiatieven die bijdragen aan oplossingen voor uitdagingen in de zorg. Dit heeft verschillende samenwerkingsprojecten opgeleverd, onder andere op het gebied van hartzorg, oncologie en bewegen.

Samenwerkingsverbanden

In de stichting **Samenwerkende Rijnmond Ziekenhuizen (SRZ)** werkt het Erasmus MC sinds 1972 samen met acht andere ziekenhuizen (Franciscus Gasthuis & Vlietland, Ikazia Ziekenhuis, IJsselland Ziekenhuis, Maasstad Ziekenhuis, Het Oogziekenhuis Rotterdam, Rijndam Revalidatie, Spijkenisse Medisch Centrum en Het Van Weel-Bethesda Ziekenhuis) aan de bevordering van kwaliteit en veiligheid van de gezondheidszorg in de regio Rijnmond. De SRZ trekt daarbij ook samen op met ketenpartners en andere regionale belanghebbenden.

In de **BeterKeten** werken we bestuurlijk samen met vijf andere Rotterdamse ziekenhuizen (Albert Schweizer Ziekenhuis, Franciscus Gasthuis & Vlietland, IJsselland Ziekenhuis, Ikazia Ziekenhuis en Maasstad Ziekenhuis) om door middel van wetenschappelijk onderzoek de kwaliteit en doelmatigheid van de regionale patiëntenzorg te verhogen.

Als onderdeel van de regionale acute zorgketen neemt het Erasmus MC deel aan het **Regionaal Overleg Acute Zorgketen (ROAZ)**. Met afspraken over de organisatie en kwalitatieve verbetering waarborgt en bewerkstelligt het ROAZ betere samenwerking binnen de acute zorg in de regio Zuidwest Nederland. Zo zorgen wij er samen voor dat iedere acute patiënt in Zuidwest Nederland zo snel mogelijk de juiste zorg ontvangt, op de juiste plaats. Regionale samenwerking rond de acute zorg is een speerpunten in het Integraal Zorgakkoord (IZA). Het IZA bevat de opdracht dat iedere ROAZ-regio eind 2023 een plan moet hebben voor de aanpak van de acute zorg in de regio.

In het oncologienetwerk **CONCORD** faciliteren en stimuleren acht regionale ziekenhuizen in Rotterdam, Capelle a/d IJssel, Dordrecht, Spijkenisse, Dirksland en Schiedam samen met het Erasmus MC Kankerinstituut als academisch ziekenhuis de samenwerking tussen zorgaanbieders om de zorg voor patiënten met kanker te verbeteren. Dit door betere behandelresultaten te realiseren, en onze doelmatigheid en kosteneffectiviteit te verhogen.

Binnen het programma **Samen voor Kwetsbare Ouderen 010 (SVKO010)** werken ziekenhuizen (SRZ), Verpleeg- en Verzorgingshuizen en Thuiszorg (ConForte), huisartsen (Rijnmond Dokters), gemeente Rotterdam, welzijnsorganisaties WIN010, en zorgkantoor en zorgverzekeraar Zilveren Kruis met elkaar samen om de regionale samenwerking over de domeinen heen verbeteren. SVKO010 richt zich zowel op de doorstroom in de keten, als op het organiseren van comfortabel langer thuis wonen van de kwetsbare ouderen in onze regio.

Op initiatief van ConForte hebben alle huisartsen en 5 regionale ziekenhuizen in Rotterdam, Capelle aan den IJssel en Krimpen aan den IJssel sinds 2020 één centraal telefoonnummer en coördinatiepunt voor spoedverwijzingen van patiënten: **Verwijshulp010**. Dit scheelt heel veel telefoontjes en nog meer tijd. Op 1 september 2022 is dit succesvolle concept uitgebreid met het team Kortdurende Zorg, gericht op verwijzingen voor revalidatie of herstel van de Rotterdamse ziekenhuizen.

Internationale Samenwerking

Het Erasmus MC participeert in diverse internationale samenwerkingsverbanden, zoals samenwerking met andere excellente Europese universitair medische centra in de European University Hospital Alliance (EUHA) en onze deelname aan 23 van de 24 European Reference Networks (ERNs) voor zeldzame ziekten en complexe aandoeningen, waarvan we er twee coördineren.

Verder werken we in het European Institute for Innovation and Technology health (EIT) samen met 140 verschillende vooraanstaande instellingen en bedrijven in heel Europa. Het EIT stimuleert ondernemerschap, opleiding en innovatie in de zorg, zodat nieuwe producten en services beschikbaar komen voor de Europese burger. Ten aanzien van wetenschappelijk onderzoek en onderwijs werken we in het EIT samen met vele universiteiten in de hele wereld.

Ook onze patiëntenzorg heeft een nadrukkelijk internationale reikwijdte. Jaarlijks ontvangen we patiënten uit meer dan 90 landen voor diagnose of behandeling in het Erasmus MC. Met Aruba, Curaçao en Sint-Maarten hebben we speciale afspraken over het gezamenlijk inrichten van goede zorg en infrastructuur ter plaatse en over kwaliteit en behandelprotocollen om academische zorg toegankelijk te maken voor alle inwoners.

European Reference Networks (ERNs)

In de ERN's bundelen talloze Europese expertisecentra en zorgaanbieders binnen de Europese Unie hun krachten om kennis over zeldzame en complexe ziekten samen te brengen en te delen - tot op het niveau van individuele patiënten. Essentieel is het besluit van de Europese Commissie om de European Reference Networks (ERNs) door te zetten tot in elk geval 2027, met verhoogd budget. De eigen bijdrage van coördinerende leden van de ERNs (40% van het budget) vervalt daarbij. Het Erasmus MC is lid van 23 van 24 ERN's en voor ERN CRANIO en ERN ERNICA ook coördinator.

De netwerken zorgen voor een enorme versnelling in de (multidisciplinaire) samenwerking en ontwikkeling van studies op Europees niveau. De leden van de ERNs delen de klinische informatie benodigd voor de diagnostiek en behandeling van patiënten met zeldzame en complexe aandoeningen via het beveiligde Clinical Patient Management System (CPMS). Via clinical exchange programs van de ERN's brengen zorgverleners (artsen, logopedisten, psychologen, verpleegkundig specialisten) internationale werkbezoeken in het teken van kennisuitwisseling. In december 2022 ontving het kinderluchtwegteam van het Sophia Kinderziekenhuis bijvoorbeeld collega's uit Karolinska-ziekenhuis in Zweden, met name om van het Sophia te leren over het wereldwijd unieke follow-up programma voor kinderen na luchtwegreconstructie.

European University Hospital Association

De European University Hospital Alliance (EUHA) stimuleert en faciliteert samenwerking in gezondheidszorg, onderzoek en onderwijs gericht op betere behandelresultaten en een duurzaam Europees gezondheidsstelsel. In 2022 zijn de UMC's van Aarhus en Zürich toegetreden tot de EUHA geworden, waarmee nu elf Europese UMC's participeren. De internationale beweging naar waardegedreven zorg is voor de EUHA een belangrijk speerpunt. Verschillende EUHA-initiatieven creëren hiervoor condities en instrumenten:

Health Outcome Observatories (H2O)

In het EUHA-project H2O (Health Outcome Observatories) werkt het Erasmus MC met andere publieke en private partijen voor het eerst op Europees niveau samen aan een infrastructuur waarin klinische gegevens en gegevens van patiënten over hun functioneren en kwaliteit van leven gestandaardiseerd kunnen worden verzameld. Dit maakt vergelijking en analyse van deze klinische data en patiënt-gerapporteerde uitkomsten (Patient Reported Outcomes, PRO-data) mogelijk op een nu nog ongekende schaal. Patiënten en zorgverleners kunnen hun PRO-data via een dashboard (app) inzien en vergelijken met die van vergelijkbare patiënten. Dat geeft patiënten vertrouwen en regie over hun zorgtraject en ondersteunt een gedeelde besluitvorming.

Bijzonder in dit kader is de publicatie (Breast Cancer Research and Treatment, 20 januari 2023) van een internationale, patiëntgerichte uitkomstenset bij patiënten met uitgezaaide borstkanker, waarmee de gezondheidsgerelateerde kwaliteit van leven van deze patiënten kan worden beoordeeld en waarmee patiënten dat ook zélf kunnen doen.

Eerste Nederlandse H2O-observatorium

Een prachtige mijlpaal bereikte het project in juli 2022 met de oprichting van het eerste Nederlandse H2O Observatorium voor uitwisseling van uitkomstgerichte zorgdata binnen Europa. Dit op initiatief van het Erasmus MC en Takeda Nederland. Het observatorium is er nu voor drie ziektebeelden (gemetastaseerd borstkanker, longkanker en multiple myeloom) maar het doel is om in de toekomst uit te breiden met veel meer ziektebeelden (en landen).

Samenwerking H2O - ICHOM

Sinds juli 2022 werkt H2O samen met het International Consortium of Health Outcomes Measurement (ICHOM). Voor beide consortia staan gestandaardiseerde uitkomsten, klinische uitkomsten en patiënt-gerapporteerde uitkomsten centraal in de toekomst van de gezondheidszorg. Aan de hand van deze uitkomsten kunnen patiënt en zorgverlener in samenspraak beslissen over (volgende) stappen in het zorgtraject.

ICHOM ontwikkelt wereldwijd toepasbare standaardsets voor het meten van uitkomsten voor een groot aantal ziektebeelden, in het kader van waardegedreven zorg. Als de eerste formele strategische partner van ICHOM participeert het Erasmus MC in een groot deel van de ICHOM-werkgroepen.

PiPPi

Het Erasmus MC participeert met zes andere Europese topacademische ziekenhuizen in het Platform for Procurement of Innovation and Innovation of Procurement (PiPPi), een internationaal digitaal platform waarop de behoefte aan digitale zorgoplossingen wordt geïdentificeerd en relevante ideeën voor onderzoek kunnen worden gepitcht en beoordeeld. PiPPi is opgericht omdat de digitale transformatie van de gezondheidszorg vraagt om de aankoop en ontwikkeling van innovatieve digitale zorgoplossingen, bijvoorbeeld voor slimme patiëntbewaking. Daarvoor zijn publiek-private samenwerkingen essentieel.

Community of Practice gelanceerd

Op 21 april 2022 lanceerde PiPPi officieel de Community of Practice (CoP). Binnen de CoP kunnen alle stakeholders van de gezondheidszorg elkaar ontmoeten en samenwerken om onvervulde behoeften in de digitale gezondheidszorg te identificeren en aan te pakken, en de ontwikkeling van oplossingen voor te bereiden. Door best practices te verzamelen en structureel kapitaal en inkoop-instrumenten te ontwikkelen die op Europees niveau kunnen worden gedeeld, legt PiPPi de regie bij de vraagzijde. Uiteindelijk doel: betere resultaten voor de patiënt, lagere kosten voor gezondheidszorg, en groei voor de Europese biowetenschappelijke industrie.

4D Picture project

In oktober 2022 was het Erasmus MC gastheer voor de start van het Europese 4D Picture Project. Doel van het project is om kankerpatiënten, familie en zorgverleners beter zicht te geven op hun opties en zo te helpen bij beslissingsmomenten in elk stadium van hun ziekte - met meer ruimte voor persoonlijke voorkeuren. Het 4D Picture Project maakt hiervoor gebruik van metro mapping, waarmee het verloop van een behandeling in de toekomst via een routekaart letterlijk in beeld wordt gebracht. Aan de hand daarvan kunnen ook voorspellingen over de kwaliteit van leven worden gedaan.

Healthcare Transformation Academy

Samen met vier andere EUHA-leden leidt het Erasmus MC ook de Healthcare Transformation Academy (HTA), gefinancierd door EIT Health. De HTA is een Europees onderwijsplatform dat zorgprofessionals opleidt voor de gezondheidszorg van de toekomst. Het Erasmus MC verzorgt hierbij het WGZ-gerelateerde onderwijs. In 2022 organiseerde het Erasmus MC de vijfde VBHC-course voor Europese zorgprofessionals, in samenwerking met ICHOM en EUHA.

Duurzame bedrijfsvoering

Het thema duurzaamheid is niet meer weg te denken uit de dagelijkse praktijk van ons universitair medisch centrum. De afgelopen jaren hebben we het bewustzijn over het belang van een duurzame bedrijfsvoering overal in het Erasmus MC in hoog tempo zien groeien. Factoren als energieverbruik, milieu-impact en CO₂-uitstoot worden op alle niveaus meegewogen bij het maken van beleid en het nemen van besluiten. Dat is voor ons ook de enige weg: voor de toekomstbestendigheid van de zorg en onze zorg voor de toekomst moeten we ons energieverbruik en onze milieu-impact zo snel mogelijk minimaliseren.

Bij alle grote beslissingen in het Erasmus MC, bijvoorbeeld rond ons vastgoed, wegen wij de relevante duurzaamheidsaspecten mee. We laten ons aansturen door de klimaatdoelstellingen in regionale en (inter)nationale akkoorden, waaronder de Green Deal Duurzame zorg 3.0. Ons programma Een Duurzaam Erasmus MC geeft een impuls aan de stappen naar verduurzaming en circulariteit die wij samen met alle stakeholders willen zetten. En ook na 2022 zullen we inspiratie putten uit de sterke groei van het aantal Green Teams, waarmee onze medewerkers zelf aan de slag gaan met de verduurzaming van het Erasmus MC.

In dit hoofdstuk gaan we in op de doelstellingen van de in november gesloten Green Deal Duurzame zorg 3.0, de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties waar het Erasmus MC ook in 2022 op heeft gefocust, en wat we daarmee hebben bereikt. Met materiaalstroomanalyses zorgen we ervoor dat we in 2023 een Erasmus MC-breed beeld hebben van de milieu-impact per afdeling en de 'hotspots' waarop wij de meeste positieve impact kunnen hebben. Zo kunnen we gerichte maatregelen nemen als antwoord op de klimaatcrisis, die tevens een gezondheidscrisis is.

Een duurzaam Erasmus MC

Draagt bij aan

Een gezonde samenleving
Een schoner milieu en beter klimaat

Staat voor

Een duurzame gezondheidszorg
Gelijke kansen en ontwikkelings-
mogelijkheden

Gaat voor

Een circulaire bedrijfsvoering

Door en voor alle medewerkers en studenten

3

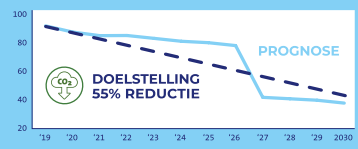

GOEDE GEZONDHEID EN WELZIJN

Het Erasmus MC gaat voor een gezond voedingsaanbod voor patiënten, medewerkers, studenten en bezoekers. Het Erasmus MC stuurert aan op emissievrije mobiliteit.

Route CO₂-voetafdruk (in Kiloton CO₂ per jaar)

4

KWALITEITSONDERWIJS

Duurzaamheid wordt binnen het Erasmus MC verankerd in al het onderwijs.

Erasmus MC

Universiteit Medisch Centrum Bestanden

10

ONGELIJKHEID VERMINDEREN

Het Erasmus MC biedt voor patiënten, bezoekers, studenten en medewerkers een open en veilige omgeving met gelijke kansen, ongeacht gender, culturele afkomst, religie of eventuele ondersteuningsbehoeften.

12

VERANTWOORDE CONSUMPTIE EN PRODUCTIE

Onderzoek naar afval- en materiaalstromen gaat leiden tot substantiële lagere milieu impact in 2030, waarbij de IC inzet op 100% circulair.

13

KLIMAATACTIE

De CO₂-emissie in 2030 is minimaal met 55% gereduceerd en voor 2030 maakt het Erasmus MC volledig gebruik van groene stroom.

Green Deal Duurzame Zorg 3.0

Op 4 november 2022 ondertekende bestuurder Joke Boonstra namens alle universitaire medische centra in Nederland versie 3.0 van de Green Deal Samen werken aan Duurzame Zorg, als opvolger van versie 2.0. Met dit akkoord maken brancheorganisaties, kennisinstellingen, zorgverzekeraars, banken en overheid de snelst mogelijke verduurzaming van de gezondheidszorg een topprioriteit. De afspraken gelden van 2023 tot en met 2026.

Het Erasmus MC draagt over vele lijnen bij aan de uitvoering van de Green Deal, onder meer met landelijke en regionale samenwerking. Deze inspanningen worden gecoördineerd vanuit het programma Een Duurzaam Erasmus MC.

Doelstellingen

De ontwikkelingen in de medische wetenschap, het geneeskundig onderwijs en de patiëntenzorg hebben in een eeuw tijd een haast niet te bevatten verschil gemaakt in de levensverwachting, het welzijn en de kwaliteit van leven van de mens. Tegelijkertijd draagt de zorgsector als grote vervuiler ongewild bij aan de klimaatcrisis die in deze eeuw de grootste bedreiging van de volksgezondheid vormt. De Green Deal Duurzame Zorg 3.0 is vanuit dat besef geschreven door de branche zelf en kent vijf concrete doelen, aansluitend op Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties. In aanloop hierop is het Erasmus MC gestart met de realisatie ervan waarbij een belangrijke basis wordt gevormd door de realisatie van de eerder afgesloten Green Deal Duurzame Zorg 2.0.

1. Gezondheidsbevordering van patiënten, cliënten en medewerkers (SDG 3)

De meest duurzame vorm van zorg is zorg die niet geleverd hoeft te worden. Een gezonde leefstijl en gezonde voeding dragen daaraan bij. Het Erasmus MC heeft zich hierom gecommitteerd aan het project Gezonde Zorg Proef Je, onderdeel van het Nationaal Preventieakkoord. Zorginstellingen spreken daarin af het voedingsaanbod voor medewerkers, patiënten en bezoekers, gezonder en duurzamer te maken.

- In 2022 zijn we gestart met een grootschalig preventieprogramma voor vroege opsporing van longkanker.
- In 2022 is met GGD Rotterdam, GGD Zeeland en GGD Zuid-Holland Zuid een lokale kennisagenda opgesteld ter ondersteuning van lokaal preventiebeleid.
- Duurzame inkoopcriteria worden bewust meegenomen tijdens het inkooptraject. In 2022 is een start gemaakt met de aanbesteding van patiëntenvoeding waarbij duurzame voeding en verpakkingsmateriaal belangrijke selectiecriteria zijn.

2. Bewustwording creëren over de impact van de zorg op milieu en klimaat (SDG 4)

Het Erasmus MC werkt onder meer aan bewustwording via de vorming en begeleiding van Green Teams en door dit thema via onze communicatiemiddelen onder de aandacht te brengen van medewerkers, studenten, patiënten en bezoekers. Duurzame zorg wordt bovendien opgenomen in Erasmusarts2030, het curriculum van de opleiding Geneeskunde, en in de lesstof van alle zorgopleidingen.

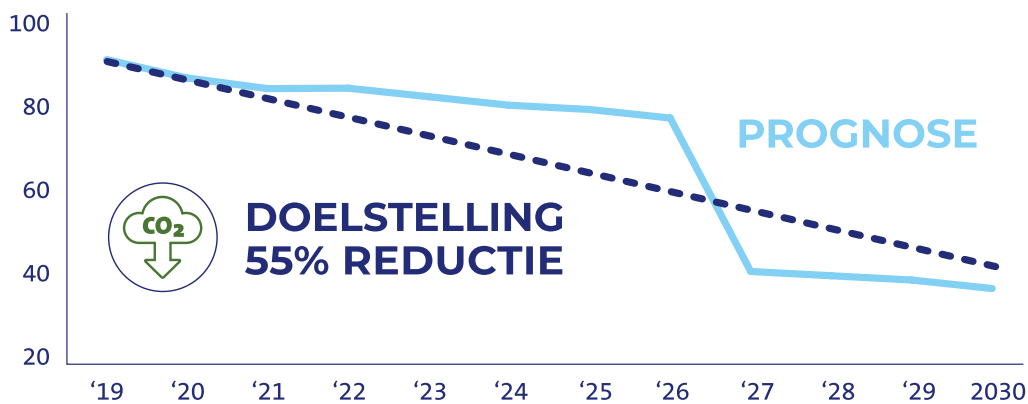
- De Green Teams bestaan uit medewerkers die (binnen hun afdeling, groep of sector) zelfsturend en met laagdrempelige initiatieven de verduurzaming lokaal op gang brengen. Deze initiatieven zijn gericht op een scala aan onderwerpen: duurzamer woon-werkverkeer tot het voorkomen van ongebruikte medicatie, van recycling van afval tot een rookvrij Erasmus MC.
- In 2022 zijn er 15 nieuwe Green Teams gestart, waardoor het aantal Green Teams nu boven de 30 telt.
- Ook op meer informele manieren werken de Green Teams aan bewustwording onder onze medewerkers, patiënten en bezoekers. In november 2022 organiseerde Green Team Sophia bijvoorbeeld een duurzaamheidsmarkt en op het groene dak van het Erasmus MC Sophia houden we bijenvolken.
- Een aantal Green Teams heeft een landelijke organisatie en reikwijdte zoals het Green Team OK, De Groene IC (Onder voorzitterschap van het Erasmus MC), Green Labs NL en sinds januari 2022 Green Team Infectiepreventie NL.
- In 2022 hebben we onderwijs over preventie aan studenten geneeskunde verder geïntensiveerd. In de vernieuwde minor De Gezonde Stad staat gezondheidsbevordering in Rotterdamse buurten centraal.

3. Verminderen van de CO₂-emissie via gebouwen, energieverbruik en vervoer (SDG 13)

Stapsgewijs moeten zorginstellingen klimaatneutraal worden. In 2026 willen we ten opzichte van 2018 30% minder CO₂-uitstoot realiseren, in 2030 50% minder en het einddoel is in 2050 klimaatneutraal te zijn.

- Het Erasmus MC brengt de vervoersbewegingen van de medewerkers in kaart en is gestart met een nieuw mobiliteitsplan voor duurzamer woon-werkverkeer. Tevens stimuleert de Taskforce de medewerkers om duurzaam zakelijk te reizen en wordt er ingezet op minimaal 30% digitale poliklinische zorg. Energie wordt straks ingekocht met duurzaamheidseisen aan de leverancier en het gebruik van aardgas wordt geminimaliseerd conform de vastgestelde routekaart.
- Het energieverbruik in het Erasmus MC is in 2022 gedaald ten opzichte van 2021. De grootste daling heeft plaatsgevonden op het gebied van stadsverwarming. In 2021 werd 160,4 TJ gebruikt in 2022 128,2 TJ. Dit is een daling van 20,1%.
- Het verbruik van aardgas daalde van 4,54 naar 4,18 miljoen m³. Dit is een daling van 8%.
- Het verbruik aan elektriciteit daalde van 80,53 naar 79,32 GWh. Dit is een daling 1,5%.
- De hoeveelheid recyclebaar afval is gestegen naar 17,5% van het totaal. Dit is voor een groot deel te danken aan de inspanningen van de Green Teams en aan de 26 laboratoria die actief deelnemen aan het Laboratory Efficiency Assessment Framework (LEAF) programma. 13 laboratoria hebben de bronzen criteria behaald.
- In 2022 hebben de partners in de Klimaatalliantie Duurzame Mobiliteit (Gemeente Rotterdam, het Erasmus MC en ruim twintig andere grote Rotterdamse werkgevers) de werkgeversaanpak mobiliteit ondertekend. Doel is (minimaal) de halvering van de CO₂-uitstoot van ons gezamenlijke woon-werk en zakelijk verkeer in 2030.

Route CO₂-voetafdruk (in Kiloton CO₂ per jaar)

4. 50% minder gebruik van grondstoffen in 2030 (SDG 12 & SDG 13)

In 2026 moet minimaal 20 procent van alle medische hulpmiddelen herbruikbaar zijn. Dat vergt een inspanning van de afdeling Inkoop, van opdrachtgevers, en van alle producenten van deze hulpmiddelen. Verschillende Green Teams werken binnen hun afdeling of organisatieonderdeel concreet en evidence-based aan vermindering en verduurzaming van het verbruik. Voorts zetten samenwerkingsverbanden tussen de Erasmus Universiteit Rotterdam, de Technische Universiteit Delft en het Erasmus MC actief in op duurzame innovaties.

- Om de doelstellingen van de Green Deal Duurzame Zorg 3.0 te behalen, is in 2022 een begin gemaakt met een hoofdlijnenonderzoek naar de totale milieu-impact van ingekochte materialen en diensten. Zo wordt de CO₂-voetafdruk tijdens hun gehele levenscyclus zichtbaar, wat ons staat stelt om Science Based Targets te formuleren. Dit onderzoek wordt in 2023 afgerond.
- De afdeling Verloskunde van het Erasmus MC Sophia heeft in 2022 de milieu-impact van alle segmenten van het zorgpad voor bevallingen onderzocht. Omdat deze segmenten (polibezook, bloedafname, echo, etc.) vaak ook deel uitmaken van andere zorgpaden, brengt dergelijk onderzoek stap voor stap de milieu-impact van alle bouwstenen in onze patiëntenzorg in beeld. Dit maakt ook de weg vrij voor verduurzamingsinterventies die impact hebben op de hele patiëntenzorg.
- Met een nulmeting heeft het project Goed Gebruik Handschoenen de verspilling van wegwerphandschoenen geïnventariseerd: zo'n 30% van het verbruik bleek te voorkomen. Om onder medewerkers bewust gebruik van handschoenen te stimuleren, heeft het project ondersteunend en informerend communicatiemateriaal ontwikkeld, en besteden we er in ons onderwijs aandacht aan. Green Team OK werkt in samenwerking met de TU Delft onder meer aan het herontwerp van handschoendozen om verspilling tegen te gaan.

5. Verminderen van de milieu-impact van geneesmiddelen (SDG 12 & SDG 6)

Ondersteund door wetenschappelijk onderzoek kan de dosering van medicatie nog beter worden aangepast op basis van patiëntkenmerken. Ook het terugnemen van ongebruikte medicijnen vermindert milieubelasting. De afdeling Radiologie gebruikt plaszakken die voorkomen dat contrastvloeistoffen via de urine van patiënten in het riool en het oppervlaktewater terechtkomen. In onze communicatie maken wij patiënten bewust van hun eigen mogelijkheden.

- Het Erasmus MC heeft een Pharmafilter. Daardoor lozen wij 'schoon' afvalwater in het riool. Hiermee realiseren wij al een belangrijke doelstelling van de Green Deal Duurzame Zorg 3.0. Daarnaast plegen we actieve interventies om verspilling en onnodig gebruik tegen te gaan.

Vertaling naar het Erasmus MC

Eind 2022 heeft onze Taskforce Duurzaamheid een lijst opgesteld met 130 praktische, meetbare doelstellingen die samen aansluiten op de afspraken in de Green Deal Duurzame Zorg 3.0. In 2023 werkt de Taskforce deze verder uit. De lijst geeft concrete aanknopingspunten om de afspraken in de Green Deal Duurzame Zorg 3.0 waar te maken op alle niveaus: individueel, team, afdeling, organisatie.

Sustainable Development Goals (VN)

Het Erasmus MC omarmt de 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelen (Sustainable Development Goals, SDG's) van de Verenigde Naties. In alle duurzaamheidsactiviteiten en ontwikkelingen binnen ons programma Een Duurzaam Erasmus MC vormen die de rode draad. Samen met alle medewerkers en studenten leveren we hier een bijdrage aan door in samenwerking op alle niveaus nieuwe kansen en oude manieren te verkennen op mogelijkheden om onze CO₂ voetafdruk te verlagen:

- **SDG 3 – Goede gezondheid en welzijn** (staan voor een gezonde samenleving)
- **SDG 4 – Kwaliteitsonderwijs** (bijdragen aan gelijke ontwikkelingsmogelijkheden)
- **SDG 10 – Ongelijkheid verminderen** (staan voor gelijke kansen)
- **SDG 12 - Verantwoorde consumptie & productie** (gaan voor een circulaire economie en bedrijfsvoering)
- **SDG 13 – Klimaatacties** (bijdragen aan een gezonder milieu en het minimaliseren van de menselijke invloed op klimaatverandering)

Programma Een Duurzaam Erasmus MC

Onder de paraplu van het programma Een Duurzaam Erasmus MC en de begeleiding en coördinatie van onze Taskforce Duurzaamheid werken we in het bijzonder aan het realiseren van de onderstaande vijf SDG's. De Taskforce heeft voor elke SDG meetbare en tijdsgebonden doelstellingen ontwikkeld en helpt onze Green Teams en individuele medewerkers met praktische tips en informatie om zelf het verschil te maken op weg naar een werkelijk duurzaam Erasmus MC:

Taskforce Duurzaamheid

De Taskforce Duurzaamheid van het Erasmus MC coördineert de activiteiten binnen het programma Een Duurzaam Erasmus MC. De Taskforce initieert projecten, maakt acties mogelijk en biedt een platform voor alle vragen en antwoorden op het gebied van Duurzaamheid in het Erasmus MC.

De Taskforce onderhoudt nationale relaties met Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra (NFU) en de brancheorganisaties, overheid, kennisorganisaties en stelselpartijen van de Green Deal Duurzame Zorg 3.0, onder andere op het gebied van Energietransitie, circulaire bedrijfsvoering en medicijnresten in water & milieu. Ook onderhoudt de Taskforce contacten met de Gemeente Rotterdam, Samenwerkende Rijnmond Ziekenhuizen, Technische Universiteit Delft en de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Materiaalstroomanalyses

In de uitvoering van onze kerntaken gebruiken wij talloos veel materialen. In 2022 plaatste het Erasmus MC voor deze materialen in totaal zo'n 900.000 inkooporder-regels. Het is ons doel om voor al die materialen uiteindelijk met de meest duurzame varianten te kunnen werken.

Prioriteiten

Om met de fabrikanten en leveranciers van onze materialen het gesprek hierover op gang te brengen en op wetenschappelijk basis te kunnen voeren, heeft onze IC in 2022 voor het eerst een wetenschappelijke analyse uitgevoerd van de materiaalstromen in de zorgpaden van IC-patiënten. Daaraan gekoppeld is een analyse van de onderdelen in de materiaalstromen waar de met interventies de meeste impact kan behalen. Dit levert een prioriteitenlijst op van items waarvoor we via een levenscyclusanalyse bepalen welke verduurzamingsinterventies haalbaar zijn, zoals het vervangen van een wegwerpvariant voor een herbruikbare variant of het veranderen van de samenstelling van materialen om deze biologisch afbreekbaar te maken.

Meeste impact

De IC heeft zo in 2022 tot in detail geïdentificeerd welke materialen in welke hoeveelheden de IC verbruikt in de zorg voor de patiënten - en waar de meeste impact te behalen is met vormen van verduurzaming, zoals recycling, hergebruik, minder gebruik of minder CO₂-uitstoot. Ook de indirecte impact van interventies (bewustwording, gedragsverandering, cultuurverandering) weegt hierin mee. We bewegen daarmee toe naar een breder perspectief in ons materiaalengebruik – in de afweging van keuzes die we maken voor bepaalde materialen staat duurzaamheid steeds meer op gelijke hoogte met de kosten en de effectiviteit. Mede aan de hand van de materiaalanalyse op de IC is een onderzoek uitgevoerd naar het goed gebruik van handschoenen.

Verbreding naar alle afdelingen

Omdat het materiaalgebruik per afdeling verschilt, zijn we in het najaar 2022 gestart met de inzet van materiaalstroomanalyses op al onze afdelingen. Daarbij werken we toe naar de formulering van science based targets – concrete doelstellingen van interventies voor verduurzaming die zijn gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek. Zo geven we in onze organisatie tot op het niveau van afdelingen en zelfs zorgtrajecten richting aan de verduurzaming van onze gezondheidszorg. Met deze wetenschappelijke en op impact gefocuste aanpak behoort het Erasmus MC in de gezondheidssector tot de koplopers waar het gaat om de aanpak van de vermindering van ons grondstoffengebruik.

Vastgoed: Duurzaam op Koers 2030

Duurzaam op Koers 2030 is het uitvoeringsprogramma van ons Programma Integrale Bouw (per 1 december 2022: Vastgoed). Het werkt aan de transitie naar volledig hernieuwbare energie en de verduurzaming van ons vastgoed om de milieu-impact, energielasten en exploitatiekosten zoveel mogelijk te verlagen en gezondheidszorg betaalbaar te houden.

Prioriteiten verduurzaming Vastgoed

Vanwege de ongekende stijging van energieprijzen én de klimaatafspraken van het Erasmus MC heeft de Raad van Bestuur in 2022 opdracht gegeven inzichtelijk te maken welke verduurzamingsmaatregelen binnen het vastgoed prioriteit moeten krijgen. Hiertoe heeft het PIB in mei 2022 een coördinator Duurzaam Circulair Bouwen aangesteld.

Het Erasmus MC geeft komende jaren prioriteit aan 5 maatregelen om met ons vastgoed substantieel energie, CO₂ én kosten te besparen. Met een haalbaarheidsonderzoek (af te ronden in 2023) voor deze prioriteiten wordt de precieze impact op energiebesparing, verduurzaming, circulariteit, investering en integrale kostenbesparing bepaald.

De 5 prioriteiten:

1. **Na-isolatie van bouwdelen en installaties.** Verhoging van de isolatiewaarde van ons vastgoed levert aanzienlijke besparingen op. In 2022 heeft het programma hiervoor een plan gemaakt dat onder andere in de renovatieplannen Sophia en EREAD is verwerkt.
2. **Aardgas uitfaseren** voor stoominstallaties en andere toepassingen. Het Erasmus MC werkt stapsgewijs toe naar elektrificatie van onder meer de (gasgestookte) stoominstallaties die noodzakelijk zijn voor sterilisatie van medische instrumenten en luchtbehandeling. In 2022 heeft het programma hiervoor de mogelijkheden onderzocht.
3. **Stadsverwarming uitfaseren**, onder meer door warmte- en koudebronnen binnen de technische installaties te benutten, met warmtepompen. De 6 warmte-koudeopslag (WKO-)putten van het Erasmus MC dekken niet de totale warmte/koude-vraag en de stadswarmte die het Erasmus MC verbruikt, wordt grotendeels opgewekt uit verbranding van restafval. Verkend is ook de mogelijkheid om de betonnen kelderbak van het gesloopte Dijkzigt-gebouw voor WKO te gebruiken.
4. **Hernieuwbare energiebronnen inpassen** onder meer door de installatie van zonnepanelen op de daken van ons vastgoed. Binnen het platform van de stichting SRZ (Samenwerkende Rijnmond Ziekenhuizen) is het Erasmus MC ook gestart met verkenning van de mogelijkheden om gezamenlijk en grootschalig groene, hernieuwbare energie in te kopen.
5. **Versnelde overstap naar ledverlichting.** Een deel van onze huidige verlichting is al relatief energiezuinig, maar zit tegen einde levensduur aan. Vervanging door ledverlichting, in combinatie met duurzaam gebruik van onze verlichting levert relatief eenvoudig duurzaamheidswinst op. (Met dank aan een attente omwonende zetten wij sinds 2022 de avondverlichting in ons gebouw uit waar mogelijk. Hiervoor zijn extra schakelkasten en aanwezigheidssensoren aan ons verlichtingsnetwerk toegevoegd.)

Ontwikkelingslijnen

De bovengenoemde prioriteiten zijn opgedeeld in verschillende ontwikkelingslijnen, gekoppeld aan meetbare prestatie-indicatoren en eindnormen over duurzaamheid, circulariteit, hergebruik, energieverbruik, klimaatbestendigheid, waterprestatie. Deze ontwikkelingslijnen geven komende jaren richting aan alle inspanningen en projecten met betrekking tot de toekomstbestendige verduurzaming van ons vastgoed.

Stakeholdersdialoog

Het Erasmus MC kent als complexe organisatie voor patiëntenzorg, onderwijs en onderzoek een grote hoeveelheid en diversiteit aan belanghebbenden, zowel intern als extern. Onze dialoog met belanghebbenden draagt eraan bij dat wij onze maatschappelijke verantwoordelijkheid nog beter kunnen vormgeven. Onderstaande tabel geeft een weergave van onze belangrijkste stakeholders waarmee structureel overleg plaatsvindt.

Stakeholder/Belanghebbenden

Patiënten

- Cliëntenraad
- Patiëntenervaringsmetingen (PEM)
- Patiëntenverenigingen

Medewerkers en studenten

- Stafconvent
- Ondernemingsraad
- Verpleegkundig Adviesraad
- Gezamenlijke vergadering van studentenraad en de commissie onderwijs & onderzoek van de ondernemingsraad
- Directeurenoverleg
- Strategieoverleg en -dagen
- Managementdagen
- Studentenverenigingen

Externe toezichthouders

- Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd

Netwerken en samenwerking

- European University Hospital Alliance (EUHA)
- Nederlandse Federatie van Universitair medische centra (NFU)
- Landelijk Netwerk Acute Zorg (LNAZ) en Regionaal Overleg Acute Zorg (ROAZ)
- Samenwerkende Rijnmond Ziekenhuizen
- Stichting BeterKeten
- Convergentie alliantie
- Opleidingsziekenhuizen (OOR)
- Hogeschool Rotterdam
- MBO-scholen

- Bestuurlijke overleggen diverse zorginstellingen

Overheid

- Gemeente Rotterdam
- Provincie Zuid-Holland
- Ministeries
- Belastingdienst
- EU

Overig algemeen

- Leveranciers
  - Zorgverzekeraars
  - Banken
  - Fitch Ratings
  - Omwonenden
-

1.2. Organisatie

Algemene structuur en organogram

Het Erasmus MC is een publiekrechtelijk rechtspersoon, ingesteld op grond van artikel 1.4 jo. hoofdstuk 12 van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). In het Erasmus MC zijn het Academisch Ziekenhuis Rotterdam en de Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen samengebracht. Op grond van de WHW heeft het Erasmus MC drie kerntaken: patiëntenzorg, onderzoek en onderwijs. Valorisatie, het maatschappelijk of economisch benutten van kennis verkregen uit onderzoek, wordt beschouwd als een vierde kerntaak. Alle kerntaken voegen waarde toe aan de samenleving.

Raad van Bestuur

Het Erasmus MC wordt collegiaal bestuurd door een Raad van Bestuur van vier leden die een integrale verantwoordelijkheid dragen. De onderlinge taakverdeling is vastgelegd in verschillende portefeuilles. De vijfkoppige Raad van Toezicht ziet toe op het goed functioneren van de Raad van Bestuur, adviseert en vervult voor de leden van de Raad van Bestuur de rol van werkgever.

Governancecode Zorg & Bestuursreglement

Sinds 1 januari 2022 is de nieuwe Governancecode Zorg van kracht, die ook op het Erasmus MC van toepassing is. Het Erasmus MC hecht aan de Governancecode vanuit de visie dat goed bestuur en goed toezicht voorwaarden zijn voor de kwaliteit van onze zorg, samen met die van onderwijs en onderzoek.

Het eigen Bestuursreglement Erasmus MC beschrijft de rechten en plichten van Raad van Bestuur en Raad van Toezicht ten aanzien van elkaar en van interne en externe stakeholders. In het bestuursreglement worden ook de principes van de Governancecode op bepaalde onderdelen (onder andere onafhankelijkheid, belangenverstrengeling en gunstbetoon) verder uitgewerkt.

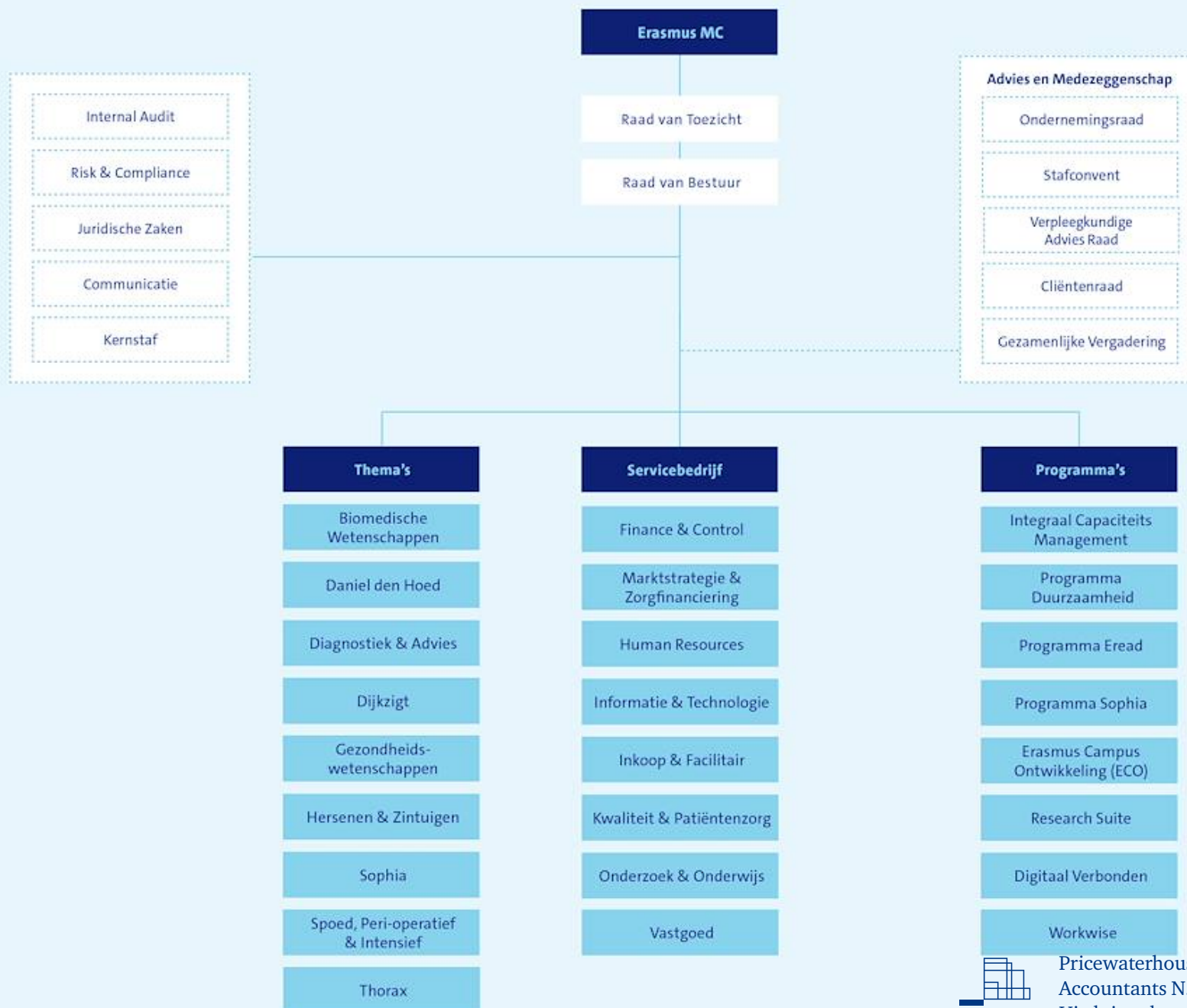
Organisatie

De 50 medische en wetenschappelijke afdelingen van het Erasmus MC vormen de hoekstenen van ons universitair medisch centrum. Elke afdeling heeft een afdelingshoofd dat integraal verantwoordelijk is voor zijn afdeling. De 50 afdelingen zijn onderverdeeld in 9 thema's en worden ondersteund vanuit het Servicebedrijf. Elk thema heeft een eigen themabestuur, gevormd door afdelingshoofden en een themadirecteur. Het voorzitterschap van het themabestuur wordt roulerend vervuld door één van de afdelingshoofden. Het Servicebedrijf bestaat per 1 december 2022 uit 8 pijlers die elk een directeur hebben. De directeuren vormen samen het MT-SB. Het voorzitterschap daarvan wordt roulerend vervuld door een van de directeuren.

Programma's

Naast de thema's en het Servicebedrijf zijn in het Erasmus MC doorlopend meerdere programma's actief. Een programma is een door de Raad van Bestuur ingestelde tijdelijke organisatie gericht op het realiseren van grote veranderingen gerelateerd aan onze strategische doelen. In 2022 ging dit om de volgende programma's:

- Programma Eread (Erasmus MC Research & Education Accommodation Development), gericht op de renovatie van de faculteitsgebouwen.
- Programma Sophia, gericht op renovatie van het Sophia Kinderziekenhuis.
- Programma Integraal Capaciteitsmanagement, gericht op optimale benutting van de zorgcapaciteit.
- Programma Een Duurzaam Erasmus MC, gericht op het behalen van diverse duurzaamheidsdoelstellingen.
- Programma Workwise, gericht op versterking van het Erasmus MC als werkgever en als werkomgeving.
- Programma Integrale Bouw (PIB), gericht op vastgoedontwikkeling en beheer, inclusief grote bouw-, sloop- en renovatieprojecten. Vanaf 1 december 2022 is PIB geen zelfstandig programma meer, maar als pijler Vastgoed ondergebracht binnen het Servicebedrijf.
- Programma Erasmus MC Campus Ontwikkeling, gericht op het ontwikkelen van de vrijgekomen ruimte als gevolg van de sloop van het Dijkzigt-ziekenhuis en de voormalige zusterflat.

Financiën

Interne beheersing

De besturing van het Erasmus MC is gebaseerd op de principes van decentralisatie en kent drie niveaus: strategisch, tactisch en operationeel. Het besturingsmodel gaat uit van het principe van integraal management. Dit betekent dat leidinggevend (binnen aangewezen grenzen) verantwoordelijk zijn voor het stellen van doelen, het organiseren van het werk en de realisatie van gestelde doelen. De leidinggevend kunnen in de samenhang sturen op alle functionele taakvelden (zoals productie, personeel en financiën), doordat het leidend sturings- en beheersingssysteem is verankerd in de planning & control cyclus. De concern controller (Directeur Finance & Control) is verantwoordelijk voor het functioneren van deze cyclus en voor de aansturing van de decentrale themacontrollers. In de planning & control cyclus wordt de strategische visie van het Erasmus MC vertaald, via de jaarlijkse begrotingsrichtlijn, naar jaarplannen per afdeling en thema. De haalbaarheid van deze plannen en de benodigde investeringen worden vooraf zorgvuldig gewogen, waarbij een risicoanalyse onderdeel uitmaakt van de overwegingen en besluitvorming.

Jaarplannen 2022

De jaarplannen 2022 zijn opgesteld conform de jaarplan-methodiek. Elke afdeling maakt een jaarplan dat is afgeleid van het Erasmus MC-brede jaarplan, welke op zijn beurt is afgeleid van de strategiekaart van het Erasmus MC (Koers23). Dit geeft ruimte om met elkaar het gesprek aan te gaan over wat nodig is om onze ambities te bereiken, welke randvoorwaarden dienen te worden opgesteld en de acties die moeten worden uitgevoerd. De jaarplan methodiek wordt digitaal ondersteund waarbij doel, actie, tijd, actiehouder en monitoring per tertiaal plaatsvinden. Gedurende het jaar rapporteren de afdelingen maandelijks over belangrijke stuurindicatoren zoals productie en financiën. Daarnaast verantwoorden de afdelingen zich uitvoerig per tertiaal over het gevoerde beleid en de bereikte resultaten op de kerntaken en de bedrijfsvoering. De Raad van Bestuur en het voltallige themabestuur bespreken deze rapportages gezamenlijk.

Begroting

Op basis van productie gestuurd begroten is de begroting voor 2022 vormgegeven. Hierin hebben de verwachte productie, profielinformatie en kostprijzen de basis gevormd voor de begroting voor de afdelingen. Daarnaast heeft afstemming plaatsgevonden met de OK en de klinieken over de zorgcapaciteit. Zodoende is er overeenstemming tussen de begrote productie en de beschikbare capaciteit in de opgestelde begroting voor 2022 tot stand gekomen.

Voor 2023 staat verdere ontwikkeling van stuurinformatie op de planning om de opgestelde begroting en de realisatie hiervan gedurende het jaar nauwer te kunnen monitoren. Hiertoe wordt de maandelijks beschikbare stuurinformatie verder aangescherpt.

Banken, de ministeries van VWS en OCW, verzekeraars, de Erasmus Universiteit Rotterdam en subsidiegevers eisen gedetailleerde verantwoording over de verschillende geldstromen. Daarnaast geldt dat het risicoprofiel van UMC's is toegenomen door de marktwerking en door de concurrentie voor extern gefinancierde onderzoeksprojecten. Inkomsten genereren door productiegroei te realiseren is een weg die meer en meer aan banden is gelegd door het Hoofdlijnenakkoord en de doorontwikkeling hiervan in het Integraal Zorg Akkoord.

Het Erasmus MC heeft een gezonde financiële basis om blijvend te kunnen investeren in personeel, innovatie, ICT en huisvesting en om de belangrijkste externe financiële risico's te kunnen opvangen. Dit leidt tot de beoogde continuïteit van de bedrijfsvoering (de uitvoering van onderzoek, onderwijs en zorg). Het Erasmus MC verhoogt de doelmatigheid en kwaliteit door continu te benchmarken, zowel intern als extern. Aanscherpingen van de bedrijfsvoering zullen ertoe bijdragen dat het Erasmus MC een betrouwbare partij blijft met aantrekkingskracht voor externe financiers. Een gezonde bedrijfsvoering, instandhouding van de solvabiliteit en het realiseren van een sterke kasstroom zijn daarvoor een randvoorwaarde.

Resultaten, omzet en ontwikkeling balans

Financieel resultaat 2022 gezien vanuit de kerntaken

Het Erasmus MC heeft in 2022, net zoals in 2021, een bevredigend financieel resultaat geboekt van geconsolideerd € 48 miljoen positief. Dit resultaat bedraagt 2,2% van de omzet van € 2,2 miljard. In 2021 was het resultaat € 46 miljoen positief, omgerekend eveneens 2,2% van de omzet. Het resultaat 2022 is een afgeleide van goede prestaties op het gebied van patiëntenzorg, onderwijs & onderzoek, en bedrijfsvoering. Gezien de hoge benodigde investeringen de komende jaren is dit resultaat tegelijkertijd ook noodzakelijk voor een gezonde en duurzame lange termijn bedrijfsvoering.

Segment Zorg

In de patiëntenzorg (segment Zorg) steeg het resultaat van € 30 miljoen positief in 2021 naar € 42 miljoen positief in 2022 (inclusief het Admiraal de Ruyterziekenhuis). Dit komt overeen met een resultaat van 2,3% van de omzet van € 1,8 miljard. Ook in 2022 wist Erasmus MC de patiëntenzorg goed op peil te houden met vooral in de eerste helft van 2022 nog beperkingen gerelateerd aan Covid-19.

De geleverde prestaties in de patiëntenzorg hangen nauw samen met een optimaal gebruik van bestaande capaciteit in het Erasmus MC. De organisatie is er op een gedreven wijze in geslaagd om via een strakke strategische, tactische en operationele planning het laatste bed telkens weer te vinden. De decentrale organisatiestructuur in het ziekenhuis – gebaseerd op afdelingen met veel eigen regelvermogen – gaf betrokken afdelingshoofden, medisch specialisten en andere zorgprofessionals de ruimte om actief in te spelen op telkens wisselende omstandigheden. Bij deze dagelijkse zoektocht naar capaciteit heeft het ziekenhuis effectief gebruik kunnen maken van de moderne infrastructuur en het beschikbare vastgoed op de campus.

Segment Onderwijs en Onderzoek

In het onderwijs en onderzoek (segment O&O) daalde het resultaat van € 16 miljoen positief in 2021 naar € 6 miljoen positief in 2022. Dit komt overeen met een resultaat van 1,6% van de omzet van € 344 miljoen. De daling van het resultaat in 2022 wordt voor het grootste deel verklaard door incidentele zaken zoals dotatie aan de voorziening asbest, toename van de reservering vakantiedagen en toename van personele voorzieningen. Hiernaast is er sprake van een kostenstijging die onvoldoende wordt gedekt uit toename van de Rijksbijdragen of de omzet uit onderzoeksprojecten ('EMF-omzet'). Het Erasmus MC heeft zich vanuit kracht weten te positioneren als een aantrekkelijke partner voor wetenschappelijk onderzoek, waardoor zowel de tweede, derde als vierde geldstroom wederom zijn gestegen. Eind 2022 bestaat de onderzoekportefeuille uit ongeveer 1.950 wetenschappelijke projecten in het brede medische spectrum van fundamenteel tot klinisch-toegepast onderzoek.

Programma Slim Fit: financieel herstel

In de bedrijfsvoering profiteerde het Erasmus MC in 2022 wederom van het programma Slim Fit. Dit interne verbeterprogramma is gestart in het voorjaar van 2020 met als doel het financieel resultaat van het Erasmus MC duurzaam te verbeteren. Slim Fit betreft een breed besparings- en efficiencyprogramma binnen de gehele organisatie. Naast het werk van de kopgroepen binnen dit project (onder andere op het gebied van: optimalisatie opbrengsten, besparing op inkoop en materialen, verbeteren personele bezetting en aanvraag diagnostiek) heeft Slim Fit ook de 'mindset' van de organisatie veranderd, qua kostenbewustzijn, inzet op slimme verbeteringen en gezamenlijk naar financieel gezond. Dit is te merken middels diverse afgeleide signalen op het vlak van onder andere debiteurenbeheer, zorgadministratie, zorgcontractering, beheersing personele kosten, werking decentrale vacaturetoets en aandacht voor inkoop.

Vanuit de langere termijn bezien, brengen de resultaten van € 48 miljoen positief in 2022 en € 46 miljoen positief in 2021 (in beide jaren 2,2% van de omzet) het Erasmus MC na een aantal mindere financiële jaren (2018-2020) terug op het niveau van de jaren 2015-2017. Dit is de periode direct voor de oplevering van de nieuwbouw en de implementatie van het elektronisch patiëntendossier. Het financieel herstel vanaf 2020 na de dip in 2019 laat zich primair verklaren door een gestage groei in geleverde derdelijns patiëntenzorg en bijbehorende vergoedingen, verbetering van afspraken met zorgverzekeraars en 'Slim Fit'.

Komende jaren

Het Erasmus MC staat de komende jaren voor grote investeringsopgaven. Dit omvat onder andere de mid-life renovatie van het Erasmus MC Sophia Kinderziekenhuis, en de meer fundamentele renovatie van het faculteitsgebouw voor wetenschappelijk onderzoek. Dit nog los van de investeringen in digitalisering, medische technologie, ICT, campusontwikkeling en de convergentie met de TU Delft en de Erasmus Universiteit Rotterdam. Toekomstige goede exploitatieresultaten zijn noodzakelijk om als Erasmus MC maatschappelijke waarde te kunnen blijven creëren. De recente ontwikkelingen op de bouwmarkt (fors gestegen prijzen) zet deze noodzaak verder op scherp. Juist om de benodigde investeringen te kunnen doen en de ambities uit de strategie (Koers23 en verder) ook in de toekomst te kunnen blijven financieren, blijft het Erasmus MC – geheel vanuit de Slim Fit-gedachte – inzetten op een gezonde financiële bedrijfsvoering.

Onderstaand wordt meer specifiek ingegaan op de ontwikkelingen in 2022 van resultaat, balans, bedrijfsopbrengsten en bedrijfslasten. Tevens wordt ingegaan op de resultaten van de belangrijkste deelnemingen. De ontwikkeling van eigen vermogen en solvabiliteit wordt toegelicht tegen de achtergrond van het treasurybeleid en het bestaande financieringsarrangement van het Erasmus MC.

Resultaat 2022

Opbouw van het resultaat van het Erasmus MC (in miljoen euro's)	Jaar 2022	Jaar 2021	Mutatie
Segment Erasmus MC - Zorg	43,7	29,6	14,1
Segment Erasmus MC - O&O	5,5	16,0	-10,5
Enkelvoudig resultaat	49,2	45,6	3,6
Stichting Innovative Molecular Research Fund (IMRF)	-1,2	0,3	-1,5
Geconsolideerd resultaat	48,0	45,9	2,1
Resultaat Adrz	9,4	7,4	2,0
Geconsolideerd resultaat (exclusief Adrz)	38,6	38,5	0,1

Het resultaat in de gepubliceerde jaarrekening bedraagt in 2022 € 48,0 miljoen positief bij een omzet van € 2.160,7 miljoen (2,2%).

Het jaar 2022 was evenals de jaren 2020 en 2021 een bijzonder jaar vanwege de voortdurende Covid-19 pandemie in vooral de eerste helft van 2022. Het Erasmus MC is tevreden met het geconsolideerde positieve resultaat over het jaar 2022 van € 48,0 miljoen positief. Dit overigens bewust blijvend van de (financiële) uitdagingen die vragen om een structurele resultaatsverbetering in de toekomst.

Het geconsolideerd resultaat 2022 van € 48,0 miljoen positief is € 2,1 miljoen hoger dan het geconsolideerd resultaat 2021. Zonder het resultaat van de deelneming Admiraal de Ruyter ziekenhuis bedraagt het geconsolideerd resultaat 2022 € 38,6 miljoen positief (2021: 38,5 miljoen positief).

Verdeling geconsolideerd resultaat per segment (in miljoen euro's)	Jaar 2022	Jaar 2021	Mutatie
Geconsolideerd resultaat	48,0	45,9	2,1
Resultaat Adrz	9,4	7,4	2,0
Geconsolideerd resultaat exclusief Adrz	38,6	38,5	0,1
- Segment Erasmus MC - Zorg	33,1	22,5	10,6
- Segment Erasmus MC - O&O	5,5	16,0	-10,5
Geconsolideerd resultaat exclusief Adrz	38,6	38,5	0,1

Bedrijfsopbrengsten 2022

Bedrijfsopbrengsten geconsolideerd per segment (in miljoen euro's)	Jaar 2022	Jaar 2021	Mutatie
Segment Erasmus MC - Zorg	1.816,1	1.762,1	54,0
Segment Erasmus MC - O&O	343,9	333,5	10,4
Totaal bedrijfsopbrengsten	2.160,0	2.095,6	64,4

De totale bedrijfsopbrengsten van het Erasmus MC zijn in 2022 met € 64,4 miljoen (+3%) gestegen ten opzichte van 2021. Verdeeld naar segment is het volgende beeld zichtbaar:

- De bedrijfsopbrengsten bij het segment Zorg zijn in 2022 met € 54,0 miljoen (+3%) gestegen in vergelijking met 2021. Dit wordt met name veroorzaakt door de volgende posten:

- Hogere opbrengsten vanuit de zorgverzekeringswet van € 47,6 miljoen. In 2022 zijn deze opbrengsten vooral gestegen als gevolg van prijsindexatie, verbeterde afspraken met zorgverzekeraars en een hogere omzet bij de GGZ. In de opbrengst zorgverzekeringswet is ook opgenomen de CB-regeling vergoeding meerkosten Covid-19. De vergoeding meerkosten 2022 Covid-19 bestaat uit: 1) een vergoeding van gemiddeld 0,8% opslag op de CB-aanneemsom en 2) een vergoeding voor meerkosten van de Covid IC- en verpleegdagen.
- Lagere subsidie op grond van de Kaderwet VWS-subsidies ad € 5,9 miljoen. In het jaar 2021 is in deze rubriek de subsidieregeling bonus zorgprofessionals Covid-19 verantwoord ad € 5,9 miljoen. In het jaar 2022 was er geen subsidieregeling bonus zorgprofessionals Covid-19.
- Hogere opbrengsten bij de beschikbaarheidsbijdrage van zorgfuncties en academische zorg van € 7,5 miljoen door vooral:
  - Een hogere beschikbaarheidsbijdrage zorg bij de academische component als gevolg van prijsindexatie en een nieuw landelijk verdeelmodel.
  - Een hogere beschikbaarheidsbijdrage doordat het ADRZ vanaf 2022 een beschikbaarheidsbijdrage ontvangt voor de Spoedeisende hulp.
  - Lagere opbrengsten bij de subsidieregeling IC-opscaling curatieve zorg.
- Lagere baten uit onderneming van € 0,6 miljoen door een lagere omzet bij dienstverlening aan andere zorgaanbieders op het gebied van laboratorium- en radiologische diagnostiek.
- Hogere opbrengsten bij de beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten van € 6,0 miljoen door vooral:
  - Een hogere bijdrage werkplaatsfunctie als gevolg van prijsindexatie;
  - Hogere overige subsidies door vooral een nieuwe subsidie vanaf 2022 vanuit de Nederlands Transplantatiestichting voor lever- en longperfusie. De overige subsidies zijn in 2022 in totaal € 2,3 miljoen hoger dan in 2021.

- De bedrijfsopbrengsten bij het segment Onderzoek en Onderwijs zijn in 2022 met € 10,4 miljoen (3%) gestegen in vergelijking met 2021. De belangrijkste verschillen zijn:

- Lagere opbrengsten bij de beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten van € 1,9 miljoen door vooral de lagere besteding in 2022 van NPO-onderwijsgelden en een lagere bijdrage van de EUR voor fundamenteel onderzoek.
- Hogere overige bedrijfsopbrengsten van € 12,3 miljoen door vooral:
  - Een hogere EMF-omzet in 2022 door toename van door derden gefinancierd onderzoek (€ 8,5 miljoen).

- Hogere royalty's opbrengsten in 2022 (€ 2,1 miljoen).

Bedrijfslasten 2022

Bedrijfslasten geconsolideerd per segment (in miljoen euro's)	Jaar 2022	Jaar 2021	Mutatie
Segment Erasmus MC - Zorg	1.744,8	1.703,8	41,0
Segment Erasmus MC - O&O	348,0	321,9	26,1
Totaal bedrijfslasten	2.092,8	2.025,7	67,1

De totale bedrijfslasten van het Erasmus MC zijn in 2022 met € 67,1 miljoen (+3%) gestegen ten opzichte van 2021. Verdeeld naar segment is het volgende beeld zichtbaar:

- Bij het segment Zorg zijn de bedrijfslasten in 2022 met € 41,0 miljoen (+3%) gestegen ten opzichte van het vorige jaar. Bepalend hierbij zijn vooral de volgende posten:

- De lonen en salarissen, sociale lasten en pensioenpremie zijn in 2022 in totaal met € 50,4 miljoen toegenomen. De lonen en salarissen zijn in 2022 met € 41,0 miljoen toegenomen vooral door de hogere lonen en salarissen als gevolg van de CAO-stijging, een toename van de personeelsbezetting en een hogere verlofreservering ultimo 2022. Daarnaast zijn in 2022 ook de sociale lasten en pensioenpremie toegenomen met in totaal € 9,4 miljoen.
- Hogere kosten van uitbesteed werk (€ 3,7 miljoen) door een hogere inzet van personeel niet in loondienst.
- De overige bedrijfskosten liggen in 2022 € 13,4 miljoen lager dan in 2021. De belangrijkste mutaties binnen de overige bedrijfskosten zijn zichtbaar bij de volgende kostencategorieën:
  - Hogere patiënt-, onderwijs- en onderzoeksgebonden kosten (€ 26,0 miljoen).
  - Lagere dotaties aan de voorzieningen (€ 8,3 miljoen) door vooral een lagere dotatie aan de asbestvoorziening in 2022 van € -0,2 miljoen versus een dotatie in 2021 van € 7,9 miljoen.
  - Lagere andere personeelslasten in 2022 van € 4,9 miljoen en dit wordt volledig veroorzaakt door de subsidieregeling bonus zorgprofessionals. In het jaar 2021 is de uitbetaling van de zorgbonus binnen deze post verantwoord.
  - Hogere onderhouds- en energiekosten (€ 2,1 miljoen) door de fors gestegen kosten van stadsverwarming door de gestegen gasprijzen.
  - Lagere algemene kosten (€ 23,8 miljoen) door vooral de volgende twee bijzondere posten:
    - In het jaar 2022 bedragen de sloop- en saneringskosten van de oude gebouwen € 0,8 miljoen en dit is € 13,2 miljoen lager dan de realisatie 2021 ad € 14,0 miljoen. Na de inhuizing in de nieuwbouw in het jaar 2018 zijn de leeggekomen gebouwen afgesloten en afgekoppeld van de overige gebouwdelen van het Erasmus MC en heeft sloop plaatsgevonden.
    - Erasmus MC heeft een deelneming in HollandPTC BV en tot en met het jaar 2021 was er sprake van een negatief eigen vermogen bij deze deelneming waarvoor Erasmus MC een voorziening had gevormd. Mede doordat er in 2022 herkapitalisatie heeft plaatsgehad bij HollandPTC BV is ultimo 2022 het eigen vermogen bij deze deelneming positief. Gevolg is hiervan is dat de gevormde voorziening bij het Erasmus MC is vrijgevallen in 2022. Dit leidt in 2022 tot een baat in de overige bedrijfskosten.

- Bij het segment Onderzoek en Onderwijs zijn de totale bedrijfslasten in 2022 € 26,1 miljoen (+8%) hoger dan in 2021. Bepalend hierbij zijn de volgende posten:

1. De lonen en salarissen, sociale lasten en pensioenpremie zijn in 2022 in totaal met € 10,5 miljoen toegenomen. De lonen en salarissen zijn in 2022 met € 9,2 miljoen toegenomen vooral door de hogere lonen en salarissen als gevolg van de CAO-stijging, een toename van de personeelsbezetting en een hogere verlofreservering ultimo 2022. Daarnaast zijn in 2022 ook de sociale lasten en pensioenpremie toegenomen met in totaal € 1,3 miljoen.
2. Hogere kosten van uitbesteed werk (€ 1,6 miljoen) door een hogere inzet van personeel niet in loondienst.
3. De overige bedrijfskosten liggen in 2022 € 13,0 miljoen hoger dan in 2021. Deze hogere bedrijfskosten worden vooral verklaard door:
  - Hogere algemene kosten (€ 6,5 miljoen) door vooral een toename van de reis- en verblijfkosten na de coronapandemie (€ 3,2 miljoen) en hogere kosten van subcontracting (€ 3,1 miljoen) voor onderzoeksprojecten. De gemaakte kosten inzake subcontracting komen volledig terug in de (EMF-)omzet voor onderzoeksprojecten.
  - Hogere dotaties aan de voorzieningen (€ 4,2 miljoen) door vooral de hogere dotatie aan de asbestvoorziening (€ 2,2 miljoen) en de hogere dotatie aan de voorzieningen personele regelingen op het gebied van wachtgeld en arbeidsongeschiktheid (€ 2,0 miljoen).
  - Hogere onderhouds- en energiekosten (€ 1,2 miljoen) door de fors gestegen kosten van stadsverwarming door de gestegen gasprijzen.

Deelnemingen 2022

Resultaat uit deelnemingen (in miljoen euro's)	Jaar 2022	Jaar 2021
Admiraal de Ruyter ziekenhuis	9,4	7,4
Erasmus MC Holding BV	6,3	3,5
Totaal resultaat uit deelnemingen	15,7	10,9

Het totale resultaat van de deelnemingen 2022 is € 15,7 miljoen positief. De bijdrage van het Admiraal de Ruyter ziekenhuis is in 2022 € 9,4 miljoen positief (2021: € 7,4 miljoen positief).

Het resultaat van de Erasmus MC Holding BV bedraagt in 2022 € 6,3 miljoen positief (2021: € 3,5 miljoen positief). Het positieve resultaat 2022 van de Erasmus Holding BV is volledig te danken aan de verkoop van aandelen van valorisatie BV's.

Ontwikkeling geconsolideerde balans 2022

Geconsolideerde balans (in miljoen euro's)	31-12-2022	31-12-2021	Mutatie
ACTIVA			
Vaste activa	1.287	1.352	-65
Vlottende activa	884	802	82
Totaal activa	2.171	2.154	17
PASSIVA			
Eigen vermogen	700	670	30
Voorzieningen	75	80	-5
Langlopende schulden	820	873	-53
Kortlopende schulden	576	531	45
Totaal passiva	2.171	2.154	17

De grootste mutaties in de balans worden onderstaand nader toegelicht:

- De vaste activa nemen met € 65 miljoen af in 2022 vooral doordat de investeringen in 2022 ad € 73 miljoen lager zijn dan de afschrijvingskosten 2022 van € 135 miljoen.
- De vlottende activa nemen met € 82 miljoen toe in 2022. De belangrijkste mutaties in deze post zijn:
  - De vorderingen en overlopende activa zijn ultimo 2022 met € 32 miljoen gestegen ten opzichte van 2021. De vier belangrijkste verklaringen hierbij zijn:
    - de stijging van het openstaand debiteurensaldo ultimo 2022 (€ 28 miljoen), vooral doordat er in de maand december 2022 veel omzet is gefactureerd aan zorgverzekeraars.
    - de daling van de postie nog te factureren omzet DBC's (€ 36 miljoen). Ten opzichte van het jaar 2021 kon het Erasmus MC in 2022 eerder (en ook meer) zorgomzet factureren aan de zorgverzekeraars.
    - een stijging van de positie nog te factureren omzet GGZ (€ 7 miljoen). Vanwege een nieuw financieringssysteem in 2022 bij de volwassenen-GGZ heeft de facturatie van deze omzet forse vertraging opgelopen.
    - een toename van de overige vorderingen (€ 33 miljoen) vanwege een toename van diverse nog te ontvangen bedragen waaronder beschikbaarheidsbijdragen en subsidies zorgopleidingen.
    - De liquide middelen zijn in het jaar 2022 met € 63 miljoen toegenomen.
  - Het eigen vermogen is in 2022 met € 30,6 miljoen toegenomen. Dit betreft enerzijds het positieve exploitatieresultaat 2022 van € 48 miljoen en anderzijds de negatieve mutatie van € 17,4 miljoen in de herwaarderingsreserve in 2022 voor de reële waarde van de effecten van HBM Holdings Ltd.
  - Het saldo van de langlopende schulden daalt in 2022 met € 53 miljoen vanwege aflossing van de diverse langlopende leningen en door de jaarlijkse vrijval van de vooruitontvangen schadevergoeding van het Ministerie van VWS.

- De kortlopende schulden nemen met € 45 miljoen toe in 2022. De grootste mutatie in deze post betreft de schulden aan leveranciers en handelskredieten. Ultimo 2022 is deze balanspost met € 35 miljoen gestegen ten opzichte van 2021 vooral doordat het Erasmus MC vanaf 1 november 2022 een betaaltermijn hanteert van 30 dagen (was voorheen 14 dagen betaaltermijn).

Eigen vermogen/solvabiliteit

Het enkelvoudig eigen vermogen bedraagt ultimo 2022 € 694 miljoen (ultimo 2021: € 662 miljoen).

Ratio's (op basis van enkelvoudig eigen vermogen)	31-12-2022	31-12-2021
SOLVABILITEIT		
Solvabiliteit (eigen vermogen / balanstotaal)	33,4%	32,4%
Solvabiliteit gecorrigeerd (gecorrigeerd eigen vermogen / gecorrigeerd balanstotaal) ⁽¹⁾	27,7%	25,9%

¹ Op basis van de enkelvoudige balans berekend conform specifieke definitie van de kredietinstellingen.

Met de BNG, EIB, AG-Insurance, ING, ABN-AMRO en Rabobank zijn door het Erasmus MC afspraken gemaakt over ratio's. Indien een bank daarom verzoekt worden de ratio's jaarlijks bevestigd door middel van een Compliance Certificaat. Deze ratio's betreffen onder andere:

- de Debt Service Coverage Ratio (DSCR) van minimaal 1,3;
- een minimaal (gecorrigeerd) solvabiliteitspercentage welke, afhankelijk van de kredietinstelling, ultimo 2022 boven de 20% moet liggen.

Treasury

Bestaand financieringsarrangement

Voor de nieuwbouw heeft het Erasmus MC op 18 december 2006 een financieringsarrangement afgesloten bij de Europese Investeringsbank (EIB) en de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) ter hoogte van € 866 miljoen (Tranche 1). Ten behoeve van de nieuwbouw van het Rg-gebouw dat behoort tot Tranche 2 van de nieuwbouw, is eind 2015 het financieringsarrangement uitgebreid met € 120 miljoen, verstrekt door ING en de Belgische verzekeringsmaatschappij AG Insurance. In 2022 zijn geen aanvullende leningen aangetrokken.

Financiële instrumenten

Het Erasmus MC maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten. Om deze risico's te beheersen is een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties te beperken.

Treasurybeleid

Het Erasmus MC heeft een risicomijdend treasurybeleid. Rentestanden op de kapitaal- en geldmarkten accepteert het Erasmus MC als een gegeven en beslissingen worden gebaseerd op voorspellingen uit de markt, bijvoorbeeld banken. Ook bij het uitzetten en aantrekken van middelen wordt een voorzichtig beleid gevoerd (alleen onder strikte voorwaarden worden partijen geselecteerd). Bovendien baseert het Erasmus MC zijn treasury-activiteiten op een actueel meerjarenfinancieringsplan en liquiditeitsbegroting. Onderdeel van dit plan is een analyse van de financiële risico's (zoals prijsrisico, renterisico, valutarisico, kredietrisico, liquiditeitsrisico) en de maatregelen om deze risico's waar mogelijk op voorhand te minimaliseren. Randvoorwaarden en richtlijnen hiervoor zijn opgenomen in het treasurystatuut.

Hieronder volgt bij elk van de genoemde risico's een korte toelichting:

- **Prijsrisico:** het risico dat gelopen wordt tussen de ontwikkeling van de cao en de vergoeding die het Erasmus MC van zorgverzekeraars en subsidieverstrekkingen ontvangt. In eerste instantie zal getracht worden de loonstijging vergoed te krijgen van de externe partijen en als dit onverhoopt niet lukt, dan zullen (waar mogelijk) aanvullend interne maatregelen moeten worden getroffen.
- **Renterisico:** Alle langlopende leningen zijn tot het eind van de looptijd gefixeerd qua rentepercentage. Daarnaast zijn alle langlopende leningen bij de oplevering van de nieuwbouw opgenomen. Hierdoor is het renterisico uiterst klein.
- **Valutarisico:** Zoveel mogelijk wordt in euro's betaald en gefactureerd. Dit risico is qua omvang daarom eveneens zeer gering te noemen.
- **Kredietrisico:** Middelen worden in beginsel uitsluitend uitgezet bij financiële instellingen met een kredietwaardigheid van minimaal een A-rating die zijn gevestigd in de eurozone of bij de centrale dan wel decentrale overheid (ook met minimaal een A-rating). Het treasurystatuut voldoet aan de 'Regeling Beleggen, lenen en derivaten OCW 2016' voor instellingen voor onderwijs en onderzoek.

- **Liquiditeitsrisico:** Binnen Erasmus MC wordt gewerkt met een meerjarenbegroting, een jaarlijkse liquiditeitsbegroting, een 12-maands rolling forecast en maandelijkse liquiditeitsprognose. Op dagelijkse basis worden alle kasstromen en de hoogte van de liquiditeit gemonitord en maandelijks wordt gerapporteerd over de verschillen ten opzichte van de prognose.

De verwachting is dat de liquiditeit in 2023 positief blijft. Het belangrijkste in de liquiditeitsprognose voor 2023 betreft het later gereedkomen van de prijslijsten met de zorgverzekeraars. Bij onverhoopte facturatieproblemen, zullen de opgebouwde liquiditeit en de RC-kredieten bij ABN AMRO Bank en Rabobank als buffer dienen. Daarnaast biedt de AAA-rating de mogelijkheid om als extra zekerheid relatief snel, kort (kas)geld bij investeerders te kunnen lenen. Erasmus MC beschikt daarnaast over voldoende kasmiddelen voor de financiering van haar investeringen, aangezien zij hiervoor haar operationele kasstroom kan inzetten.

Treasurycommissie

De besluitvorming met betrekking tot het treasurybeleid wordt ondersteund en voorbereid door de Treasurycommissie, bestaande uit de directeur Finance & Control, de Treasurer, de directeur Vastgoed Bouw en enkele vakinhoudelijke managers. De leden zorgen voor uitvoering en noodzakelijke verankering van besluiten binnen de organisatie. Zij bewerkstelligen transparantie van activiteiten en processen. Leidend hierbij zijn de kerntaken van het Erasmus MC en het maatschappelijk karakter van de ter beschikking staande middelen.

De Treasurycommissie kent de volgende specifieke taken:

- beoordelen van en advisering aan de Raad van Bestuur over het treasuryjaarplan, de liquiditeitsbegroting, -prognose en -analyses;
- beoordelen van en advisering aan de Raad van Bestuur over voorstellen betreffende vermogenstransacties;
- vaststellen van werkwijze en procedures teneinde de doelstellingen van het treasurymanagement te realiseren;
- zorgen voor kennisoverdracht aan en afstemming met andere relevante functionarissen;
- beoordelen en advisering aan de Raad van Bestuur van een limitatieve lijst van financiële instellingen waar middelen kunnen worden uitgezet.

In 2022 is de Treasurycommissie acht keer bijeengekomen.

Meerjarenverwachtingen

Erasmus MC streeft naar een gemiddeld resultaatniveau van 1-1,5% in de jaren 2023 tot en met 2035. In deze jaren wordt jaarlijks € 150 miljoen geïnvesteerd, in sloop, renovatie van met name de Faculteit, renovatie/nieuwbouw van het Sophia Kinderziekenhuis en medische apparatuur en IT. In het jaar 2022 is geïnvesteerd in verbouwingen, sloop en in apparatuur en ICT voor een bedrag van € 79 miljoen.

Toekomstige investeringen

In 2023 zal wederom geïnvesteerd worden in renovatie, sloop van de bestaande huisvesting, onderhoud en apparatuur en IT (begroot: € 153 miljoen). Zoals in de paragraaf meerjarenverwachtingen aangegeven, bestaan voor de jaren daarna eveneens plannen voor renovatie, onderhoud en sloop van bestaande gebouwen. Hierin wordt ook meegenomen het Sophia Kinderziekenhuis en het programma Eread, de huisvesting van onderwijs- en onderzoek.

In juni 2021 heeft de Raad van Bestuur de meerjarenbegroting voor het laatst vastgesteld. Door recente ontwikkelingen op de bouwmarkt, de groter dan verwachte personele bezetting van de EE-toren en de plannen ten aanzien van de Erasmus MC Campus Ontwikkeling, zal de meerjarenbegroting in 2023 worden herijkt.

Algemene toelichting Nationaal Programma Onderwijs

De Covid-19 pandemie en de daaraan gerelateerde maatregelen hadden met name in 2020 en 2021 disruptieve effecten. Voor zowel onderzoek als onderwijs werken deze effecten (financieel) door in 2022 en de komende jaren, bijvoorbeeld omdat de vertragingen in coschappen en promotietrajecten nog niet zijn weggewerkt. Vanuit het Nationaal Programma Onderwijs zijn voor zowel het onderwijs als het onderzoek gelden beschikbaar gesteld om de effecten van de pandemie te mitigeren. Hieronder wordt de invulling van dit programma nader toegelicht.

Proces

De middelen van het Nationaal Programma Onderwijs zijn in verschillende categorieën ingedeeld en op verschillende manieren aan het Erasmus MC beschikbaar gesteld. De middelen voor In- en doorstroom & Welzijn (1B) en extra coschapplekken (1D) zijn als niet-normatieve Rijksbijdrage beschikbaar gesteld, terwijl de middelen voor Verhoogde instroom (1A) als normatieve Rijksbijdrage zijn aangemerkt. De middelen voor Extra handen in de klas (1C) zijn als subsidie aangemerkt en de middelen uit het NPO-programma voor onderzoekers die vertraging hebben opgelopen als gevolg van Covid-19 (2) is als onderdeel van het Werkplaatsfunctie toegekend aan het Erasmus MC. De verschillende bronnen van het Nationaal Programma Onderwijs zijn hieronder samengevat. In deze tabel is ook de verantwoorde besteding 2021 en 2022 opgenomen.

	Ontvangsten NPO- gelden (in €)	Ontvangst 2021	Ontvangst 2022	Ontvangst totaal	Jaarrekening 2021	Besteding 2022	Besteding totaal
Verhoogde							
1A instroom		2.676.372		2.676.372	2.676.372		2.676.372
In-Doorstroom en							
1B welzijn		768.966	576.724	1.345.690	386.503	473.100	859.603
Extra handen in							
1C de klas		367.340	367.340	734.680	367.340	367.340	734.680
Stages Erasmus							
1D MC		1.117.779		1.117.779		181.000	181.000
Totaal NPO							
1 Onderwijs		4.930.457	944.064	5.874.521	3.430.215	1.021.440	4.451.655
NPO Onderzoek							
via							
2 Werkplaatsfunctie		5.105.522	5.037.041	10.142.563	2.548.337	6.042.006	8.590.343
Totaal NPO							
2 Onderzoek		5.105.522	5.037.041	10.142.563	2.548.337	6.042.006	
Totaal NPO							
1+2 programma		10.035.979	5.981.105	16.017.084	5.978.552	7.063.446	13.041.998

De Gezamenlijke Vergadering, de facultaire medezeggenschap bestaande uit de studentenraad en het Onderzoek en Onderwijs segment van de Ondernemingsraad, is betrokken geweest bij het opstellen van plannen voor de besteding van de NPO-middelen en is gevraagd om zelf ook met gewenste interventies te komen. De uiteindelijke bestedingsplannen, die hieronder per thema nader zijn uitgewerkt, hebben alle de instemming van de Gemeenschappelijke Vergadering. De voortgang van de plannen wordt gemonitord en de medezeggenschap wordt periodiek op de hoogte gehouden van de voortgang die wordt geboekt.

Risico en Interne controle

Risicomangement

Het Erasmus MC onderschrijft het belang van een breed inzicht in, en beheersing van risico's. Geheel in lijn met de ontwikkelingen in de maatschappij is, na de inspanningen van de kwartiermaker Risk en Compliance, per 1 augustus 2022 het team Risk & Compliance ingericht en beleid opgesteld met twee risicomangers, een compliance officer en een manager Risk & Compliance. De afdeling Risk & Compliance rapporteert rechtstreeks en onafhankelijk aan de Raad van Bestuur. Hiermee geeft het Erasmus MC invulling aan de steeds nadrukkelijker wordende verwachting om een passende invulling te geven aan niet-financiële risico's.

Integrale aanpak

Het Erasmus MC is een Universitair Medisch Centrum met een unieke context, waarbij enerzijds veel autonomie ligt bij de afdelingen die zorg, onderwijs en onderzoek verzorgen, en er anderzijds behoefte en noodzaak is om vanuit de centrale organisatie te ondersteunen bij aantoonbaar in control zijn. Om die reden spreken we dan ook van Integraal Risicomangement binnen het Erasmus MC. Aan de hand van de ISO 31000 richtlijn en het Three Lines Model wordt invulling gegeven aan een uniform risico- en beheersingsraamwerk. Dit gebeurt in nauwe samenspraak met aanpalende disciplines zoals compliance, privacy, security, IT, kwaliteit & patiëntenzorg, juridische zaken, internal audit en finance & control. Daarbij wordt rekening gehouden met de verschillende dwarsdoorsneden van de organisatie, worden risico's op strategisch, tactisch en operationeel niveau benaderd, en wordt gebruik gemaakt van zowel 'hard' als 'soft' controls bij de beheersing van risico's. Door gebruik te maken van zowel 'hard' als 'soft' controls wordt invulling gegeven aan de Erasmus MC cultuur waar doorlopend aandacht is voor een passende balans tussen controle en vertrouwen.

Het uitgangspunt voor risicomangement is om toegevoegde waarde te leveren door continu te verbeteren en voorbereid te zijn op onwenselijke situaties. In die hoedanigheid neemt risicomangement (afhankelijk van de opdracht) een onafhankelijke, adviserende, begeleidende, ondersteunende, monitorende, signalerende en/of vooruitkijkende rol aan.

Top 10 risico's

In 2022 is in afstemming met de Raad van Bestuur en directies een Top 10 van belangrijkste risico's vastgesteld:

Cybersecurity (centraal en decentraal) 	Vastgoed (financieel) 	Privacy
Technologische continuïteit 	Fysieke veiligheid 	Sociale veiligheid
Wetenschappelijke integriteit 	Business continuïteit (personeel) 	Gebrek corrigerend vermogen
License to operate (wet- en regelgeving) 		

De Top 10 risico's is onder de aandacht bij (thema)directies, afdelingshoofden en de Raad van Bestuur. Vanaf de laatste rapportageperiode in 2022 wordt middels de F&C-rapportagecyclus op thema- en op key-stakeholder niveau input uitgevraagd. De stand van zaken wordt voor elk van de Top 10 risico's uitgevraagd op (afdeling/thema/ pijler) specifieke risico's, bestaande beheersmaatregelen en voortgang van nog te implementeren beheersmaatregelen. Dit bestendigt eigenaarschap in de eerste lijn, borgt voortgang op verbeterinitiatieven, en geeft periodiek het benodigde risico-inzicht aan de Raad van Bestuur om bij te sturen waar nodig. Aanvullend kan de Raad van Bestuur opdrachten geven aan Risk & Compliance voor specifieke risicoanalyses en adviezen, en kunnen afdelingen verzoeken doen voor risico-advies of begeleiding. Deze werkzaamheden worden al dan niet in het kader van een Top 10 risico uitgevoerd.

De vervolgstap in 2023 is om op tactisch en operationeel niveau verdiepende risicoanalyses binnen de scope van de Top 10 te begeleiden. Risicomanagement helpt het Erasmus MC met het verder in kaart brengen van, en adviseren over beheersmaatregelen. Dit leidt mogelijk tot een verlaging van het netto risicoprofiel, en indien de netto risico's binnen de risicobereidheid vallen, wordt in 2024 de Top 10 herijkt.

Risicobereidheid

Het vaststellen van een eenduidige risicobereidheid is gezien de context van de organisatie een complexe taak. Het uitgangspunt binnen het Erasmus MC is dat er een generieke risicobereidheid wordt gehanteerd, waarvan afgeweken wordt indien dit noodzakelijk is voor specifieke onderwerpen en impactgebieden. De generieke risicobereidheid is gebaseerd op de vastgestelde heatmap en geeft kaders en richtlijnen mee aan de organisatie over hoe om te gaan met lage, middel, hoge en zeer hoge risico's. Voor specifieke risicogebieden wordt afgeweken van de generieke risicobereidheid, zo is de risicobereidheid ten aanzien van patiëntveiligheid laag, terwijl de risicobereidheid met betrekking tot innovatie hoger is.

Compliance

Voor het Erasmus MC vormt compliance een belangrijke voorwaarde voor het uitvoeren van de kerntaken. Medewerkers, studenten, patiënten, toezichthouders en de maatschappij verwachten dat het Erasmus MC handelt op een manier die in overeenstemming is met (interne en externe) wet- en regelgeving en codes.

Compliance Officer

In 2022 heeft de kwartiermaker Risk & Compliance verder gewerkt aan het formaliseren van de functie van Compliance Officer binnen het Erasmus MC. Compliance heeft een voor een UMC unieke plek in de governance gekregen waarbij vanuit de 2^e lijn geopereerd wordt met een rechtstreekse rapportagelijijn richting de CFO. In oktober 2022 is een fulltime senior Compliance officer gestart. De Compliance officer werkt vanuit 3 hoofdlijnen:

- Naleving van wet- en regelgeving;
- Integriteitsrisicomanagement; en
- Gedrag & cultuur.

Werkwijze compliance

In samenwerking met de verschillende afdelingen brengt Compliance in kaart hoe compliance geborgd wordt en of er aanvullende actie gewenst is. De Compliance officer is centraal gepositioneerd en de scope omvat alle drie de kerntaken: zorg, onderzoek en onderwijs. Afhankelijk van wat er nodig is, kan de Compliance officer bijvoorbeeld advies geven, ondersteunen bij implementatie of awareness. Daarnaast voert de Compliance officer monitoringswerkzaamheden uit.

Voor bepaalde onderwerpen kan compliance ook zelf kaders stellen. Dit zijn onderwerpen die direct te maken hebben met integriteit of die Erasmus MC breed van toepassing zijn en waarop een visie vanuit de Raad van Bestuur gegeven wordt.

Gedrag en cultuur is een belangrijk onderdeel van het werk van de Compliance officer. Met het juiste gedrag gaan beheersmaatregelen daadwerkelijk werken. En cultuur kan dat gedrag ondersteunen of juist belemmeren. De Compliance officer heeft daarom continu oog voor de effecten van gedrag en cultuur en verricht ook (periodiek) cultuuronderzoek.

Juridisch kader

Er is een breed juridisch kader van circa 1900 wetten van toepassing op het Erasmus MC. Bepaalde algemene wet- en regelgeving is van toepassing op het gehele Erasmus MC, terwijl andere wet- en regelgeving slechts een deel raakt. Hiernaast gelden voor het Erasmus MC de Governancecode Zorg en diverse gedragscodes, bepalingen in de CAO UMC/ UN en andere zelfregulering. Deze regels zijn relevant zijn voor het Erasmus MC als geheel of voor een deel van de werknemers (artsen, hoogleraren, onderzoekers).

Privacy

Het vertrouwen van patiënten is van het grootste belang voor het Erasmus MC, als het gaat om zorg, onderzoek en onderwijs. Zonder vertrouwen van patiënten en van de maatschappij als geheel kan het Erasmus MC haar kerntaken niet adequaat vervullen. Privacy, ofwel zorgvuldige omgang met de gezondheidsgegevens van patiënten, in zorg, onderzoek, onderwijs en bedrijfsvoering, is daarmee randvoorwaardelijk voor de uitvoering van de kerntaken van het Erasmus MC.

Privacyorganisatie

Zoals hierboven beschreven is de context van het Erasmus MC dat er een grote autonomie is voor afdelingen bij het inrichten van zorg, onderwijs en onderzoek; de centrale organisatie ondersteunt bij het in control zijn van risico's hierbij. De privacyorganisatie van het Erasmus MC is ingericht op die context. In 2022 is geïnvesteerd in het uitbreiden, trainen en versterken van de eerstelijns ondersteuning die wordt geboden bij privacyvraagstukken. Daarnaast is geïnvesteerd in verbetering van de centrale ondersteuning: verhelderen van kaders en beleid, ontwikkelen van tools, werkinstructies, en een digitale portal. Centrale ondersteuning wordt geboden door de Privacy Kennis Organisatie; zij verhelderen de kaders, faciliteren bij het beheersen van risico's en uitdagingen rond gegevensbescherming en monitoren hoe de organisatie omgaat met deze risico's en uitdagingen. Als derde is de Functionaris Gegevensbescherming als onafhankelijke toezichthouder binnen het Erasmus MC gepositioneerd. De FG adviseert direct de Raad van Bestuur, en bepaalt zelf en onafhankelijk de invulling van zijn toezichthoudende rol.

Nauwe samenwerking vindt plaats tussen de privacy-organisatie en informatiebeveiliging binnen het Erasmus MC, bijvoorbeeld in het project Zorg+ voor Data.

Als laatste zijn de ontwikkelingen binnen niet-WMO-toetsing een belangrijke stap voor het Erasmus MC, waar ook de zorgvuldige omgang met data van patiënten een belangrijk aandachtspunt is. Onderzoek dat wel valt onder de Wet Medisch-wetenschappelijk onderzoek met mensen (WMO) wordt getoetst door de Medisch-Ethische ToetsingsCommissie (METC); binnen het Erasmus MC wordt echter ook veel onderzoek gedaan welke niet binnen scope van de WMO valt. Patiënten mogen ervanuit gaan dat hun gegevens bij het Erasmus MC in goede handen zijn, en dat hun data alleen dan voor onderzoek wordt gebruikt als is voldaan aan de waarborgen en randvoorwaarden die daarvoor gelden. De toetsing van die waarborgen en randvoorwaarden door de nWMO-toetsingscommissie voor onderzoek welke niet binnen scope van de WMO valt, is daarom een belangrijke stap in het verbeteren van de gegevensbescherming van patiënten.

Informatie en cybersecurity

Het Erasmus MC besteedt veel aandacht aan informatiebeveiliging. Gezien de aard van de bedrijfsprocessen en de afhankelijkheid van IT is dit noodzakelijk. Daarbij, het Erasmus MC wil de vertrouwde partij voor data van patiënten en burgers zijn. Het Erasmus MC is al jarenlang gecertificeerd voor de normen NEN 7510, Informatiebeveiliging in de zorg, en ISO 27001, Managementsystemen voor informatiebeveiliging. In januari 2023 heeft er weer een hercertificeringsaudit plaatsgevonden met positieve uitkomsten.

Beveiliging patiëntdossiers

Ter verbetering van de beveiliging van patiëntdossiers loopt sinds de zomer van 2021 het project Zorg+ voor data. Door de NFU en de NVZ is de gedragslijn toegangsbeveiliging digitale patiëntdossiers opgesteld. Met het uitvoeren van dit project wordt de beveiliging van patiëntdossiers binnen het Erasmus MC verder verbeterd. Voorbeelden van maatregelen zijn het verder verbeteren van het intern toegang verkrijgen tot het EPD, het beheren en controleren van bevoegdheden en het registreren en controleren van toegang tot patiëntgegevens door medewerkers. Ter verhoging van de awareness van management en medewerkers is in 2022 aan alle medewerker een verplichte e-learning voor informatiebeveiliging en gegevensbescherming aangeboden.

Verbetering cybersecurity

Vanwege de toegenomen dreiging van cyberrisico's, waaronder ransomware, is ook in 2022 uitgebreid aandacht besteed aan verbetering van cybersecurity in de vorm van het project Cyber Resilience. Dit meerjarig project omvat diverse maatregelen die de weerbaarheid van het Erasmus MC voor cybercrime vergroten. Voorbeelden zijn de invoering van meer geavanceerde middelen voor detectie op werkplekken en servers, het aansluiten op een extern Security Operation Center (SOC) en het verder verbeteren van cyber incident response. In het voorjaar van 2023 zal het Erasmus MC opnieuw deelnemen aan de sectorbrede cybercrisisoefening voor onderwijs en onderzoek OZON, georganiseerd door ict-coöperatie SURF, om de weerbaarheid in de praktijk te oefenen. Het project Cyber Resilience loopt door in 2023 met nieuwe maatregelen en investeringen.

Internal Audit

Internal Audit vervult sinds de afsplitsing van Risk Management in maart 2022 een zuivere 3^e lijnsrol binnen het Three Lines model van het Erasmus MC. De transitie naar een breed opererende Internal Audit functie heeft tevens verder vorm gekregen, waarbij vooral op IT-audit gebied een belangrijke stap voorwaarts is gezet. In 2022 heeft Internal Audit naast standaard verantwoordings- en rechtmatigheidscontroles ook diverse maatwerk onderzoeken uitgevoerd. Dit betrof zowel onderwerpen op het gebied van bedrijfsvoering en (decentrale) IT als binnen de domeinen zorg en onderzoek, waardoor Internal Audit steeds meer en beter invulling geeft aan haar 'assurance' rol op belangrijke risicogebieden.

De verbinding met en bekendheid van Internal Audit binnen de organisatie is in 2022 verder verbeterd. Dit geldt ook voor de kennis van de organisatie door intensiever relatiemanagement en een meer robuust proces van gesprekken over risicogebieden in het kader van het audit jaarplan 2023, dat in december 2022 door de RvB is goedgekeurd

Kwaliteitstoetsing

De sinds 2020 ingezette professionalisering van de afdeling heeft in december 2022 geleid tot een positief resultaat op de door het Instituut van Internal Auditors Nederland (IIA Nederland) uitgevoerde kwaliteitstoetsing. IIA Nederland heeft hierbij getoetst tegen de algemeen aanvaarde normen voor de beroepsuitoefening, zoals uitgevaardigd door het Instituut van Internal Auditors, de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) en de Beroepsorganisatie van IT-auditors (NOREA). Deze certificering is een bevestiging dat de basis op orde is.

In 2022 heeft een succesvolle aanbesteding plaatsgevonden gericht op het uitvoeren van auditdiensten op het gebied van vastgoed. KPMG is per 2023 de sourcing partner voor deze meerjarige dienstverlening, onder regie van Internal Audit.

Erasmus MC Holding BV

Erasmus MC Holding BV houdt ultimo 2021 de aandelen van 31 deelnemingen. Het betreffen eerste- of tweedelijnszorginstellingen, startende ondernemingen waarmee we kennis willen valoriseren, maar ook investeringsmaatschappijen en joint ventures.

De omzet van de Erasmus MC Holding is ruim 30% gestegen van € 83 miljoen in 2021 naar € 109 miljoen in 2022. De winst is eveneens gestegen van € 3,5 miljoen in 2021 naar € 6,3 miljoen in 2022.

Bijdragen winst

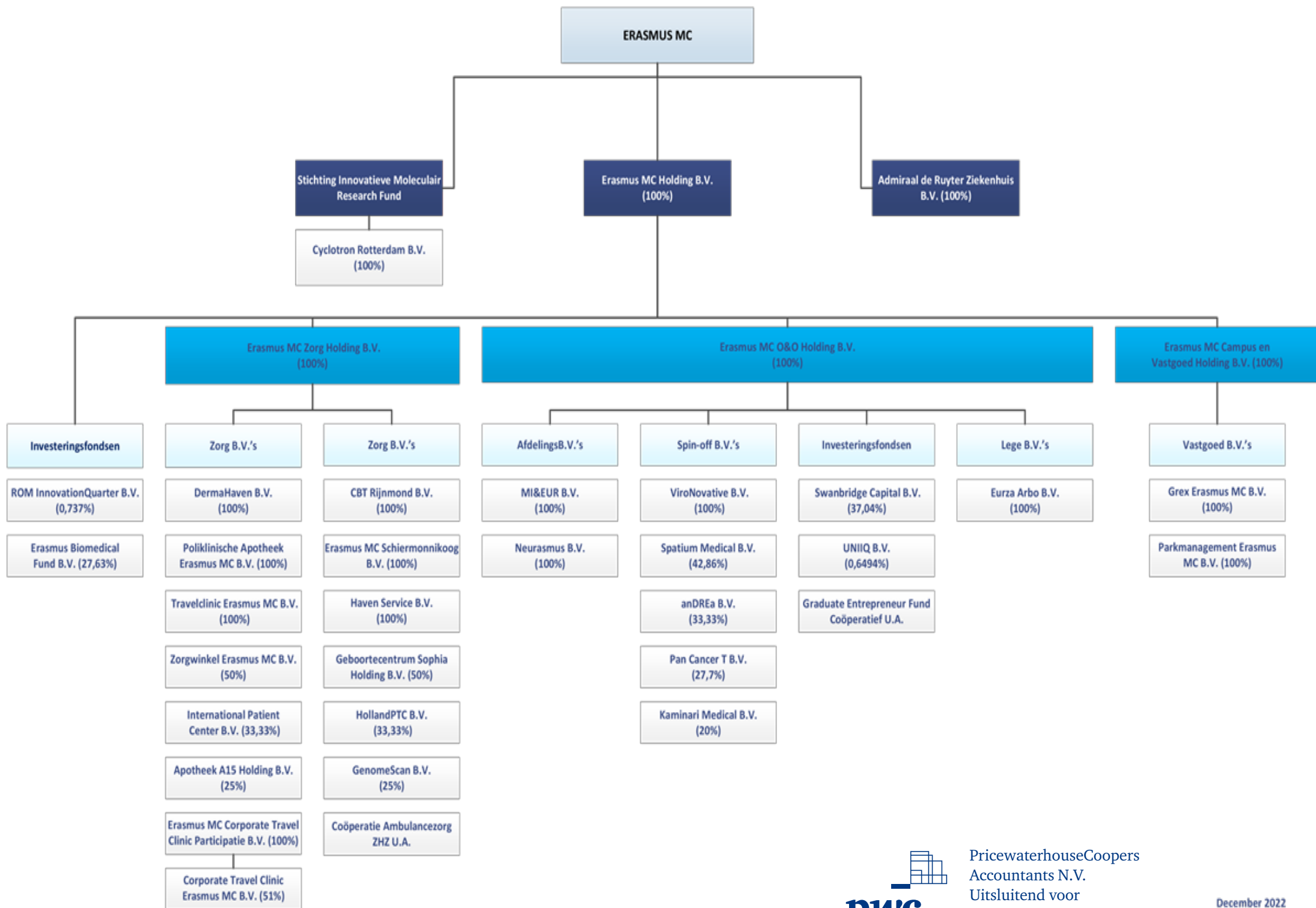
Een belangrijke bijdrage aan de winst wordt geleverd door de verkoop van Quantib B.V. Deze transactie levert in 2022 een boekwinst op van € 5,2 miljoen. Daarnaast heeft de Erasmus MC Holding een deel van haar aandelen in HBM Holdings Ltd verkocht met een opbrengst van bijna € 4 miljoen. De Poliklinische Apotheek leverde binnen de Zorgholding een positieve bijdrage van € 0,7 miljoen. Holland PTC boekte daarentegen een verlies van € 4,2 miljoen. Dit verlies werd vooral veroorzaakt door de nieuwe afspraken over de herkapitalisatie. Het operationele resultaat was beter dan begroot doordat Holland PTC voor het eerst sinds haar oprichting meer patiënten heeft behandeld dan begroot.

Erasmus Campus Ontwikkeling

Het Erasmus MC heeft in 2022 het initiatief genomen om een campusmanagement te organiseren dat als taak heeft om bedrijven en instellingen aan te trekken en aan zich te verbinden. Hiervoor is eind 2022 de ECO & Vastgoedholding opgericht met daaronder een grondexploitatie B.V (GREX B.V.) en een parkmanagement B.V. Als gevolg van de bijdrage aan Stichting Rotterdam Square worden de komende jaren aanloopverliezen verwacht.

Adrz en Stichting IMRF

Naast de Erasmus MC Holding zijn er nog twee aparte entiteiten die rechtstreeks onder de het Erasmus MC vallen: het Adrz had een resultaat van € 9,4 miljoen positief mede dankzij een aantal incidentele meevallers. De Stichting IMRF heeft een verlies geleden van € 1,2 miljoen.

1.3. Kerntaken

Patiëntenzorg

Samen met onze partners levert het Erasmus MC complexe en hoofdzakelijk tertiaire zorg waarvoor de academische setting en daarbij horende expertise noodzakelijk zijn. De juiste zorgverlening vindt plaats op de juiste plek, variërend van de thuissituatie tot een regionaal ziekenhuis of ander UMC. Op het gebied van zorg hebben wij regionaal meer dan 200 samenwerkingsverbanden. Onze expertise komt ook tot uitdrukking door de ministeriële erkenning voor 60 expertisecentra voor zeldzame aandoeningen in Nederland en onze betrokkenheid bij 23 van de 24 European Reference Networks.

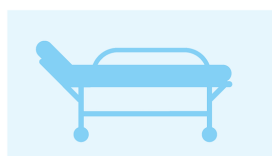
Onze patiënten zijn zoveel mogelijk partner in de zorg. Dat betekent dat onze artsen, verpleegkundigen en andere medische en zorgprofessionals samen met patiënten én hun naasten beslissingen nemen tijdens en over het behandeltraject. Dat doen we vanuit de principes van Waardegedreven Zorg, waarin de ervaringen van patiënten voorop staan. Klinische resultaten gaan zo gelijk op met uitkomsten voor gezondheid en kwaliteit van leven.

Patiëntenzorg 2022

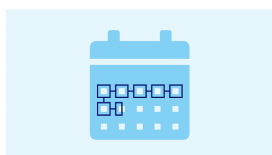
30.288 Opnames

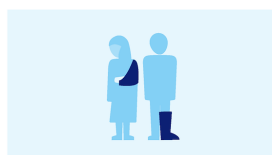
1.215 Bedden

204.543 Verpleegdagen

6,23 Gemiddelde ligduur

186.562 Unieke patiënten

628.904 Polikliniekbezoeken

Visie op Verpleegkunde

De Verpleegkundige Adviesraad (VAR) van het Erasmus MC heeft in 2022 samen met andere verpleegkundigen gewerkt aan de praktische toepassing van de nieuwe Visie op Verpleegkunde die de VAR in 2020 heeft gepresenteerd. De visie helpt om de veiligheid en kwaliteit van de verpleegkundige zorg en tegelijk de positie van onze verpleegkundigen te verbeteren en, daarmee, om de uitdagingen in het verpleegkundig vakgebied constructief aan te pakken.

Professioneel Praktijk Model

Met het Professioneel Praktijk Model (PPM) kunnen onze verpleegkundigen tot op individueel niveau uitvoering geven aan de Visie op Verpleegkunde. Het PPM omvat 5 domeinen: 1) Evidence-based practice, 2) Techniek en innovatie, 3) Professionele ontwikkeling, 4) Klinisch redeneren, en 5) (Interdisciplinaire) samenwerking. In 2022 hebben verpleegkundigen op afdelingsniveau gewerkt aan de implementatie van de PPM-domeinen, met projecten gericht op de verbetering van dossiervoering en het in kaart brengen van grenzen en verantwoordelijkheden in het verpleegkundig werk. Doel is om de resultaten in de hele organisatie te benutten.

Nursing Network

De VAR neemt deel aan het Europese Nursing Network, gelanceerd door de European University Hospital Alliance (EUHA). Deze samenwerking heeft in 2022 geresulteerd in een dashboard dat het Erasmus MC op afdelingsniveau meer inzicht geeft in data gerelateerd aan nurse-patient ratio's.

Erasmus MC Kanker Instituut

In het Erasmus MC Kanker Instituut werken onze medewerkers in onderwijs, onderzoek, en de patiëntenzorg samen om de oncologische zorg via multidisciplinair overleg verder te brengen. Het creëren van meerwaarde voor de patiënt staat centraal. In de regionale samenwerking voor de oncologische zorg voert het Erasmus MC Kanker Instituut de regie.

Project kwaliteitsregistraties

Het Erasmus MC Kanker Instituut heeft in 2022 gewerkt aan verbetering van de doelmatigheid van kwaliteitsregistraties in het kader van de Nederlandse Kanker Registratie (NKR) en Dutch Institute for Clinical Auditing (DICA). Voor verschillende tumortypen is een aanlevermodule ontwikkeld om informatie met eenmalige, digitale registratie aan de bron vast te leggen en toegankelijk te maken. Dit vermindert administratieve lasten en vergroot de mogelijkheden om data zelf te beheren.

In een tweede project, dat doorloopt in 2023, werkt het Kanker Instituut voor verschillende tumortypen aan de logistiek die mogelijk maakt dat bij alle operaties een patholoog aanwezig is. Deze kan dan altijd rechtstreeks beoordelen in hoeverre een tumor bij de operatie radicaal is verwijderd.

Werkgroep Preventie en Vroege Detectie

De werkgroep Preventie en Vroege Detectie van het Erasmus MC Kanker Instituut is in samenwerking met MDL-arts en hoogleraar Manon Spaander gestart met het verbeteren van de samenwerking en het verminderen van fragmentatie. Uiteindelijk doel is om in de samenleving meer bewustwording te creëren over het belang van preventie en vroege opsporing van kanker en over de mogelijkheden die mensen daarbij zelf hebben. Dit kan ook gezondheidsverschillen verkleinen. Met de campagne 'Neem je Poep onder de Loep', 's avonds groot zichtbaar op de NA-toren, heeft de werkgroep in maart 2022 (Darmkankermaand) de Rotterdamse bevolking geïnformeerd over (de symptomen van) darmkanker en het belang van vroege opsporing.

Familiehuis Daniël den Hoed

De nabijheid van familie tijdens de behandeling is voor patiënten met kanker belangrijk. In mei 2022 is het Familiehuis Daniël den Hoed (30 kamers) verhuisd naar woonwijk Little C, vlak naast het Erasmus MC.

Adviesraad

De Adviesraad van het Erasmus MC Kanker Instituut heeft onderwijs voor verpleegkundigen aangeboden om inzicht te bieden in het perspectief en de ervaringen van patiënten met kanker en handvatten te geven voor de omgang daarmee. De Adviesraad bestaat sinds twee jaar om het unieke perspectief van patiënten (als ervaringsdeskundigen en 'eindgebruikers' van beslissingen binnen zorg, onderzoek en onderwijs) te integreren in onze continue inspanningen om de zorg voor patiënten met kanker te verbeteren.

Nieuwe onderzoeksfaciliteit

Het Josephine Nefkens Cancer Precision Treatment Program legt een brug tussen ons wetenschappelijk laboratoriumonderzoek en de klinische praktijk. Met een subsidie van € 7,5 miljoen van de Josephine Nefkens Stichting heeft het Erasmus MC Kanker Instituut in 2022 voor dit programma geavanceerde apparatuur kunnen aanschaffen. Die kan de ontwikkeling van nieuwe, gepersonaliseerde vormen van kankertherapie in een stroomversnelling brengen. Twee voorbeelden:

De Hyperion brengt met massaspectrometrie de interactie tussen tumorcellen en immuuncellen in beeld en maakt zichtbaar hoe bepaalde stoffen ervoor zorgen dat immuuncellen de tumorcellen kunnen bestrijden.

Met het DEPAarray-apparaat kunnen onderzoekers in het bloed van kankerpatiënten nauwkeurig zoeken naar circulerend tumor-DNA (een indicator van metastasen).

Samenwerking

Om de oncologische zorg, onderzoek en onderwijs in het Erasmus MC en in de regio te verbeteren, en kennis en faciliteiten te delen, jaagt het Erasmus MC Kanker Instituut de samenwerking tussen afdelingen aan. Regionaal werken we in de context van het Comprehensive Cancer Network (CCN) Zuidwest Nederland aan toekomstbestendige oncologische zorg.

Verwijzers van alle ziekenhuizen in het regionale oncologienetwerk Concord kunnen sinds 1 juli 2022 terecht bij de nieuwe website trials-zwn.nl voor een overzicht van de lopende klinische studies in het Erasmus MC. De website is een initiatief van het Clinical Trial Center in samenwerking met het Erasmus MC Kanker Instituut en Concord. Onze trials worden zo ook toegankelijker voor patiënten in de regio. Doel is dat uiteindelijk alle regionale ziekenhuizen bij de website terecht kunnen.

Landelijk neemt het Erasmus MC Kanker Instituut deel aan de Taskforce oncologie (de juiste zorg op de juiste plek) en het Citrien-programma Regionale Oncologienetwerken.

Erasmus MC Blaaskanker Centrum

Het Erasmus MC Blaaskanker Centrum is sinds 2019 het regionale centrum voor multidisciplinaire consultatie en behandeling van patiënten met gevorderde of hoogrisico vormen van blaaskanker. In het Erasmus MC Blaaskankercentrum participeren ook het Amphia Ziekenhuis en het Bravis Ziekenhuis hierin, samen met 8 andere regionale ziekenhuizen en de CONCORD- en EMBRAZE-netwerken. Het Erasmus MC Blaaskanker Centrum werkt samen met het Erasmus MC Kanker Instituut sinds 2022 aan de vorming van een transmuraal oncologisch zorgpad voor blaaskankerpatiënten, dat patiënten vanaf de eerstelijns zorg helderheid biedt over hun zorgtraject.

DNA uitgezaaide blaaskanker in kaart gebracht

Wetenschappers van het Erasmus MC Blaaskanker Centrum en het Erasmus MC Kanker Instituut zijn er, in samenwerking met 8 andere Nederlandse ziekenhuizen en de Hartwig Medical Foundation, in 2022 in geslaagd om het complete DNA-profiel van uitgezaaide blaaskanker in kaart te brengen: een baanbrekend onderzoeksresultaat dat de weg opent naar nieuwe, effectieve behandelingen tegen blaaskanker.

Programma Waardegedreven Zorg (WGZ) voor blaaskankerpatiënten

De Blaaspoort heeft in 2022 een WGZ-programma geïntegreerd om inzicht te krijgen in de kwaliteit van leven van patiënten tijdens de behandeling. Het Blaaskanker Centrum verzamelt multidisciplinaire data en patiënt-gerapporteerde uitkomsten samen met UMC Utrecht, Radboud UMC, AvL en IKNL in de Prospectieve Blaaskanker Infrastructuur (ProBCI). De ProBCI faciliteert zo klinisch wetenschappelijk onderzoek dat de kwaliteit van leven van patiënten met blaaskanker kan verbeteren.

Bewustwordingscampagne

De overlevingskansen bij blaaskanker zijn in de afgelopen 20 jaar niet verbeterd. In mei 2022 nam het Erasmus MC Blaaskanker Centrum daarom het initiatief tot een bewustwordingscampagne. Motto: 'Plas je bloed? Dat is niet goed.' Blaaskanker hoort bij de meest gediagnosticeerde vormen van kanker, maar die diagnose wordt vaak pas laat gesteld, zeker bij vrouwen. De prognose is bij vrouwen dan ook slechter dan bij mannen.

Hart en Vaat Instituut geopend

Op 1 december 2022 is het Erasmus MC Hart en Vaat Instituut officieel geopend. Hierin werken alle specialisten op het gebied van hart- en vaatziekten samen om de enorme impact van hart- en vaatziekten op de samenleving te verminderen. Het Instituut stelt ons beter in staat om patiënten met complexe hart- en vaatziekten de best mogelijke zorg te geven en faciliteert regionale samenwerking en preventie. Onze Academic Centers of Excellence binnen het nieuwe instituut versterken multidisciplinair onderwijs en afdelingsoverstijgende kennisdeling en wetenschappelijke samenwerking.

Opening Leefstijlzorgloket

Patiënten bij wie leefstijl of sociale omstandigheden een rol spelen, kunnen sinds juli 2022 op verwijzing terecht bij het Leefstijlzorgloket. Het Leefstijlzorgloket screent patiënten op factoren in het leefstijlgebied in relatie tot hun medische probleem en begeleidt hen voor verdere aanpak naar het netwerk in hun woonomgeving – van schuldhulpverlening tot wandelcoach tot verslavingshulp. Dit helpt patiënten hulp te vinden en uiteindelijk duurzame gezondheidswinst te bereiken. Want een ongezonde leefstijl kan chronische en complexe ziekten veroorzaken en de effectiviteit van behandelingen verminderen, blijkt ook uit wetenschappelijk onderzoek. Het Leefstijlzorgloket sluit aan op het Nationaal Preventieakkoord en het Integraal Zorgakkoord.

Patiënteneducatie: Leven na Transplantatie

In 2023 organiseert het Transplantatie Instituut voor het eerst een reeks educatieve en interactieve webinars speciaal gericht op transplantatiepatiënten en hun naasten. Deze zijn in '22 ontwikkeld in het project 'Leven na transplantatie', door en op initiatief van verpleegkundig specialisten van het Erasmus MC Transplantatie Instituut. Einddoel hiervan is dat transplantatiepatiënten zich beter ondersteund voelen in het zorgproces en zo zelf betere keuzes kunnen maken in het nazorgtraject. Doel is om deze innovatieve aanpak structureel onderdeel te maken van de nazorg.

Zes thema's

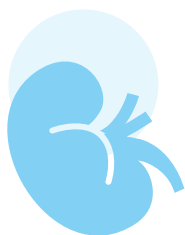
Voor transplantatiepatiënten draait de nazorgfase om het leren leven met een getransplanteerd orgaan en een maximale kwaliteit van leven. De zes belangrijkste thema's staan in de webinars centraal:

1. Beweging & Voeding
2. Gevoelens & Zingeving
3. Intimiteit & Seksualiteit
4. Kinderwens & Zwangerschap
5. Medicatie & Therapietrouw
6. Werk & Vergoedingen

Organtransplantaties 2022

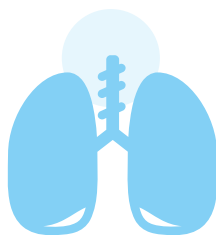
193 Niertransplantaties

18 Harttransplantaties

33 Longtransplantaties

93 Levertransplantaties

Onderzoek

Wetenschappelijk onderzoek is een dragende kerntaak van het Erasmus MC waarmee we een belangrijke bijdrage leveren aan een gezonde bevolking en aan excellente zorg. Naast het klinische patiëntgebonden onderzoek vindt er binnen het Erasmus MC ook fundamenteel onderzoek plaats binnen de thema's Biomedische Wetenschappen en Gezondheidswetenschappen.

Hieronder een bloemlezing van maatschappelijk relevant onderzoek waar onze onderzoekers het afgelopen op verschillende manieren erkenning voor hebben ontvangen:

- Vier jonge onderzoekers van het Erasmus MC hebben dit jaar een Starting Grant van de European Research Council (ERC) ontvangen: dr. Julie Nonnekens, dr. Charlotte Cecil, dr. Nitika Taneja en dr. Ali Akyildiz. Met deze prestigieuze Europese beurs kunnen jonge wetenschappers hun onderzoeksprojecten uitbouwen.
- Neurobiologen Femke de Vrij en Steven Kushner hebben van ZonMW 1 miljoen euro subsidie gekregen voor de ontwikkeling van doelmatige humane hersenorganoiden. Met het geld gaan ze de komende 5 jaar 3D MICrobrains ontwikkelen én wetenschappelijk aantonen dat er betrouwbare medicijntests op kunnen worden uitgevoerd. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van impactvolle, proefdiervrije innovaties.
- MDL-arts Annemarie de Vries en postdoc Kaushal Parikh (MDL-laboratorium) hebben de Pioneer Award 2022 van de European Crohn's and Colitis Organization (ECCO) ontvangen. Deze award is bedoeld om innovatief translationeel wetenschappelijk onderzoek naar Inflammatory Bowel Disease (IBD) te ondersteunen.
- Dr. Sreya Basu, dr. Tavia Evans, dr. Denise Hilling en dr. Catarina Osorio hebben Stimuleringsubsidies voor vrouwen in Bèta en Techniek ontvangen van NWO. Doel van de subsidie is om gekwalificeerde vrouwen te behouden voor de wetenschap. Dr. Sreya Basu is wetenschapper bij de afdeling Celbiologie en onderzoekt embryonale stamcellen. Dr. Tavia Evans is wetenschapper bij de afdelingen Klinische Genetica en Radiologie & Nucleaire Geneeskunde, in het Precision Epidemiology lab. Dr. Denise Hilling is oncologisch chirurg en wil met nieuwe technieken voorspellen of een operatie echt nodig is bij patiënten met endeldarmkanker. Dr. Catarina Osorio is wetenschapper bij de afdeling Neurowetenschappen en onderzoekt de vroege ontwikkeling van de hersenen.
- Medisch historicus dr. Noortje Jacobs heeft een Veni-beurs van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) voor haar project 'Ons waardevolle lijf': de morele omgang met lichaamsmateriaal in de moderne geneeskunde. Daarin onderzoekt ze met historische blik hoe de moderne geneeskundige praktijk onze morele houding tot (delen van) ons lichaam heeft beïnvloed. Daarnaast heeft NWO dit jaar zeven ervaren onderzoekers van het Erasmus MC een Vidi-beurs van 800.000 euro toegekend.

- Kindercardioloog Beatrijs Bartelds heeft een Dekkerbeurs gekregen van de Hartstichting voor haar onderzoek naar een gezonde toekomst voor kinderen met een aangeboren hartafwijking. Bartelds is de eerste kindercardioloog in Nederland die deze Dekkerbeurs voor Clinical Established Investigators krijgt. Met de beurs van ruim bijna € 700.000 kan Bartelds 5 jaar onderzoek doen bij kinderen die geopereerd zijn aan een aangeboren hartafwijking.

- Manfred Kayser, hoogleraar Forensische Moleculaire Biologie en hoofd van de afdeling Genetische Identificatie, is uitgeroepen tot de nummer 2 ooit van de wereld in de forensische geneeskunde. In zijn specialisatie van de forensische genetica is hij zelfs de nummer 1 ooit in de wereld.

- Het Erasmus MC heeft ruim 7 miljoen euro onderzoeksgeld uit het Horizon Europe-initiatief ontvangen. Prof. Neeltje van Haren van de afdeling Kinder- en Jeugdpsychiatrie/psychologie staat aan het hoofd van het nieuwe FAMILY-consortium, dat ruim 3,1 miljoen euro krijgt. Het doel van haar onderzoek is om te begrijpen waarom kinderen met een ouder met een ernstige psychiatrische aandoening zelf ook een verhoogde kans hebben om op volwassen leeftijd psychiatrisch ziek te worden. Dr. Judith Rietjens en dr. Ida Korfage van de afdeling Maatschappelijke Gezondheidszorg gaan een onderzoeksproject leiden genaamd 4D PICTURE, met een budget van ruim 2 miljoen euro. Het doel van het project is om beslissingen die kankerpatiënten ondersteunen bij het maken van complexe behandelkeuzes te verbeteren.

- Kinderdermatoloog prof. Suzanne Pasmans heeft zaterdag de Zeldzame Engel Award van de patiëntenkoepel voor zeldzame en genetische aandoeningen gewonnen, voor haar inzet voor kinderen met de zeldzame huidziekten.

- Aan hoogleraar Endocrinologie Aart Jan van der Lelij is de Geoffrey Harris Award van de European Society of Endocrinology (ESE) uitgereikt. In zijn openingsspeech van het ESE-congres heeft prof. Van der Lelij benadrukt dat het belangrijk is dat endocrinologen aangesloten blijven bij wetenschappelijk onderzoek. Zowel bij studies naar zeldzame aandoeningen, als bij onderzoek naar volksziekten als obesitas en diabetes.

- Neurowetenschappers prof. Chris de Zeeuw, dr. Devika Narain en dr. Christos Strydis hebben 3 miljoen euro ontvangen voor hun bijdrage aan het consortium the Dutch Brain Interface Initiative. Het consortium heeft van het ministerie van OCW een Zwaartekrachtsubsidie gekregen van bijna 22 miljoen euro.

- Hoogleraar en internist prof. Liesbeth van Rossum heeft een Zwaartekrachtsubsidie van het ministerie van OCW ontvangen voor haar studies naar stress en stress-gerelateerde ziekten, zoals obesitas, hart- en vaatziekten en mentale ziekten.

- Artrose-hoogleraar prof. dr. Sita Bierma-Zeinstra heeft een ERC Advanced Grant in de wacht gesleept van 2,5 miljoen euro voor onderzoek naar het ontstaan van heupdysplasie bij kinderen. Kinderen met heupdysplasie lopen groot risico op heupartrose op jongvolwassen leeftijd.

- Promovenda Linda Al-Hassany heeft de eerste prijs van de Nederlandse L'Oréal-Unesco For Women in Science Rising Talent Awards gewonnen voor haar onderzoek naar migraine.

- Uroloog dr. Tahlita Zuiverloon van het Erasmus MC Kanker Instituut heeft samen met Amerikaanse onderzoekers een prestigieuze R01-grant binnengehaald. Het team krijgt 3 miljoen dollar voor onderzoek naar de biologie van chemoresistentie bij blaaskanker.
- Klinisch technoloog Patrick Tang krijgt de Mozaïek 2.0 beurs van NWO. Met deze beurs kan hij van start met zijn promotieonderzoek naar nieuwe MRI-technieken om kwaadaardige hersentumoren beter in beeld kunnen brengen.
- Onderzoekers van het Erasmus MC hebben in een wereldwijd onderzoek 12.111 gebieden op het menselijk genoom gevonden die bepalend zijn voor lichaamslengte. Samen verklaren deze gebieden zo'n 40 tot 50 procent van de lengteverschillen in Europese populaties. De resultaten van dit onderzoek zijn gepubliceerd in Nature.
- Het boegbeeld van de echografie in Nederland, zo noemen vakgenoten prof. dr. ir. Ton van der Steen van het Erasmus MC. Op 11 oktober 2022 kreeg hij de hoogste internationale erkenning in zijn vakgebied, de Lord Rayleigh Award.
- Onderzoekers van het Erasmus MC hebben een genetische mutatie ontdekt die verantwoordelijk is voor een ernstige vorm van voedselallergie. Het is voor het eerst dat een dergelijke mutatie is gevonden die deze vorm van allergie veroorzaakt.
- Het SWITCH-consortium kreeg op 3 november een Parel van ZonMw. De SWITCH-trial die tijdens de coronapandemie vanuit het Erasmus MC is opgestart, bewees dat het goed mogelijk is om na een eerste coronavaccinatie met Janssen vervolgens te wisselen naar het Moderna of Pfizer vaccin. Het combineren van de verschillende vaccins leidt zelfs tot een betere bescherming.
- Prof. dr. Roland Kanaar, hoogleraar Moleculaire Genetica aan het Erasmus MC, heeft de Josephine Nefkens Prijs voor kankeronderzoek ontvangen. De jury roemt zijn doorzettingsvermogen op een fundamenteel onderzoeksgebied dat niet in de brede belangstelling staat, namelijk DNA-reparatie.
- Dr. Sophie Veldhuijzen van Zanten, onderzoeker op de afdeling Radiologie en Nucleaire Geneeskunde, heeft van de Amerikaanse Cure Starts Now Foundation een subsidie ontvangen van ruim 400.000 dollar voor nieuw en uniek onderzoek dat zich richt op de ontwikkeling van innovatieve nucleaire therapieën voor kinderen.

Onderzoeksstrategie O&O Futureproof

In 2022 hebben we voor het eerst toegewerkt naar de formulering van een strategie specifiek voor het onderzoek in het Erasmus MC: O&O Futureproof. Dit mede geïnspireerd door onze eigen kracht en kernwaarden als onderzoeksinstituut, onze unieke positie in de regio Rotterdam-Rijnmond en de toegevoegde waarde die we creëren in samenwerking met onze partners. Een onderzoeksstrategie maakt intern en extern beter zichtbaar waar het Erasmus MC op onderzoeksgebied voor staat. Gekoppeld aan de brede Koers-strategie van het Erasmus MC is de strategie gericht op de vraag hoe wij als Erasmus MC in ons onderzoek positief kunnen bijdragen aan vier grote, maatschappelijke uitdagingen:

1. Gezonde levensloop
2. Toegankelijke zorg

3. Pandemieën en infecties
4. Klimaat en duurzaamheid

Als intrinsiek kompas geeft de onderzoeksstrategie ons wetenschappelijk onderzoek meer richting en is dat onderzoek ook bewuster te linken aan de maatschappelijke impact die we willen en kunnen realiseren. De strategie wordt in 2023 voltooid.

Portfoliomodel

Als onderdeel van O&O Futureproof heeft de werkgroep Onderzoeksfinanciering in 2022 ook een portfoliomodel ontworpen. Aan de hand hiervan kunnen we in de toekenning van onze middelen aan afdelingen op een geheel nieuwe manier afgewogen beslissingen nemen in de besluitvorming over de inzet van onze middelen. Daarbij worden niet alleen onderzoeksresultaten, impact, maatschappelijke relevantie en externe financiering meegewogen, maar bijvoorbeeld ook talentontwikkeling en kansen op kennisdeling (als onderdeel van open science). Het portfoliomodel geeft zo meer mogelijkheden om in de interne onderzoeksfinanciering strategisch te sturen en meer impact te realiseren op de hierboven genoemde maatschappelijke uitdagingen.

Health-RI: AI bij medische beeldvorming

Het Erasmus MC coördineert de vorming van de infrastructuur van Health-RI, een publiek-private nationale gezondheidsinfrastructuur voor de veilige opslag, toegankelijkheid en standaardisering van medische beelddata. Dit vanuit de expertise van onze wetenschappers in de Biomedical Imaging Group Rotterdam (BIGR) van de afdeling Radiologie & Nucleaire Geneeskunde, en met de inzet van kunstmatige intelligentie (AI) voor de analyse van grootschalige medische beelddata. Dit is cruciaal om in het medisch wetenschappelijk onderzoek optimaal gebruik te maken van kunstmatige intelligentie en (federated) machine learning.

Project Image Analyses & AI-platform afgerond

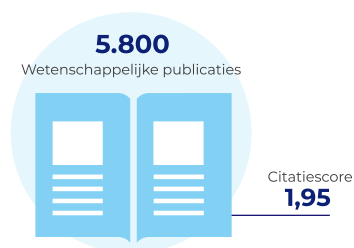
In 2022 heeft de BIGR het Image Analyses & AI-platform ontwikkeld voor beeldanalyse op basis van kunstmatige intelligentie. Het bevat workflows voor het ophalen van beeldgegevens, beoordeling, kwaliteitsborging, annotatie, segmentatie en kwantificering. Het streven is dat onze researchers en artsen dit platform vanaf 2023 kunnen gebruiken voor analyse van beeldvormende data met geavanceerde beeldanalyse-instrumenten, zoals radiomics en deep-learning technieken. Die maken de weg vrij voor meer gepersonaliseerde geneeskunde. De resultaten van dit project krijgen een landelijk vervolg in Health-RI.

Ondersteuning

Excellent onderzoek verdient excellente ondersteuning. De pijler Onderzoek en Onderwijs (O&O) verzorgt organisatie, advies, implementatie van beleid en ondersteuning voor onze kerntaak onderzoek. Een keten van verschillende organisatieonderdelen van de pijler O&O is betrokken bij de facilitering van onderzoekers. Het begint bij Onderzoeksbeleid en -Advies, dat zorgt voor de wet- en regelgeving en implementatie. OZB&A heeft verschillende aandachtsgebieden in portefeuille, zoals hoogleraren- en U(H)D-beleid, promotiebeleid, wetenschappelijke kwaliteit, integriteit en ethiek, kwaliteit van onderzoek en research intelligence.

Onderzoek en Onderwijs 2022

Onderzoek

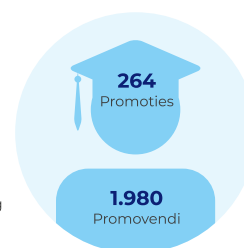

Onderwijs

4.169
Ingeschreven
studenten

82
Opleidingen

1.050
Arts in opleiding
tot specialist
(aios)

Medische Bibliotheek

De Medische Bibliotheek is verantwoordelijk voor wetenschappelijke informatievoorziening en hulp bij literatuuronderzoek met inzet van informatiespecialisten. Het Research Development Office (RDO) adviseert onderzoekers over het aanvragen van onderzoeksubsidies en is actief in het voeren van een strategische lobby bij subsidiegevers. RDO is ook betrokken bij de strategische samenwerking met andere (universitaire) instellingen en de representatieve positionering van het Erasmus MC bij institutionele samenwerkingen.

Medisch Ethische Toetsingscommissie

De Medisch-Ethische Toetsingscommissie (METC) is bevoegd om medisch-wetenschappelijk onderzoek met proefpersonen te toetsen en te beoordelen dat geheel of deels zal worden uitgevoerd in of met medewerking van medewerkers van het Erasmus MC.

Vertrouwen in de wetenschap

We zijn ons als wetenschappelijk instituut bewust van onze voorbeeldfunctie en de positieve bijdrage die we kunnen leveren aan het maatschappelijk vertrouwen in de wetenschap. De afgelopen decennia is de definitie van wetenschappelijk integer onderzoek in de academische wereld steeds verder aangescherpt. En de inzichten over de rol van onbewuste vooroordelen hebben zich verdiept. Onze norm voor wetenschappelijke integriteit is expliciet vastgelegd in de Erasmus MC Research Code.

Vertrouwenspersoon Wetenschappelijke Integriteit

Het Erasmus MC kent een heldere structuur voor situaties waarin twijfel kan ontstaan over wetenschappelijke integriteit, met onder meer een Vertrouwenspersoon Wetenschappelijke Integriteit (Research Integrity Officer) en een klachtenprocedure. Formele en informele (collegiale) toetsing van wetenschappelijke integriteit helpen ook te voorkomen dat onbewuste en onbedoelde handelingen deze ondergraven, bijvoorbeeld in de uitvoering van onderzoeksmethodologie of de interpretatie van onderzoeksgegevens. Uitgangspunt is: bij twijfel, altijd met elkaar bespreken. De Vertrouwenspersoon Wetenschappelijke Integriteit heeft daarom ook een belangrijke adviserende en toetsende functie voor onze onderzoekers.

Aandacht voor wetenschappelijke integriteit

Het Erasmus MC besteedt doorlopend aandacht aan wetenschappelijke integriteit en een transparante wetenschappelijke cultuur. Dit faciliteren wij door: een werkcultuur te bevorderen waarin onze wetenschappelijk onderzoekers in onderlinge samenwerking en met onderlinge gesprekken de wetenschappelijke integriteit kunnen bewaken en toetsen; een formele structuur waarin nevenfuncties en belangen bij wetenschappelijk onderzoek moeten worden gemeld; goede methodologische scholing; cursussen wetenschappelijke Integriteit voor PhD-studenten en (sinds 2022) hoofden van onderzoeksafdelingen. In 2022 is ook ons Blue Lounge-loket geopend. Researchers vinden daar antwoord op vragen over juridische aspecten van open science, datamanagement en het correct omgaan met gegevens van de patiënten zodat de privacy gewaarborgd blijft.

Onderwijs en Opleiden

De pijler Onderzoek en Onderwijs (O&O) verzorgt organisatie, advies, implementatie van beleid en ondersteuning voor onze kerntaak Onderwijs.

Faculteit

De pijler O&O draagt zorg voor de kwaliteit, organisatie en realisatie van het onderwijs van het Erasmus MC. Het Erasmus MC verzorgt deze opleidingen als faculteit van de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR). Dit betreft naast de Geneeskunde-opleiding de Ba/Ma programma's Nanobiology in samenwerking met de TU Delft en Klinische Technologie/Technical Medicine in samenwerking met zowel de TU Delft als het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC). Aan de vijf Research Master programma's hebben we in 2022 de nieuwe Research Master Genomics in Society kunnen toevoegen.

Daarnaast zijn er de medisch-specialistische vervolgoopleidingen, de opleiding huisartsgeneeskunde en een groot aantal verpleegkundige vervolgoopleidingen en medisch ondersteunende opleidingen. Ook levert O&O een bijdrage aan het PhD-onderwijs.

Visie op Onderwijs

In 2022 heeft de faculteit de Erasmus MC Facultaire Onderwijsvisie ontwikkeld. Deze is eind 2022 vastgesteld door de Raad van Bestuur en geeft de richting aan waarin de faculteit zich als geheel wil ontwikkelen.

Kern van de visie

De facultaire onderwijsvisie schetst een helder beeld van onze identiteit als (Rotterdamse) onderwijsorganisatie, hoe en waartoe we opleiden, wat we in ons onderwijs willen meegeven aan de studenten én hoe ons onderwijs zich verhoudt tot de wereld om ons heen. De onderwijsvisie geeft zo richting aan de ontwikkeling van ons geneeskundeonderwijs en versterkt de keuzes die we maken bij bijvoorbeeld de besteding van innovatiemiddelen, de ontwikkeling van ons onderwijsportfolio, de ontwikkeling van nieuwe opleidingen en het herzien van curricula.

Digitale onderwijsleergang apothek

In 2022 hebben onze (ziekenhuis)apothekers een digitale onderwijsleergang voor apothekersassistenten ontwikkeld, in samenwerking met een onderwijskundige. Apothekersassistenten die in ons academisch ziekenhuis in dienst komen, beginnen vaak met een intensief inwerktraject in ziekenhuisapothek of poliklinische apothek. Bij- en nascholing zijn hierbij standaard onderdeel van het werk. De digitale onderwijsleergang maakt de bij- en nascholing flexibeler en toegankelijker voor onze apothekersassistenten en zorgt voor een beter passend aanbod.

De leergang is opgebouwd uit praktijkgerichte E-modules en bestaat uit twee delen: Start Well (voor bijscholing) en Stay Excellent (voor nascholing). In januari 2023 zijn de eerste 3 modules van de leergang live gegaan. Aan de digitale leergang is een promotieonderzoek naar de effectiviteit gekoppeld.

Flexibel opleiden ingevoerd

In 2022 heeft een implementatieteam waarin alle klinische thema's en de Erasmus MC Academie zijn vertegenwoordigd, meer dan 80% van de opleidingen in de diverse thema-clusters vernieuwd in het kader van het landelijke programma CZO Flex Level. Dat heeft in 2022 samen met zorg- en opleidingsinstellingen (waaronder het Erasmus MC) een flexibel en vernieuwend stelsel van (vervolg)opleidingen voor gespecialiseerd verpleegkundigen en medisch ondersteuners ontwikkeld. Met flexibel opleiden worden zorgverleners efficiënter opgeleid, kunnen zij makkelijker in- en doorstromen en zijn zij voorbereid op de gezondheidszorg van de nabije toekomst.

EPA's

Kern van het flexibel opleiden in het Erasmus MC vormen de inmiddels ruim 200 EPA's (*entrustable professional activities*). Elke EPA is een bouwsteen in de opleiding gericht op een afgebakende activiteit in de dagelijkse zorgpraktijk. Na het behalen van een EPA kunnen zorgprofessionals in opleiding daar meteen mee aan de slag.

Maatwerk

Het EPA-onderwijs maakt maatwerk mogelijk, afgestemd op de individuele context van onze professionals (in opleiding); binnen vaste kaders kunnen professionals in opleiding (ook bij nascholing) hun eigen leerroute en tempo bepalen. Deze zorgen voor nieuwe kansen op de arbeidsmarkt en meer mogelijkheden tot differentiatie bij de inzet van personeel en meer ruimte om mee te bewegen met ontwikkelingen in de zorg.

Nieuwe Master Genomics in Society

In september 2022 begonnen zes studenten in het Erasmus MC aan de nieuwe onderzoeksmaster Genomics in Society. Wereldwijd is dit een van de eerste research masters waarvan het onderwijsconcept uitgaat van impact research. Centraal daarin staan de uiteindelijke maatschappelijke impact van wetenschappelijk onderzoek en het betrekken van belanghebbenden (zoals families waarin zeldzame aandoeningen voorkomen, zorgverzekeraars en farmaceuten). De studenten van Genomics in Society stellen hun onderzoeksvragen daarom van begin af aan op in cocreatie met alle belanghebbenden.

Bruggenbouwers

Genomics draait om uitlezen, diagnosticeren en voor medische doeleinden bewerken van dna. Gentechnologische innovaties bieden grote kansen voor gezondheidswinst en preventie. Tegelijk kunnen zij maatschappelijke, psychologische en ethische spanningsvelden oproepen. De deelnemende researchers leren daar tijdens de master mee omgaan. Zo leidt Genomics in Society onderzoekers op tot bruggenbouwers die de kloof tussen (gen)technologische ontdekkingen in het lab en de waarden en praktische behoeften van de samenleving kunnen overbruggen.

GIDS: Gezondheidsstudenten in de Samenleving

Gezondheidsstudenten In De Samenleving (GIDS) begon in 2019 met een idee van een hoogleraar en 3 studenten, maar is in 2022 uitgegroeid tot een brede studentenorganisatie met ruim 60 leden, die samen een mooie afspiegeling van Rotterdam vormen. Met eigen initiatieven en vrijwilligersbijdragen aan activiteiten in heel Rotterdam stimuleert GIDS de maatschappelijke betrokkenheid van toekomstige artsen en andere zorgprofessionals. In 2022 heeft GIDS bijgedragen aan projecten in verschillende Rotterdamse wijken. In Tarwewijk en Spangen gaven GIDS-vrijwilligers bijvoorbeeld les over gezonde voeding en beweging, aangepast aan de belevingswereld van inwoners. In het Erasmus MC heeft GIDS onder andere de presentatie Mind the Gap gegeven, om onder onze zorgprofessionals het bewustzijn over de gezondheidskloof te vergroten.

Student Societal Impact Award

GIDS wordt ondersteund door de Erasmus MC Foundation en ontving bij de opening van het Academisch Jaar 2022-2023 de *Student Societal Impact Award* van de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Valorisatie

Maatschappelijke valorisatie is een van de vier kerntaken van ons universitair medisch centrum. Valorisatie draait om het creëren van maatschappelijke impact met de (nieuwe) kennis en technologie die ons werk en wetenschappelijk onderzoek opleveren. Denk aan innovaties die de gezondheid of gezondheidszorg kunnen verbeteren. Het traject van een innovatie in het laboratorium waar ons fundamenteel, translationeel en klinisch onderzoek plaatsvindt naar de werkelijke maatschappelijke toepassing ervan is echter complex, langdurig en soms extreem kostbaar – zeker waar het gaat om kansen op de ontwikkeling van nieuwe geneesmiddelen.

Technology Transfer Office

Ons Technology Transfer Office (TTO) helpt wetenschappers en andere werknemers bij de maatschappelijke valorisatie van zorginnovaties van het Erasmus MC. Het TTO biedt hiertoe hulp met de verkenning van marktpotentie en patenteerbaarheid, met het vinden van industriële en financiële partners en met het oprichten van spin-off bedrijven. Daarnaast adviseert het TTO over bijvoorbeeld intellectueel eigendom en licentieverlening. Het TTO beheert de octrooiportefeuille van het Erasmus MC.

Het Technology Transfer Office zoekt in elk traject de balans tussen economische en maatschappelijke valorisatie van medisch-technologische innovaties. Met bijvoorbeeld *anti-shelving* clauses (afspraken die verplichten tot vervolgonwikkeling) in overeenkomsten draagt het Erasmus MC er zorg voor dat de veelbelovende medische innovaties die hun oorsprong hebben in ons UMC, werkelijk de patiënt kunnen bereiken.

Highlights Technology Transfer Office 2022:

- Oprichting Spatium Medical

Met steun van het TTO is in 2022 de startup Spatium Medical opgericht. Het Erasmus MC trekt daarin samen op met Politecnico Milano, Swanbridge Capital, Van Herk Groep en IDE Group. Spatium Medical is opgericht om de Next Generation Insufflator naar de markt te brengen.

Een team van artsen en technologen van het Erasmus MC heeft een klinisch prototype van dit apparaat ontwikkeld in samenwerking met Politecnico Milano. Een CO₂-insufflator creëert tijdens operaties ruimte in de buik voor instrumenten en camera. De Next Generation Insufflator maakt hierbij als eerste insufflatie-op-maat mogelijk. Dit kan lichamelijke schade en napijn voorkomen. Deze nieuwe technologie wordt met 3 octrooien beschermd. Het partnerschap achter Spatium Medical werkt eraan om deze veelbelovende innovatie nationaal en internationaal naar de operatiekamers te brengen.

- Overname Quantib

Erasmus MC 'spin-out' Quantib ontwikkelt geavanceerde software om medisch beeldmateriaal (MRI-scans van hersenen en prostaat) snel, accuraat en objectief te analyseren. In 2022 is het overgenomen door RadNet, de grootste leverancier van poliklinische radiologische beeldvorming in de Verenigde Staten.

Radnet beschikt over 350 klinische centra voor beeldvorming, waar jaarlijks 9 miljoen beelden worden gemaakt. Omdat de software van Quantib gebaseerd is op (zelflerende) kunstmatige intelligentie, stelt de aansluiting bij RadNet Quantib in staat om wereldwijd meer voor patiënten te betekenen. De verkoop zal samenwerkingsverbanden van Quantib en Erasmus MC niet beïnvloeden.

Erasmus MC Incubator

De Erasmus MC Incubator is onze kweekvijver voor hoogwaardige medische technologie. Jonge, startende bedrijven krijgen er de mogelijkheid om zich een aantal jaar in hoog tempo te ontwikkelen door betaalbare laboratorium- en kantoorruimte, advies, coaching en toegang tot een netwerk van professionals.

UNIIQ investeringsfonds

Investeringsfonds UNIIQ (€ 28,8 miljoen) is gericht op de proof-of-concept-fase. Het is met steun van de Europese Unie en lokale en provinciale overheden opgericht door een consortium bestaande uit Erasmus MC, TU Delft, Universiteit Leiden en de regionale ontwikkelingsmaatschappij InnovationQuarter, vanuit de ambitie om innovaties sneller naar de markt te brengen. UNIIQ biedt ondernemers het startkapitaal om hun plannen te realiseren en de stap naar vervolgfianciering te maken. Zo helpt het fonds deze meest risicovolle fase te overbruggen.

1.4. Bijlagen bij bestuursverslag

Bijlage 1: Toelichting Nationaal Programma Onderwijs: deel onderwijs

Algemene toelichting Nationaal Programma Onderwijs

Eerder in het jaarverslag (zie paragraaf: "Algemene toelichting Nationaal Programma Onderwijs") is een algemene toelichting opgenomen op het Nationaal Programma Onderwijs. In deze bijlage 2 wordt een gedetailleerde toelichting gegeven op het Nationaal Programma Onderwijs voor het deel onderwijs.

1A Verhoogde instroom

	Ontvangsten NPO gelden	Ontvangst 2021	Ontvangst 2022	Ontvangst totaal	Besteding 2021	Besteding 2022	Besteding totaal
1A1	Extra onderwijs				€ 162.380		
	Reductie						
1A2	collegegeld				€ 52.000		
	Extra						
1A3	studieadviseur						
	Stages Erasmus						
1A4	MC				€ 957.373		
	Verhoogde						
1A	instroom	€ 2.676.372		€ 2.676.372	€ 1.171.753		

De NPO-middelen voor Verhoogde instroom zijn in 2021 aangemerkt als normatieve Rijksbijdrage, hetgeen betekent dat deze middelen volledig in 2021 verantwoord zijn. In het jaarverslag 2022 wordt deze NPO-post derhalve niet nader toegelicht.

1B Soepele in- en doorstroom & Welzijn studenten en sociale binding met de opleiding

	Ontvangsten NPO gelden	Ontvangst 2021	Ontvangst 2022	Ontvangst totaal	Besteding 2021	Besteding 2022	Besteding totaal
Diversiteit en inclusiviteit in de 1B1 masterfase					€ 10.700	€ 95.300	€ 106.000
1B2 Mix 'n MATCH						€ 199.400	€ 199.400
Kleinschalige 1B3 ceremonies						€ 9.600	€ 9.600
Welzijn en verbinding voor studenten door 1B4 studenten						€ 45.100	€ 45.100
Behoeft- gestuurde laagdrempelige 1B5 ondersteuning					€ 80.100	€ 113.600	€ 193.700
Verbouwing terras OWC naar 1B6 dakterras					€ 292.303		€ 292.303
Meer fysieke ruimte voor 1B7 studenten					€ 3.400	€ 4.400	€ 7.800
Verbetering online 1B8 leeromgeving						€ 5.700	€ 5.700
In-Doorstroom en 1B welzijn		€ 768.966	€ 576.724	€ 1.345.690	€ 386.503	€ 473.100	€ 859.603

Vanuit verschillende organisatieonderdelen zijn projectplannen opgesteld die passen binnen het thema Soepele in- en doorstroom & Welzijn. De Gemeenschappelijk Vergadering heeft uiteindelijk een achttal projecten goedgekeurd. In totaal is voor 2021 en 2022 een budget van € 1.345.690 beschikbaar. In 2022 zijn hier in totaal voor deze projecten voor 473.100 aan kosten gemaakt. Tezamen met het de gemaakte kosten in 2021 is te totale uitnutting €859.603. De resterende kosten zullen in 2023 worden gemaakt.

De projecten binnen deze categorie zijn hieronder, met een korte samenvatting, opgenomen.

1B1 Diversiteit en Inclusiviteit in de masterfase

Dit project draagt eraan bij dat Masterstudenten zich thuis en veilig voelen in de opleiding, met name in de coschappen. Daarbij draagt het bij aan het behalen van de eindtermen Diversiteit & Inclusiviteit voor de Erasmusarts. Het totale budget voor dit project is € 236.000, waarvan € 95.300 gerealiseerd is in 2022.

1B2 Mix 'n MATCH

Het is voor studenten belangrijk om een goede werk/privé balans te hebben en om met een realistische blik te kijken naar het eigen functioneren en na te denken over hun eigen toekomst. De COVID-19 pandemie heeft het belang hiervan alleen maar verder aangestipt. Dit project draagt in belangrijke mate bij aan het welzijn van alle studenten (nu en in de toekomst). Het totale budget voor dit project is € 425.000; in 2022 is € 199.400 aan kosten gemaakt. De resterende kosten zijn voor 2023 begroot.

1B3 Kleinschalige ceremonies

Door de pandemie hebben de integriteitsceremonie en Witte Jassen Ceremonie niet in hun oorspronkelijke vorm plaats kunnen vinden. Dit project beoogt een meer kleinschalig invulling te geven aan deze ceremonies. Het totale budget voor dit project is € 57.000; in 2022 is € 9.600 aan kosten gemaakt. De resterende kosten zijn voor 2023 begroot.

1B4 Welzijn en verbinding voor studenten door studenten

De pandemie heeft duidelijk sporen nagelaten in studentwelzijn en verbinding, doordat studenten voor een groot gedeelte thuis les hebben gehad en sociale interactie in levenden lijve ontbrak. Studieverenigingen is gevraagd om gezamenlijk met uitgewerkte plannen te komen voor sociaal-educatieve activiteiten.

Het totale budget voor dit project is € 80.000; in 2022 is €45.100 aan kosten gemaakt. De resterende kosten zijn voor 2023 begroot.

1B5 Behoeft-gestuurde laagdrempelige ondersteuning voor alle opleidingen binnen het Erasmus MC

Bij het coaching traject van de Bachelor geneeskunde is gebleken dat veel studenten aanzienlijke impact ervaren bij de veranderingen die het gevolg zijn van de Covid-19 pandemie, maar ook dat de coachgesprekken een duidelijke positieve invloed hebben in dit opzicht. Dergelijke coaching trajecten zullen verder worden uitgebreid, met name voor de Klinische Technologie, Nanobiology en de Research Masters. Het totale budget voor dit project is € 245.000, waarvan € 113.600 aan kosten is gemaakt in 2022. De resterende kosten zijn voor 2023 begroot.

1B6 Verbouwing terras OWC naar dakterras

Het welzijn van studenten wordt in belangrijke mate beïnvloed door de omgeving waarin zij functioneren. De aanpassing van het buitenteras biedt studenten meer gelegenheid om elkaar op een prettige manier te ontmoeten, zowel voor studieactiviteiten als op sociaal gebied. Het totale budget voor dit project was € 283.000; de daadwerkelijke kosten in 2021 waren € 292.303. Het project is in 2021 afgerond.

1B7 Meer fysieke ruimte voor studenten (studie- en groepswork)

Studenten hebben als gevolg van de pandemie nog meer behoefte aan samenkomst op de faculteit. Dit wordt verder gefaciliteerd door een slimmer en laagdrempeliger reserveringssysteem voor onderwijsruimten. Het totale budget voor dit project is € 13.000, waarvan € 3.400 gerealiseerd is in 2021 en € 4.400 in 2022. De resterende kosten zijn voor 2023 begroot.

1B8 Verbetering online leeromgeving

Dit project richt zich op het verbeteren, intuïtiever maken en integreren van de online leeromgeving, zodat studenten benodigde informatie makkelijker kunnen vinden en geen essentiële deadlines en voorbereiding over het hoofd zien. Vanwege het door elkaar heen lopen van online en fysiek onderwijs is het erg belangrijk dat de informatie die beschikbaar is voor studenten optimaal ontsloten is. Het totale budget voor dit project is € 6.000; in 2022 is voor €5.700 aan kosten gemaakt waarmee het project is afgerond.

1C Extra handen in de klas

	Ontvangsten NPO gelden	Ontvangst 2021	Ontvangst 2022	Ontvangst totaal	Besteding 2021	Besteding 2022	Besteding totaal
Extra handen in							
1C de klas		€ 367.340	€ 367.340	€ 734.680	€ 367.340	€ 367.340	€ 734.680
Extra handen							
1C in de klas		€ 367.340	€ 367.340	€ 734.680	€ 367.340	€ 367.340	€ 734.680

In 2022 was € 367.340 aan subsidie beschikbaar voor het Erasmus MC voor Extra Handen in de Klas. Om voor deze subsidie in aanmerking te komen zijn de kosten die onder deze categorie vallen verantwoord bij de Erasmus Universiteit Rotterdam. In totaal heeft het Erasmus MC in 2022 voor € 508.393 aan kosten verantwoord bij de Erasmus Universiteit Rotterdam. Het gedeelte van de kosten dat niet door de universiteit is vergoed valt onder de reguliere exploitatie van het Erasmus MC.

1D Ondersteuning en begeleiding op het gebied van coschappen medische opleidingen

	Ontvangsten NPO gelden	Ontvangst 2021	Ontvangst 2022	Ontvangst totaal	Besteding 2021	Besteding 2022	Besteding totaal
Stages Erasmus							
1D MC		€ 1.117.779		€ 1.117.779		€ 181.000	€ 181.000
Stages							
1D Erasmus MC		€ 1.117.779		€ 1.117.779		€ 181.000	€ 181.000

In het voorjaar 2020 heeft een cohort studenten niet kunnen starten met de coschappen. Dit betrof het tweede instroommoment van 2020 en in totaal 72 studenten. Verder bleek het aantal studenten dat in 2021/2022 mee wilde doen aan de loting voor een coschappplaats sterk verhoogd te zijn. Om de wachttijd niet onaantvaardbaar hoog te laten oplopen, was het nodig om tijdelijk meer studenten in de coschappen toe te laten. Omdat het Erasmus MC in de jaren 2017 – 2020 ook te maken had met verhoogde instroom in de coschappen, vanwege de toenmalige curriculumvernieuwing, lagen er afspraken met de Erasmus MC afdelingen en met de affiliërende ziekenhuizen om instroom in de coschappen op een verantwoorde manier te kunnen verhogen met inachtneming van naleving van de leerdoelen. Van die afspraken is gebruik gemaakt om verantwoord en snel de instroom in de coschappen gedurende tenminste twee jaar met in totaal 120 plaatsen te verhogen.

De kosten die hiermee gemoeid zijn bedragen in totaal € 2,3 miljoen. In 2021 is € 957.000 vanuit de gelden voor verhoogde instroom (1A4) bekostigd. In 2022 is € 497.000 aan kosten gemaakt die het Erasmus MC uit de opgebouwde reserves met betrekking tot verhoogde instroom (1A4) heeft bekostigd en € 181.000 uit NPO-middelen voor Stages Medische Opleidingen (1D). De uitnutting van de resterende middelen voor Stages Medische Opleidingen is voor 2023 begroot.

Bijlage 2: Toelichting Nationaal Programma Onderwijs: deel onderzoek

Algemene toelichting Nationaal Programma Onderwijs

Eerder in het jaarverslag (zie paragraaf: "Algemene toelichting Nationaal Programma Onderwijs") is een algemene toelichting opgenomen op het Nationaal Programma Onderwijs. In deze bijlage 3 wordt een gedetailleerde toelichting gegeven op het Nationaal Programma Onderwijs voor het deel onderzoek.

	Ontvangst 2021	Ontvangst 2022	Ontvangst totaal	Besteding 2021	Besteding 2022	Besteding totaal
NPO						
2 Onderzoek	€ 5.105.522	€ 5.037.041	€ 10.142.563	€ 2.548.337	€ 6.042.006	€ 8.590.343
NPO						
2 Onderzoek	€ 5.105.522	€ 5.037.041	€ 10.142.563	€ 2.548.337	€ 6.042.006	€ 8.590.343

De gelden voor onderzoek vanuit het NPO-programma hebben als doel dat onderzoekers met een tijdelijk contract van wie het onderzoek vertraging heeft opgelopen veroorzaakt door de coronacrisis in 2020, die tot extra kosten leidt in 2021 en 2022, in staat worden gesteld om hun onderzoek af te ronden in het belang van hun wetenschappelijke carrière, de continuïteit van het onderzoek en de kwaliteit van het hoger onderwijs in Nederland.

In 2021 zijn in totaal 175 onderzoekers verlengd met een uitnutting van de NPO-middelen van €2.548.337. Van 92 van deze 175 onderzoekers liep de verlenging door in 2022 met een uitnutting van NPO-middelen van in totaal € 1.396.264.

In 2022 zijn 243 nieuwe verlengingen geïnitieerd met een uitnutting van NPO-middelen van €4.645.742. Van deze verlengingen lopen er 103 door in 2023 voor een bedrag van €1.552.220. Met dit laatste bedrag worden de NPO-middelen volledig uitgenut.

In totaal worden dus met de NPO-middelen 418 onderzoekers geholpen. Aangezien de NPO-middelen niet toereikend waren om alle verleningen volledig te bekostigen, is de bekostiging vanuit het NPO-programma gemaximeerd op 6 maanden per onderzoeker. Daarbij zijn overige kosten gerelateerd aan de vertraging als gevolg van Covid-19 niet vergoed vanuit NPO-middelen. Bij benadering heeft het Erasmus MC hiermee de NPO-middelen met € 3,7 miljoen uit eigen middelen aangevuld.

Personalia en nevenfuncties Raad van Bestuur

Raad van Bestuur 2022	Nevenfuncties (uit hoofde van betrekking)	Nevenfuncties (extern)
<p>Dhr. prof. dr. Ernst Kuipers – tot 10 januari 2022 (voorzitter)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lid bestuur Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra; ▪ Voorzitter Landelijk Netwerk Acute Zorg; ▪ Voorzitter Regionaal Overleg Acute Zorg ZWN; ▪ Bestuurslid European University Hospital Alliance; ▪ Bestuurslid Stichting Egidius; ▪ Lid algemeen bestuur EMBRAZE; ▪ Lid Economic Development Board Zuidholland (EBZ); ▪ Lid Raad van Toezicht Stichting Erasmus MC Foundation; ▪ Lid AB Stichting Samenwerkende Rijnmond Ziekenhuizen (SRZ); ▪ Lid Convergence Executive Board; ▪ Voorzitter Raad van Toezicht Philadelphia; ▪ Lid Landelijke Commissie Invoering Bevolkingsonderzoek Darmkanker; ▪ Lid European Commission Assembly for Cancer; ▪ Editor Best Practice & Research Clinical Gastroenterology; ▪ Lid Advisory Board Institute of Digestive Disease Chinese University of Hong Kong; ▪ Associate Editor Gut; ▪ Lid Clinical Practice Council American Gastroenterology Association; ▪ Lid Raad van Commissarissen CbusineZ; ▪ Lid Raad van Comissarissen Curacao Medical Center; ▪ Voorzitter Raad van Commissarissen Stichting Havensteder; 	

Raad van Bestuur 2022	Nevenfuncties (uit hoofde van betrekking)	Nevenfuncties (extern)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Member Board of Directors National University Health System Singapore. 	
<p>Prof.dr. Stefan Sleijfer (voorzitter en decaan vanaf 10 januari 2022)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Member Supervisory Board Netherlands Center for One Health; ▪ Lid Raad van Toezicht Medical Delta; ▪ Member Supervisory Board Health RI; ▪ Member Supervisory board Oncode Institute; ▪ Voorzitter DB en Plenair OOR ZWN; ▪ Lid bestuur Stichting Shared Care UMC's Kinderoncologie; ▪ Lid Raad van Toezicht Stichting Innovative Molecular Research Fund (IMRF); ▪ Lid Convergence Executive Board; ▪ Lid Algemeen Bestuur EMBRAZE; ▪ Lid Bestuur Anser; ▪ Lid bestuur NFU; ▪ Lid Bestuur European University Hospital Alliance; ▪ Lid Economic Development Board Zuidholland (EBZ); ▪ Voorzitter Raad van Toezicht Rotterdam Square. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lid Raad van Commissarissen Skyline Dx.

Raad van Bestuur 2022	Nevenfuncties (uit hoofde van betrekking)	Nevenfuncties (extern)
<p>Mw. dr. Joke Boonstra (lid, vicevoorzitter vanaf 10 januari 2022)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Voorzitter Bestuur stichting Samenwerkende Rijnmond Ziekenhuizen (SRZ) – tot 7 december 2022; ■ Voorzitter Regionaal Overleg Acute Zorg ZWN m.i.v. 10 januari 2022; ■ Bestuurslid stichting BeterKeten; ■ Bestuurder-visitator RGS voor instellingsvisitaties; ■ Lid bestuurscommissie Opleiding & Patiëntenzorg (NFU); ■ Lid Raad van Toezicht Stichting Opleiding Klinisch Fysicus; ■ Lid Raad van Toezicht Stichting Erasmus MC Foundation – m.i.v. 10 januari 2022; ■ Adviesraad Zorg, VNO-NCW Rotterdam; ■ Adviesraad Onderwijs, VNO-NCW Rotterdam; ■ Comité van Aanbeveling, Hospice IJsseloever; ■ ING Adviesraad Zorg; ■ Lid Stuurgroep Veiligheid en Security, Deltalinqs Rotterdam; ■ Lid Raad van Advies MVO Nederland. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Lid Raad van Toezicht De Doelen; ■ Lid Raad van Commissarissen Plant Lab – m.i.v. 31 augustus 2022.
<p>Dhr. dr. ir. Paul Boomkamp (lid, CFO)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Lid bestuurscommissie Sturing & Financiering (NFU); ■ Bestuurslid Stichting RijnmondNet – tot 14 december 2022; ■ Voorzitter Raad van Commissarissen Apotheek A15; 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Lid Raad van Advies Sociale Verzekeringsbank; ■ Voorzitter IT Adviescommissie Sociale Verzekeringsbank.

Raad van Bestuur 2022	Nevenfuncties (uit hoofde van betrekking)	Nevenfuncties (extern)
Dhr. mr. Jos Aartsen (lid van 21 februari tot 19 september 2022)		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Voorzitter Raad van Commissarissen Vektis; ▪ Voorzitter Raad van Toezicht Kentalis; ▪ Lid Raad van Commissarissen Lifelines.
Dhr. ir. Dirk Schraven (lid vanaf 19 september 2022)	Geen nevenfuncties.	

Personalia en nevenfuncties Raad van Toezicht

P.G. de Vries (voorzitter)

President-commissaris Arbo Unie B.V.

Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Integraal Kankercentrum Nederland (IKNL)

Voorzitter Raad van Toezicht TNO

Coach bij Executive Sherpa Coaching/Mind & Health

Voorzitter Bestuur Stichting Achmea Slachtoffer en Samenleving

Voorzitter Bestuur Nationaal Monument Kamp Amersfoort

E.A. Bakkum (lid)

(Permanent) Raadslid Onderzoeksraad voor Veiligheid

Commissaris VvAA Holding Group

Voorzitter Nationaal Bestuur Zonnebloemstichting (per 16-12-2022)

M. Lückerath-Rovers (lid)

Hoogleraar Corporate Governance Tilburg University/TIAS School for Business and Society

Lid Raad van Commissarissen NRC Media

Lid Raad van Toezicht Diergaarde Blijdorp

Lid Raad van Toezicht Erasmus Trustfonds (tot 1-4-2022)

Voorzitter Raad van Commissarissen Pels Rijcken (per 1-7-2022)

J. Turkesteen (vice-voorzitter)

Lid Raad van Toezicht en voorzitter Audit Committee Nederlandse Reisopera (per 1-7-2022)

A. Hendriks (lid, afgetreden per 1-12-2022)

Hoogleraar gezondheidsrecht, Univeriteit Leiden

Rechter-plaatsvervanger, Rechtbank te Rotterdam

Commissie Ethiek en Gezondheid

Lid-jurist, Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg, Amsterdam

---

R. Konterman (lid per 1-12-2022)

Voorzitter Raad van Commissarissen Nobi NV (Antwerpen)

Voorzitter Raad van Commissarissen Medux BV

Voorzitter Bestuur Bas van de Goor Foundation

Lid Raad van Commissarissen en voorzitter Audit & Risk Committee Interamerican Greece (Athene)

---

2. Verslag Raad van Toezicht

2. Verslag Raad van Toezicht

In 2022 had Nederland te maken met het fenomeen van de meervoudige crisis; een samenhang van crises rond corona, toeslagen, woningmarkt, energie, klimaat, stikstof, inflatie, vluchtelingen en de oorlog in Oekraïne. Ook het Erasmus MC voelde de effecten hiervan: het jaar 2022 laat zich, evenals voorgaande jaren, typeren als een turbulent jaar. De coronacrisis lijkt alweer ver achter ons te liggen – terwijl de zorgsector in januari 2022 nog gedomineerd werd door het Omikron-virus. Samenleving en zorgsector moeten daarom alert blijven. In dat kader is de oprichting van het Pandemic & Disaster Preparedness Center (PDPC) van groot belang. Het PDPC vormt één van de speerpunten van het programma van de Convergentie met Erasmus Universiteit en TU Delft, waarbij de Convergentie voor dit onderdeel samen optrekt met de gemeente Rotterdam. Ook de andere speerpunten hebben vooruitgang geboekt: Resilient Delta, Health & Technology, Healthy Start en AI Data & Digitalisation. De Raad van Toezicht ziet de ontwikkeling naar het opzetten van aparte scholen van convergentie met belangstelling tegemoet.

Toezicht op vastgoedontwikkelingen

Het afgelopen jaar heeft de Raad van Toezicht meer dan gemiddelde aandacht besteed aan vastgoedontwikkelingen. De Raad heeft de vastgoedsituatie met betrekking tot de realisatie van het programma E-read (Erasmus MC Research & Accommodation Development) expliciet besproken en de voorgenomen besluitvorming om het programma te starten, goedgekeurd. E-read is het programma rond de huisvesting van Onderzoek & Onderwijs binnen het Erasmus MC. De verdere besluitvorming is afhankelijk van de ontwikkeling van het Lange Termijn HuisvestingsPlan en de randvoorwaarden die zijn opgenomen in een rapport van de externe adviseur. In een extra vergadering besteedde de Raad aandacht aan de renovatie van het Sophia Kinderziekenhuis. Daarbij zijn verschillende scenario's doorgenomen. Na overleg met alle stakeholders heeft de Raad van Bestuur het best passende scenario goedgekeurd. De komst van een nieuwe directeur vastgoed, een herverdeling op dit gebied binnen de portefeuilles van de Raad van Bestuur en aanscherping van de governance zijn noodzakelijke aanpassingen om de met het programma gepaard gaande risico's nadrukkelijk onder de aandacht te houden.

Raad van Bestuur

De Raad van Toezicht houdt toezicht op het beleid en handelen van de Raad van Bestuur van het Erasmus MC. De Raad van Bestuur legt verantwoording af aan de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht moet onder andere goedkeuring verlenen aan de begroting, de jaarrekening, het jaarverslag van het Erasmus MC, belangrijke investeringen en het bestuursreglement. Daarnaast ziet de Raad van Toezicht toe op naleving van wet- en regelgeving en adviseert hij de Raad van Bestuur over relevante bestuursonderwerpen. De Raad van Toezicht verricht zijn werkzaamheden met inachtneming van de Governancecode Zorg.

Ernst Kuipers heeft voor het Erasmus MC een enorme staat van dienst opgebouwd. Op 10 januari 2022 werd Kuipers geïnstalleerd als minister van VWS. De Raad van Toezicht is Kuipers zeer erkentelijk voor alles wat hij voor het Erasmus MC heeft betekend en voor zijn landelijk inzet tijdens de coronacrisis. De Raad van Toezicht heeft Stefan Sleijfer benoemd als voorzitter van de Raad van Bestuur en tevens decaan. Omdat deze functies dit jaar voor het eerst zijn gecombineerd, is deze combifunctie in het najaar geëvalueerd. Na overleg met het College van Bestuur van de Erasmus Universiteit en het Stafconvent heeft de Raad van Toezicht deze combinatie met veel vertrouwen nogmaals vastgesteld. Er is een extra prodecaan voor onderzoek bijgekomen.

De combinatie van de rol van voorzitter en van decaan heeft ook ruimte gecreëerd voor een RvB-lid met de portefeuille digitalisering, technologie en vastgoed. Daarmee speelt het Erasmus MC-bestuur in op de grote uitdagingen op deze gebieden. De Raad van Toezicht heeft veel tijd besteed aan de zoektocht naar een geschikte bestuurder met een passend profiel en passende expertise. Dat is gelukt: de komst van Dirk Schraven zorgt voor een welkome aanvulling op de al aanwezige expertise in de Raad van Bestuur. De Raad van Toezicht kijkt met waardering terug op de wijze waarop Jos Aartsen de Raad van Bestuur tijdelijk heeft versterkt.

Toezicht op actuele onderwerpen

De Raad van Toezicht heeft kennisgenomen van een gedegen vertaling van het Integraal Zorg Akkoord (IZA) naar wat dit betekent voor het Erasmus MC. De Raad heeft de voortgang van het kinderthorax-dossier regelmatig besproken. Dat geldt ook voor de aanpak van problemen op het gebied van werving en behoud van personeel. Het programma 'Workwise' dat hiervoor is ingericht, zal een langere doorlooptijd hebben. In het verlengde hiervan zijn een update van het Diversiteit & Inclusiebeleid, de cultuur barometer en het jaarverslag van de Ombudsman de revue gepasseerd. Het nieuwe initiatief 'Jong Erasmus MC' wordt toegejuicht. De Raad van Bestuur heeft de situatie binnen de apotheek nader toelicht, waarbij een extern onderzoek is besproken. De Raad van Bestuur heeft de Raad van Toezicht verder een update gegeven over het beleid met betrekking tot ECZA (Expertisecentra Zeldzame Aandoeningen en ERNs (European Reference Networks) en het plan het Erasmus MC op dit gebied nog meer te profileren. Het is mooi om te zien dat het Erasmus MC de focus op duurzaamheid continu handhaaft en deze steeds weer nieuwe resultaten oplevert. Het Erasmus MC vervult daarmee een koplopperspositie in de zorg.

Net als in veel andere ziekenhuizen staat het onderwerp nevenwerkzaamheden medisch specialisten nu in het Erasmus MC op de agenda. Het interne beleid wordt grondig uitgezocht en zal tot een nadere bijstelling leiden. Het ministerie van OCW heeft alle UMC's gevraagd extra aandacht te besteden aan kennisveiligheid. Daarbij gaat het om het voorkomen van ongewenste overdracht van sensitieve kennis en technologie met negatieve gevolgen voor de nationale veiligheid van ons land en onze innovatiekracht. De nieuw opgerichte werkgroep ETHOS (rEsearch inTegrity etHics and knOwlegde) werkt hiervoor aan een landkaart kennisveiligheid en wetenschappelijke integriteit.

Toezicht op reguliere onderwerpen

Vanzelfsprekend zijn reguliere zaken besproken zoals de begroting, jaarrekening, jaarplan, update Erasmus MC holding, duurzaamheidsverslag, internal audit en risk-beleid. De Raad van Toezicht is zeer ingenomen met bereikte financiële resultaten. Met name zorgcontractering, focus op de academische zorg en de aandacht voor kostenbewustzijn, onder meer door het programma 'Slimfit', hebben hier een positieve bijdrage aan geleverd. Wel blijft permanente aandacht nodig voor een strakke aansturing van de interne bedrijfsvoering, processen en discipline. Dit geldt zowel voor de zorg als het onderwijs & onderzoek.

Toezicht op samenwerking

Ook dit jaar zijn de samenwerkingsrelaties met diverse partijen regelmatig onderwerp van bespreking geweest, waaronder de sterke band tussen het Erasmus MC en het Admiraal de Ruyter Ziekenhuis (Adrz). De beoogde fusie met het IJsselland Ziekenhuis is omgezet in een samenwerkingsovereenkomst. In samenspraak met het LUMC en de TU Delft is veel strakker gestuurd op het Holland Protonen Therapie Centrum (Holland PTC) wat de performance heeft verbeterd. De huisvesting op de Campus zal waarschijnlijk met minder partijen worden ingevuld dan in de oorspronkelijke plannen voorzien.

Samenwerking Raad van Toezicht

De samenwerkingen met het Stafconvent, de Ondernemingsraad en de Cliëntenraad verlopen constructief en plezierig. Ook de VAR en de Studentenraad hebben enkele malen afgestemd met de Raad van Toezicht. De samenwerking met de Raad van Bestuur verloopt constructief en in een goede verstandhouding. De Raad van Toezicht is zeven keer in vergadering bijeengeweesen waarbij een extra vergadering over het Sophia Kinderziekenhuis via Teams heeft plaatsgevonden. De Raad van Toezicht houdt via de Audit & Compliance commissie, de commissie Kwaliteit, alsmede de Benoemings- en functioneringscommissie, de vinger aan de pols op betreffende gebieden. De Raad van Toezicht laat zich tijdens vergaderingen naast de Raad van Bestuur ook informeren door deskundigen vanuit de organisatie uit te nodigen. Voorts legt de Raad van Toezicht periodiek werkbezoeken af en lopen sommige leden van de Raad mee met diverse afdelingen.

Evaluatie Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht spreekt de vergaderingen in eigen kring vooraf kort door en staat tussentijds stil bij evaluatie van aspecten die uit een eerdere externe zelfevaluatie naar voren zijn gekomen. De voorbereidingen voor een evaluatie in het eerste kwartaal van 2023 zijn begonnen. Jaarlijks staan de leden van de Raad van Toezicht op een strategiedag stil bij enkele centrale strategische onderwerpen. De Raad van Bestuur informeert de Raad van Toezicht periodiek met een adequaat

managementinformatie-overzicht waarin ook relevante voortgangsinformatie over patiëntenzorg en onderwijs- en onderzoeksactiviteiten zijn opgenomen. In verband met het aflopen van de zittingstermijn van Aart Hendriks is Roelof Konterman, na een periode van anderhalf jaar als adviseur, benoemd als lid van de Raad van Toezicht. Eind 2023 loopt de zittingstermijn van de huidige voorzitter van de Raad af. Voor een profiel en de werving van een nieuwe voorzitter zijn al voorbereidingen getroffen.

Vertrouwen in de koers

Tot slot heeft de Raad van Toezicht kennisgenomen van de uitkomsten van de geslaagde strategiedagen 2022 en is geïnformeerd over de procesaanpak van Koers28. We kijken met vertrouwen uit naar volgende jaren, waarbij we scherp aan de wind moeten blijven varen. Dit gezien de uitdagingen die het IZA, de CAO UMC's en kostenstijgingen met zich meebrengen, maar ook wat er op het bord ligt binnen het domein van onderwijs en onderzoek en binnen de vastgoedportefeuille.

De Raad van Toezicht wil alle medewerkers en de adviesgeledingen dank zeggen voor hun inspanningen en betrokkenheid bij het realiseren van de missie van het Erasmus MC. Er is dit jaar wederom onder grote druk gewerkt en met veel inspanning op tal van manieren bijgedragen aan de kerntaak patiëntenzorg en de kerntaak om een top onderwijs- en onderzoeksinstituut te zijn.

Rotterdam, april 2023

Gijs de Vries

Mijntje Lückerath-Rovers

Erica Bakkum

Roelof Konterman

3. Jaarrekening

Jaarrekening 2022 (geconsolideerd en enkelvoudig)

Inhoudsopgave

1.1 Geconsolideerde jaarrekening 2022

- 1.1.1 Geconsolideerde balans per 31 december 2022
- 1.1.2 Geconsolideerde winst-en-verliesrekening over 2022
- 1.1.3 Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2022
- 1.1.4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling
- 1.1.5 Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2022
- 1.1.6 Mutatieoverzicht immateriële vaste activa
- 1.1.7 Mutatieoverzicht materiële vaste activa
- 1.1.8 Overzicht langlopende schulden per 31 december 2022
- 1.1.9 Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening over 2022

1.2 Enkelvoudige jaarrekening 2022

- 1.2.1 Enkelvoudige balans per 31 december 2022
- 1.2.2 Enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2022
- 1.2.3 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling enkelvoudige jaarrekening
- 1.2.4 Toelichting op de enkelvoudige balans per 31 december 2022
- 1.2.5 Mutatieoverzicht immateriële vaste activa
- 1.2.6 Mutatieoverzicht materiële vaste activa
- 1.2.7 Overzicht langlopende schulden per 31 december 2022
- 1.2.8 Toelichting op de enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2022
- 1.2.9 Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

1.1 Geconsolideerde jaarrekening 2022

1.1.1 GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2022
 (na resultaatbestemming)

ACTIVA	Ref.	31-dec-22 x € 1.000	31-dec-21 x € 1.000
A Vaste activa			
I Immateriële vaste activa	1		
1. concessies, vergunningen en intellectuele eigendom		29.999	40.122
2. vooruitbetaald op immateriële vaste activa		1.686	1.407
		31.685	41.529
II Materiële vaste activa	2		
1. bedrijfsgebouwen en -terreinen		606.159	640.044
2. machines en installaties		384.814	410.953
3. andere vaste bedrijfsmiddelen		197.012	209.612
4. vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering en vooruitbetaald op materiële vaste activa		56.134	36.900
		1.244.119	1.297.509
III Financiële vaste activa	3		
1. vorderingen op groepsmaatschappijen		-	400
2. andere deelnemingen		5.218	4.226
3. vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen		6.215	7.744
4. overige vorderingen		15	303
		11.448	12.673
B Vlottende activa			
I Voorraden	4		
1. gereed product en handelsgoederen		28.911	26.765
Totaal voorraden		28.911	26.765
II Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	5	10.633	7.999
III Vorderingen	6		
1. op handelsdebiteuren		155.294	128.560
2. op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen		496	573
3. overige vorderingen		310.331	305.049
		466.121	434.182
IV Effecten	7	5.392	22.834
V Liquide middelen	8	373.028	310.379
C Totaal activa		2.171.337	2.153.870

1.1.1 GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2022
 (na resultaatbestemming)

PASSIVA	Ref.	31-dec-22 x € 1.000	31-dec-21 x € 1.000
D Groepsvermogen	9		
I Gestort en opgevraagd kapitaal		3.344	3.344
II Herwaarderingsreserve		5.392	22.834
III Bestemmingsreserves		180.307	174.121
IV Overige reserves		510.444	468.631
Totaal eigen vermogen		<u>699.487</u>	<u>668.930</u>
V Aandeel derden in groepsvermogen		834	729
Totaal groepsvermogen		<u>700.321</u>	<u>669.659</u>
E Voorzieningen	10		
1. overige		75.083	80.006
Totaal voorzieningen		<u>75.083</u>	<u>80.006</u>
F Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	11		
1. schulden aan banken		655.575	694.299
2. overige schulden		81.452	85.750
3. overige passiva		83.352	92.643
Totaal langlopende schulden		<u>820.379</u>	<u>872.692</u>
G Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)	12		
1. schulden aan banken		38.720	42.866
2. schulden aan leveranciers en handelskredieten		103.424	68.355
3. schulden aan participanten en aan maatschappijen waarin wordt deelgenomen		1.875	1.087
4. belastingen en premies sociale verzekeringen		22.520	27.937
5. schulden ter zake pensioenen		14.429	12.220
6. overige schulden		394.586	379.048
Totaal kortlopende schulden		<u>575.554</u>	<u>531.513</u>
H Totaal passiva		<u><u>2.171.337</u></u>	<u><u>2.153.870</u></u>

1.1.2 GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2022

	Ref.	2022	2021
		x € 1.000	x € 1.000
A Baten uit beroeps- of bedrijfsmatige zorgverlening			
15			
1. Zorgverzekeringswet		1.401.203	1.353.564
2. Subsidies op grond van de Kaderwet VWS-subsidies		-	5.901
3. Beschikbaarheidsbijdrage zorgfuncties		21.370	23.454
4. Beschikbaarheidsbijdrage academische zorg		232.489	222.941
5. Baten uit onderaanneming		18.584	19.169
		<u>1.673.646</u>	<u>1.625.029</u>
B Andere beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten	16	224.640	220.512
Netto omzet		<u>1.898.286</u>	<u>1.845.541</u>
Overige bedrijfsopbrengsten	17	261.753	250.050
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>2.160.039</u>	<u>2.095.591</u>
Kosten van uitbesteed werk en andere externe kosten	18	86.317	81.049
Lonen en salarissen	19	835.393	785.138
Sociale lasten	19	89.403	85.667
Pensioenlasten	19	122.006	115.138
Afschrijvingen op immateriële vaste activa en materiële vaste activa	20	133.197	132.055
Overige waardeverminderingen immateriële vaste activa en materiële vaste activa	21	1.902	1.690
Overige bedrijfskosten	22	824.546	824.924
Som der bedrijfslasten		<u>2.092.764</u>	<u>2.025.661</u>
		67.275	69.930
Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten	23	697	468
Rentelasten en soortgelijke kosten	24	-25.371	-28.113
Resultaat voor belastingen		42.601	42.285
Belastingen		-56	-436
Aandeel in winst/verlies van ondernemingen waarin wordt deelgenomen	25	5.726	4.745
Aandeel derden in groepsresultaat		-272	-722
Resultaat na belastingen		<u><u>47.999</u></u>	<u><u>45.872</u></u>

1.1.2 GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2022

Resultaatbestemming

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Resultaat na belastingen	<u>47.999</u>	<u>45.872</u>
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>		
Toevoeging/onttrekking aan:		
Bestemmingsreserves		
- vooruitontvangen kapitaalslasten	8.447	9.857
- Erasmus MC - revolving fund	-1.750	-1.949
- Erasmus MC - fundamenteel onderzoek	-511	-420
Overige reserves		
- algemene reserve	-1.234	269
- reserve aanvaardbare kosten	43.047	38.115
	<u>47.999</u>	<u>45.872</u>

1.1.3 GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

	Ref.	2022		2021	
		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Kasstroom uit operationele activiteiten					
Som der bedrijfsopbrengsten		2.160.039		2.095.591	
Som der bedrijfslasten		<u>2.092.764</u>		<u>2.025.661</u>	
			67.275		69.930
Aanpassingen voor:					
- afschrijvingen	19	135.199		137.607	
- vergoedingen voor afschrijvingskosten	19	-2.002		-5.552	
- overige waardeverminderingen/desinvesteringen	1, 2	2.612		5.333	
- mutatie aandeel derden in groepsvermogen	10	-167		-778	
- mutaties voorzieningen	3, 10	-4.767		-9.409	
- vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS	11	<u>-11.757</u>		<u>2.109</u>	
			119.118		129.310
Veranderingen in werkkapitaal:					
- voorraden	4	-2.146		-2.796	
- onderhanden werk uit hoofde van DBC's/DBC-zorgproducten	5	-2.634		4.832	
- onderhanden werk DBC's-GGZ		-		2.587	
- vorderingen en overlopende activa	6	-24.453		29.788	
- kortlopende schulden	12	<u>57.951</u>		<u>17.657</u>	
			28.718		52.068
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			<u>215.111</u>		<u>251.308</u>
Rentebaten	23	699		470	
Rentelasten	23	-26.099		-28.452	
Betaalde belastingen		<u>-56</u>		<u>-436</u>	
			-25.456		-28.418
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten			<u>189.655</u>		<u>222.890</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten					
Investerings immateriële vaste activa	1	-1.406		-3.766	
Investerings materiële vaste activa	2	-67.957		-52.046	
Effect van verkoop/aankoop deelnemingen	2	-91		-	
Kapitaalstortingen in deelnemingen	3	<u>-2.754</u>		<u>-144</u>	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten			-72.208		-55.956
Kasstroom uit financieringsactiviteiten					
Verstrekte financieringen leningen u/g	3	-3.856		-1.112	
Aflossingen op leningen u/g	3	5.439		1.392	
Nieuw opgenomen leningen	11	-		15.000	
Aflossing langlopende schulden	11	-57.566		-47.348	
Vooruitontvangen investeringssubsidies	2	<u>1.185</u>		<u>3.024</u>	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten			-54.798		-29.044
Mutatie geldmiddelen			<u>62.649</u>		<u>137.890</u>
Aansluiting met mutatie geldmiddelen in de balans					
Saldo liquide middelen per 1 januari	8	310.379		172.489	
Saldo liquide middelen per 31 december	8	<u>373.028</u>		<u>310.379</u>	
			<u>62.649</u>		<u>137.890</u>

1.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

1.1.4.1 Algemeen

Algemene informatie

Naam verslagleggende instelling:	Erasmus Universitair Medisch Centrum Rotterdam (Erasmus MC)
Rechtsvorm:	Publiekrechtelijke organisatie
Vestigingsplaats:	Rotterdam
Adres:	Dr. Molewaterplein 40, 3015 GD Rotterdam
KvK-nummer:	24485070
Korte beschrijving hoofdactiviteiten:	Leveren patiëntenzorg, uitvoeren onderzoek en bieden van onderwijs, opleiding en kennisvalorisatie

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat ook de functionele valuta is. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal.

Groepsverhoudingen

Het Erasmus MC vormt samen met Erasmus MC Holding BV, Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV en Stichting Innovative Molecular Research Fund de Erasmus MC groep. Het Erasmus MC staat aan het hoofd van deze groep. De enkelvoudige jaarrekening van het Erasmus MC is opgenomen in hoofdstuk 1.2.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2022, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2022.

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Regeling openbare jaarverantwoording WMG (Wet marktordening gezondheidszorg), Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving. De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en het resultaat zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. De Raad van Bestuur streeft er naar de best mogelijke informatie te verkrijgen om de risico's te beoordelen en passende maatregelen door te voeren om daarop in te spelen.

Net als voor 2020 en 2021 zijn vanwege het Covid-19 virus met zorgverzekeraars passende financiële afspraken gemaakt. Als basis gelden de bilaterale afspraken tussen de zorgverzekeraars en het Erasmus MC. Daarnaast is op 23 december 2021 'Gezamenlijke Covid-afspraken MSZ 2022' gepubliceerd. Dit betreft de vastlegging van sectorbrede afspraken tussen ZN, NVZ en NFU om ook in 2022 Covid-19 gerelateerde risico's af te dekken. De bredere afspraken betreffen samengevat:

- hardheidsclausule,
- beschikbaarheidsvergoeding voor extra geleverde IC-capaciteit,
- passende compensatie voor productie-uitval,
- (gedeeltelijke) dekking van generieke meerkosten,
- dekkende vergoeding voor Covid-19 zorg, en
- 'Omikron-clausule' om overige onvoorziene risico's af te dekken.

Daarnaast gelden ook voor 2022 overige faciliteiten, zoals ministeriële regelingen voor de vergoeding van IC-opschaling en inzet, en de tegemoetkoming voor de impact op onderzoek en onderwijs.

Als het Erasmus MC de eigen financiële positie en vooruitzichten in ogenschouw neemt, en daarbij rekening houdt met de in de vorige paragraaf genoemde afspraken en toezeggingen, is er geen sprake van materiële onzekerheid die ernstige twijfel kan doen rijzen of het Erasmus MC haar activiteiten voort kan zetten en is derhalve de jaarrekening 2022 opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Specifieke schattingen

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van gemaakte afspraken en opgestelde regelingen in het kader van Covid-19, zoals de CB-regeling (continuïteitsbijdrage), de hardheidsclausule en de Subsidieregeling opschaling curatieve zorg Covid-19. De beoogde doelstellingen en de strekking voor al deze regelingen zijn helder. Echter, de nadere uitwerking en wijze van verantwoording en beschikking is op dit moment nog niet voor alle regelingen geconcretiseerd. Eventuele onzekerheden in dat kader zijn in de jaarrekening verwerkt en toegelicht, gelijk aan de verwerking en toelichting van reguliere schattingen die normaliter worden gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening.

Ziekenhuizen en umc's maken jaarlijks een schatting om reguliere zorgcontracten met zorgverzekeraars op schadelastjaar te vertalen naar boekjaren. Deze schatting is in belangrijke mate gebaseerd op ervaringscijfers. Ook ten aanzien van de CB-regeling geldt dat een vertaling van schadelastjaar naar boekjaar dient plaats te vinden. In de jaarrekening 2022 heeft de toerekening van deze regelingen van schadelastjaar naar boekjaar plaatsgevonden conform het in 2021 gerealiseerde toerekening percentage.

Dit als zijnde de beste, door het Erasmus MC meest passend geachte, inschatting van de omzet in de jaarrekening 2022.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar. Voorts is sprake van onderstaande presentatiewijziging.

Stelselwijziging

Met ingang van verslagjaar 2022 is de Regeling verslaggeving WTZi vervangen door de Regeling openbare jaarverantwoording WMG. Dit betekent dat het Erasmus MC de balans en winst-en-verliesrekening opstelt in overeenstemming met de modellen van de Regeling openbare jaarverantwoording WMG (artikel 2 lid 1 van de Regeling openbare jaarverantwoording WMG). De stelselwijziging heeft geen invloed op het resultaat 2021 en het eigen vermogen per 31 december 2021.

Vergelijkende cijfers

De cijfers over 2021 zijn aangepast aan de nieuwe indeling van de balans en winst-en-verliesrekening op basis van Regeling jaarverantwoording WMG.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden aangemerkt alle rechtspersonen, waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook natuurlijke personen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Grondslagen voor consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van het Erasmus MC en haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend dan wel waarover de centrale leiding bestaat.

Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen waarin het Erasmus MC een meerderheidsbelang heeft, of waarop op een andere wijze een beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Bij de bepaling of beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend, worden financiële instrumenten, die potentiële stemrechten bevatten en direct kunnen worden uitgeoefend, betrokken. Participaties die zijn verworven uitsluitend met het doel om ze binnen afzienbare termijn weer te vervreemden, worden niet geconsolideerd.

Indien transacties met een niet-geconsolideerde deelneming, die zich niet kwalificeert als groepsmaatschappij en wordt gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode, plaatsvinden wordt de winst of het verlies voortvloeiend uit deze overdracht naar rato van het relatieve belang dat derden hebben verwerkt (proportionele resultaatbepaling).

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd, evenals de binnen de groep gemaakte resultaten. De groepsmaatschappijen zijn integraal geconsolideerd, waarbij het minderheidsbelang van derden afzonderlijk tot uitdrukking is gebracht.

Waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen zijn waar nodig gewijzigd om aansluiting te krijgen bij de geldende waarderingsgrondslagen voor de groep.

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de gegevens van het Erasmus MC en de volgende rechtspersonen opgenomen:

- Erasmus MC Holding BV, Rotterdam (100%) met de volgende dochtermaatschappijen:
  - Erasmus MC O&O Holding BV, Rotterdam (100%) met de volgende dochtermaatschappijen:
    - Erasmus MC Diabetesstation BV, Rotterdam (78,4%)
    - Eurza Arbo BV, Rotterdam (100%)
    - MI&EUR BV, Rotterdam (100%)
    - Neurasmus BV, Rotterdam (100%)
    - Thoraxcentrum Research BV, Rotterdam (100%)
    - ViroNovative BV, Rotterdam (100%)
  - Erasmus MC Zorg Holding BV, Rotterdam (100%) met de volgende dochtermaatschappijen:
    - Centrum Bijzondere Tandheelkunde Rijnmond BV, Rotterdam (100%)
    - DermaHaven BV, Rotterdam (100%)
    - Erasmus MC Corporate Travel Clinic Participatie BV, Rotterdam (100%)
      - Corporate Travel Clinic Erasmus MC BV, Rotterdam (51%)
    - Geboortecentrum Sophia Holding BV, Rotterdam (50%)

- Haven Service BV, Rotterdam (100%)
- Poliklinische Apotheek Erasmus MC BV, Rotterdam (100%)
- Travelclinic Erasmus MC BV, Rotterdam (100%)
- Erasmus MC Schiermonnikoog BV, Rotterdam (100%)
- Erasmus MC Campus en Vastgoed Holding BV, Rotterdam (100%) en de volgende dochtermaatschappijen:
  - Grex Erasmus MC BV, Rotterdam (100%)
  - Parkmanagement Erasmus MC BV, Rotterdam (100%)
- Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV, Goes (100%)
- Stichting Innovative Molecular Research Fund (IMRF), Rotterdam, met de volgende dochtermaatschappij:
  - Cyclotron Rotterdam BV (100%)

Geboortecentrum Sophia Holding BV is proportioneel meegeconsolideerd. De overige vennootschappen zijn volledig meegenomen in de consolidatie.

In de balans zijn de niet geconsolideerde deelnemingen opgenomen tegen de netto vermogenswaarde.

Voor een overzicht van de niet geconsolideerde deelnemingen wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

In geval van samenwerking door het gezamenlijk uitvoeren van activiteiten, gebruikmakend van activa waarover de deelnemers gezamenlijk zeggenschap hebben, verwerkt de organisatie de gemeenschappelijke activa, verplichtingen, kosten en opbrengsten proportioneel.

Acquisities en desinvesteringen van groepsmaatschappijen

Vanaf de overnamedatum worden de resultaten en de identificeerbare activa en passiva van de overgenomen vennootschap opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening.

Nieuw verworven deelnemingen worden in de consolidatie betrokken vanaf het tijdstip waarop beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Afgestoten deelnemingen worden in de consolidatie betrokken tot het tijdstip van beëindiging van deze invloed.

Transacties in vreemde valuta

Transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de wisselkoers die geldt op de transactiedatum. Monetaire activa en verplichtingen die op de balansdatum in vreemde valuta luiden, worden omgerekend naar de functionele valuta (Euro) tegen de op die datum geldende wisselkoers. Valutaomrekenverschillen worden verantwoord in de resultatenrekening. Niet-monetaire activa en verplichtingen die luiden in vreemde valuta en die tegen kostprijs zijn gewaardeerd, worden omgerekend naar de functionele valuta tegen de koers op transactiedatum.

1.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Activa en passiva

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Een actief wordt op de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het Erasmus MC en/of de in de consolidatie betrokken dochtermaatschappijen zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt op de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Activa die hier niet aan voldoen, worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een op de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting.

Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen.

Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de resultatenrekening opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie. Indien de weergave van de economische realiteit ertoe leidt tot het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar alle waarschijnlijkheid in de praktijk zullen voordoen en niet op basis van voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich zullen voordoen.

Schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Indien het voor het geven van het op grond van artikel 2, artikel 362, eerste lid, vereiste getrouwe beeld noodzakelijk is, wordt de aard van deze schattingen en oordelen, met inbegrip van daarmee verband houdende veronderstellingen, vermeld in de toelichting bij de relevante financiële overzichtspost.

Herzelingen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. In de jaarrekening zijn onder andere schattingen opgenomen met betrekking tot omzet DBC's / DBC-zorgproducten, onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten, onderhanden werk EMF-projecten, voorziening debiteuren en overige voorzieningen. Voor de omzet DBC's / DBC-zorgproducten wordt specifiek verwezen naar paragraaf 1.1.4.3 onder Zorgopbrengsten.

Financiële instrumenten

In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen:

financiële vaste activa, vorderingen en overlopende activa, liquide middelen, langlopende schulden, kortlopende schulden en overlopende passiva.

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als de organisatie beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de organisatie het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen.

Als sprake is van een overdracht van een financieel actief dat niet voor verwijdering uit de balans in aanmerking komt, wordt het overgedragen actief en de daarmee samenhangende verplichting niet gesaldeerd.

Een financieel instrument wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot de positie aan een derde zijn overgedragen. Financiële instrumenten (en afzonderlijke componenten van financiële instrumenten) worden in de geconsolideerde jaarrekening gepresenteerd in overeenstemming met de economische realiteit van de contractuele bepalingen. Presentatie vindt plaats op basis van afzonderlijke componenten van financiële instrumenten als financieel actief, financiële verplichting of eigen vermogen.

Reële waarde

De reële waarde van de in de balans verantwoorde financiële instrumenten (leningen, vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden) is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn. De reële waarde van een lening is gelijk aan de contante waarde van toekomstige kasstromen gebaseerd op een rente die per balansdatum zou gelden voor gelijksoortige leningen vermeerderd met een risicopremie voor iedere individuele lening.

Voor de waardering van de hierboven benoemde financiële instrumenten voor de vervolgjaren na de eerste opname wordt verwezen naar de afzonderlijke toelichtingen.

Afgeleide financiële instrumenten

De afgeleide financiële instrumenten omvatten call opties.

Deze call-opties zijn opties op niet beursgenoteerde effecten en worden gewaardeerd tegen kostprijs.

Bijzondere waardeverminderingen financiële activa

Een financieel actief dat niet tegen reële waarde wordt verantwoord met waardewijzigingen in de resultatenrekening wordt op iedere verslagdatum beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen bestaan dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Deze objectieve aanwijzingen bestaan als zich, na de eerste opname van het actief, een gebeurtenis heeft voorgedaan die een negatief effect heeft gehad op de verwachte toekomstige kasstromen van dat actief en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Objectieve aanwijzingen dat financiële activa onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering, omvatten het niet nakomen van betalingsverplichtingen en achterstallige betaling door een debiteur, of aanwijzingen dat een debiteur failliet zal gaan. Van alle individueel significante vorderingen wordt beoordeeld of deze specifiek onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering.

Een bijzonder waardeverminderingverlies met betrekking tot een tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd financieel actief wordt berekend als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, gedisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het actief. Verliezen worden opgenomen in de resultatenrekening. Rente op het aan een bijzondere waardevermindering onderhevig actief blijft verantwoord worden via oprenting van het actief.

Als in een latere periode de waarde van het actief, onderhevig aan een bijzondere waardevermindering, stijgt en het herstel objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die plaatsvond na de opname van het bijzondere waardeverminderingverlies wordt de bijzondere waardevermindering teruggedraaid ten gunste van het resultaat.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa betreffen kosten van intellectueel eigendom en kosten van goodwill.

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve overige waardeverminderingen.

De uitgaven na eerste verwerking van een gekocht of zelf vervaardigd immaterieel vast actief worden toegevoegd aan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs als het waarschijnlijk is dat de uitgaven zullen leiden tot een toename van de verwachte toekomstige economische voordelen en de uitgaven en de toerekening aan het actief op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Als niet wordt voldaan aan de voorwaarden voor activering worden de uitgaven verantwoord als kosten in de winst- en verliesrekening.

Vooruitbetalingen op immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

De kosten voor onderzoek worden ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarin deze zijn gemaakt.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschaffingsprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur, rekening houdend met de eventuele restwaarde van de individuele activa. Op immateriële vaste activa in uitvoering en vooruitbetalingen op immateriële vaste activa wordt niet afgeschreven.

Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij afstoting.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij in beginsel gehanteerd:

- Kosten van intellectueel eigendom: 12,5%.
- Kosten van goodwill: 10,0%.

Het Erasmus MC heeft in het jaar 2017 een Elektronisch Patiënten Dossier geïmplementeerd. Het Erasmus MC heeft deze investering als immaterieel vast actief verwerkt.

De economische levensduur bedraagt 8 jaar. De verwachte gebruiksduur van het softwaresysteem moet worden gezien in samenhang met periodieke updates en upgrades die voor dergelijke systemen regelmatig worden uitgevoerd.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen aanschaffings- of vervaardigingskosten minus cumulatieve overige waardeverminderingen en minus cumulatieve afschrijvingen. De baten of lasten die voortvloeien uit desinvesteringen worden in de winst- en verliesrekening verwerkt.

De kostprijs van de activa bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen die noodzakelijk is voor het beoogde gebruik.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschaffingsprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur, rekening houdend met de eventuele restwaarde van de individuele activa. Op bedrijfsterreinen, materiële vaste activa in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij afstoting.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij in beginsel gehanteerd:

- Bedrijfsgebouwen: 2,5% - 10%.
- Machines en installaties: 5% - 20%.
- Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting: 5% - 20%.

De materiële vaste activa waarvan de tot de groep behorende rechtspersonen, krachtens een financiële leaseovereenkomst, het economische eigendom hebben, worden geactiveerd. De uit de financiële leaseovereenkomst voortvloeiende verplichting wordt als schuld verantwoord. De in de toekomstige leasetermijnen begrepen interest wordt gedurende de looptijd van de financiële leaseovereenkomst ten laste van het resultaat gebracht.

Voor zover subsidies of daaraan gelijk te stellen vergoedingen zijn ontvangen als éénmalige bijdrage in de afschrijvingskosten, zijn deze als vooruitontvangen investeringssubsidies in mindering op de materiële vaste activa gepresenteerd. Deze subsidies worden conform de afschrijvingstermijn van de desbetreffende activa in mindering gebracht op de afschrijvingskosten.

Periodiek groot onderhoud wordt volgens de componentenbenadering geactiveerd. Hierbij worden de totale uitgaven toegewezen aan de samenstellende delen.

Overige waardeverminderingen van vaste activa

Voor materiële en immateriële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te bepalen voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort.

Wanneer de boekwaarde van een actief (of een kasstroom genererende eenheid) hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies zou moeten worden teruggenomen. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief (of kasstroom genererende eenheid) geschat.

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardevermindingsverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardevermindingsverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroom genererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardevermindingsverlies voor het actief (of kasstroom genererende eenheid) zou zijn verantwoord.

Indien sprake is van een bijzonder waardevermindingsverlies van een kasstroom genererende eenheid, wordt het verlies allereerst toegerekend aan goodwill die is toegerekend aan de kasstroom genererende eenheid. Een eventueel restant verlies wordt toegerekend aan de andere activa van de eenheid naar rato van hun boekwaarden.

Financiële vaste activa

Deelnemingen in groepsmaatschappijen en overige deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde.

Bij de vaststelling of er sprake is van een deelneming waarin de organisatie invloed van betekenis uitoefent op het zakelijke en financiële beleid, wordt het geheel van feitelijke omstandigheden en contractuele relaties (waaronder eventuele potentiële stemrechten) in aanmerking genomen. De niet gerealiseerde winst bij transacties tussen deelnemingen en het groepshoofd of andere entiteiten in de groep wordt geëlimineerd uit het resultaat van de organisatie. Deze correctie wordt verwerkt door eliminatie op het resultaat deelneming en deze eliminatie in de balans in mindering te brengen op de waarde van de deelneming.

Deelnemingen waarin het Erasmus MC de zeggenschap gezamenlijk met andere deelnemers uitoefent (joint ventures) worden gewaardeerd volgens dezelfde methode.

De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening. Voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waardingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming.

Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover het Erasmus MC in deze situatie geheel of gedeeltelijk garant staat voor de schulden van de deelneming, dan wel de feitelijke verplichting heeft de deelneming in staat te stellen tot betaling van haar schulden, wordt een voorziening getroffen ter grootte van de verwachte betalingen door de organisatie ten behoeve van de deelneming. De voorziening wordt primair ten laste van de vorderingen op de deelneming gevormd en voor het overige gepresenteerd onder de voorzieningen.

De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de vervolwaardering worden, uitgaande van de waarden bij eerste waardering, de grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening.

Deelnemingen waarin geen invloed van betekenis wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere realiseerbare waarde. Indien sprake is van een stellig voornemen tot afstoting vindt waardering plaats tegen de eventuele lagere verwachte verkoopwaarde.

De leningen aan niet-geconsolideerde deelnemingen worden initieel opgenomen tegen reële waarde.

Het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de organisatie in de resultaten van deze deelnemingen. Resultaten op transacties waarbij overdracht van activa en passiva tussen de organisatie en haar deelnemingen en tussen deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn geëlimineerd voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

Dividenden worden verantwoord in de periode waarin zij betaalbaar worden gesteld. Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende post. Eventuele winsten of verliezen worden verantwoord onder de financiële baten en lasten.

Kapitaalbelangen die niet worden aangemerkt als deelneming worden onder de effecten gerubriceerd.

De onder financiële vaste activa opgenomen overige financiële vaste activa worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde onder aftrek van transactiekosten. Vervolgens worden deze overige financiële vaste activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Bij de waardering wordt rekening gehouden met eventuele waardeverminderingen.

Vorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen verrekenprijzen, welke gebaseerd zijn op de actuele inkooprijzen, rekening houdend met eventuele incurantheid, of respectievelijk lagere opbrengstwaarde. Bij de uitgifte van de goederen wordt het FIFO-stelsel (First In First Out) toegepast.

Zelf geproduceerde geneesmiddelen en halffabricaten worden gewaardeerd tegen verrekenprijzen, welke gebaseerd zijn op de actuele inkooprijzen, rekening houdend met eventuele incurantheid.

Onderhanden werk DBC's/DBC-zorgproducten

Onder onderhanden werk worden de in uitvoering zijnde DBC's/DBC-zorgproducten verantwoord, die op de balansdatum nog niet waren voltooid. De waardering is op basis van de huidige opbrengstwaarde, ofwel de waarde die het traject zou krijgen als het per balansdatum afgesloten zou worden.

Van zorgverzekeraars ontvangen voorschotten worden hierop in mindering gebracht. Verliezen op onderhanden werk worden genomen zodra deze voorzienbaar zijn.

Het onderhanden werk uit hoofde van DBC's/DBC-zorgproducten wordt per zorgverzekeraar verantwoord onder aftrek van ontvangen voorschotten.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn, wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten. Ook worden op basis van de effectieve rente, rente-inkomsten ten gunste gebracht van de resultatenrekening.

De vorderingen hebben een looptijd korter dan één jaar, tenzij anders vermeld.

Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Op de post Nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten wordt een voorziening getroffen indien uit een interne controle of zelfonderzoek blijkt dat sprake is van een onjuist of onrechtmatig DBC-zorgproduct welke per jaareinde nog niet gecorrigeerd kon worden. Voorts wordt een voorziening getroffen voor de effecten van schadelastprognoses boven plafondafspraken met zorgverzekeraars.

Effecten

De effecten opgenomen onder de vlottende activa, voor zover deze betrekking hebben op de handelsportefeuille of met betrekking tot eigen-vermogensinstrumenten buiten de handelsportefeuille, worden gewaardeerd tegen de reële waarde. Alle overige in de balans opgenomen financiële instrumenten zijn gewaardeerd tegen de (geamortiseerde) kostprijs.

Ongerealiseerde waardestijgingen boven de kostprijs van op reële waarde gewaardeerde beursgenoteerde eigen-vermogensinstrumenten worden via de herwaarderingsreserve verwerkt. Indien van dergelijke effecten de reële waarde onder de kostprijs komt, wordt de waardevermindering direct verwerkt ten laste van de winst- en verliesrekening. Bij verkoop valt de eerder verwerkte ongerealiseerde waardestijging uit de herwaarderingsreserve vrij ten gunste van het resultaat.

Transactiekosten die zijn toe te rekenen aan effecten die na eerste verwerking worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen via het eigen vermogen worden in de eerste waardering verwerkt. Bij verkoop van de effecten aan een derde worden de transactiekosten in de winst en verliesrekening verwerkt.

Transactiekosten die zijn toe te rekenen aan effecten die na eerste verwerking worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs worden verwerkt in de eerste waardering.

De effecten staan ter vrije beschikking van het Erasmus MC.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kassaldi, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden, die direct of vervroegd opeisbaar zijn. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Liquide middelen die naar verwachting langer dan 12 maanden niet ter beschikking staan van de organisatie, worden gerubriceerd als financiële vaste activa.

Eigen vermogen

Conform Richtlijn 655 Zorginstellingen is het vermogen ingedeeld in kapitaal, herwaarderingsreserves, bestemmingsreserves, bestemmingsfondsen en algemene of overige reserves.

Aandeel derden

Het aandeel derden als onderdeel van het groepsvermogen wordt gewaardeerd tegen het bedrag van het netto belang in de netto-activa van de desbetreffende groepsmaatschappijen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen, tenzij anders vermeld. De rentemutatie van voorzieningen gewaardeerd tegen contante waarde is verantwoord als dotatie aan de voorziening.

Rechten en verplichtingen voortvloeiend uit eenzelfde overeenkomst worden niet in de balans opgenomen voorzover noch de organisatie noch de tegenpartij heeft gepresteerd.

Opname in de balans geschiedt wanneer de nog te ontvangen respectievelijk te leveren prestatie en tegenprestatie niet (meer) met elkaar in evenwicht zijn en dit voor de organisatie negatieve gevolgen heeft.

Wachtgelden en arbeidsongeschiktheid

Het Erasmus MC is voor de wachtgelden en de regeling werkhervatting gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid eigen risicodragers. Deze voorzieningen hebben betrekking op toekomstige verplichtingen uit hoofde van genoemde regelingen. De voorzieningen zijn berekend volgens de statische methode. Het bedrag van deze voorzieningen wordt bepaald op basis van kennis en verwachtingen over hoogte en duur van per balansdatum lopende betalingsverplichtingen.

Lifetimevariant

Dit betreft een voorziening voor personeelsleden die gebruik gemaakt hebben van de lifetimeregeling.

Reorganisatievoorziening

Een reorganisatievoorziening wordt getroffen indien op balansdatum een gedetailleerd reorganisatieplan is geformaliseerd en uiterlijk op opmaakdatum van de jaarrekening de gerechtvaardigde verwachting van uitvoering van het plan is gewekt bij hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben. Van een gerechtvaardigde verwachting is sprake als is gestart met de uitvoering van de reorganisatie, of als de hoofdlijnen bekend zijn gemaakt aan hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben. In de reorganisatievoorziening worden de als gevolg van de reorganisatie noodzakelijke kosten opgenomen die niet in verband staan met de doorlopende activiteiten van de organisatie.

Voorziening langdurig zieken

Voor langdurig zieken is een voorziening gevormd op basis van de verwachte loonkosten in de eerste twee jaren van de arbeidsongeschiktheid en voor medewerkers voor wie na deze twee jaar nog een doorbetalingsverplichting geldt (voor medewerkers die naar verwachting niet zullen terugkeren in het arbeidsproces), voorzover deze na balansdatum vallen, gebaseerd op 100% gedurende het eerste jaar en 70% gedurende het tweede jaar.

Voorziening jubileumverplichtingen

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd.

Voorziening claims, geschillen en rechtsgedingen

Uit de voorziening uit hoofde van claims, geschillen en rechtsgedingen wordt het eigen risico in verband met medische aansprakelijkheid gedekt. Het Erasmus MC heeft hiervoor een verzekering afgesloten. Het ultimo boekjaar opgenomen bedrag heeft betrekking op mogelijke uitkering van schades en is geactualiseerd voor het maximale eigen risico van deze verzekering. De voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde.

Overige voorzieningen

Onder de overige voorzieningen is opgenomen de voorziening voor asbestsanering en de voorziening voor verlieslatende contracten.

Voor nadere toelichting van de specifieke berekeningsgrondslagen van de specifieke voorzieningen wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

Wanneer verplichtingen naar verwachting door een derde worden vergoed, wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen indien het waarschijnlijk is dat deze vergoeding wordt ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting.

Langlopende schulden

Langlopende leningen waarvan de organisatie de intentie heeft deze tot het einde van de looptijd aan te houden, en hiertoe ook in staat is, worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt samen met de verschuldigde rentevergoeding zodanig bepaald dat de effectieve rente gedurende de looptijd van de schulden in de resultatenrekening wordt verwerkt. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder de kortlopende schulden.

Vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS

Het totaal toegekende bedrag aan schadevergoeding van het Ministerie van VWS is gepassiveerd in 2015. Deze schadevergoeding bestaat uit twee toezeggingen. De eerst toezegging voor de overgangsregeling kapitaallasten valt in 10 jaar vrij met een jaarlijkse afbouw van 10% onder de overige bedrijfsopbrengsten in de jaren 2015 tot en met 2024. De tweede toezegging voor het Decentralisatie Huisvesting Academische Ziekenhuizen kader (DHAZ-kader) valt in 40 jaar vrij onder de overige bedrijfsopbrengsten in de jaren 2015 tot en met 2054.

De vooruitontvangen schadevergoeding is verwerkt conform de bepalingen van RJ 274 Overheidssubsidies met betrekking tot de verwerking van exploitatiesubsidies.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

Onderhanden werk uit hoofde van EMF-projecten

Het onderhanden werk uit hoofde van EMF projecten wordt gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, zijnde directe materiaal- en arbeidskosten, direct toerekenbaar uitbesteed werk en overige externe kosten, inclusief een opslag voor aan de projecten gerelateerde indirecte vaste en variabele kosten. Op de post onderhanden projecten zijn de gedeclareerde termijnen en vooruitontvangen betalingen in mindering gebracht.

De resultaten op projecten of deelprojecten worden, indien betrouwbaar te schatten, verantwoord naar rato van de voortgang van het project. Indien de resultaten niet betrouwbaar te schatten zijn, worden de resultaten op projecten of deelprojecten verantwoord in het jaar van oplevering. Voorzieningen voor verwachte verliezen worden genomen in de periode waarin vast komt te staan dat sprake is van verliesgevendende projecten en worden in mindering gebracht op de post onderhanden projecten.

1.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar.

Baten worden in de resultatenrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden. De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Baten worden verantwoord in het jaar waarin de baten zijn gerealiseerd.

Netto omzet

Algemeen

Met ingang van 2015 geldt het volledige model van prestatiebekostiging op basis van de DBC's Op weg naar Transparantie (DOT)-productstructuur, waarin zorgaanbieders per geleverde prestatie betaald worden op basis van integrale tarieven. Naast het vrije segment met volledig vrije prijzen resteert een gereguleerd segment met maximumtarieven voor zorg die niet geschikt is voor vrije prijsvorming. Daarnaast is er een vast segment voor zorg die met prestatiebekostiging onvoldoende geborgd zou zijn. Met ingang van 2020 is hier de CB-regeling bijgekomen. De baten uit de CB-regeling zijn toegerekend aan het jaar waarin de zorguitval heeft plaatsgevonden en de Covid-19 meerkosten zijn gemaakt.

Opbrengsten zorgverzekeringswet

De opbrengsten zorgprestaties worden verantwoord naar rato van de verrichte prestaties, gebaseerd op de gerealiseerde en gesloten zorgproducten in het boekjaar en de mutatie in de waarden van het onderhanden werk uit hoofde van DBC-zorgproducten. Bij de opbrengsten zorgprestaties worden verantwoord de aan patiëntenzorg gelieerde categorieën 'Opbrengsten zorgverzekeringswet' en 'CB-regeling vergoeding meerkosten Covid-19'.

Specifieke aandachtspunten medisch specialistische zorg

Inleiding

De landelijke onzekerheden voor instellingen voor medisch specialistische zorg (ziekenhuizen, UMC's en ZBO's) zijn de afgelopen jaren verder verminderd. De resterende in de jaarrekening 2022 van toepassing zijnde (landelijke) aandachtspunten voor het Erasmus MC hebben betrekking op:

1. Afwikkeling rechtmatigheidscontroles MSZ 2018 en Horizontaal Toezicht verantwoordingsjaar 2019;
2. Horizontaal Toezicht MSZ verantwoordingsjaar 2021;
3. Horizontaal Toezicht MSZ verantwoordingsjaar 2022;
4. Toerekening van de contractafspraken met de zorgverzekeraars op schadejaar aan het boekjaar.

Bij de omzetbepaling van de DBC zorgproducten en overige zorgproducten heeft het Erasmus MC de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling gehanteerd zoals opgenomen in paragrafen 1.1.4.2 en 1.1.4.3 van deze jaarrekening.

Toelichting (landelijke) onzekerheden jaarrekening 2022

De van toepassing zijnde (landelijke) aandachtspunten in de jaarrekening 2022 zijn (inclusief de status hiervan) hierna toegelicht voor het Erasmus MC:

1. Afwikkeling rechtmatigheidscontroles MSZ 2018 en Horizontaal Toezicht verantwoordingsjaar 2019;

De onderhandelingen met de zorgverzekeraars over de finale verrekening van de uitkomsten van het zelfonderzoek 2018 zijn in 2021 afgewikkeld. Per brief d.d. 11 november 2021 hebben zorgverzekeraars het te verrekenen bedrag voor het verantwoordingsjaar 2018 vastgesteld. Ook de onderhandelingen met de zorgverzekeraars over de finale verrekening van de uitkomsten van Horizontaal Toezicht verantwoordingsjaar 2019 zijn in 2021 afgewikkeld. Per brief d.d. 11 november 2021 hebben zorgverzekeraars het te verrekenen bedrag voor het verantwoordingsjaar 2019 vastgesteld.

De te verrekenen bedragen voor de jaren 2018 en 2019 zijn conform de vaststelling van de zorgverzekeraars verwerkt in de jaarrekening 2022.

2. *Horizontaal Toezicht MSZ verantwoordingsjaar 2021;*

De onderhandelingen met de zorgverzekeraars over de finale verrekening van de uitkomsten van Horizontaal Toezicht verantwoordingsjaar 2021 zijn in 2022 afgewikkeld. Per brief d.d. 19 juli 2022 hebben zorgverzekeraars het te verrekenen bedrag voor het verantwoordingsjaar 2021 vastgesteld. De te verrekenen bedragen voor het jaar 2021 zijn conform de vaststelling van de zorgverzekeraars verwerkt in de jaarrekening 2022.

3. Horizontaal Toezicht MSZ verantwoordingsjaar 2022:

Het Erasmus MC is één van de Horizontaal Toezicht koplopers. De kern van Horizontaal Toezicht is dat het gezamenlijke controlesysteem van zorgverzekeraars en zorgaanbieders rond registratie, facturatie en inning van declaratie voor MSZ zorg wijzigt van een gegevensgerichte controle achteraf naar procesgerichte controle vooraf. Op basis van een uitgevoerd Risk Assessment en een daarop gebaseerd Control Framework voor de beheersing wordt hierover op een transparante wijze verantwoording afgelegd aan de representerende zorgverzekeraars.

Voor de beheersmaatregelen op de hoge en midden risico's die in dit Risk Control Framework zijn opgenomen, is door de internal audit afdeling van het Erasmus MC beoordeeld of deze beheersmaatregelen in opzet, bestaan en werking betrouwbaar hebben gefunctioneerd gedurende de periode van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2022. De beoordeling wordt in 2023 afgewikkeld.

Voor 2022 heeft het Erasmus MC volledig volgens de Horizontaal Toezicht systematiek verantwoording afgelegd aan de zorgverzekeraars. Beheersmaatregelen en uitkomsten op de hoge risico's zijn besproken met de representerende zorgverzekeraars en akkoord bevonden. Hiermee komen de controles op correct registreren en declareren te vervallen. Hieronder wordt verstaan:

- Materiële controles specifiek voor het onderdeel voldoen aan de (indicatie)voorwaarden Zvw.

In de volgende situaties kan het Erasmus MC nog steeds controles ontvangen:

- Materiële controles specifiek voor gepast gebruik. Landelijk is het doel om gepast gebruik te includeren in Horizontaal Toezicht. Tot die tijd zijn materiële controles op twee onderdelen nog mogelijk:
  - Effectieve zorg: de zorg voldoet aan de stand van wetenschap en praktijk;
  - Medische noodzaak: de verzekerde moet redelijkerwijs zijn aangewezen op de zorg gezien zijn gezondheidssituatie.
- Het is nog steeds mogelijk dat het Erasmus MC voor de jaren waarover geen assurance is verleend materiële controles kan ontvangen.
- Vragen vanuit verzekerden en signalen van fraude kunnen ten alle tijde worden onderzocht.
- Systeemcontroles door verzekeraars bij ontvangst declaratie blijven gehandhaafd. Dit zijn vooraf-controles en betreft de retourinformatie die het Erasmus MC ontvangt.

4. Toerekening van de contractafspraken met de zorgverzekeraars op schadejaar aan het boekjaar.

Het Erasmus MC heeft met de zorgverzekeraars voor 2022 schadelastafspraken op basis van plafondafspraken gemaakt. Toerekening van de schadelastafspraken aan het boekjaar 2022 heeft plaatsgevonden op basis van in 2022 toegerekende zorgprestaties en een beste schatting van het voortgangpercentage ultimo 2022 in lijn met de Handreiking omzetverantwoording, rekening houdend met de verwachte effecten vanuit Horizontaal Toezicht. Deze correcties zijn op de omzet 2022 in mindering gebracht en waar nodig verwerkt in de waardering van de nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten ultimo 2022.

De uiteindelijke uitkomsten, mede op basis van eventuele later geregistreerde zorgprestaties, zullen blijken uit de afrekeningen met zorgverzekeraars. In deze jaarrekening is de beste inschatting van het financieel effect op de omzet en daarmee samenhangende posten verwerkt. Dit is van toepassing voor zowel het schadejaar 2022 als schadejaar 2021, 2020, 2019, 2018 en 2017. Over de schadelastjaren tot en met 2016 zijn definitieve opbrengstverrekeningen ontvangen van de zorgverzekeraars en deze definitief afgewikkeld met de zorgverzekeraars. Over de schadejaren vanaf 2017 zullen de diverse definitieve opbrengstverrekeningen nog ontvangen worden, waarna afwikkeling met de zorgverzekeraars zal plaatsvinden.

Conclusie Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur heeft ten behoeve van de bepaling van het resultaat en de financiële positie de best mogelijke schattingen gemaakt op basis van de beschikbare informatie, onder andere met betrekking tot bovenstaande aspecten van de omzetverantwoording. De Raad van Bestuur is van mening dat, met voornoemde toelichting, de jaarrekening het vereiste inzicht geeft in het resultaat en de financiële positie van het Erasmus MC op basis van de ons nu bekende feiten en omstandigheden.

A. Baten uit beroeps- of bedrijfsmatige zorgverlening

Zorgverzekeringwet

Het Erasmus MC heeft uit hoofde van de zorgcontractering met zorgverzekeraars afspraken gemaakt over de zorgverlening op schadelastjaar. Daarbij is een inschatting gemaakt van de verwachte realisatie van deze contractafspraken. Met de uitkomsten van deze analyse is rekening gehouden bij de bepaling van de opbrengstverantwoording. De getekende contracten met de zorgverzekeraars zijn daarbij leidend. De schadelastjaren tot en met 2016 zijn definitief afgewikkeld met de zorgverzekeraars.

Subsidie op grond van de Kaderwet VWS-subsidies

Onder de subsidie op grond van de Kaderwet VWS-subsidies zijn opgenomen de subsidies overeenkomstig artikel 3 van de Kaderwet VWS-subsidies

Beschikbaarheidsbijdrage zorgfuncties

Onder de beschikbaarheidsbijdrage zorgfuncties zijn de beschikbaarheidsbijdrage als bedoeld in artikel 56a van de Wet marktordening gezondheidszorg en het Besluit beschikbaarheidsbijdrage WMG verantwoord.

Beschikbaarheidsbijdrage academische zorg

Dit betreft de beschikbaarheidsbijdrage als bedoeld in artikel 56a van de Wet marktordening gezondheidszorg en het Besluit beschikbaarheidsbijdrage WMG. De omschrijving van academische zorg is opgenomen in onderdeel B van de bijlage bij het Besluit beschikbaarheidsbijdrage WMG.

Baten uit onderaanneming

Dit betreft opbrengsten voor zorgwerkzaamheden verricht in onderaanneming. Daarvan is sprake als een zorgaanbieder een contractuele relatie met de hoofdaannemer heeft om zorg te verlenen en geen contractuele verplichting heeft met een Wlz-uitvoerder, een zorgverzekeraar of een houder van een persoonsgebonden budget.

B. Andere beroeps-of bedrijfsmatige activiteiten

Dit betreft baten uit andere beroepsmatige of bedrijfsmatige activiteiten dan het verlenen van zorg, zoals commerciële activiteiten of overige opbrengsten uit maatschappelijke ondersteuning. Dit betreft ondermeer de Rijksbijdrage werkplaatsfunctie, Rijksbijdrage medische faculteit van UMC's en overige subsidies.

Overige bedrijfsopbrengsten

De overige opbrengsten zijn gebaseerd op aan derden gefactureerde of doorberekende bedragen voor geleverde goederen en diensten, onder aftrek van eventuele omzetbelasting en kortingen. Tevens is hieronder opgenomen de mutatie in het onderhanden werk EMF-onderzoek en de jaarlijkse vrijval van de vooruitontvangen bijdrage van het Ministerie van VWS.

Kosten

De kosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

De afschrijvingen op materiële vaste activa worden gebaseerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Afschrijvingen vinden plaats volgens de lineaire methode op basis van de geschatte economische levensduur.

Kosten van uitbesteed werk en andere externe kosten

Ingevolge de invoering van integrale bekostiging per 1 januari 2015 behoren de honorariumvergoedingen voor medisch specialisten tot het opbrengstbegrip van de instelling. Baten uit hoofde van integrale bekostiging worden verantwoord wanneer gerealiseerd. De verdeling van de integrale bekostiging in opbrengsten voor het ziekenhuis en opbrengsten voor vrijgevestigde medisch specialisten vindt plaats op basis van gemaakte afspraken tussen het ziekenhuis en het medisch specialistisch bedrijf. Onder de kosten zijn samenhangend met deze post vergoedingen aan het medisch specialistisch bedrijf verantwoord.

Lonen en salarissen, sociale lasten en pensioenlasten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de resultatenrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

De beloningen van het personeel worden als last in de resultatenrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de instelling.

Voor de beloningen met opbouw van rechten (sabbatical leave, gratificaties e.d.) worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Een verwachte vergoeding ten gevolge van gratificaties wordt verantwoord indien de verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichtingen kan worden gemaakt. Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de resultatenrekening gebracht.

Indien een beloning wordt betaald worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen. De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (CAO en individuele arbeidsovereenkomsten). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de resultatenrekening gebracht.

Ontslagvergoedingen

Ontslagvergoedingen zijn vergoedingen die worden toegekend in ruil voor de beëindiging van het dienstverband. Een uitkering als gevolg van ontslag wordt als verplichting en als last verwerkt als de organisatie zich aantoonbaar onvoorwaardelijk heeft verbonden tot betaling van een ontslagvergoeding. Als het ontslag onderdeel is van een reorganisatie, worden de kosten van de ontslagvergoeding opgenomen in een reorganisatievergoeding. Zie hiervoor de grondslag onder het hoofd Voorzieningen. Ontslagvergoedingen worden gewaardeerd met inachtneming van de aard van de vergoeding. Als de ontslagvergoeding een verbetering is van de beloningen betaalbaar op termijn na afloop van het dienstverband, vindt waardering plaats volgens dezelfde grondslagen die worden toegepast voor pensioenregelingen. Andere ontslagvergoedingen worden gewaardeerd op basis van de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen.

Pensioenlasten

Niet alle groepsmaatschappijen hebben werknemers in dienst. De rechtspersonen waar dit wel het geval is, zijn aangesloten bij de Stichting Pensioenfonds ABP (ABP) of Pensioenfonds Zorg & Welzijn (PFZW).

Deze pensioenregelingen betreffen een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling. Indexatie (aanpassing met prijsstijging) van de toegekende aanspraken en rechten vindt uitsluitend plaats indien en voor zover de middelen van het pensioenfonds daartoe ruimte laten en het pensioenfonds daartoe heeft besloten.

Indien de omstandigheden bij het pensioenfonds daar aanleiding toe geven, kan het bestuur van het pensioenfonds besluiten tot het korten van aanspraken. De pensioenregeling wordt volgens de Pensioenwet gekarakteriseerd als uitkeringsovereenkomst. De belangrijkste afspraken die zijn opgenomen in deze uitvoeringsovereenkomst zijn de volgende:

- Indexatie geeft geen aanleiding tot premieaanpassingen;
- Er vindt geen premiereductie of -terugstorting plaats;
- Bij onderdekking kan een extra premieopslag van maximaal 2,5% worden toegepast door PFZW.

Het ABP kent geen maximum premieopslag bij onderdekking.

De aan Stichting Pensioenfonds ABP en Pensioenfonds Zorg en Welzijn te betalen premie wordt als last in de resultatenrekening verantwoord en, voor zover de aan de Pensioenfonds te betalen premie nog niet is voldaan, wordt deze als verplichting op de balans opgenomen. De actuele dekkingsgraad van het Pensioenfonds ABP per balansdatum was 110,9% (bron: www.abp.nl) en van het Pensioenfonds Zorg & Welzijn 109,2% (bron: www.pfzw.nl). De minimaal vereiste dekkingsgraad volgens DNB is 104,2%. Met het oog op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel is voor de overgangperiode (van 2022 tot 2026) een minimale dekkingsgraad voorgesteld van 90%, waarbij fondsen moeten toegroeien naar een dekkingsgraad van minimaal 95%.

Het Erasmus MC heeft geen verplichting tot het doen van aanvullende bijdragen in het geval van een tekort bij de Pensioenfonds, anders dan het voldoen van toekomstig hogere premiebijdragen. Om deze reden worden de op een periode betrekking hebbende premiebijdragen in die periode ten laste van het resultaat gebracht.

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan de pensioenuitvoerder verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Indien op basis van de uitvoeringsovereenkomst met betrekking tot een ondernemingspensioen-/bedrijfstakpensioenregeling per balansdatum een verplichting bestaat, wordt een voorziening gevormd als het waarschijnlijk is dat de aanwending van een maatregelenpakket, dat nodig is voor het herstel van de per balansdatum bestaande dekkingsgraad, zal leiden tot een uitstroom van middelen en de omvang daarvan betrouwbaar kan worden geschat. Indien sprake is van aanpassingen van de per balansdatum opgebouwde aanspraken die voortvloeien uit toekomstige salarisverhogingen die per balansdatum reeds zijn toegezegd en die voor rekening van de vennootschap komen wordt hiervoor een voorziening gevormd. Verder wordt op balansdatum een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen ten opzichte van het fonds en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met het fonds, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de contante waarde van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen. De disconteringsvoet vóór belasting geeft de actuele marktrente per balansdatum van hoogwaardige ondernemingsobligaties/rendement op staatleningen weer, de risico's waarmee bij het schatten van de toekomstige uitgaven reeds rekening is gehouden worden hierin niet betrokken. Voor een op balansdatum bestaand overschot bij de pensioenuitvoerder wordt een vordering opgenomen als de onderneming de beschikkingsmacht heeft over dit overschot, het waarschijnlijk is dat het overschot naar de onderneming zal toevloeien en de vordering betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Leaseverplichtingen

Het Erasmus MC kan financiële en operationele leasecontacten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij het Erasmus MC als lessee voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel draagt, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele lease. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm.

Financiële lease

Als de rechtspersoon optreedt als lessee in een financiële lease, wordt het leaseobject (en de daarmee samenhangende verplichting) bij de aanvang van de leaseperiode in de balans verwerkt tegen de reële waarde van het leaseobject of, indien deze lager is, tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen. Beide waardes worden bepaald op het tijdstip van het aangaan van de leaseovereenkomst. De toegepaste rentevoet bij de berekening van de contante waarde is de impliciete rentevoet. Indien deze rentevoet praktisch niet te bepalen is, wordt de marginale rentevoet gehanteerd. De initiële directe kosten worden opgenomen in de eerste waardering van het leaseobject.

De grondslagen voor de vervolgwaaarding van het leaseobject zijn beschreven onder het hoofd Materiële vaste activa. Als geen redelijke zekerheid bestaat dat de rechtspersoon eigenaar van een leaseobject zal worden aan het einde van de leaseperiode, wordt het object afgeschreven over de kortste termijn van de leaseperiode of de gebruiksduur van het object.

De minimale leasebetalingen worden gesplitst in rentelasten en aflossing van de uitstaande leaseverplichting. De rentelasten worden gedurende de leaseperiode zodanig toegerekend aan elke periode dat dit resulteert in een constante periodieke rentevoet over de resterende netto-verplichting met betrekking tot de financiële lease. Voorwaardelijke leasebetalingen worden als last verwerkt in de periode dat aan de voorwaarden tot betaling wordt voldaan.

Operationele lease

Als het Erasmus MC optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de resultatenrekening gebracht.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangsten leningen.

Resultaat deelnemingen

Betreft het resultaat van de bedrijven waarin het Erasmus MC deelneemt.

Belastingen

Het Erasmus MC verricht als academisch ziekenhuis nagenoeg uitsluitend activiteiten als genoemd in artikel 1.4, eerste lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en is daarom vrijgesteld van vennootschapsbelasting. Alle overige in de consolidatie opgenomen rechtspersonen zijn onderworpen aan de vennootschapsbelasting met uitzondering van Geboortecentrum Sophia Holding BV, CBT Rijnmond BV, DermaHaven BV en Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV die alle van de zorgvrijstelling gebruik maken. Stichting Innovative Molecular Research Fund drijft geen onderneming en is uit dien hoofde niet aan de vennootschapsbelasting onderworpen.

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de geconsolideerde winst en verliesrekening, rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren (voor zover niet opgenomen in de latente belastingvorderingen) en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet aftrekbare kosten.

De over het boekjaar verschuldigde en verrekenbare belasting is de naar verwachting te betalen belasting over de belastbare winst over het boekjaar, berekend aan de hand van belastingtarieven die zijn vastgesteld op verslagdatum, dan wel waartoe materieel al op verslagdatum is besloten, en eventuele correcties op de over voorgaande jaren verschuldigde belasting.

Indien de boekwaardes van activa en verplichtingen ten behoeve van de financiële verslaggeving afwijken van hun fiscale boekwaardes, is sprake van tijdelijke verschillen.

Voor belastbare tijdelijke verschillen wordt een voorziening latente belastingverplichtingen getroffen.

Voor verrekenbare tijdelijke verschillen, beschikbare voorwaartse verliescompensatie en nog niet gebruikte fiscale verrekeningsmogelijkheden wordt een latente belastingvordering opgenomen, maar uitsluitend voor zover het waarschijnlijk is dat er in de toekomst fiscale winsten beschikbaar zullen zijn voor verrekening respectievelijk compensatie. Latente belastingvorderingen worden per iedere verslagdatum herzien en verlaagd voor zover het niet langer waarschijnlijk is dat het daarmee samenhangende belastingvoordeel zal worden gerealiseerd.

Voor belastbare tijdelijke verschillen inzake groepsmaatschappijen, deelnemingen en joint ventures wordt een latente belastingverplichting opgenomen tenzij de instelling in staat is het tijdstip van afloop van het tijdelijke verschil te bepalen en het waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de voorzienbare toekomst niet zal aflopen.

Voor verrekenbare tijdelijke verschillen inzake groepsmaatschappijen, deelnemingen en joint ventures wordt een latente belastingvordering opgenomen uitsluitend voor zover het waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de voorzienbare toekomst afloopt en er fiscale winst beschikbaar zal zijn ter compensatie van het tijdelijk verschil. De waardering van latente belastingverplichtingen en latente belastingvorderingen wordt gebaseerd op de fiscale gevolgen van de door de instelling op balansdatum voorgenomen wijze van realisatie of afwikkeling van haar activa, voorzieningen, schulden en overlopende passiva. Latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

1.1.4.4 Grondslagen van segmentering

In de jaarrekening wordt overeenkomstig de Richtlijn Zorginstellingen een segmentatie van de winst en verliesrekening rekening gemaakt in de volgende segmenten: Erasmus MC Zorg en Erasmus MC O&O. Bij de verdeling van de winst en verliesrekening per operationeel segment is aangesloten op de activiteiten van het bedrijfsproces. Directe kosten worden direct toegerekend aan betreffend segment. De indirecte kosten zijn verdeeld op basis van vaste verdeelsleutels.

1.1.4.5 Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen de gemiddelde koers. Koersverschillen inzake geldmiddelen worden niet afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond. Ontvangen en betaalde rente, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten. Investerings in groepsmaatschappijen worden verwerkt tegen de verkrijgingsprijs onder aftrek van, binnen de geacquireerde organisatie, aanwezige geldmiddelen.

Transacties waarbij geen ruil van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasecontract zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

De belangrijkste non-cash mutaties betreffen de nieuw afgesloten financial lease contracten (€ 0,8 miljoen) en een correctie voor de in het crediteurensaldo opgenomen facturen met betrekking op investeringen in vaste activa (€ -3,1 miljoen).

1.1.4.6 Grondslagen voor gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening. Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

1.1.4.7 Grondslagen WNT

Voor de verantwoording uit hoofde van de Wet normering topinkomens (WNT) baseert het Erasmus MC zich op de wet- en regelgeving inzake de WNT, waaronder de instellingsspecifieke (sectorale) regels, en op de Modelverantwoording WNT van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties met betrekking tot het verslagjaar.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2022

ACTIVA

1. Immateriële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-22</u>	<u>31-dec-21</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Concessies, vergunningen en intellectuele eigendom	29.999	40.122
Goodwill	-	-
Vooruitbetaald op immateriële vaste activa	1.686	1.407
Totaal immateriële vaste activa	<u>31.685</u>	<u>41.529</u>

Het verloop van de immateriële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Boekwaarde per 1 januari	41.529	48.588
Bij: investeringen	1.406	3.766
Af: afschrijvingen	11.250	10.825
Boekwaarde per 31 december	<u>31.685</u>	<u>41.529</u>
Aanschafwaarde	64.515	63.109
Cumulatieve afschrijvingen	32.830	21.580

Goodwill

De goodwill heeft betrekking op de toetreding door Erasmus MC Corporate Travel Clinic Participatie BV aan de maatschap Tropen Advies Centrum, waarna de oprichting van de deelneming Corporate Travel Clinic Erasmus MC BV heeft plaatsgevonden. De goodwill is in 2021 versneld afgeschreven.

Concessies, vergunningen en intellectuele eigendom

Het Erasmus MC heeft in het jaar 2017 een Elektronisch Patiënten Dossier geïmplementeerd. Het Erasmus MC heeft deze investering als immaterieel vast actief verwerkt.

Het in 2022 geïnvesteerde bedrag (€ 1,4 miljoen) heeft betrekking op het verder inrichten van het Elektronisch Patiënten Dossier.

In 2021 heeft het Erasmus MC de economische levensduur van het Elektronisch Patiënten Dossier verlaagd van 15 jaar naar 8 jaar.

Voor een nadere specificatie van het verloop van de immateriële vaste activa wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 1.1.6.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2022

ACTIVA

2. Materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	31-dec-22	31-dec-21
	x € 1.000	x € 1.000
Bedrijfsgebouwen en terreinen	632.451	667.153
Machines en installaties	384.814	410.953
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	197.012	209.612
Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetaald op materiële vaste activa	56.134	36.900
Boekwaarde materiële vaste activa	<u>1.270.411</u>	<u>1.324.618</u>
Vooruitontvangen investeringssubsidies	-26.292	-27.109
Totaal materiële vaste activa	<u><u>1.244.119</u></u>	<u><u>1.297.509</u></u>

Het verloop van de materiële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	2022	2021
	x € 1.000	x € 1.000
Boekwaarde per 1 januari	1.324.618	1.405.816
Effect van verkoop/aankoop deelnemingen	569	-
Bij: investeringen	71.785	50.917
Af: afschrijvingen	123.949	126.782
Af: bijzondere waardeverminderingen	1.902	1.690
Af: desinvesteringen	710	3.643
Boekwaarde per 31 december	<u><u>1.270.411</u></u>	<u><u>1.324.618</u></u>
Aanschafwaarde	2.725.912	2.655.423
Cumulatieve afschrijvingen	1.455.501	1.330.805

Investerings

Investerings in het kader van nieuwbouw, verbouwingen en instandhouding bedragen in 2022 € 48,9 miljoen (2021: € 33,9 miljoen). In het kader van andere vaste bedrijfsmiddelen is in 2022 € 22,9 miljoen (2021: € 17,0 miljoen) besteed.

De investeringen in het jaar 2022 bedragen in totaal € 71,8 miljoen. Dit bedrag is opgebouwd uit een investeringsbedrag dat in het jaar 2022 is geactiveerd ad € 52,6 miljoen en een afname van de positie materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetaald op materiële vaste activa ad € 19,2 miljoen.

De positie materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetaald op materiële vaste activa stijgt van € 36,9 miljoen ultimo 2021 naar € 56,1 miljoen ultimo 2022.

Bijzondere waardeverminderingen

Cyclotron BV: In 2022 is de business case opnieuw uitgewerkt. Hieruit komt naar voren dat de reële waarde van de cyclotronfaciliteit beduidend meer is gedaald dan op grond van normale veroudering verwacht mag worden. Als gevolg hiervan is per ultimo 2022 een bijzondere waardevermindering € 1,9 miljoen verwerkt.

In het jaar 2021 heeft er een afboeking plaatsgehad van sloopkosten ad € 1,7 miljoen, welke was opgenomen onder de bedrijfsgebouwen en terreinen en de materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering.

Vooruitontvangen investeringssubsidies (voorheen: investeringssubsidies à fonds perdu)

Dit betreft een fonds in hoogte gelijk aan de boekwaarde van tot en met 1987 à fonds perdu-gefinancierde investeringen in gebouwen. Hieronder is ook opgenomen de tegenwaarde van de gebouwen en terreinen die per 1 januari 2003 zijn overgekomen in het kader van de integratie tussen academisch ziekenhuis en medische faculteit. Dezelfde systematiek geldt voor investeringen gefinancierd uit EMF, alsmede investeringen die uit bijdragen door derden zijn gefinancierd.

De mutaties in 2022 betreffen de vrijgevallen afschrijving € 2,0 miljoen en een dotatie van € 1,2 miljoen.

In 2021 betrof de vrijval € 5,6 miljoen en de dotatie € 3,0 miljoen.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2022

ACTIVA

Het verloop van de vooruitontvangen investeringssubsidies is als volgt weer te geven:

	2022	2021
	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari	27.109	29.637
Dotatie	1.185	3.024
Onttrekking	2.002	5.552
Stand per 31 december	<u>26.292</u>	<u>27.109</u>

Hypothecaire zekerheden en verpande materiële vaste activa

De materiële vaste activa dienen voor een bedrag van € 67,4 miljoen (2021 € 67,7 miljoen) als onderpand voor een drietal leningen bij ABN-Amro Bank (zie tevens paragraaf 1.1.8.2).

De materiële vaste activa van Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV dienen voor een bedrag van € 33,8 miljoen (2021: € 33,8 miljoen) als onderpand voor schulden aan kredietinstellingen, waarvan € 0 (2021: € 0) als garantie voor leningen die zijn geborgd via het Waarborgfonds voor de Zorg (WFZ). Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV heeft zich verbonden niet zonder voorafgaande toestemming van het WFZ onroerende goederen die zijn gefinancierd met geborgde leningen te vervreemden of met een ander zakelijk recht te bezwaren. Tevens heeft Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV zich verbonden om op eerste verzoek van het WFZ een recht van hypotheek aan het WFZ te verstrekken op onroerende zaken waarvoor een lening is aangegaan die geheel of gedeeltelijk door het WFZ is geborgd.

Juridisch eigendom

Onder de materiële vaste activa is voor € 25,2 miljoen (2021: € 32,0 miljoen) aan vaste activa opgenomen waarvan het Erasmus MC niet het juridisch eigendom heeft.

Voor een nadere specificatie van het verloop van de materiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 1.1.7.

3. Financiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	31-dec-22	31-dec-21
	x € 1.000	x € 1.000
Vorderingen op groepsmaatschappijen	2.135	2.535
Andere deelnemingen	5.218	4.226
Vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen	6.958	8.494
Overige vorderingen	1.144	1.269
Af: voorzieningen	-4.007	-3.851
Totaal financiële vaste activa	<u>11.448</u>	<u>12.673</u>

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:

	2022	2021
	x € 1.000	x € 1.000
Boekwaarde per 1 januari	12.751	15.588
- effect van verkoop/aankoop deelnemingen	-478	-
- kapitaalstortingen	2.754	144
- resultaat deelnemingen	-1.762	-1.053
- verstrekte leningen	3.856	1.112
- aflossingen/afwaardering	-5.517	-1.392
- mutatie voorzieningen	-156	-1.648
Boekwaarde per 31 december	<u>11.448</u>	<u>12.751</u>
Aflossingsverplichtingen komend boekjaar	-	78
Saldo per 31 december	<u>11.448</u>	<u>12.673</u>

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2022

ACTIVA

Vorderingen op groepsmaatschappijen

Het verloop van de vorderingen op groepsmaatschappijen is als volgt weer te geven:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari	2.613	2.691
Af: aflossingen	478	78
Stand per 31 december	<u>2.135</u>	<u>2.613</u>
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	-	78
Stand vorderingen op groepsmaatschappijen per 31 december	<u><u>2.135</u></u>	<u><u>2.535</u></u>

Overzicht vorderingen op groepsmaatschappijen

	<u>Saldo per 1-jan-22</u>	<u>Verstrekte leningen</u>	<u>Aflossingen/ afwaardering</u>	<u>Saldo per 31-dec-22</u>	<u>Aflossing in 2023</u>
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
CBT Rijnmond BV	478	-	478	-	-
Scheldezoom Farmacie BV	2.135	-	-	2.135	-
	<u>2.613</u>	<u>-</u>	<u>478</u>	<u>2.135</u>	<u>-</u>

- *CBT Rijnmond BV*

Het Erasmus MC heeft op 15 december 2015 een lening met een hoofdsom van maximaal € 2.953 verstrekt aan CBT Rijnmond BV. Optioneel kunnen huidige door CBT Rijnmond BV met externe financiers aangegane langlopende financieringsovereenkomsten en/of rekening-courantfaciliteiten worden ondergebracht in de te verstrekken geldlening. De hoofdsom kan daartoe worden gewijzigd.

Het rentepercentage bedraagt 3% per jaar. De lening heeft een looptijd van vijftien jaar vanaf de datum inwerkingtreding van deze overeenkomst, derhalve tot 15 december 2030. Aflossing vindt plaats in jaarlijkse termijnen van € 156. Vervroegde aflossing is toegestaan tot maximaal 10% per jaar zonder dat daarvoor boeterente wordt berekend. Indien meer dan 10% per jaar vervroegd wordt afgelost is Erasmus MC gerechtigd om over het meerdere een extra rente in rekening te brengen.

In 2022 is de deelneming in CBT Rijnmond BV gewijzigd naar 100% (2021: 50%).

- *Scheldezoom Farmacie BV*

Het Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV heeft een achtergestelde lening verstrekt aan Scheldezoom Farmacie BV. Onder invloed van afspraken met banken is er in de afgelopen jaren niet afgelost op deze achtergestelde lening en zijn er ook geen rentebetalingen verricht. Er zijn op dit moment nog geen concrete ombuigingsplannen en de geprognosticeerde kasstromen voor de komende jaren bieden op basis van de huidige inzichten geen ruimte om de achtergestelde lening af te lossen. Het ontbreken van concrete plannen ter verbetering van de concurrentiepositie en/of de kostenstructuur, alsmede het verbod om rentebetalingen en aflossingen te doen, is voor Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV aanleiding om de achtergestelde lening uit voorzichtigheid op nihil te waarderen.

Andere deelnemingen

De andere deelnemingen bestaan uit:

	<u>31-dec-22</u>	<u>31-dec-21</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Deelnemingen op overige verbonden maatschappijen i.h.a. ≥ 20%	4.768	3.670
Andere deelnemingen i.h.a. < 20% (conform RJ 214.603)	450	556
	<u>5.218</u>	<u>4.226</u>

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2022

ACTIVA

Overzicht andere deelnemingen

	Saldo per 1-jan-22	Kapitaal- stortingen en overige waarde- veranderingen	Resultaat deelnemingen	Ontvangen dividend	Saldo per 31-dec-22
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
<i>Deelnemingen op overige verbonden maatschappijen i.h.a. ≥ 20%</i>					
anDREa BV (33,33%)	-	-	-	-	-
Apotheek A15 Holding BV (25%)	2.532	-	242	-	2.774
Coöperatie Ambulancezorg ZHZ U.A. (33,33%)	-	-	-	-	-
<i>Financiële vaste activa van Corporate</i>					
Travel Clinic Erasmus MC BV	233	-218	86	-	101
Erasmus Biomedical Fund BV (27,63%)	81	-	-	-	81
GenomeScan BV (33,33%)	587	-	129	-	716
HollandPTC BV (33,33%)	-	5.000	-4.195	-	805
International Patient Center BV (33,33%)	-	-	-	-	-
Kaminari Medical BV (20%)	-	-	-	-	-
Pan Cancer T BV (24,9%)	-	-	-	-	-
Spatium Medical BV (42,86%)	-	-	-	-	-
Swanbridge Capital BV (37,04%)	237	54	-	-	291
Zorgwinkel Erasmus MC BV (50%)	-	-	-	-	-
<i>Andere deelnemingen i.h.a. < 20% (conform RJ 214.603)</i>					
Cergentis BV (2%)	-	-294	294	-	-
Quantib BV (19,36%)	-	-1.788	1.788	-	-
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij	-	-	-	-	-
UNIQ BV (0,65%)	-	-	-	-	-
Graduate Entrepreneur Fund Coöperatie	100	-	-	-	100
Pathan BV (18,66%)	456	-	-106	-	350
Totaal andere deelnemingen	4.226	2.754	-1.762	-	5.218

- *anDREa BV*
In juli 2021 is anDrea BV opgericht. Erasmus MC O&O Holding heeft een belang van 33,33% verworven. De deelneming is ultimo 2022 gewaardeerd tegen intrinsieke waarde.
- *Financiële vaste activa van Corporate Travel Clinic Erasmus MC BV*
De financiële vaste activa van Corporate Travel Clinic Erasmus MC BV bestond per 31 december 2021 uit de 45% deelneming in Marine Offshore Remote Emergency Medical BV, boekwaarde per 31 december 2021 is € 112. In 2022 is deze deelneming verkocht. Per 31 december 2022 bestaat de financiële vaste activa alleen nog uit de actieve belastinglatentie van € 101 (2021: € 121). De latentie is gewaardeerd tegen het nominaal tarief van 15% (2021: 15%).
- *HollandPTC BV*
In 2022 heeft Erasmus MC Zorg Holding BV € 5,0 miljoen nieuwe aandelen HollandPTC BV gekocht.
- *Swanbridge Capital BV*
De investering in het investeringsfonds Swanbridge Capital BV betreft een kapitaalstorting van € 54.
- *Cergentis BV*
In 2022 is het aandelenbelang in Cergentis BV verkocht.
- *Quantib BV*
In 2022 is het aandelenbelang in Quantib BV verkocht.
- *Graduate Entrepreneur Fund Coöperatie U.A*
In september 2021 heeft Erasmus MC O&O Holding BV een belang in Graduate Entrepreneur Fund U.A. verworven. De deelneming is gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.
- *Pathan BV*
Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV heeft aandelen A in Pathan BV. Dit betreft een participatie van 18,66%, met een zeggenschap van 21,17%.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2022

ACTIVA

Vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen

	Saldo per 1-jan-22 x € 1.000	Verstrekte leningen x € 1.000	Mutatie bonus, rente en aflossingen x € 1.000	Saldo per 31-dec-22 x € 1.000	Aflossing in 2023 x € 1.000
<i>Vorderingen op overige verbonden maatschappijen i.h.a. ≥ 20%</i>					
Apotheek A15 Holding BV	2.811	450	121	3.140	-
HollandPTC BV	5.000	3.000	5.000	3.000	-
International Patient Center BV	500	-	-	500	-
Kaminari Medical BV	50	100	-	150	-
Pan Cancer T BV	-	125	-	125	-
Quantib BV	60	-	60	-	-
Zorgwinkel Erasmus MC BV	73	-	30	43	-
Totaal vorderingen op participanten	8.494	3.675	5.211	6.958	-

- *Apotheek A15 Holding BV*

In januari 2019 heeft Erasmus MC Zorg Holding BV een lening verstrekt aan Apotheek A15 Holding BV van € 3.183. met een looptijd tot 1 juli 2046. De rente over de lening is 3,5% per jaar.

In juni 2021 heeft Erasmus MC Zorg Holding B.V. een lening verstrekt aan Apotheek A15 Holding BV van € 1.125 met een looptijd t/m 30 juni 2037. De rente over de lening is 2% per jaar. In 2021 zijn drie tranches verstrekt van totaal € 675.

In 2022 zijn de laatste twee tranches verstrekt van in totaal € 450.

- *HollandPTC BV*

In oktober 2018 heeft Erasmus MC Zorg Holding BV een achtergestelde lening vertrekt aan HollandPTC BV van € 2.500. De rente over de lening is 3 maanden EURIBOR plus 5,5%. In juni 2019 is de lening door HollandPTC BV afgeroepen.

In september 2022 is de lening afgelost.

In 2019 heeft Erasmus MC Zorg Holding BV een achtergestelde lening vertrekt aan HollandPTC BV van € 4.000. De rente over de lening is 3 maanden EURIBOR plus 5,5%. In 2020 is € 2.500 van de lening door HollandPTC BV afgeroepen. De mogelijkheid om het restant van de lening af te roepen is in 2021 vervallen.

In september 2022 is de lening afgelost.

In mei 2022 heeft Erasmus MC Zorg Holding BV een achtergestelde lening verstrekt aan HollandPTC BV van € 1.500 met een looptijd tot en met 31 mei 2023. De rente over de lening is 5,5% per jaar.

In november 2022 heeft Erasmus MC Zorg Holding BV een achtergestelde lening verstrekt aan HollandPTC BV van € 1.500 met een looptijd tot en met 1 juli 2025. De rente over de lening is 5,5% per jaar.

- *International Patient Center BV*

In november 2020 heeft Erasmus MC Zorg Holding BV een converteerbare lening verstrekt aan International Patient Center BV van € 500 met een looptijd tot 1 december 2025. De rente over de lening is 10% per jaar. De rente zal achteraf aan het einde van de looptijd in rekening worden gebracht. Op de lening is in 2021 door Erasmus MC Zorg Holding BV een voorziening gevormd.

- *Kaminari Medical BV*

Erasmus MC O&O Holding BV heeft naar aanleiding van de investering in Kaminari Medical BV samen met UNIQ BV een lening verstrekt van in totaal € 300 (deel Erasmus MC O&O Holding BV € 150). In 2020 is de eerste tranche van € 50 verstrekt. In 2022 zijn de tweede en derde tranche verstrekt van in totaal € 100. Erasmus MC O&O Holding BV heeft het recht om de uitstaande lening te converteren in aandelen, indien Kaminari Medical BV op enig moment niet volledig en tijdig kan voldoen aan haar verplichtingen jegens Erasmus MC O&O Holding BV, of indien 36 maanden zijn verstreken na 29 september 2020 en er geen gekwalificeerde financiering is aangetrokken. In 2021 heeft Erasmus MC Zorg Holding BV op de lening een voorziening gevormd van € 25.

- *Pan Cancer T BV*

In juli 2022 heeft Erasmus MC O&O Holding BV een converteerbare lening verstrekt aan Pan Cancer T BV van € 125 met een looptijd van 1 jaar. De rente over de lening is 10% per jaar en wordt bijgeschreven op de hoofdsom. De lening is in 2022 in Erasmus MC O&O Holding BV voorzien.

- *Quantib BV*

In juli 2020 heeft Erasmus MC O&O Holding BV als co-financier (inzake de Corona OverbruggingsLening) een converteerbare lening verstrekt aan Quantib BV van € 60. De rente over de lening is 3% per jaar. De lening is in 2022 afgelost.

- *Zorgwinkel BV*

Erasmus MC Zorg Holding BV heeft in 2019 een lening verstrekt aan Zorgwinkel Erasmus MC BV van € 35. De rente over de lening is variabel. Het geldende rentepercentage zal worden berekend als het 3 maanden EURIBOR-tarief plus een opslag van 0,25%. De lening is in 2022 in Erasmus MC Zorg Holding BV voorzien.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2022

ACTIVA

In maart 2020 heeft Erasmus MC Zorg Holding BV een lening verstrekt aan Zorgwinkel Erasmus MC BV van € 38 met een looptijd van drie jaar. De rente over de lening is 5,5% per jaar. De lening is in 2022 in Erasmus MC Zorg Holding BV voorzien. In mei 2021 heeft Erasmus MC Zorg Holding BV een lening verstrekt aan Zorgwinkel Erasmus MC BV van € 25 met een looptijd van vijf jaar. De rente over de lening is 5,5%. De lening is in 2022 in Erasmus MC Zorg Holding BV voorzien.

Overige vorderingen

	Saldo per 1-jan-22	Verstrekte leningen	bonus, rente en aflossingen	Saldo per 31-dec-22	Aflossing in 2023
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Best Care Solutions BV	21	1	-	22	-
ExoVectory BV	10	1	-	11	-
Groosman.Co BV	20	2	-	22	-
Numeric Holding BV	150	-	-	150	-
Onder de Plataan BV	12	1	-	13	-
Sensius BV	90	-	-	90	-
Pre-seedleningen	306	-	306	-	-
Overige vorderingen	660	176	-	836	-
Totaal overige vorderingen	1.269	181	306	1.144	-

- **Best Care Solutions BV**

In november 2020 heeft Erasmus MC O&O Holding BV een lening verstrekt aan Best Care Solutions BV van € 20 met een looptijd van drie jaar. De rente over de lening is 5% per jaar en wordt bijgeschreven bij de hoofdsom. De lening is in 2022 in Erasmus MC O&O Holding BV voorzien.

- **ExoVectory BV**

In januari 2021 heeft Erasmus MC O&O Holding BV een lening verstrekt aan ExoVectory BV van € 10 met een looptijd van drie jaar. De rente over de lening is 5% per jaar en wordt bijgeschreven bij de hoofdsom. De lening is in 2022 in Erasmus MC O&O Holding BV voorzien.

- **Groosman.Co BV**

In 2018 heeft Erasmus MC O&O Holding BV samen met Stichting SBOH een lening verstrekt aan Groosman.Co BV van totaal € 28 (deel Erasmus MC O&O Holding BV € 15). De rente over de lening is 9% per jaar en wordt toegevoegd aan de hoofdsom. De lening is in 2022 in Erasmus MC O&O Holding BV voorzien.

- **Numeric Holding BV**

Erasmus MC O&O Holding BV heeft naar aanleiding van de investering in Numeric Holding BV samen met UNIIQ BV een lening verstrekt van in totaal € 300 (aandeel Erasmus MC O&O Holding BV bedraagt € 150). In 2018 is de eerste tranche van € 50 verstrekt. In 2019 is de tweede tranche van € 50 verstrekt. In 2020 is de laatste tranche van € 50 verstrekt. Erasmus MC O&O Holding BV heeft het recht om de uitstaande lening te converteren in aandelen, indien Numeric Holding BV op enig moment niet volledig en tijdig kan voldoen aan haar verplichtingen jegens Erasmus MC O&O Holding BV, of indien 36 maanden zijn verstreken na 1 mei 2018 en er geen gekwalificeerde financiering is aangetrokken. UNIIQ BV en Erasmus MC O&O Holding BV zijn akkoord met het opschorten van de gestelde aflossingen met betrekking tot de aan Numeric Holding BV verstrekte lening tot en met het tweede kwartaal 2022. Tot op heden is heeft geen aflossing op de lening plaatsgevonden. Partijen zijn voornemens om de leningsvoorwaarden en aflossingsverplichtingen integraal te herzien, waartoe nu gesprekken lopen. Erasmus MC O&O Holding BV heeft op deze lening een voorziening gevormd van € 150.

- **Onder de Plataan BV**

In 2018 heeft Erasmus MC O&O Holding BV samen met Stichting SBOH een lening verstrekt aan Onder de Plataan BV van totaal € 17 (deel Erasmus MC O&O Holding BV € 10). De rente over de lening is 9% per jaar en wordt toegevoegd aan de hoofdsom. De lening is in 2022 in Erasmus MC O&O Holding BV voorzien.

- **Sensius BV**

Erasmus MC O&O Holding BV heeft naar aanleiding van de investering in Sensius BV samen met UNIIQ BV een lening verstrekt van in totaal € 300 (deel Erasmus MC Holding BV € 150). In 2017 zijn de eerste en tweede tranche van totaal € 100 verstrekt. In 2018 is de laatste tranche van € 50 verstrekt. In 2021 is € 60 afgelost op de lening. Erasmus MC O&O Holding BV heeft het recht om de uitstaande lening te converteren in aandelen, indien Sensius BV op enig moment niet volledig en tijdig kan voldoen aan haar verplichtingen jegens Erasmus MC Holding BV, of indien 36 maanden zijn verstreken na 14 juni 2017 en er geen gekwalificeerde financiering is aangetrokken. UNIIQ BV en Erasmus MC O&O Holding BV zijn akkoord met het opschorten van de gestelde aflossingen met betrekking tot de aan Sensius BV verstrekte lening tot het moment dat de Corona OverbruggingsLening (COL) is afgelost. UNIIQ BV en Erasmus MC O&O Holding BV zijn akkoord om haar lening achter te stellen ten opzichte van de COL. UNIIQ BV en Erasmus MC O&O Holding BV behouden hiermee wel de bestaande conversierechten en -mogelijkheden in de huidige leningsovereenkomst.

In 2021 heeft Erasmus MC O&O Holding BV op deze lening een voorziening van € 75 gevormd.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2022

ACTIVA

• Pre-seedleningen

Lening vertrekt in jaar - looptijd - einddatum	Rente	Hoofdsom Lening	Bonus (gehele looptijd)	Opgebouwde bonus + rente	Aflossing en/of kwijscheiding	Saldo per 31-dec-22
		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
2009; 6 jaar; 01-08-2015	5,30%	100	40	57	-157	-
2009; 7 jaar; 01-08-2016	4,90%	100	200	221	-321	-
Totaal pre-seedleningen		<u>200</u>	<u>240</u>	<u>278</u>	<u>-478</u>	<u>-</u>

Erasmus MC Holding BV heeft pre-seedleningen aan wetenschappers verstrekt.

Pre-seedleningen worden verstrekt in het kader van het project 'Rotterdam Werkt', dat Erasmus MC Holding BV uitvoert. De pre-seedleningen hebben tot doel de wetenschapper in staat te stellen een uitvinding te valideren of een onderneming te vestigen.

De twee nog resterende leningen ultimo 2021 zijn in 2022 door de SKE commissie kwijtgescholden.

Omdat er sprake is van leningen met een hoog risicoprofiel, was een volledige voorziening voor mogelijke oninbaarheid gevormd. Na het kwijtschelden van de laatste twee leningen zijn zowel de vordering als de voorziening vrijgevallen.

• Overige vorderingen

De overige langlopende vorderingen betreft ultimo 2022 het door Erasmus MC aangehouden ledenkapitaal van de Onderlinge Waarborgmaatschappij CentraMed BA. De waarde van dit ledenkapitaal bedraagt ultimo 2022 € 836 (2021 € 660). CentraMed verzekert medische aansprakelijkheidsrisico's van zorginstellingen. Zekerheidshalve heeft Erasmus MC een voorziening gevormd op het waarborgkapitaal van CentraMed, omdat onzeker is of bij beëindiging van de verzekeringsactiviteiten het waarborgkapitaal wordt terugontvangen.

Voorzieningen op leningen groepsmaatschappijen en Vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen

	Saldo per 1-jan-22	Mutatie	Saldo per 31-dec-22
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Best Care Solutions BV	-	-22	-22
ExoVectory BV	-	-11	-11
International Patient Center BV	-500	-	-500
Kaminari Medical BV	-25	-50	-75
Groosman.Co BV	-	-22	-22
Numeric Holding BV	-150	-	-150
Onder de Plataan BV	-	-13	-13
Pan Cancer T BV	-	-125	-125
Sensius BV	-75	-	-75
Zorgwinkel Erasmus MC BV	-	-43	-43
Pre-seedleningen	-306	306	-
Scheldezoom Farmacie BV	-2.135	-	-2.135
Overige vorderingen	-660	-176	-836
Totaal voorzieningen	<u>-3.851</u>	<u>-156</u>	<u>-4.007</u>

4. Voorraden

De specificatie is als volgt:

	31-dec-22	31-dec-21
	x € 1.000	x € 1.000
Apotheek	14.167	13.613
Medische en hulpmiddelen	15.254	13.704
Af: voorziening voorraden	510	552
Totaal voorraden	<u>28.911</u>	<u>26.765</u>

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2022

ACTIVA

5. Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten

De specificatie is als volgt:

	31-dec-22	31-dec-21
	x € 1.000	x € 1.000
Onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten	107.240	102.699
Af: ontvangen voorschotten	96.607	94.700
Totaal onderhanden werk uit DBC's / DBC-zorgproducten	<u>10.633</u>	<u>7.999</u>

De totale post onderhanden werk ultimo 2022 is € 2,6 miljoen hoger ten opzichte van de stand ultimo 2021. Deze stijging wordt enerzijds verklaard door hogere ontvangen voorschotten van zorgverzekeraars en anderzijds door verbeterde registratie in het Electronisch Patiënten Dossier.

De specificatie per categorie DBC's / DBC-zorgproducten is als volgt weer te geven:

Stroom DBC's en zorgverzekeraar	Gerealiseerde project- kosten en toegerekende winst	Af: verwerkte verliezen	Af: ontvangen voorschotten	Saldo per 31-dec-22
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Achmea	22.668	-	25.700	-3.032
CZ	36.042	-	39.884	-3.842
Menzis	5.784	-	5.003	781
ENO	294	-	-	294
ONVZ	2.407	-	-	2.407
Zorg en Zekerheid	1.191	-	-	1.191
VGZ	23.065	-	18.896	4.169
DSW	9.512	-	7.124	2.388
ASR	2.094	-	-	2.094
Caresq/Eucare	1.450	-	-	1.450
Passanten	2.733	-	-	2.733
Totaal (onderhanden projecten)	<u>107.240</u>	<u>-</u>	<u>96.607</u>	<u>10.633</u>

De in het boekjaar als opbrengst verwerkte mutatie onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten bedraagt € 4,5 miljoen (2021: € -1,8 miljoen).

6. Vorderingen

De specificatie is als volgt:

	31-dec-22	31-dec-21
	x € 1.000	x € 1.000
Vorderingen op handelsdebiteuren	155.294	128.560
Vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen	496	573
Overige vorderingen:		
- nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten	205.875	241.749
- nog te factureren omzet GGZ	11.259	4.557
- overige nog te factureren bedragen	4	-
- vooruitbetaalde bedragen	21.294	14.566
- nog te ontvangen bedragen	64.384	34.076
- overige overlopende activa	7.515	10.101
Totaal vorderingen	<u>466.121</u>	<u>434.182</u>

Vorderingen op handelsdebiteuren

Het debiteurensaldo ultimo 2022 ligt € 26,7 miljoen boven het saldo ultimo 2021.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2022

ACTIVA

Voorziening dubieuze posten

Aan het eind van het boekjaar is wegens geraamde oninbaarheid van debiteuren een voorziening gevormd van € 6,3 miljoen, waarvan € 5,0 miljoen betrekking heeft op debiteuren patiëntenzorg niet zijnde zorgverzekeraars en € 1,3 miljoen op overige debiteuren. In 2021 waren deze bedragen als volgt: samengesteld € 6,2 miljoen in totaal, waarvan € 5,3 miljoen betrekking heeft op debiteuren patiëntenzorg niet zijnde zorgverzekeraars en € 0,9 miljoen op overige debiteuren. De voorziening is bepaald op basis van de statische methode.

Nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten

Op de post nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten is een bedrag van € 11,0 miljoen in mindering gebracht voor overschrijding plafonds van zorgverzekeraars voor het schadelastjaar 2022.

Contractnuanceringen met betrekking tot schadelastjaren voor 2021 zijn opgenomen onder de overige kortlopende schulden. Daarnaast is op deze post een voorziening in mindering gebracht in verband met mogelijke onjuistheden in de productieregistratie voor enerzijds het schadelastjaar 2022 (€ 1,8 miljoen) en anderzijds eerdere schadelastjaren (2021: € 1,8 miljoen).

Onder de overige vorderingen zijn geringe bedragen opgenomen met een looptijd van langer dan een jaar.

7. Effecten

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-22</u>	<u>31-dec-21</u>
	x € 1.000	x € 1.000
HBM Holdings Ltd.	5.392	22.834
Totaal effecten	<u>5.392</u>	<u>22.834</u>

De reële waarde (beurswaarde) van de beursgenoteerde effecten (frequente marktnotering) bedraagt per 31 december 2022 € 5,4 miljoen (2021: € 22,8 miljoen). In december 2020 is HBM Holdings Ltd. geïntroduceerd op Hong Kong Stock Exchange.

De invloed op het vermogen en resultaat is als volgt:

- de reële waarde ultimo 2022 is opgenomen in het eigen vermogen in een herwaarderingsreserve ter grootte van € 5,4 miljoen;
- gezien het voorgaande punt is de invloed op het resultaat 2022 nihil.

8. Liquide middelen

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-22</u>	<u>31-dec-21</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Bankrekeningen	283.003	305.349
Deposito's	90.000	5.000
Kassen	25	30
Totaal liquide middelen	<u>373.028</u>	<u>310.379</u>

De liquide middelen zijn vrij beschikbaar.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2022

PASSIVA

9. Groepsvermogen

De specificatie is als volgt:

	31-dec-22	31-dec-21
	x € 1.000	x € 1.000
Gestort en opgevraagd kapitaal	3.344	3.344
Herwaarderingsreserve	5.392	22.834
Bestemmingsreserves	180.307	174.121
Overige reserves	510.444	468.631
Totaal eigen vermogen	699.487	668.930
Aandeel derden in groepsvermogen	834	729
Totaal groepsvermogen	700.321	669.659

Het verloop van het groepsvermogen is als volgt:

	Gestort en opgevraagd kapitaal	Herwaar- derings- reserve	Bestemmings- reserves	Overige reserves	Aandeel derden
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari 2021	3.344	36.429	166.639	430.241	785
Mutaties in boekjaar 2021	-	-13.595	-6	6	-56
Resultaatbestemming 2021	-	-	7.488	38.384	-
Stand per 1 januari 2022	3.344	22.834	174.121	468.631	729
Mutaties in boekjaar 2022	-	-17.442	-	-	105
Resultaatbestemming 2022	-	-	6.186	41.813	-
Stand per 31 december 2022	3.344	5.392	180.307	510.444	834

9.1. Gestort en opgevraagd kapitaal

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-jan-22	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Saldo per 31-dec-22
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Gestort en opgevraagd kapitaal	3.344	-	-	3.344
Totaal gestort en opgevraagd kapitaal	3.344	-	-	3.344

9.2. Herwaarderingsreserve

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-jan-22	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Saldo per 31-dec-22
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Herwaarderingsreserve	22.834	-	-17.442	5.392
	22.834	-	-17.442	5.392

In het jaar 2020 is de deelneming HBM Holdings Ltd. geïntroduceerd op de Hong Kong Stock Exchange. De reële waarde (beurswaarde) van de beursgenoteerde effecten bedraagt per 31 december 2022 € 5,4 miljoen. Ultimo 2022 is de stand van de herwaarderingsreserves precies gelijk aan de reële waarde van de effecten. Pas op het moment dat er sprake is een verkoop van effecten zal dit tot een exploitatieresultaat voor het Erasmus MC leiden.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2022

PASSIVA

9.3. Bestemmingsreserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-jan-22	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Saldo per 31-dec-22
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Vooruitontvangen kapitaalslasten	161.739	8.447	-	170.186
Erasmus MC - revolving fund	3.526	-1.750	-	1.776
Erasmus MC - fundamenteel onderzoek	8.856	-511	-	8.345
Totaal bestemmingsreserves	<u>174.121</u>	<u>6.186</u>	<u>-</u>	<u>180.307</u>

Vooruitontvangen kapitaallasten

Egalisatiereserves worden toegepast in situaties waarbij ten behoeve van investeringen bedragen worden ontvangen in een ander tempo en ritme dan het betreffende afschrijvingsregime. Ook komt het voor dat bedragen ten behoeve van het betreffende investeringskader op grond van planning vooruit worden ontvangen in relatie tot het moment van daadwerkelijk investeren en activeren (bijvoorbeeld bouwmiddelen).

Ultimo 2022 heeft de post vooruitontvangen kapitaallasten volledig betrekking op het segment O&O en bedraagt deze € 170,2 miljoen (2021: € 161,7 miljoen). Het betreft toekomstige investeringen op het gebied van onderzoek en onderwijs.

Erasmus MC - revolving fund

Jaarlijks wordt een bedrag gereserveerd ter stimulering van patiëntgebonden onderzoek, onder meer ter voorbereiding op de aanvraag van extern gefinancierde ontwikkelingsgeneeskundeprojecten. Tevens wordt uit deze bestemmingsreserve het Erasmus MC-aandeel in doelmatigheidsonderzoeken bekostigd. Ook wordt via deze reserve zorgonderzoek bekostigd. Het gehele saldo van het revolving fund heeft via de Commissie Patiëntgebonden Onderzoek reeds volledig bestemming verkregen.

Erasmus MC - fundamenteel onderzoek

Er is besloten om een reserve voor fundamenteel onderzoek te vormen om zodoende deze onderzoeken een extra impuls te geven.

9.4. Overige reserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-jan-22	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Saldo per 31-dec-22
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Algemene reserve	6.749	-1.234	-	5.515
Reserve aanvaardbare kosten	461.882	43.047	-	504.929
Totaal overige reserves	<u>468.631</u>	<u>41.813</u>	<u>-</u>	<u>510.444</u>

9.5. Aandeel derden in groepsvermogen

Het verloop van het aandeel is als volgt weer te geven:

	2022
	x € 1.000
Aandeel derden per 1 januari	729
Corporate Travel Clinic Erasmus MC BV: aandeel derden in mutatie vermogen (49% van € -341)	-167
Corporate Travel Clinic Erasmus MC BV: aandeel derden in resultaat (49% van € 556)	272
Totaal aandeel derden per 31 december	<u>834</u>

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2022

PASSIVA

9.6. Overzicht van het totaalresultaat van de instelling

	<u>31-dec-22</u>	<u>31-dec-21</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Geconsolideerd nettoresultaat (na belastingen) toekomend aan de instelling	47.999	45.872
Herwaardering effecten	<u>-17.442</u>	<u>-13.595</u>
Totaal van de rechtstreekse mutaties in het eigen vermogen van de instelling als onderdeel van het groepsvermogen	-17.442	-13.595
Totaalresultaat van de instelling	<u><u>30.557</u></u>	<u><u>32.277</u></u>

10. Voorzieningen

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-22</u>	<u>31-dec-21</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Personele regelingen	44.964	42.056
Claims, geschillen en rechtsgedingen	6.359	6.703
Overige voorzieningen	23.760	31.247
Totaal voorzieningen	<u><u>75.083</u></u>	<u><u>80.006</u></u>

Het verloop is als volgt weer te geven:	<u>Saldo per 1-jan-22</u>	<u>Dotatie</u>	<u>Onttrekking</u>	<u>Vrijval</u>	<u>Saldo per 31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Personele regelingen	42.056	13.023	9.323	792	44.964
Claims, geschillen en rechtsgedingen	6.703	1.939	2.283	-	6.359
Overige voorzieningen	31.247	2.902	10.002	387	23.760
Totaal voorzieningen	<u><u>80.006</u></u>	<u><u>17.864</u></u>	<u><u>21.608</u></u>	<u><u>1.179</u></u>	<u><u>75.083</u></u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moet worden beschouwd:

	<u>31-dec-22</u>
	x € 1.000
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jaar)	27.745
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jaar)	47.338
hiervan > 5 jaar	21.509

Toelichting voorzieningen personele regelingen

De specificatie is als volgt:

	<u>Saldo per 1-jan-22</u>	<u>Dotatie</u>	<u>Onttrekking</u>	<u>Vrijval</u>	<u>Saldo per 31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Wachtgelden	5.751	3.424	4.013	-	5.162
Lifetimevariant	205	-	-	4	201
Reorganisatievoorziening	261	-	22	121	118
Langdurig zieken	7.098	4.858	2.567	-	9.389
Jubileumvoorziening	11.972	272	785	667	10.792
Arbeidsongeschiktheid en overige	16.769	4.469	1.936	-	19.302
	<u><u>42.056</u></u>	<u><u>13.023</u></u>	<u><u>9.323</u></u>	<u><u>792</u></u>	<u><u>44.964</u></u>

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2022

PASSIVA

Toelichting per categorie voorziening:

Toelichting voorzieningen personele regelingen

Algemeen

De voorziening voor personele regelingen is bedoeld ter dekking van lopende verplichtingen in het kader van wachtgelden, reorganisatie, VUT-uitkeringen 60-jarigen, jubilea en arbeidsongeschiktheid. De voorzieningen voor personele regelingen worden gewaardeerd tegen de contante waarde, waarbij de gehanteerde disconteringsvoet gebaseerd is op het rendement van high-quality corporate bonds in de Eurozone.

Wachtgelden

Het Erasmus MC is eigenrisicodragers voor WW. De voorziening voor wachtgelden is bepaald volgens de statische methode waarbij de omvang wordt bepaald door het berekenen van de verplichtingen inzake lopende wachtgelden op de balansdatum. De uitvoering van deze regeling is extern belegd.

Lifetimevariant

Dit betreft een voorziening voor personeelsleden die gebruik maken van de lifetime regeling. De komende jaren is alleen sprake van uitstroom in verband met pensionering van de betreffende personen.

Jubileumvoorziening

Dit betreft een voorziening voor toekomstig uit te keren jubileum-gratificaties aan het personeel op grond van de huidige personeelsregelingen. Bij de berekening is rekening gehouden met een blijfkans en de leeftijd van het personeel.

Voorziening langdurig zieken

Voor langdurig zieken is een voorziening gevormd op basis van de verwachte loonkosten in de eerste twee jaren van de arbeidsongeschiktheid en voor medewerkers voor wie na deze twee jaar nog een doorbetalingsverplichting geldt (voor medewerkers die naar verwachting niet zullen terugkeren in het arbeidsproces), voorzover deze na 31 december 2022 vallen, gebaseerd op 100% gedurende het eerste jaar en 70% gedurende het tweede jaar.

Arbeitsongeschiktheid en overige

Onder dit hoofd is ook opgenomen de voorziening voor arbeidsongeschiktheid voor bestaande verplichtingen. Dit is voor het in de toekomst doorbetalen van salaris aan personeelsleden die op de balansdatum arbeidsongeschikt zijn, voor zover deze kosten niet verzekerd zijn. Vanaf 1 juli 2004 is het Erasmus MC eigenrisicodragers WGA. De voorziening hiervoor is op de vereiste hoogte gebracht en bepaald volgens de statische methode.

Voorziening claims, geschillen en rechtsgedingen

Uit de voorziening uit hoofde van claims, geschillen e.d. wordt het eigen risico in verband met medische aansprakelijkheid gedekt. Erasmus MC heeft hiervoor een verzekering afgesloten. Het ultimo boekjaar opgenomen bedrag heeft betrekking op mogelijke uitkering van schades en is geactualiseerd voor het maximale eigen risico van deze verzekering.

Overige voorzieningen

Hieronder is onder andere opgenomen de voorziening voor asbestsanering ter waarde van € 23,0 miljoen op basis van RJ 252. Op basis van ervaringscijfers heeft een inschatting van de saneringskosten plaatsgevonden per gebouw. Onttrekking van de voorziening vindt in de toekomst plaats op basis van de werkelijke uitgaven in de jaren waarin de saneringsprojecten worden uitgevoerd. Jaarlijks vindt een beoordeling plaats van de toereikendheid van de voorziening op basis van de actuele asbestgegevens en kengetallen voor de complexiteit van de saneringen. In 2022 is € 2,9 miljoen gedoteerd en € 9,9 miljoen onttrokken uit deze voorziening (2021: dotatie van € 8,3 miljoen en € 18,0 miljoen onttrokken).

De voorziening voor asbestsanering bedraagt ultimo 2022 € 23,0 miljoen en voor een deel van deze voorziening zijn ultimo 2022 al verplichtingen aangegaan waardoor het schattingseffect van deze voorziening minder is.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2022

PASSIVA

11. Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)

De specificatie is als volgt:

	31-dec-22	31-dec-21
	x € 1.000	x € 1.000
Schulden aan banken	655.575	694.299
Overige langlopende schulden	81.452	85.750
Overige passiva	83.352	92.643
Totaal langlopende schulden	820.379	872.692

11.1 Schulden aan banken

Het verloop van de schulden aan banken is als volgt weer te geven:

	2022	2021
	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari	737.165	765.219
Bij: nieuwe leningen	-	15.000
Af: aflossingen	42.870	43.054
Stand per 31 december	694.295	737.165
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	38.720	42.866
Stand schulden aan banken per 31 december	655.575	694.299

Toelichting in welke mate (het totaal van) de schulden aan banken als langlopend moet worden beschouwd:

	31-dec-22	31-dec-21
	x € 1.000	x € 1.000
Kortlopend deel van de schulden aan banken, (< 1 jaar)	38.720	42.866
Langlopend deel van de schulden aan banken, balanspost (> 1 jaar)	655.575	694.299
hiervan > 5 jaar	479.361	479.361

Leningen en rentevoet

De rentevoet van de schulden aan kredietinstellingen is vast. Voor een nadere specificatie van de leningen en rentevoet wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 1.1.8.

In 2022 zijn geen nieuwe leningen afgesloten.

In 2021 zijn vier nieuwe leningen voor een totaalbedrag van € 15 miljoen opgenomen.

Zekerheden inzake schulden aan kredietinstellingen

Er is een intercreditor overeenkomst opgesteld tussen BNG Bank, EIB, AG insurance, ING Bank en Erasmus MC en BNG Bank is als Security Agent aangesteld.

Als zekerheid voor de afgesloten leningen met betrekking tot de nieuwbouw Erasmus MC centrumlocatie en het RG gebouw zijn de volgende zekerheden/verplichtingen gesteld:

- Pari-passu zekerheidsverstrekking; toestemming vooraf om een zekerheid te verstrekken;
- Positieve en negatieve hypotheekverklaring ten aanzien van het vestigen van een hypotheek (eerste in rang);
- Pandrecht, eerste in rang, op de roerende goederen die het Object van Zekerheid duurzaam dienen.

De BNG Bank, EIB, AG-Insurance en de ING Bank hebben de mogelijkheid tot directe opeisbaarheid bij het Erasmus MC:

- bij het geheel of gedeeltelijk niet aflossen van de hoofdsom of nalatigheid in de betaling van de rente;
- ontbinding of liquidatie, dan wel een geheel of gedeeltelijk staken van een of meer van de kernactiviteiten;
- verslechtering van de financiële situatie dat de betaling van de aflossing en rente in gevaar komt;
- een ingrijpende wijziging in de regelgeving van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport of het Ministerie van Onderwijs met betrekking tot de financiering en exploitatie van de instelling;
- een daling in het solvabiliteitspercentage in 2022 beneden de 15% tot 19% afhankelijk van de kredietinstelling. Dit solvabiliteitspercentage stijgt de komende jaren. Vanaf 2020 dient het solvabiliteitspercentage minimaal 20% te zijn;
- een DSCR die lager is dan 1,3;
- een leverage ratio groter dan 7;
- indien het Erasmus MC zich niet langer kwalificeert als een publiekrechtelijke rechtspersoon onder de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek;
- verplichte informatie: jaarrekening voorzien van een goedkeurende controleverklaring, balans, winst & verlies rekening en kasstroomoverzicht.

Ultimo 2022 voldoet het Erasmus MC aan de door kredietinstellingen gestelde eisen.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2022

PASSIVA

De Security Agent heeft het recht tot vestigen van een hypotheek als het Erasmus MC niet meer aan zijn aflossing- en rentebetaling verplichting kan voldoen of zijn rapportage verplichtingen niet nakomt die in de intercreditor overeenkomst zijn genoemd.

Het Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV heeft de volgende zekerheden verstrekt aan de Rabobank:

- een eerste hypotheekrecht van € 33,8 miljoen op al het vastgoed in bezit van Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV;
- een eerste pandrecht op alle huidige en toekomstige inventaris van Admiraal de Ruyter ziekenhuis BV;
- een eerste pandrecht op alle huidige en toekomstige rechten en vorderingen van Admiraal de Ruyter ziekenhuis BV, alsmede de zekerheden die daarmee samenhangen.

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar bijlage 1.1.8 Overzicht langlopende schulden. De aflossingsverplichtingen zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

11.2 Overige langlopende schulden

Het verloop van de overige langlopende schulden is als volgt weer te geven:

	2022	2021
	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari	99.546	103.275
Bij: nieuw afgesloten contracten	754	565
Af: aflossingen	14.696	4.294
Stand per 31 december	85.604	99.546
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	4.152	13.796
Stand overige langlopende schulden per 31 december	<u>81.452</u>	<u>85.750</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de overige langlopende schulden als langlopend moet worden beschouwd:

	31-dec-22	31-dec-21
	x € 1.000	x € 1.000
Kortlopend deel van de overige langlopende schulden, (< 1 jaar)	4.152	13.796
Langlopend deel van de overige langlopende schulden, balanspost (> 1 jaar)	81.452	85.750
hiervan > 5 jaar	55.835	55.835

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar bijlage 1.1.8 Overzicht langlopende schulden. De aflossingsverplichtingen zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

Toelichting in welke mate (het totaal van) de schulden uit hoofde van financial lease als langlopend moet worden beschouwd:

Erasmus MC heeft diverse langlopende verplichtingen die zich kwalificeren als financial lease.

De in het boekjaar 2022 in de exploitatie verwerkte rentelasten financial lease bedragen € 1,5 miljoen (2021: € 2,2 miljoen).

De toekomstige minimale leasebetalingen (exclusief rente) zijn voor de volgende perioden als volgt:

	2022
	x € 1.000
- Perioden niet langer dan 1 jaar na balansdatum	8.535
- Perioden langer dan 1 jaar en niet langer dan 5 jaar na balansdatum	14.576
- Perioden langer dan 5 jaar na balansdatum	7.835

De financial lease betreft diverse apparatuur, onroerende goederen gelegen aan de Koudekerkseweg 88 te Vlissingen, alsmede de tijdelijke huisvesting van het in 2016 in gebruik genomen Nucleair Centrum te Goes.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2022

PASSIVA

11.3 Overige passiva

De specificatie is als volgt:

	31-dec-22	31-dec-21
	x € 1.000	x € 1.000
Vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS	83.352	92.643
Totaal overige passiva	83.352	92.643

Het verloop van de vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS is als volgt weer te geven:

	2022	2021
	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari	104.397	102.288
Vrijval/dotatie	11.757	-2.109
Stand per 31 december	92.640	104.397
Af: vrijval komend boekjaar	9.288	11.754
Stand vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS per 31 december	83.352	92.643

Toelichting in welke mate (het totaal van) de vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS als langlopend moet worden beschouwd:

	31-dec-22	31-dec-21
	x € 1.000	x € 1.000
Kortlopend deel van de vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS (< 1 jaar)	9.288	11.754
Langlopend deel van de vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS (> 1 jaar)	83.352	92.643
hiervan > 5 jaar	64.536	68.541

In oktober 2015 heeft het Erasmus MC een schadevergoeding van het Ministerie van VWS toegekend gekregen van € 251,0 miljoen ter compensatie van het niet nakomen door dit ministerie van een toezegde bijzondere kapitaallastenregeling in 2009. Deze schadevergoeding is bedoeld ter compensatie van toekomstige (afschrijvings)lasten van de nieuwbouw en bestaat uit twee toezeggingen met verschillende afbouw tijd.

In december 2018 heeft het Ministerie van VWS een aanvullende betaling gedaan van € 4,7 miljoen op grond van het bindend advies in de vaststellingsovereenkomst met betrekking tot de in de vaststellingsovereenkomst genoemde Garantieregeling van de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa). Deze aanvullende betaling betreft de eerste toezegging.

In 2022 is € 11,8 miljoen ten gunste van het resultaat over 2022 vrijgevallen, opgenomen in de overige bedrijfsopbrengsten (andere opbrengsten, subsidies en bijdragen).

Het kortlopende deel ter waarde van € 9,3 miljoen is opgenomen onder de overige kortlopende schulden en overlopende passiva.

12. Overige kortlopende schulden en overlopende passiva

De specificatie is als volgt:

	31-dec-22	31-dec-21
	x € 1.000	x € 1.000
Schulden aan banken	38.720	42.866
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	103.424	68.355
Schulden aan participanten en aan maatschappijen waarin wordt deelgenomen	1.875	1.087
Belastingen en sociale premies	22.520	27.937
Schulden ter zake pensioenen	14.429	12.220
Overige schulden:		
1. schulden aan zorgverzekeraars	66.928	59.870
2. nog te betalen salarissen en overige personeelskosten	10.643	27.722
3. reservering vakantiegeld	34.325	32.542
4. reservering vakantiedagen	44.153	28.502
5. nog te betalen kosten	59.836	60.876
6. nog te betalen rente	6.622	7.350
7. vooruitontvangen bedragen	150.651	133.150
8. kortlopend deel vooruitontvangen bijdrage Ministerie van VWS	9.288	11.754
9. overige overlopende passiva	12.140	17.282
Totaal overige kortlopende schulden en overlopende passiva	575.554	531.513

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2022

PASSIVA

Schulden aan leveranciers en handelskredieten

Ultimo 2022 is de schuld aan leveranciers en handelskredieten vooral toegenomen doordat het Erasmus MC vanaf 1 november 2022 een betaaltermijn hanteert van 30 dagen. Tot en met oktober 2022 was het beleid bij het Erasmus MC om inkoopfacturen te betalen na 14 dagen.

Belastingen en sociale premies

In deze post is de verschuldigde loonheffing en BTW over december 2022 opgenomen. In 2021 was hieronder ook de verschuldigde loonheffing over de uitbetaalde bonus zorgprofessionals Covid-19 opgenomen.

Schulden aan zorgverzekeraars

Dit betreft de schuld aan zorgverzekeraars inzake de contractnuanceringen van de schadelastjaren 2021 en ouder.

Looptijd kortlopende schulden

De kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

Vooruitontvangen bedragen

De toename van de vooruitontvangen bedragen betreft de ontvangen bijdrage voor de subsidieregeling IC-opstapeling van € 11,5 miljoen voor 2022 en de toename van het onderhanden werk uit hoofde van EMF-projecten.

Onderhanden werk/gefactureerde bedragen uit hoofde van EMF-projecten

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-22</u>	<u>31-dec-21</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Kostprijs onderhanden projecten	-419.751	-362.852
Af: gefactureerde bedragen	-525.554	-460.692
Af: voorziening onderhanden projecten	-1.174	-3.500
Totaal onderhanden werk/gefactureerde bedragen uit hoofde van EMF-projecten	<u>106.977</u>	<u>101.340</u>

De schuldpositie van het onderhanden werk uit hoofde van EMF-projecten is gestegen doordat in 2022 projecten zijn gestart, waarvoor al wel voorschotten zijn ontvangen maar waarvoor slechts in beperkte mate kosten zijn gemaakt.

De onderhanden projecten bestaan uit vooruitontvangen bedragen van subsidieverstrekkers en uitgaven gedaan in het kader van deze projecten. Erasmus MC heeft er conform de afgelopen jaren voor gekozen deze bedragen gesaldeerd op te nemen in de jaarrekening. De omvang van de debetpositie in deze onderhanden projecten bedraagt € 27,5 miljoen en de creditpositie € 134,5 miljoen.

Kredietlimieten en gestelde zekerheden

De kredietlimiet bij bankinstellingen in rekeningcourant bedraagt in totaal € 140 miljoen. Hiervan is € 70 miljoen werkkapitaal faciliteit bij ABN-Amro Bank en € 70 miljoen bij de Rabobank.

Hiervoor zijn er door het Erasmus MC geen zekerheden gesteld.

Wel is er bij alle financiers sprake van convenanten.

-Voor de financiële convenanten van de EIB, BNG Bank, ING Bank en AG Insurance wordt verwezen naar paragraaf 1.1.5.11.

Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar).

-Voor de overige kredietinstellingen (ABN-Amro Bank en Rabobank) geldt dat de solvabiliteitsratio en het garantievermogen ten minste 15% van het gecorrigeerde balanstotaal dient te bedragen en de interest coverage ratio ten minste 1,3 dient te zijn. Als niet-financiële convenanten gelden: cross default, material adverse change, no change of ownership, no change of structure, negative pledge en pari passu.

Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV heeft voor haar kredietfaciliteit (€ 20 miljoen) bij de Rabobank zekerheden verstrekt, zoals hypothecaire zekerheid op al het vastgoed in bezit van het Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV, pandrecht op de machines en installaties en pandrecht op alle huidige en toekomstige rechten en vorderingen.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2022

13. Risico's van financiële instrumenten

Algemeen

Het Erasmus MC maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die het Erasmus MC blootstelt aan kredietrisico, renterisico, kasstroomrisico en liquiditeitsrisico. Om deze risico's te beheersen is een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties te beperken.

Kredietrisico

Het Erasmus MC loopt kredietrisico over leningen en vorderingen opgenomen onder financiële vaste activa, onderhanden werken, overige vorderingen, effecten en liquide middelen.

Het maximale kredietrisico bedraagt € 840,0 miljoen.

Het kredietrisico is geconcentreerd bij een aantal tegenpartijen of economisch verbonden tegenpartijen en dit betreft het volgende:

- Financiële vaste activa: € 6,2 miljoen (leningen groepsmaatschappijen € 2,1 miljoen, vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen € 7,0, overige langlopende vorderingen € 1,1 miljoen en voorzieningen € -4,0
- Onderhanden werk uit hoofde van DBC's/DBC-zorgproducten € 10,6 miljoen.
- Vorderingen en overlopende activa: € 444,8 miljoen (bestaande uit: vorderingen op debiteuren en nog te factureren bedragen aan zorgverzekeraars, particulieren en derden (€ 372,5 miljoen) en nog te ontvangen bedragen en overige overlopende activa (€ 71,9 miljoen)). In de post vorderingen op debiteuren is rekening gehouden met een mogelijke oninbaarheid van € 6,3 miljoen en in de post nog te factureren omzet DBC's/DBC-zorgproducten van € 19,3 miljoen.
- Liquide middelen: € 373,0 miljoen bij diverse banken.

De blootstelling aan kredietrisico van het Erasmus MC wordt hoofdzakelijk bepaald door de individuele kenmerken van de afzonderlijke afnemers.

Rente- en kasstroomrisico

Het beleid van het Erasmus MC is om al haar financieringen aan te trekken met leningen die een vaste looptijd, een vaste rente en geen renteherziening gedurende de looptijd hebben.

Het renterisico kan worden weergegeven op basis van de resterende looptijd van de langlopende schulden:

	Uitstaand bedrag				
	per 31 dec 2022	≤ 1 jaar	> 1 en ≤ 5 jaar	> 5 en ≤ 10 jaar	> 10 jaar
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Opgenomen vastrentende leningen	694.295	5.501	65.739	28.386	594.669
Overige langlopende schulden	85.604	-	12.541	13.063	60.000

Liquiditeitsrisico

Het Erasmus MC bewaakt de liquiditeitspositie dagelijks door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen.

Het management ziet er op toe dat steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen van het Erasmus MC te kunnen voldoen en dat tevens voldoende financiële ruimte onder de beschikbare faciliteiten beschikbaar blijft, zodat steeds wordt voldaan aan de gestelde leningconvenanten (zoals beschreven in de toelichting op de geconsolideerde balans in paragraaf 1.1.5.11).

Per 31 december 2022 bedragen de contractuele aflossingsverplichtingen:

	≤ 1 jaar	> 1 en ≤ 2 jaar	> 2 en ≤ 5 jaar	> 5 jaar
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Schulden aan banken	38.720	35.137	141.077	479.361
Overige langlopende schulden	4.152	6.623	18.994	55.835
Totaal per 31 december 2022	42.872	41.760	160.071	535.196

Toelichting van de reële waarde

De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder kasmiddelen, kortlopende vorderingen en kortlopende schulden benadert de boekwaarde daarvan.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2022

De reële waarde en boekwaarde (inclusief lopende rente) van de overige in de balans verantwoorde financiële instrumenten kan als volgt worden weergegeven:

	Boekwaarde ultimo dec 2022
	<u> </u>
	x € 1.000
Schulden aan banken	694.295
Overige langlopende schulden	85.604
Totaal	<u><u>779.899</u></u>

De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder langlopende schulden is ultimo 2022 lager dan de boekwaarde ultimo 2022, omdat ultimo 2022 de actuele rentepercentages van eventueel nieuw af te sluiten langlopende schulden hoger zijn dan de rentepercentages van de lopende langlopende schulden.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2022

14. Niet in de balans opgenomen regelingen

Garanties, langlopende contracten en fiscaal

Materiële vaste activa. Met betrekking tot nieuwbouw- en instandhoudingsprojecten is op de balansdatum voor € 40,3 miljoen (2021: € 15,5 miljoen) opgedragen waarvoor nog werkzaamheden moeten worden gedaan en facturen moeten worden ontvangen.

Uit hoofde van de lopende bouwprojecten van het Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV bestaat per 31 december 2022 een investeringsverplichting van € 1,9 miljoen (2021: € 2,3 miljoen).

Fiscale eenheid. De fiscale eenheid Erasmus MC, Erasmus MC Holding BV c.s. voor de omzetbelasting bestaat uit de volgende rechtspersonen:

- Academisch Ziekenhuis behorende bij de openbare universiteit Rotterdam (Erasmus MC)
  - Erasmus MC Holding BV en de volgende dochtermaatschappijen:
    - Erasmus MC O&O Holding BV en de volgende dochtermaatschappijen:
      - MI&EUR Implementation and Exploitation BV
      - Neurasmus BV
      - Thoraxcentrum Research BV (tot en met 30 december 2022)
      - ViroNovative BV
    - Erasmus MC Zorg Holding BV en de volgende dochtermaatschappijen:
      - Centrum Bijzonder Tandheelkunde Rijnmond BV (nog geen beschikking afgegeven door Belastingdienst)
      - DermaHaven BV
      - Poliklinische Apotheek Erasmus MC BV
      - Haven Service BV
      - Travelclinic Erasmus MC BV
  - Stichting Erasmus MC Foundation
- Op grond van de invorderingswet is iedere tot de fiscale eenheid behorende entiteit hoofdelijk aansprakelijk voor het totaal van de verschuldigde omzetbelasting van de fiscale eenheid. De totale positie van de fiscale eenheid bedraagt € 1,4 miljoen schuld.

Voor de volgende rechtspersonen bestaat vanaf 1 januari 2019 een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting:

- Erasmus MC Holding BV en de volgende (klein)dochtermaatschappijen:
  - Erasmus MC O&O Holding BV en de volgende dochtermaatschappijen:
    - MI&EUR Implementatie and Exploitation BV
    - Thoraxcentrum Research BV (tot en met 30 december 2022)
  - Erasmus MC Zorg Holding BV en de volgende dochtermaatschappijen:
    - Haven Service BV
    - Poliklinische Apotheek Erasmus MC BV
    - Travelclinic Erasmus MC BV

Op grond van de invorderingswet is iedere tot de fiscale eenheid behorende entiteit hoofdelijk aansprakelijk voor het totaal van de verschuldigde vennootschapsbelasting van de fiscale eenheid. De totale positie van de fiscale eenheid bedraagt € 0,0 miljoen

Leaseauto's Erasmus MC. Alle lopende leasecontracten zijn op basis van operational lease afgesloten. Deze verplichting betreft een kortlopend deel van € 0,001 miljoen.

Lease contracten Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV.

De toekomstige minimale leasebetalingen zijn voor de volgende perioden als volgt:

- Perioden niet langer dan 1 jaar na balansdatum	1.330.669
- Perioden langer dan 1 jaar en niet langer dan 5 jaar na balansdatum	1.962.832
- Perioden langer dan 5 jaar na balansdatum	1.044.915

Huurverplichtingen. Uit hoofde van aangegane huurcontracten heeft het Erasmus MC langlopende verplichtingen uitstaan van € 21,9 miljoen. Het kortlopende deel van deze verplichtingen bedraagt € 5,5 miljoen. De verplichtingen langer dan één jaar en niet langer dan vijf jaar bedragen € 11,9 miljoen. De verplichtingen langer dan vijf jaar bedragen € 4,5 miljoen.

De huurverplichtingen hebben betrekking op kantoorruimte, datacentra, laboratoriumruimte, opslagruimte en parkeerruimte.

Corporate Travel Clinic Erasmus MC BV is met derden een huurovereenkomst aangegaan van € 0,2 miljoen. De huurovereenkomst loopt tot en met augustus 2031. De huurovereenkomst kan worden voortgezet voor een aansluitende periode van vijf jaar. De verplichting bedraagt in totaal € 1,4 miljoen. De verplichting langer dan één jaar en niet langer dan vijf jaar bedraagt € 0,6 miljoen. De verplichtingen langer dan vijf jaar bedragen € 0,6 miljoen.

Haven Service BV is voor de locatie Haringvliet 72 een huurovereenkomst aangegaan van € 0,4 miljoen per jaar. Deze overeenkomst loopt tot en met augustus 2027. De verplichting bedraagt in totaal € 1,9 miljoen (exclusief indexeringen). De verplichtingen langer dan één jaar en niet langer dan vijf jaar bedragen € 1,5 miljoen. De verplichtingen hebben een looptijd korter dan vijf jaar.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2022

Dienstverlening bedden. Erasmus MC heeft een overeenkomst gesloten met betrekking tot de levering van bedden en bijbehorende accessoires. In tegenstelling tot het verleden worden de bedden en bijbehorende accessoires niet aangeschaft maar worden deze op basis van een dienstverleningsovereenkomst afgenomen van de leverancier. In het contract is rekening gehouden met total cost of ownership.

Dit houdt in dat alle te verwachten kosten zoals afschrijving, vervanging en onderhoud worden meegenomen in het contract. In dit contract zijn alle bedgerelateerde kosten opgenomen. Het kortlopende deel van deze verplichting bedraagt € 0,9 miljoen. De verplichtingen langer dan één jaar en niet langer dan vijf jaar bedragen € 3,7 miljoen. De verplichtingen langer dan vijf jaar bedragen € 5,2 miljoen.

Informatie en Technologie (I&T). Erasmus MC heeft langlopende verplichtingen uitstaan met betrekking tot I&T-faciliteiten met een waarde van € 18,0 miljoen. Het kortlopende deel van deze verplichtingen bedraagt € 8,3 miljoen. De verplichtingen langer dan één jaar en niet langer dan vijf jaar bedragen € 9,7 miljoen. De verplichtingen hebben een looptijd korter dan vijf jaar.

Onderhoudscontracten. Uit hoofde van aangegane onderhoudscontracten heeft het Erasmus MC langlopende verplichtingen uitstaan van € 17,1 miljoen. Het kortlopende deel van deze verplichtingen bedraagt € 8,2 miljoen. De verplichtingen langer dan één jaar en niet langer dan vijf jaar bedragen € 5,7 miljoen. De verplichtingen langer dan vijf jaar bedragen € 3,2 miljoen. De onderhoudscontracten hebben betrekking op terreinen, gebouwen en installaties.

De Poliklinische Apotheek Erasmus MC BV heeft meerjarige servicecontracten afgesloten voor de twee geneesmiddeldistributierobots die in gebruik zijn. De verplichting bedraagt in totaal € 38. Het kortlopende deel van deze verplichting bedraagt € 19. De verplichtingen langer dan één jaar en niet langer dan vijf jaar bedragen € 19.

Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV heeft meerjarige onderhoudscontracten uitstaan van € 6,8 miljoen. Het kortlopende deel van deze verplichtingen bedraagt € 2,6 miljoen. De verplichtingen langer dan één jaar en niet langer dan vijf jaar bedragen € 3,6 miljoen. De verplichtingen langer dan vijf jaar bedragen € 0,6 miljoen.

Energiekosten. Het Erasmus MC heeft ten behoeve van de levering van elektriciteit en gas een tweejarig contract afgesloten. De kortlopende termijnverplichting is afhankelijk van het af te nemen volume in 2023.

UNIIQ. Erasmus MC investeert onder andere samen met TU Delft en Universiteit Leiden - in een regionaal Proof of Concept (PoC) fonds voor de provincie Zuid-Holland onder de naam UNIIQ. Dit fonds levert een bijdrage leveren aan het verbeteren van het regionale investeringsklimaat.

Erasmus MC heeft zich daarbij geïnteresseerd aan een bijdrage van € 2,0 miljoen. Dit bedrag zal worden ingezet voor de Proof of Concept cofinanciering van spin-offs vanuit of gelieerd aan Erasmus MC. Het Europees fonds voor Regionale ontwikkeling (EFRO) heeft een additioneel bedrag van € 2,0 miljoen beschikbaar gesteld voor funding van spin-offs vanuit of gelieerd aan Erasmus MC.

Ultimo 2022 zijn er vier leningen verstrekt van in totaal € 0,6 miljoen (totaal in tranches afgeroepen € 0,5 miljoen) met het recht om de uitstaande leningen te converteren naar aandelen.

Swanbridge Capital. Erasmus MC heeft samen met van Herk Investment, de Gemeente Rotterdam en dhr. Chahal goedkeuring gegeven aan het oprichten van Swanbridge Capital BV. Swanbridge Capital BV is een investeringsfonds dat zich richt op participaties in jonge Life Science ondernemingen die zich in een vroege fase van productontwikkeling begeven.

Deze ondernemingen hebben vaak nog geen Proof of Concept (PoC) bereikt voor hun technologie, maar bieden hoog potentieel. Erasmus MC Holding BV heeft € 1,5 miljoen toegezegd bij te zullen dragen aan het eigen vermogen van Swanbridge Capital BV. Erasmus MC heeft € 1,5 miljoen toegezegd om bij te zullen dragen aan het eigen vermogen van Erasmus MC Holding BV om dit mogelijk te maken. Naast de financiële steun zal het Erasmus MC ook bijdragen aan de ondersteuning en begeleiding van de participaties van Swanbridge Capital BV zoals in het fondsplan omschreven. In 2022 heeft één kapitaalstorting aan Swanbridge Capital BV plaatsgevonden van in totaal € 0,05 miljoen (de totale kapitaalstortingen ultimo 2022 bedragen € 0,8 miljoen).

Graduate Entrepreneur Fund Coöperatief U.A. Het fonds is opgezet voor en door (oud)studenten van de TU Delft en de Erasmus Universiteit Rotterdam. De doelstelling van het fonds is het realiseren van maatschappelijke impact door het bevorderen van ondernemerschap en innovatie door middel van ondersteuning van start-ups, scale-ups en andere innovatieve ondernemingen die op enige wijze verband houden met de Erasmus Universiteit Rotterdam, het Erasmus MC of de TU Delft. Erasmus MC O&O Holding BV heeft € 1 miljoen toegezegd om bij te dragen aan het vermogen van het fonds.

Garantie inzake HollandPTC BV. Erasmus MC heeft samen met Leids Universitair Medisch Centrum en Technische Universiteit Delft een garantieverklaring verstrekt aan de EIB te Luxemburg. "EIB Individuele Garant Maximumbedrag": met betrekking tot elke Garant, 33,3 procent van de Gegarandeerde Verplichtingen, vermeerderd met intresten daarop, evenals eventuele onderbrekingskosten, schadevergoedingen, onkosten of andere kosten krachtens Clausule 20 (Kosten) (op voorwaarde dat de maximumbedrag van de hoofdsom van het gewaarborgde krediet (hoofdsom) per individuele Garant onder deze garantie is € 30,0 miljoen).

Ultimo 2022 is de garantstelling van het Erasmus MC in totaal € 26,3 miljoen bestaande uit € 23,8 miljoen hoofdsom en € 2,5 miljoen renteverplichting.

Aanvullend heeft Erasmus MC Holding BV zich voor 33,3% garant gesteld voor eventuele liquiditeitsproblemen van HollandPTC BV gedurende de eerste 12 maanden na dagtekening van de jaarrekening 2022 van HollandPTC BV.

Garanties HBM Holdings Ltd. Eind 2016 heeft de Erasmus MC Holding BV haar aandelen verkocht in Harbour Antibodies BV Deze BV is onderdeel geworden van HBM Holding Ltd. In de koopovereenkomst (SPA) zijn garanties en zekerheidsstellingen /schadeloosstellingen opgenomen. Een aantal garanties is ultimo 2020 verlopen.

Er resteren ultimo 2022 nog een aantal garanties die een looptijd hebben tot 8 december 2026. Indien aanspraak wordt gemaakt op de garantiestelling dan bedraagt de maximale aansprakelijkheidsstelling van Erasmus MC Holding BV US\$ 10,5 miljoen.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2022

Garanties Cergentis BV. Erasmus MC Holding BV is samen met andere verkopers pro rata gehouden de koper schadeloos te stellen voor elke tekortkoming in de nakoming van de garanties, met uitzondering van verklaringen die reeds waren medegedeeld. Deze aansprakelijkheid is niet-hoofdelijk van aard.

Van de garanties zijn nog van belang de afgegeven fundamentele garanties en de standaard garanties:

- Fundamentele garanties betreffen de voor de transactie essentiële verklaringen omtrent bijvoorbeeld de identiteit en liquiditeit van Erasmus MC Holding B.V., bevoegdheid van partijen om de transactie aan te gaan etc.
- Standaard garanties betreffen de verklaringen omtrent account management, financiering, activa/passiva, commerciële handelsrelaties, medewerkers etc.

Met betrekking tot iedere individuele claim of een serie van claims geldt dat de verkopers de koper schadeloos stellen indien deze claim € 21 overstijgt en dat de totale som van alle claims bij elkaar boven de € 210 moet overstijgen voordat de verkopers de koper schadeloos moet stellen.

De fundamentele garanties zijn afgegeven voor de duur van twee jaar na 4 juli 2022. De standaard garanties verlopen op 4 juli 2023.

Garanties Quantib BV. Erasmus MC Holding BV is hoofdelijk aansprakelijk voor schade die ontstaat door een tekortkoming van een fundamentele en niet-fundamentele garantie

- Fundamentele garanties betreffen de voor de transactie essentiële verklaringen omtrent bijvoorbeeld de identiteit en liquiditeit van Erasmus MC Holding BV, bevoegdheid van partijen om de transactie aan te gaan etc.
- Niet-fundamentele garanties betreffen de verklaringen omtrent account management, financiering, activa/passiva, commerciële handelsrelaties, medewerkers etc.

Verkopers hebben geen recht op het vorderen van een schadevergoeding van de onderneming of haar vertegenwoordigers met betrekking tot een tekortkoming in de overeenkomst. De verkoper ziet af van haar rechten daarop, tenzij er sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid

Met uitzondering van de fundamentele garanties geldt met betrekking tot iedere individuele claim of een serie van claims geldt dat de verkopers de koper schadeloos stellen indien deze claim US\$ 20 overstijgt. Verder geldt dat de totale som van alle claims bij elkaar boven de US\$ 250 moet overstijgen voordat de verkopers de koper of Quantib BV schadeloos moet stellen.

De maximale aansprakelijkheid voor alle claims is vastgesteld op het pro rata deel van de totale transactiewaarde. De fundamentele garanties zijn afgegeven voor de duur van vijf jaar na 20 januari 2022. De niet-fundamentele garanties verlopen op 30 juni 2023.

Bankgaranties Haven Service BV. In opdracht van het Haven service BV is ten behoeve van derden de volgende bankgarantie afgegeven:

Garantienummer	Bedrag	Begunstigde	Betreft
	x € 1.000		
K687008	103,0	NSI Kantoren BV	Huur locatie Haringvliet 72

Verkoop pand Haringvliet 2: ontwikkelpotentie. In 2018 is het pand van Haven Service BV verkocht voor een bedrag van € 20,4 miljoen. In de verkoopovereenkomst is opgenomen dat Haven Service BV mogelijk nog aanvullende opbrengsten kan genieten als de bestemming van het pand wijzigt omdat een bestemmingsplanwijziging kan leiden tot een gewijzigde ontwikkelpotentie van het pand. Ultimo 2022 is er geen sprake van een gewijzigd ontwikkelpotentieel van het pand Haringvliet 2.

Obligo verplichting richting Waarborgfonds voor de Zorgsector. De derde zekerheidslaag voor het Waarborgfonds voor de Zorgsector (WfZ) is dat alle WfZ-deelnemers mederiscodragend zijn. Als het WfZ niet aan haar garantieverplichtingen kan voldoen, kan het WfZ een beroep doen op haar deelnemers. Dit gaat in de vorm van renteloze leningen. De hoogte van deze leningen is gemaximeerd tot 3% van de restschuld van de leningen van de deelnemer. Voor Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV bedraagt deze verplichting ultimo 2022 € 0,5 miljoen.

Garanties en borgstellingen. Door Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV zijn garanties afgegeven aan Health Estate Center BV voor in totaal € 0,1 miljoen.

Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV heeft garanties afgegeven aan Onderlinge Waarborgmaatschappij Centramed BA voor in totaal € 0,2 miljoen.

Aansprakelijkheidsstellingen inzake groepsmaatschappijen en overige verbonden partijen. Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV is gezamenlijk met Stichting ZorgSaam Zeeuws-Vlaanderen aansprakelijk voor alle schulden van Scheldezoom Farmacie BV jegens de bank.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS per 31 december 2022

Verplichtingen uit hoofde van het macrobeheersinstrument

Het macrobeheersinstrument kan door de minister van VWS ingezet worden om overschrijdingen van het makro kader zorg terug te vorderen bij instellingen voor medisch specialistische zorg en bij instellingen voor curatieve geestelijke gezondheidszorg. Het macrobeheersinstrument is uitgewerkt in de Aanwijzing macrobeheersmodel instellingen voor medisch specialistische zorg, respectievelijk Aanwijzing Macrobeheersinstrument curatieve geestelijke gezondheidszorg.

Jaarlijks wordt door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) ambtshalve een mbi-omzetplafond vastgesteld. Tevens wordt door de NZa jaarlijks een omzetplafond per instelling vastgesteld, welke afhankelijk is van de realisatie van het mbi-omzetplafond van alle instellingen gezamenlijk. Deze vaststelling vindt plaats nadat door de Minister van VWS de overschrijding van het mbi-omzetplafond uiterlijk vóór 1 december van het opvolgend jaar is gecommuniceerd.

Voor 2022 is het MBI-omzetplafond door de NZa vastgesteld op € 25.974,7 miljoen (prijsniveau 2022).

Bij het opstellen van de jaarrekening 2022 bestaat nog geen inzicht in realisatie van het mbi-omzetplafond over 2022. Erasmus MC is niet in staat een betrouwbare inschatting te maken van de uit het macrobeheersinstrument voortkomende verplichting en deze te kwantificeren. Als gevolg daarvan is deze verplichting niet tot uitdrukking gebracht in de balans van het Erasmus MC per 31 december 2022.

De heffingsgrondslag macrobeheersinstrument is als volgt opgebouwd:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Tariefopbrengst van DBC's, DBC-zorgproducten, overige zorgproducten in zowel het gereguleerde als het vrije segment	1.401.203	1.353.564
Totaal heffingsgrondslag	<u>1.401.203</u>	<u>1.353.564</u>

1.1.6 MUTATIEOVERZICHT IMMATERIELE VASTE ACTIVA

	Kosten op- richting en uitgifte van aandelen	Kosten van ontwikkeling	Kosten van concessies, vergunningen en rechten van intellectueel eigendom	Kosten van goodwill die van derden is verkregen	Vooruit- betaald op immateriële vaste activa	Totaal
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari 2022						
- aanschafwaarde	-	-	61.702	-	1.407	63.109
- cumulatieve afschrijvingen	-	-	21.580	-	-	21.580
Boekwaarde per 1 januari 2022	-	-	40.122	-	1.407	41.529
Mutaties in het boekjaar						
- investeringen	-	-	1.127	-	279	1.406
- afschrijvingen	-	-	11.250	-	-	11.250
- bijzondere waardeverminderingen	-	-	-	-	-	-
- <i>terugname geheel afgeschreven activa</i>						
aanschafwaarde	-	-	-	-	-	-
cumulatieve afschrijvingen	-	-	-	-	-	-
- <i>desinvesteringen</i>						
aanschafwaarde	-	-	-	-	-	-
cumulatieve afschrijvingen	-	-	-	-	-	-
per saldo	-	-	-	-	-	-
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	-	-	-10.123	-	279	-9.844
Stand per 31 december 2022						
- aanschafwaarde	-	-	62.829	-	1.686	64.515
- cumulatieve afschrijvingen	-	-	32.830	-	-	32.830
Boekwaarde per 31 december 2022	-	-	29.999	-	1.686	31.685

1.1.7 MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen x € 1.000	Machines en installaties x € 1.000	Andere vaste bedrijfs- middelen, technische en administratieve uitrusting x € 1.000	Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetaald op materiële vaste activa x € 1.000	Niet aan het bedrijfsproces dienstbare materiële activa x € 1.000	Totaal x € 1.000
Stand per 1 januari 2022						
- aanschafwaarde	1.322.212	651.579	644.732	36.900	-	2.655.423
- cumulatieve afschrijvingen	655.059	240.626	435.120	-	-	1.330.805
- vooruitontvangen investeringssubsidies	-27.109	-	-	-	-	-27.109
Boekwaarde per 1 januari 2022	<u>640.044</u>	<u>410.953</u>	<u>209.612</u>	<u>36.900</u>	<u>-</u>	<u>1.297.509</u>
Wijziging consolidatiekring						
- mutatie in beginstand aanschafwaarde	-	1.409	102	-	-	1.511
- mutatie in beginstand afschrijvingen	-	852	90	-	-	942
Mutaties in het boekjaar						
- investeringen	6.596	7.516	38.439	19.234	-	71.785
- afschrijvingen	41.298	32.310	50.341	-	-	123.949
- overige waardeverminderingen	-	1.902	-	-	-	1.902
- <i>terugname geheel afgeschreven activa</i>						
aanschafwaarde	-	-	-	-	-	-
cumulatieve afschrijvingen	-	-	-	-	-	-
- <i>vooruitontvangen investeringssubsidies</i>						
mutaties	817	-	-	-	-	817
- <i>desinvesteringen</i>						
aanschafwaarde	-	59	2.748	-	-	2.807
cumulatieve afschrijvingen	-	59	2.038	-	-	2.097
per saldo	-	-	710	-	-	710
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-33.885</u>	<u>-26.139</u>	<u>-12.600</u>	<u>19.234</u>	<u>-</u>	<u>-53.390</u>
Stand per 31 december 2022						
- aanschafwaarde	1.328.808	660.445	680.525	56.134	-	2.725.912
- cumulatieve afschrijvingen	696.357	275.631	483.513	-	-	1.455.501
- vooruitontvangen investeringssubsidies	-26.292	-	-	-	-	-26.292
Boekwaarde per 31 december 2022	<u>606.159</u>	<u>384.814</u>	<u>197.012</u>	<u>56.134</u>	<u>-</u>	<u>1.244.119</u>

1.1.8 OVERZICHT LANGLOPENDE SCHULDEN per 31 december 2022

1.1.8.1 Schulden aan banken

Leninggever	Datum	Hoofdsom	Totale looptijd	Soort lening	Werkelijke rente	Restschuld 31 december 2021	Nieuwe leningen in 2022	Aflossing in 2022	Restschuld per 31 december 2022	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2022	Aflossingswijze	Aflossing 2023	Gestelde zekerheden
		x € 1.000			%	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000			x € 1.000	
NV BNG	2-5-2007	18.000	20	Onderhands	4,534%	4.950	-	900	4.050	-	5	lineair	900	recht op hypotheek
NV BNG	3-6-2011	110.000	35	Onderhands	4,695%	77.000	-	3.143	73.857	58.142	23	lineair	3.143	recht op hypotheek
EIB	9-12-2009	80.000	25	Onderhands	4,028%	41.600	-	3.200	38.400	22.400	12	lineair	3.200	recht op hypotheek
EIB	7-10-2010	123.000	35	Onderhands	3,243%	84.343	-	3.514	80.829	63.257	23	lineair	3.514	recht op hypotheek
EIB	29-3-2012	70.000	35	Onderhands	3,711%	52.000	-	2.000	50.000	40.000	25	lineair	2.000	recht op hypotheek
NV BNG	6-11-2013	35.000	30	Onderhands	3,470%	25.666	-	1.166	24.500	18.668	21	lineair	1.167	recht op hypotheek
EIB	14-11-2013	35.000	30	Onderhands	3,112%	25.666	-	1.166	24.500	18.668	21	lineair	1.167	recht op hypotheek
EIB	31-3-2014	30.000	30	Onderhands	3,200%	23.000	-	1.000	22.000	17.000	22	lineair	1.000	recht op hypotheek
NV BNG	31-3-2014	30.000	30	Onderhands	3,585%	23.000	-	1.000	22.000	17.000	22	lineair	1.000	recht op hypotheek
NV BNG	23-5-2016	75.000	30	Onderhands	2,820%	62.500	-	2.500	60.000	47.500	24	lineair	2.500	recht op hypotheek
NV BNG	29-3-2018	81.000	30	Onderhands	1,980%	71.550	-	2.700	68.850	55.350	26	lineair	2.700	recht op hypotheek
EIB	22-2-2018	92.000	30	Onderhands	1,698%	82.800	-	3.067	79.733	64.399	26	lineair	3.067	recht op hypotheek
NV BNG	29-3-2012	70.000	35	Onderhands	3,850%	52.000	-	2.000	50.000	40.000	25	lineair	2.000	recht op hypotheek
ING Groenbank NV	1-11-2017	10.000	10	Onderhands	1,180%	6.250	-	1.667	4.583	-	2	lineair	1.666	recht op hypotheek
ING Bank NV	3-11-2017	50.000	10	Onderhands	1,790%	48.558	-	641	47.917	-	2	lineair	641	recht op hypotheek
ABN-Amro NV	25-10-2007	20.000	20	Onderhands	4,645%	6.000	-	1.000	5.000	-	5	lineair	1.000	geen
NV BNG	18-12-2017	227	5	Onderhands	2,030%	46	-	46	-	-	0	lineair	-	rijksgarantie VWS
Rabobank	22-12-2017	788	5	Onderhands	3,030%	158	-	158	-	-	0	lineair	-	rijksgarantie VWS
ABN-Amro NV	20-12-2013	20.000	9	Lease	3,070%	2.298	-	2.298	-	-	0	annuïteit	-	pandrecht
ABN-Amro NV	20-12-2013	20.000	10	Lease	3,230%	4.349	-	2.236	2.113	-	1	annuïteit	2.113	pandrecht
ABN-Amro NV	30-12-2014	20.000	9,5	Lease	2,000%	5.454	-	2.225	3.229	-	2	annuïteit	2.270	pandrecht
ABN-Amro NV	1-3-2012	193	10	Financial lease	6,040%	4	-	4	-	-	0	annuïteit	-	geen
ABN-Amro NV	1-3-2012	193	10	Financial lease	6,040%	4	-	4	-	-	0	annuïteit	-	geen
NN Groep	16-3-1998	4.595	27	Onderhands	5,400%	681	-	170	511	-	3	lineair	170	rijksgarantie
NV BNG	1-10-1998	3.176	28	Onderhands	4,790%	568	-	114	454	-	4	lineair	113	rijksgarantie
NV BNG	1-7-1993	8.622	40	Onderhands	2,400%	972	-	215	757	-	4	lineair	216	rijksgarantie
NV BNG	28-2-1996	3.290	29	Onderhands	4,270%	454	-	114	340	-	3	lineair	114	rijksgarantie
NWB	31-12-2007	4.423	20	Onderhands	4,474%	1.327	-	221	1.106	-	5	lineair	221	rijksgarantie
NV BNG	17-12-2009	2.552	15	Onderhands	4,180%	510	-	170	340	-	2	lineair	170	rijksgarantie

1.1.8 OVERZICHT LANGLOPENDE SCHULDEN per 31 december 2022

1.1.8.1 Schulden aan banken

Leninggever	Datum	Hoofdsom	Totale looptijd	Soort lening	Werkelijke rente	Restschuld 31 december 2021	Nieuwe leningen in 2022	Aflossing in 2022	Restschuld per 31 december 2022	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2022	Aflossingswijze	Aflossing 2023	Gestelde zekerheden
		x € 1.000			%	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000			x € 1.000	
NV BNG	3-2-1992	4.538	30	W/Z borging	3,574%	151	-	151	-	-	0	lineair	-	waarborgfonds Z.
NV BNG	16-3-1992	5.808	30	W/Z borging	3,740%	194	-	194	-	-	0	lineair	-	waarborgfonds Z.
NV BNG	13-7-1992	4.538	30	W/Z borging	3,790%	151	-	151	-	-	0	lineair	-	waarborgfonds Z.
NV BNG	1-12-1992	2.269	30	W/Z borging	6,200%	76	-	76	-	-	0	lineair	-	waarborgfonds Z.
NV BNG	28-12-1992	3.830	30	W/Z borging	6,030%	121	-	121	-	-	0	lineair	-	waarborgfonds Z.
NV BNG	15-3-1993	2.269	30	W/Z borging	5,930%	151	-	75	76	-	0	lineair	76	waarborgfonds Z.
NV BNG	1-10-2010	3.403	15	W/Z borging	3,060%	908	-	227	681	-	3	lineair	227	rijksgarantie
Rabobank	31-1-2018	5.000	5	W/Z borging	1,200%	1.083	-	1.000	83	-	1	lineair	83	WFZ verhaalsregeling
Rabobank	30-4-2018	10.000	11	W/Z borging	2,100%	7.000	-	1.000	6.000	1.000	6	lineair	1.000	WFZ verhaalsregeling
Rabobank	13-12-2019	5.000	10	Onderhands	1,500%	4.000	-	500	3.500	1.000	7	lineair	500	WFZ verhaalsregeling
Rabobank	13-12-2019	5.000	10	Onderhands	1,850%	5.000	-	-	5.000	5.000	7	aflossingsvrij	-	WFZ verhaalsregeling
Rabobank	30-3-2021	5.000	10	Onderhands	1,350%	4.622	-	504	4.118	1.597	8	lineair	504	WFZ verhaalsregeling
Rabobank	30-3-2021	5.000	10	Onderhands	1,050%	5.000	-	-	5.000	5.000	8	aflossingsvrij	-	WFZ verhaalsregeling
Rabobank	1-11-2021	2.500	10	Onderhands	1,350%	2.500	-	-	2.500	2.500	9	aflossingsvrij	-	WFZ verhaalsregeling
Rabobank	1-11-2021	2.500	10	Onderhands	1,050%	2.500	-	232	2.268	880	9	lineair	278	WFZ verhaalsregeling
						737.165	-	42.870	694.295	479.361			38.720	

1.1.8 OVERZICHT LANGLOPENDE SCHULDEN per 31 december 2022

1.1.8.2 Overige langlopende schulden

Leninggever	Datum	Hoofdsom	Totale looptijd	Soort lening	Werkelijke rente	Restschuld 31 december 2021	Nieuwe leningen in 2022	Aflossing in 2022	Restschuld per 31 december 2022	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2022	Aflossingswijze	Aflossing 2023	Gestelde zekerheden
		x € 1.000			%	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000			x € 1.000	
AG Insurance NV	20-11-2015	40.000	20	Onderhands	2,370%	40.000	-	-	40.000	32.000	13	lineair	-	- recht op hypotheek
AG Insurance NV	20-11-2015	20.000	20	Onderhands	2,370%	20.000	-	-	20.000	16.000	13	lineair	-	- recht op hypotheek
BV NEA	28-9-2012	10.000	10	Onderhands	3,200%	10.000	-	10.000	-	-	0	einde looptijd	-	- geen
Zorgvastgoed Zeeland BV	1-1-2016	17.365	17	Lease	5,771%	13.868	-	805	13.063	7.835	10	annuïteit	879	geen
Siemens	1-1-2015	12.718	8	Financial lease	4,520%	6.164	754	2.012	4.906	-	2	annuïteit	1.325	geen
Siemens	1-1-2015	2.210	8	Financial lease	3,200%	853	-	285	568	-	2	annuïteit	284	geen
Siemens	1-7-2016	4.029	10	Financial lease	5,960%	2.110	-	421	1.689	-	4	annuïteit	447	geen
Siemens	1-2-2017	2.317	10	Financial lease	4,460%	1.325	-	233	1.092	-	4	annuïteit	244	geen
Siemens	1-2-2017	9.327	10	Financial lease	3,480%	5.226	-	940	4.286	-	4	annuïteit	973	geen
						99.546	754	14.696	85.604	55.835			4.152	

1.1.9 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2022

1.1.9.1 Geconsolideerde gesegmenteerde winst-en-verliesrekening

Segment - Erasmus MC Zorg

	Ref.	2022	2021
		x € 1.000	x € 1.000
A Baten uit beroeps- of bedrijfsmatige zorgverlening	15		
1. Zorgverzekeringswet		1.401.203	1.353.564
2. Subsidies op grond van de Kaderwet VWS-subsidies		-	5.901
3. Beschikbaarheidsbijdrage zorgfuncties		21.370	23.454
4. Beschikbaarheidsbijdrage academische zorg		232.489	222.941
5. Baten uit onderaanneming		18.584	19.169
		<u>1.673.646</u>	<u>1.625.029</u>
B Andere beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten	16	76.094	70.093
Netto omzet		<u>1.749.740</u>	<u>1.695.122</u>
Overige bedrijfsopbrengsten	17	66.410	67.016
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>1.816.150</u>	<u>1.762.138</u>
Kosten van uitbesteed werk en andere externe kosten	18	77.609	73.911
Lonen en salarissen	19	671.555	630.548
Sociale lasten	19	71.608	68.097
Pensioenlasten	19	96.832	90.988
Afschrijvingen op immateriële vaste activa en materiële vaste activa	20	115.083	114.978
Overige waardeverminderingen immateriële vaste activa en materiële vaste activa	21	1.902	1.690
Overige bedrijfskosten	22	710.206	723.595
Som der bedrijfslasten		<u>1.744.795</u>	<u>1.703.807</u>
		71.355	58.331
Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten	23	470	209
Rentelasten en soortgelijke kosten	24	-25.049	-27.681
Resultaat voor belastingen		<u>46.776</u>	<u>30.859</u>
Belastingen		-289	-436
Aandeel in winst/verlies van ondernemingen waarin wordt deelgenomen	25	-3.766	208
Aandeel derden in groepsresultaat		-272	-722
Resultaat na belastingen		<u><u>42.449</u></u>	<u><u>29.909</u></u>

1.1.9 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2022

1.1.9.1 Geconsolideerde gesegmenteerde winst-en-verliesrekening

Segment - Erasmus MC O&O

	Ref.	2022	2021
		x € 1.000	x € 1.000
B Andere beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten	16	148.546	150.419
Netto omzet		148.546	150.419
Overige bedrijfsopbrengsten	17	195.343	183.034
Som der bedrijfsopbrengsten		343.889	333.453
Kosten van uitbesteed werk en andere externe kosten	18	8.708	7.138
Lonen en salarissen	19	163.838	154.590
Sociale lasten	19	17.795	17.570
Pensioenlasten	19	25.174	24.150
Afschrijvingen op immateriële vaste activa en materiële vaste activa	20	18.114	17.077
Overige waardeverminderingen immateriële vaste activa en materiële vaste activa	21	-	-
Overige bedrijfskosten	22	114.340	101.329
Som der bedrijfslasten		347.969	321.854
		-4.080	11.599
Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten	23	227	259
Rentelasten en soortgelijke kosten	24	-322	-432
Resultaat voor belastingen		-4.175	11.426
Belastingen		233	-
Aandeel in winst/verlies van ondernemingen waarin wordt deelgenomen	25	9.492	4.537
Aandeel derden in groepsresultaat		-	-
Resultaat na belastingen		5.550	15.963

1.1.9.2 Aansluiting totaal resultaat met resultaten segmenten

	2022	2021
	x € 1.000	x € 1.000
Segment - Erasmus MC Zorg	42.449	29.909
Segment - Erasmus MC O&O	5.550	15.963
Resultaat volgens geconsolideerde winst-en-verliesrekening	47.999	45.872

1.1.9.3 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2022

BATEN

15. Baten uit beroeps- of bedrijfsmatige zorgverlening

15.1 Zorgverzekeringswet

De baten zorgverzekeringswet zijn als volgt samengesteld:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Opbrengsten zorgverzekeringswet (exclusief subsidies)	1.401.203	1.353.564
	<u>1.401.203</u>	<u>1.353.564</u>

De opbrengst zorgverzekeringswet is bij het Erasmus MC in 2022 € 43,1 miljoen hoger dan in het voorgaande boekjaar als gevolg van prijsindexatie, verbeterde afspraken met zorgverzekeraars en hogere omzet bij de GGZ. In de opbrengst zorgverzekeringswet is opgenomen een bedrag van € 9,4 miljoen voor de jeugdwet (2021: € 9,2 miljoen). Bij het Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV zijn deze opbrengsten 2022 in totaliteit € 14,7 miljoen hoger dan in 2021. Tenslotte zijn de opbrengsten bij het CBT Rijnmond BV in 2022 toegenomen met € 2,0 miljoen, doordat in 2022 het belang van Erasmus MC in deze entiteit is gewijzigd naar 100% (2021: 50%).

In de opbrengst zorgverzekeringswet is ook opgenomen de CB-regeling vergoeding meerkosten Covid-19. De vergoeding meerkosten Covid-19 bedraagt € 17,9 miljoen en bestaat uit de volgende componenten: een vergoeding van gemiddeld 0,8% (2021: 1,1%) opslag op de CB-aanneemsum en de vergoeding voor meerkosten van de Covid IC- en verpleegdagen.

15.2 Subsidies op grond van de Kaderwet VWS-subsidies

De baten subsidies op grond van de kaderwet vws-subsidies zijn als volgt samengesteld:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Subsidieregeling bonus zorgprofessionals Covid-19	-	5.901
	<u>-</u>	<u>5.901</u>

15.3 Beschikbaarheidsbijdrage zorgfuncties

De baten beschikbaarheidsbijdrage zorgfuncties zijn als volgt samengesteld:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Beschikbaarheidsbijdragen Zorg: overige vergoedingen vaste segment	19.660	17.052
Subsidieregeling opschaling curatieve zorg Covid-19	1.710	6.402
	<u>21.370</u>	<u>23.454</u>

Beschikbaarheidsbijdragen Zorg: overige vergoedingen vaste segment. De toename wordt vooral verklaard door het Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV die een beschikbaarheidsbijdrage ontvangt voor de Spoedeisende hulp.

15.4 Beschikbaarheidsbijdrage academische zorg

De baten beschikbaarheidsbijdrage academische zorg zijn als volgt samengesteld:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Beschikbaarheidsbijdragen Zorg: vergoeding academische component (inclusief BBAZ)	151.478	140.315
Beschikbaarheidsbijdragen opleidingen	81.011	82.626
	<u>232.489</u>	<u>222.941</u>

Beschikbaarheidsbijdragen Zorg: De toename van de beschikbaarheidsbijdragen Zorg in 2022 wordt verklaard door prijsindexatie en door een nieuw verdelingsmodel.

Beschikbaarheidsbijdragen opleidingen. Hieronder zijn opgenomen de subsidies ten behoeve van de medische vervolgoopleidingen, het Fonds Zorgopleidingen (FZO) en de subsidie kwaliteitsimpuls.

1.1.9.3 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2022

BATEN

15.5 Baten uit onderaanneming

De baten baten uit onderaanneming zijn als volgt samengesteld:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Zorgprestaties tussen instellingen	18.584	19.169
	<u>18.584</u>	<u>19.169</u>

16. Andere beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten

De specificatie is als volgt:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Rijksbijdrage werkplaatsfunctie	107.488	102.275
Rijksbijdrage medische faculteit van UMC's	112.032	115.196
Overige subsidies, waaronder loonkostensubsidies en EU-subsidies	5.120	3.041
Totaal	<u>224.640</u>	<u>220.512</u>

Rijksbijdrage werkplaatsfunctie. De hogere opbrengsten in 2022 betreft prijsindexatie ten opzicht van 2021.

Rijksbijdrage medische faculteit van UMC's. De lagere opbrengsten in 2022 betreft vooral lagere besteding NPO-onderwijsgelden € 1,0 miljoen (2021: € 3,4 miljoen) en een lagere bijdrage voor fundamenteel onderzoek.

17. Overige bedrijfsopbrengsten

De specificatie is als volgt:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Overige dienstverlening (waaronder 2e-4e geldstroom UMC's voor onderzoek):		
- opbrengsten uit EMF, projectmatig	130.301	121.755
- opbrengsten uit opleidingen, parkeren, restaurants en overige diensten	16.109	16.579
Overige opbrengsten (waaronder vergoeding voor uitgeleend personeel en verhuur onroerend goed):		
- doorberekende personeelskosten, niet-projectmatig	14.844	15.376
- andere opbrengsten, subsidies en bijdragen	100.499	96.340
Totaal	<u>261.753</u>	<u>250.050</u>

Opbrengsten uit EMF, projectmatig. De stijging in deze opbrengsten wordt met name veroorzaakt door de toename van door derden gefinancierd onderzoek.

Andere opbrengsten, subsidies en bijdragen. De hogere opbrengsten worden veroorzaakt door een hogere vrijval uit de vooruitontvangen schadevergoeding van het Ministerie van VWS van € 11,8 miljoen voor 2022 (2021: € -2,1 miljoen als gevolg van een lagere vrijval in 2021 van € 14,2 miljoen en de aanpassing in 2021 voor de te hoge vrijval in de periode 2015 tot en met 2020 van € 16,3 miljoen). Daarnaast zijn lagere opbrengsten uit opbrengsten uit andere diensten en verrichtingen gerealiseerd (€ -11,3 miljoen) voornamelijk als gevolg van het wegvallen van Covid-19 testen.

1.1.9.3 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2022

LASTEN

18. Kosten van uitbesteed werk en andere externe kosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Personeel niet in loondienst	53.514	48.329
Honorariumkosten vrijgevestigd medisch specialisten	32.803	32.720
	<u>86.317</u>	<u>81.049</u>

19. Lonen en salarissen, sociale lasten en pensioenlasten

De specificatie is als volgt:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Lonen en salarissen	835.393	785.138
Sociale lasten	89.403	85.667
Pensioenpremie	122.006	115.138
Totaal personeelskosten	<u>1.046.802</u>	<u>985.943</u>
Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in fte's) per segment:		
- Zorg	10.236	10.099
- O&O	2.582	2.559
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van fulltime-eenheden	<u>12.818</u>	<u>12.657</u>

De toename van de personeelskosten met € 60,9 miljoen is als volgt te verklaren:

	x € 1 mln.
Toename van de bezetting	12,4
Stijging door schaaldoorloop, eenmalige uitkering en cao-maatregelen	34,5
Hogere mutatie saldo verlofuren	3,4
Totaal mutatie lonen en salarissen	<u>50,3</u>
Hoger aandeel premies werknemersverzekeringen	3,7
Hogere pensioenpremie door toename van de bezetting en hogere bijdrage werkgever	6,9
	<u>60,9</u>

De gemiddelde personeelssterkte over 2022, omgerekend naar volledige formatieplaatsen, bedraagt 12.818 fte (2021: 12.657 fte). Deze aantallen zijn inclusief uurloners en exclusief personeel niet in loondienst. Het aantal werknemers buiten Nederland bedraagt over 2022 0 fte (2021: 0 fte).

1.1.9.3 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2022

LASTEN

20. Afschrijvingen op immateriële vaste activa en materiële vaste activa

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Afschrijvingen vaste activa:		
- immateriële vaste activa	11.250	10.825
- materiële vaste activa	123.949	126.782
Subtotaal afschrijvingen	<u>135.199</u>	<u>137.607</u>
Vrijval uit vooruitontvangen investeringssubsidies	-2.002	-5.552
Totaal afschrijvingen in resultatenrekening	<u><u>133.197</u></u>	<u><u>132.055</u></u>

Afschrijving op immateriële en materiële vaste activa. Voor een toelichting op de afschrijvingen immateriële en materiële vaste activa wordt verwezen naar de toelichting op de immateriële en materiële vaste activa bij de geconsolideerde balans.

Vrijval uit vooruitontvangen investeringssubsidies. Voor een toelichting op de vooruitontvangen investeringssubsidies wordt verwezen naar de toelichting bij de geconsolideerde balans.

21. Overige waardeverminderingen immateriële vaste activa en materiële vaste activa

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Bijzondere waardeverminderingen van:		
- materiële vaste activa	1.902	1.690
Totaal	<u><u>1.902</u></u>	<u><u>1.690</u></u>

Bijzondere waardevermindering van vaste activa. Voor een toelichting op de bijzondere waardeverminderingen van vaste activa wordt verwezen naar de toelichting op de materiële vaste activa bij de geconsolideerde balans.

22. Overige bedrijfskosten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	37.313	42.528
Algemene kosten	111.364	128.699
Patiënt-, onderwijs- en onderzoekgebonden kosten	575.750	550.312
Onderhoud en energiekosten	38.287	34.957
Huur en leasing	10.048	8.963
Andere personeelskosten	36.482	39.997
Dotaties voorzieningen personele regelingen	12.220	9.406
Dotaties en vrijval voorzieningen	3.082	10.062
Totaal overige bedrijfskosten	<u><u>824.546</u></u>	<u><u>824.924</u></u>

Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten. De daling van deze kosten wordt met name veroorzaakt door lagere hotelmatige kosten € 5,8 miljoen als gevolg van lagere kosten van bedden en toebehoren. De kosten van restauratieve benodigdheden zijn toegenomen met € 0,6 miljoen.

1.1.9.3 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2022

LASTEN

Algemene kosten. De afname van deze kosten worden voornamelijk veroorzaakt door lagere overige algemene kosten (€ 13,2 miljoen), lagere kosten van sloop en sanering oudbouw (€ 13,2 miljoen) en lagere zakelijke lasten en verzekeringen (€ 3,2 miljoen). Daarnaast is sprake van hogere kosten van administratie en registratie (€ 1,1 miljoen), hogere ICT-kosten (€ 0,7 miljoen), hogere kosten van externe adviseurs (€ 1,3 miljoen), hogere bijdragen en lidmaatschappen (€ 3,4 miljoen) en hogere reis- en verblijfkosten (€ 6,6 miljoen).

Patiënt-, onderwijs- en onderzoekgebonden kosten. De kosten van dure geneesmiddelen bij de Poliklinische Apotheek zijn in 2022 met € 27,4 miljoen gestegen. De kosten van geneesmiddelen bij het Erasmus MC zijn afgenomen met € 8,3 miljoen door ontvangen kortingen op geneesmiddelen. Daarnaast is sprake van hogere overige patiënt- en onderzoekgebonden kosten (€ 2,9 miljoen), hogere kosten prothesen en implantaten (€ 1,4 miljoen). Bij het Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV zijn deze kosten toegenomen met € 4,3 miljoen. Daarentegen is sprake van lagere kosten van instrumentarium en apparatuur (€ -0,4 miljoen) en lagere kosten onderzoek en behandeling (€ -0,5 miljoen).

Dotaties en vrijval voorzieningen. In 2022 bestaat deze post met name uit de dotaties aan de voorziening voor medische claims, geschillen en rechtsgedingen van € 1,9 miljoen (2021: € 2,0 miljoen), de voorziening dubieuze debiteuren van € 0,82 miljoen (2021: € 1,2 miljoen), de dotatie aan de voorziening asbestsanering van € 2,5 miljoen (2021: € 8,2 miljoen), de overige voorzieningen van € 0,2 miljoen (2021: € 0,5 miljoen) en een vrijval uit de voorziening voor EMF-projecten van € -2,3 miljoen (2021: € -1,8 miljoen).

23. Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten

De specificatie is als volgt:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten	697	468
	<u>697</u>	<u>468</u>

24. Rentelasten en soortgelijke kosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Rentelasten en soortgelijke kosten	-25.371	-28.113
	<u>-25.371</u>	<u>-28.113</u>

1.1.9.3 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2022

25. Aandeel in winst/verlies van ondernemingen waarin wordt deelgenomen

Het resultaat uit deelnemingen bedraagt:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Aandeel in winst/verlies van ondernemingen waarin wordt deelgenomen	5.726	4.745
	<u>5.726</u>	<u>4.745</u>

De specificatie is als volgt:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Apotheek A15 Holding BV (25%)	242	-127
Coöperatie Ambulancezorg ZHZ U.A. (33,33%)	-	-
Corporate Travel Clinic Erasmus MC BV (51%)	86	-21
Erasmus Biomedical Fund BV (27,63%)	-	-
GenomeScan BV (33,33%)	129	346
HollandPTC BV (33,33%)	-4.195	-
International Patient Center BV (33,33%)	-	-
Kaminari Medical BV (20%)	-	-
Pan Cancer T BV (24,9%)	-	-201
anDREa BV (33,33%)	-	-100
Quantib BV (19,36%)	1.788	-
Swanbridge Capital BV (37,04%)	-	-60
Zorgwinkel Erasmus MC BV (50%)	-	-
<i>Andere deelnemingen i.h.a. < 20% (conform RJ 214.603)</i>		
Cergentis BV (2%)	294	-
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Innovation Quarter BV (0,80%)	-	-909
UNIIQ BV (0,65%)	-	-20
Graduate Entrepreneur Fund Coöperatie U.A.	-	-
Pathan BV (18,66%)	-106	39
Resultaat deelnemingen conform toelichting financiële vaste activa	<u>-1.762</u>	<u>-1.053</u>
<i>Overige waardeveranderingen:</i>		
Verkoopopbrengst aandelen HBM Holdings Ltd.	3.975	5.826
Verkoopopbrengst aandelen RadNet Inc.	3.434	-
Overige waardeveranderingen (DermaHaven BV, Geboortecentrum Sophia Holding BV, Apotheek A15 Holding BV, CBT Rijnmond BV en Corporate Travel Clinic Erasmus MC BV)	79	-28
	<u>5.726</u>	<u>4.745</u>

1.1.9.3 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2022

26. Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

(in deze tabellen zijn alle bedragen in euro's vermeld)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op het Erasmus MC van toepassing zijnde regelgeving: het WNT-maximum voor de zorg, totaalscore 14 en klasse V. Het bezoldigingsmaximum in 2022 voor het Erasmus MC is € 216.000. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Uitzondering hierop is het WNT-maximum voor de leden van de Raad van Bestuur; waarvoor een overgangsregeling van toepassing is.

Voor de leden van de Raad van Toezicht geldt het voor de instelling geldende bezoldigingsmaximum (€ 216.000). Voor de voorzitter bedraagt het 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum.

Voor de topfunctionarissen van het Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV geldt dat de WNT-verantwoording is opgenomen in de jaarrekening van het Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV.

26.1 Bezoldiging topfunctionarissen

	E.J. Kuipers	S. Sleijfer	J.G. Boonstra	P.A.M. Boomkamp
Functiegegevens	Voorzitter Raad van Bestuur	Voorzitter Raad van Bestuur\Decaan	Vicevoorzitter Raad van Bestuur	Lid Raad van Bestuur
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/1 - 9/1	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja	ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	4.736	221.465	191.596	191.593
Beloningen betaalbaar op termijn	590	25.102	24.404	24.404
Subtotaal	5.326	246.567	216.000	215.997
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	5.326	236.700	216.000	216.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-	-
Totale bezoldiging	5.326	246.567	216.000	215.997
Het bedrag van de overschrijding	-	9.867	-	-3
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	2)	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2021				
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1/1 - 31/12	1/7 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor 2021 in fte	1,0	0,9	1,0	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	195.059	84.638	185.122	185.122
Beloningen betaalbaar op termijn	23.962	10.859	23.878	23.878
Totale bezoldiging 2021	219.021	95.497	209.000	209.000
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	209.000	95.525	209.000	209.000

1) De heer prof. dr. S. Sleijfer had tussen 1 januari 2022 en 27 februari 2022 de functie van "Vicevoorzitter Raad van Bestuur\Decaan". Vanaf 28 februari 2022 is de heer prof. dr. S. Sleijfer benoemd als "Voorzitter Raad van Bestuur\Decaan". De bezoldiging van deze beide functies is gelijk en daarom is de bezoldiging over het jaar 2022 niet uitgesplitst over deze twee functies.

2) Conform besluit van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport d.d. 21 juni 2022 mag het bezoldigingsmaximum voor de heer prof. dr. S. Sleijfer vanaf 1 juli 2021 worden bepaald op het maximum zoals dat krachtens de Regeling bezoldigingsmaxima topfunctionarissen zorg- en welzijnssector gold voor 2015. Voor het jaar 2021 bedraagt het bezoldigingsmaximum € 230.000 en voor 2022 € 236.700. Aan de heer Sleijfer is in het jaar 2022 een nabetaling gedaan van € 9.880 over het jaar 2021 omdat met terugwerkende kracht het bezoldigingsmaximum over 2021 is verhoogd. De overschrijding in het jaar 2022 wordt veroorzaakt door deze nabetaling over 2021.

3) Mevrouw dr. J.G. Boonstra had tot en met 27 februari 2022 de functie "Lid Raad Bestuur" en vanaf 28 februari 2022 is zij benoemd als "Vicevoorzitter Raad van Bestuur". De bezoldiging van deze beide functies is gelijk en daarom is de bezoldiging over het jaar 2022 niet uitgesplitst over deze twee functies.

1.1.9.3 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2022

	D.M. Schraven	J.F.M Aartsen
Functiegegevens	Lid Raad van Bestuur	Lid Raad van Bestuur
Aanvang en einde functievervulling in 2022	19/9 - 31/12	21/2 - 18/9
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	0,9
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	54.619	110.466
Beloningen betaalbaar op termijn	6.926	-
<i>Subtotaal</i>	<u>61.545</u>	<u>110.466</u>
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	61.545	110.466
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-
Totale bezoldiging	61.545	110.466
Het bedrag van de overschrijding	-	-
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2021		
Aanvang en einde functievervulling in 2021		
Deeltijdfactor 2021 in fte		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-
Totale bezoldiging 2021	<u>-</u>	<u>-</u>
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	-	-

1.1.9.3 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2022

26.2 Bezoldiging toezichthoudende topfunctionarissen

	P.G. de Vries	J. Turkesteen ¹⁾	E.A. Bakkum	M. Lückcrath - Rovers
Functiegegevens	Voorzitter Raad van Toezicht	Vicevoorzitter Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging				
Totale bezoldiging	32.400	21.600	21.600	21.600
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	32.400	21.600	21.600	21.600
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-	-
Totale bezoldiging	32.400	21.600	21.600	21.600
Het bedrag van de overschrijding	-	-	-	-
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2021				
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging				
Totale bezoldiging	31.350	20.900	20.900	20.900
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	31.350	20.900	20.900	20.900
	R. Konterman	A.C. Hendriks		
Functiegegevens	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht		
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/12 - 31/12	1/1 - 30/11		
Bezoldiging				
Totale bezoldiging	- ²⁾	19.764		
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	1.835	19.765		
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-			
Totale bezoldiging	-	19.764		
Het bedrag van de overschrijding	-	-		
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan				
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.		
Gegevens 2021				
Aanvang en einde functievervulling in 2021				
Bezoldiging				
Totale bezoldiging	-	20.900		
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	-	20.900		

¹⁾ De heer J. Turkesteen is per 1 maart 2023 teruggetreden uit de Raad van Toezicht.

²⁾ De heer Konterman is vanaf 1 december 2022 lid van de Raad van Toezicht. In het jaar 2022 is er geen bezoldiging uitbetaald voor deze functievervulling.

1.1.9.3 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2022

26.3 Bezoldiging niet-topfunctionarissen

Functiegegevens	Hoogleraar	Hoogleraar	Hoogleraar	Hoogleraar
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/1 -31/12	1/1 -31/12	1/1 -31/12	1/1 -31/12
Omvang dienstverband in fte	1,0	1,0	1,0	1,0
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	205.323	193.842	201.858	203.712
Beloningen betaalbaar op termijn	24.765	24.417	23.992	25.061
<i>Subtotaal</i>	<u>230.088</u>	<u>218.259</u>	<u>225.850</u>	<u>228.773</u>
Individueel toepasselijk drempelbedrag bezoldiging	216.000	216.000	216.000	216.000
Verplichte motivering	1)	1)	1)	1)
Gegevens 2021				
Functie(s) in 2021	Hoogleraar	Hoogleraar	Hoogleraar	
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1/1 -31/12	1/1 -31/12	1/1 -31/12	
Omvang dienstverband 2021 in fte	1,0	1,0	1,0	
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	200.807	193.883	205.623	
Beloningen betaalbaar op termijn	24.396	24.035	24.376	
Totale bezoldiging 2021	<u>225.203</u>	<u>217.918</u>	<u>229.999</u>	
Functiegegevens	Hoogleraar	Hoogleraar		
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/1 -31/12	1/1 -31/12		
Omvang dienstverband in fte	0,2	0,7		
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	39.345	193.594		
Beloningen betaalbaar op termijn	-	19.103		
<i>Subtotaal</i>	<u>39.345</u>	<u>212.697</u>		
Individueel toepasselijk drempelbedrag bezoldiging	34.560	151.200		
Verplichte motivering	1)	1)		
Gegevens 2021				
Functie(s) in 2021	Hoogleraar	Hoogleraar		
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1/1 -31/12	1/1 -31/12		
Omvang dienstverband 2021 in fte	0,2	0,7		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	37.093	192.378		
Beloningen betaalbaar op termijn	-	18.835		
Totale bezoldiging 2021	<u>37.093</u>	<u>211.213</u>		

1) Voor hoogleraren en overige functionarissen (niet BIG geregistreerd) gelden de salarisschalen van de CAO-UMC. In uitzonderlijke gevallen wordt hiervan afgeweken. Dit kan bijvoorbeeld in situaties dat vergelijkbare functies elders hoger gewaardeerd of vanwege de individuele kwaliteiten van voor het Erasmus MC beeldbepalende medewerkers. In die gevallen kan, door middel van toelagen, een hoger salaris worden verstrekt.

1.1.9.3 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2022

27. Honoraria accountant

De honoraria van de accountant over 2022 zijn als volgt:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
1 Controle van de jaarrekening	693	760
2 Overige controlewerkzaamheden	529	434
3 Fiscale advisering	16	47
4 Niet-controlediensten	27	119
	<u>1.265</u>	<u>1.360</u>

De niet-controlediensten betreffen advisering op het gebied van automatisering en haalbaarheidsonderzoeken. Bovenstaand overzicht is opgesteld op basis van de lasten in de resultatenrekening.

28. Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de instelling, haar deelnemingen en hun bestuurders en leidinggevende functionarissen.

Transacties met verbonden partijen hebben op zakelijke grondslag plaatsgevonden.

1.2 Enkelvoudige jaarrekening 2022

1.2.1 ENKELVOUDIGE BALANS per 31 december 2022
 (na resultaatbestemming)

ACTIVA	Ref.	31-dec-22 x € 1.000	31-dec-21 x € 1.000
A Vaste activa			
I Immateriële vaste activa	1		
1. concessies, vergunningen en intellectuele eigendom		25.711	35.298
2. vooruitbetaald op immateriële vaste activa		1.468	1.389
Totaal immateriële vaste activa		27.179	36.687
II Materiële vaste activa	2		
1. bedrijfsgebouwen en -terreinen		564.145	597.879
2. machines en installaties		370.239	395.950
3. andere vaste bedrijfsmiddelen		169.481	178.486
4. vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering en vooruitbetaald op materiële vaste activa		50.988	33.651
Totaal materiële vaste activa		1.154.853	1.205.966
III Financiële vaste activa	3		
1. deelnemingen in groepsmaatschappijen		113.682	115.396
2. vorderingen op groepsmaatschappijen		12.828	14.451
3. overige vorderingen		-	-
Totaal financiële vaste activa		126.510	129.847
B Vlottende activa			
I Voorraden	4		
1. gereed product en handelsgoederen		22.973	20.659
Totaal voorraden		22.973	20.659
II Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	5	5.729	3.907
III Vorderingen	6		
1. op handelsdebiteuren		132.503	103.139
2. op groepsmaatschappijen		8.390	11.084
3. op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen		496	573
4. overige vorderingen		280.534	272.107
Totaal vorderingen		421.923	386.903
IV Liquide middelen	7	321.435	262.252
C Totaal activa		2.080.602	2.046.221

1.2.1 ENKELVOUDIGE BALANS per 31 december 2022
 (na resultaatbestemming)

PASSIVA	Ref.	31-dec-22 x € 1.000	31-dec-21 x € 1.000
D Eigen vermogen	8		
I Gestort en opgevraagd kapitaal		3.344	3.344
II Herwaarderingsreserve		5.392	22.834
IV Bestemmingsreserves		180.307	174.121
V Overige reserves		504.929	461.882
Totaal eigen vermogen		<u>693.972</u>	<u>662.181</u>
E Voorzieningen	9		
1. overige		71.298	75.710
Totaal voorzieningen		<u>71.298</u>	<u>75.710</u>
F Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	10		
1. schulden aan banken		626.513	661.561
2. overige schulden		72.184	73.063
3. overige passiva		83.352	92.643
Totaal langlopende schulden		<u>782.049</u>	<u>827.267</u>
H Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)	11		
1. schulden aan banken		35.048	37.627
2. schulden aan leveranciers en handelskredieten		97.256	58.513
3. schulden aan groepsmaatschappijen		8.843	1.896
4. schulden aan participanten en aan maatschappijen waarin wordt deelgenomen		1.875	1.087
5. belastingen en premies sociale verzekeringen		24.043	26.229
6. schulden ter zake pensioenen		12.936	12.069
7. overige schulden		353.282	343.642
Totaal kortlopende schulden		<u>533.283</u>	<u>481.063</u>
J Totaal passiva		<u><u>2.080.602</u></u>	<u><u>2.046.221</u></u>

1.2.2 ENKELVOUDIGE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2022

	Ref.	2022	2021
		x € 1.000	x € 1.000
A Baten uit beroeps- of bedrijfsmatige zorgverlening			
	14		
1. Zorgverzekeringswet		1.150.310	1.050.142
2. Subsidies op grond van de Kaderwet VWS-subsidies		-	4.466
3. Beschikbaarheidsbijdrage zorgfuncties		17.388	21.169
4. Beschikbaarheidsbijdrage academische zorg		228.323	219.192
5. Baten uit onderaanneming		13.719	13.831
		<u>1.409.740</u>	<u>1.308.800</u>
B Andere beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten	15	223.910	220.065
Netto omzet		<u>1.633.650</u>	<u>1.528.865</u>
Overige bedrijfsopbrengsten	16	250.024	238.290
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>1.883.674</u>	<u>1.767.155</u>
Kosten van uitbesteed werk en andere externe kosten	17	47.574	44.065
Lonen en salarissen	18	741.531	692.606
Sociale lasten	18	76.597	73.305
Pensioenlasten	18	113.393	106.967
Afschrijvingen op immateriële vaste activa en materiële vaste activa	19	118.574	117.347
Overige waardeverminderingen immateriële vaste activa en materiële vaste activa	20	-	1.690
Overige bedrijfskosten	21	729.933	671.446
Som der bedrijfslasten		<u>1.827.602</u>	<u>1.707.426</u>
		56.072	59.729
Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten	22	1.309	1.246
Rentelasten en soortgelijke kosten	23	-23.876	-26.266
Resultaat voor belastingen		<u>33.505</u>	<u>34.709</u>
Aandeel in winst/verlies van ondernemingen waarin wordt deelgenomen	24	15.728	10.894
Resultaat na belastingen		<u><u>49.233</u></u>	<u><u>45.603</u></u>

1.2.3 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING ENKELVOUDIGE JAARREKENING

Voor de grondslagen van de waardering en resultaatbepaling wordt verwezen naar hoofdstuk 1.1.4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling .

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

ACTIVA

1. Immateriële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-22</u>	<u>31-dec-21</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Kosten van intellectueel eigendom	25.711	35.298
Vooruitbetaald op immateriële vaste activa	1.468	1.389
Totaal immateriële vaste activa	<u>27.179</u>	<u>36.687</u>

Het verloop van de immateriële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	<u>31-dec-22</u>	<u>31-dec-21</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Boekwaarde per 1 januari	36.687	42.195
Bij: investeringen	802	3.505
Af: afschrijvingen	10.310	9.013
Boekwaarde per 31 december	<u>27.179</u>	<u>36.687</u>
Aanschafwaarde	56.995	56.193
Cumulatieve afschrijvingen	29.816	19.506

Voor het verloop van de immateriële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder paragraaf 1.2.5.

Investerings

Het Erasmus MC heeft in het jaar 2017 een Elektronisch Patiënten Dossier geïmplementeerd. Het Erasmus MC heeft deze investering als immaterieel vast actief verwerkt.

Het in 2022 geïnvesteerde bedrag (€ 0,8 miljoen) heeft betrekking op het verder ontwikkelen van het Elektronisch Patiënten Dossier.

In 2021 heeft het Erasmus MC de economische levensduur van het Elektronisch Patiënten Dossier verlaagd van 15 jaar naar 8 jaar.

2. Materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-22</u>	<u>31-dec-21</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Bedrijfsgebouwen en terreinen	590.437	624.988
Machines en installaties	370.239	395.950
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	169.481	178.486
Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetaald op materiële vaste activa	50.988	33.651
Boekwaarde materiële vaste activa	<u>1.181.145</u>	<u>1.233.075</u>
Vooruitontvangen investeringssubsidies	-26.292	-27.109
Totaal materiële vaste activa	<u>1.154.853</u>	<u>1.205.966</u>

Het verloop van de materiële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Boekwaarde per 1 januari	1.233.075	1.311.891
Bij: investeringen	58.419	40.403
Af: afschrijvingen	110.266	113.886
Af: bijzondere waardeverminderingen	-	1.690
Af: desinvesteringen	83	3.643
Boekwaarde per 31 december	<u>1.181.145</u>	<u>1.233.075</u>
Aanschafwaarde	2.490.201	2.432.179
Cumulatieve afschrijvingen	1.309.056	1.199.104

Voor het verloop van de materiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder paragraaf 1.2.6.

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

ACTIVA

Investeringsen

Investeringsen in het kader van nieuwbouw, verbouwingen en instandhoudingsinvesteringen bedragen in 2022 € 39,2 miljoen (2021: € 28,7 miljoen).

De investeringen met betrekking tot andere vaste bedrijfsmiddelen bedragen in 2022 € 19,2 miljoen (2021: € 11,7 miljoen).

De investeringen in het jaar 2022 bedragen in totaal € 58,4 miljoen. Dit bedrag is opgebouwd uit een investeringsbedrag dat in het jaar 2022 is geactiveerd ad € 41,1 miljoen en een toename van de positie materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetaald op materiële vaste activa ad € 17,3 miljoen.

De positie materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetaald op materiële vaste activa stijgt van € 33,7 miljoen ultimo 2021 naar € 51,0 miljoen ultimo 2022.

Bijzondere waardeverminderingen

In het jaar 2021 heeft er een afboeking plaatsgehad van sloopkosten ad € 1,7 miljoen, welke was opgenomen onder de bedrijfsgebouwen en terreinen en de materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering.

Vooruitontvangen investeringssubsidies (voorheen: investeringssubsidies à fonds perdu)

Dit betreft een fonds in hoogte gelijk aan de boekwaarde van tot en met 1987 à fonds perdu-gefinancierde investeringen in gebouwen. Hieronder is ook opgenomen de tegenwaarde van de gebouwen en terreinen die per 1 januari 2003 zijn overgekomen in het kader van de integratie tussen academisch ziekenhuis en medische faculteit. Dezelfde systematiek geldt voor investeringen gefinancierd uit EMF, alsmede investeringen die uit bijdragen door derden zijn gefinancierd.

De mutaties in 2022 betreffen de vrijgevallen afschrijving € 2,0 miljoen en een dotatie van € 1,2 miljoen.

In 2021 betrof de vrijval € 5,6 miljoen en de dotatie € 3,0 miljoen.

Het verloop van de vooruitontvangen investeringssubsidies is als volgt weer te geven:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari	27.109	29.637
Dotatie	1.185	3.024
Onttrekking	2.002	5.552
Stand per 31 december	<u>26.292</u>	<u>27.109</u>

Voor een nadere toelichting op de materiële vaste activa en de vooruitontvangen investeringssubsidies wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans onder paragraaf 1.1.5.2.

Verpande materiële vaste activa

De materiële vaste activa dienen voor een bedrag van € 67,4 miljoen (2021 € 67,7 miljoen) als onderpand voor een drietal leningen bij ABN-Amro Bank (zie tevens paragraaf 1.2.7.2).

Juridisch eigendom

Onder de materiële vaste activa is voor € 1,9 miljoen aan vaste activa opgenomen waarvan het Erasmus MC niet het juridisch eigendom heeft.

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

ACTIVA

3. Financiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	31-dec-22	31-dec-21
	x € 1.000	x € 1.000
Deelnemingen	113.682	115.396
Leningen groepsmaatschappijen	12.828	14.451
Overige vorderingen	836	660
Af: voorzieningen	-836	-660
Totaal financiële vaste activa	126.510	129.847

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:

	2022	2021
	x € 1.000	x € 1.000
Boekwaarde per 1 januari	131.368	134.704
- kapitaalstortingen en overige waardeveranderingen	-17.442	-12.804
- resultaat deelnemingen	15.728	10.894
- verstrekte leningen	176	298
- ontvangen aflossing leningen	-1.521	-1.426
- mutatie voorzieningen	-176	-298
Boekwaarde per 31 december	128.133	131.368
- aflossingen in volgend boekjaar	1.623	1.521
Saldo financiële vaste activa per 31 december	126.510	129.847

Deelnemingen

Dit betreft de nettovermogenswaarde conform de geconsolideerde balansen van Erasmus MC Holding BV en Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV.

De specificatie is als volgt:

	Saldo per 1-jan-22	Kapitaal- stortingen en overige waarde- veranderingen	Resultaat deelnemingen	Ontvangen dividend	Saldo per 31-dec-22
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Erasmus MC Holding BV	70.515	-17.442	6.296	-	59.369
Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV	44.881	-	9.432	-	54.313
	115.396	-17.442	15.728	-	113.682

Kapitaalstortingen en overige waardeveranderingen

Deze post betreft met name de mutatie in de waarde van de aandelen in HBM Holdings Ltd. die door Erasmus MC Holding BV aangehouden worden. Voor het bedrag van de reële waarde van € 5,4 miljoen is in het eigen vermogen een herwaarderingsreserve opgenomen.

Toelichting op belangen in andere rechtspersonen of vennootschappen:

Naam en rechtsvorm	Vestigings- plaats	Verschaft kapitaal	Kapitaal- belang (in %)	Eigen vermogen (per 31 dec 22)	Resultaat over 2022
		x € 1.000		x € 1.000	x € 1.000
Rechtstreekse kapitaalbelangen >= 20%:					
Erasmus MC Holding BV	Rotterdam	18	100,0%	59.369	6.296
Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV	Goes	1	100,0%	54.313	9.432
Zeggenschapsbelangen:					
Stichting Innovative Molecular Research Fund	Rotterdam	-		5.515	-1.234

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

ACTIVA

Naam en rechtsvorm	Vestigings- plaats	Verschaft kapitaal	Kapitaal- belang (in %)	Eigen vermogen (per 31 dec-21)	Resultaat over 2021
		x € 1.000		x € 1.000	x € 1.000
Belangen samen met dochtermaatschappijen:					
Erasmus MC O&O Holding BV	Rotterdam	1	100,00%	16.346	-584
Erasmus MC Diabetesstation BV	Rotterdam	14	78,40%	-15	-
Eurza Arbo BV	Rotterdam	18	100,00%	18	-
MI&EUR BV	Rotterdam	18	100,00%	1.307	151
Neurasmus BV	Rotterdam	18	100,00%	139	-45
Thoraxcentrum Research BV	Rotterdam	18	100,00%	4.159	-57
ViroNovative BV	Rotterdam	18	100,00%	1.700	109
Erasmus MC Zorg Holding BV	Rotterdam	18	100,00%	15.218	-908
Erasmus MC Schiermonnikoog BV	Rotterdam	18	100,00%	17	-
CBT Rijnmond BV	Rotterdam	47	50,00%	199	2
DermaHaven BV	Rotterdam	-	100,00%	134	368
Erasmus MC Corporate Travel Clinic Participatie BV	Rotterdam	18	100,00%	2.017	-168
Geboortecentrum Sophia Holding BV	Rotterdam	9	50,00%	1.099	-32
Haven Service BV	Rotterdam	18	100,00%	-1.896	-964
Poliklinische Apotheek Erasmus MC BV	Rotterdam	18	100,00%	5.624	1.115
Travelclinic Erasmus MC BV	Rotterdam	-	100,00%	-747	-504
Corporate Travel Clinic Erasmus MC BV	Rotterdam	5	51,00%	1.495	1.474
ADRZ Holding BV	Vlissingen	18	100,00%	-3.362	-39
Scheldezoom Farmacie BV	's Gravenpolder	1.863	50,00%	2.709	-147
Cyclotron BV	Rotterdam	18	100,00%	7.885	-242
Deelnemingen op overige verbonden maatschappijen:					
Apotheek A15 Holding BV	Rotterdam	-	25,00%	10.453	-284
anDREA BV	Nijmegen	-	33,33%	845	545
Coöperatie Ambulancezorg ZHZ U.A.	Papendrecht	-	n.v.t.	-	-
Erasmus Biomedical Fund BV	Rotterdam	50	27,63%	293	1
GenomeScan BV	Leiden	50	33,33%	1.629	893
HollandPTC BV	Delft	3	33,33%	-19.331	-7.194
International Patient Center BV	Rotterdam	30	33,33%	-298	-305
Kaminari Medical BV	Rotterdam	-	20,00%	-342	-243
Pan Cancer T BV	Rotterdam	-	24,90%	1.117	-83
Quantib BV	Rotterdam	8	19,36%	-166	-1.302
Swanbridge Capital BV	Rotterdam	-	37,04%	166	-113
Zorgwinkel Erasmus MC BV	Rotterdam	5	50,00%	-155	-52
Cergentis BV	Utrecht	8	2,00%	-429	738
Pathan BV	Rotterdam	26	18,66%	2.278	62
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Innovation Quarter BV	's Gravenhage	500	0,80%	46.058	-3.623
UNIIQ BV	's Gravenhage	20	0,65%	1.730	73
Graduate Entrepreneur Fund Cooperatief U.A.	Amsterdam	-	n.v.t.	-	-

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

ACTIVA

Leningen groepsmaatschappijen

Het verloop van de leningen groepsmaatschappijen is als volgt weer te geven:

	2022	2021
	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari	15.972	17.398
Bij: nieuwe leningen	-	-
Af: aflossingen	1.521	1.426
Stand per 31 december	14.451	15.972
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	1.623	1.521
Stand leningen groepsmaatschappijen per 31 december	12.828	14.451

Overzicht leningen groepsmaatschappijen:

	Saldo per 1-jan-22	Verstrekte leningen	Aflossingen	Saldo per 31-dec-22	Aflossing in 2023
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
CBT Rijnmond BV	956	-	156	800	156
Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV	13.868	-	805	13.063	879
Stichting Innovative Molecular Research Fund	1.148	-	560	588	588
	<u>15.972</u>	<u>-</u>	<u>1.521</u>	<u>14.451</u>	<u>1.623</u>

Dit betreft leningen aan de volgende groepsmaatschappijen:

- *CBT Rijnmond BV*

Het Erasmus MC heeft op 15 december 2015 een lening met een hoofdsom van maximaal € 2.953 verstrekt aan CBT Rijnmond BV. Optioneel kunnen huidige door CBT Rijnmond BV met externe financiers aangegane langlopende financieringsovereenkomsten en/of rekening-courantfaciliteiten worden ondergebracht in de te verstrekken geldlening. De hoofdsom kan daartoe worden gewijzigd.

Het rentepercentage bedraagt 3% per jaar. De lening heeft een looptijd van vijftien jaar vanaf de datum inwerkingtreding van deze overeenkomst, derhalve tot 15 december 2030. Aflossing vindt plaats in jaarlijkse termijnen van € 156. Vervroegde aflossing is toegestaan tot maximaal 10% per jaar zonder dat daarvoor boeterente wordt berekend. Indien meer dan 10% per jaar vervroegd wordt afgelost is Erasmus MC gerechtigd om over het meerdere een extra rente in rekening te brengen.

- *Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV*

Dit betreft de langlopende vordering inzake de met het Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV afgesloten huurovereenkomst voor de locatie Koudekerkseweg 88 te Vlissingen. Deze overeenkomst heeft een looptijd van 17 jaar en kent een rentepercentage van 5,74%. Aflossing en rentebetaling worden halfjaarlijks voldaan op basis van een annuïteit.

- *Stichting Innovative Molecular Research Fund*

Erasmus MC heeft op 27 november 2013 aan de Stichting IMRF, gevestigd te Rotterdam, een lening verstrekt ten behoeve van de financiering van de activiteiten van de besloten vennootschap Cyclotron Rotterdam BV. Stichting IMRF heeft op haar beurt kapitaal verstrekt aan Cyclotron BV.

De lening heeft een looptijd van 10 jaar en kent een rentepercentage van 5% op jaarbasis. Aflossing en rentebetaling worden jaarlijks voldaan op basis van een annuïteit.

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

ACTIVA

Overige vorderingen

	Saldo per 1-jan-22	Verstekte leningen	Aflossingen/ afwaardering	Saldo per 31-dec-22	Aflossing in 2023
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Overige vorderingen	660	176	-	836	-
	<u>660</u>	<u>176</u>	<u>-</u>	<u>836</u>	<u>-</u>

• Overige vorderingen

De overige langlopende vorderingen betreft ultimo 2022 het door Erasmus MC aangehouden ledenkapitaal van de Onderlinge Waarborgmaatschappij CentraMed BA. De waarde van dit ledenkapitaal bedraagt ultimo 2022 € 836 (2021 € 660). CentraMed verzekert medische aansprakelijkheidsrisico's van zorginstellingen. Zekerheidshalve heeft Erasmus MC een voorziening gevormd op het waarborgkapitaal van CentraMed, omdat onzeker is of bij beëindiging van de verzekeringsactiviteiten het waarborgkapitaal wordt terugontvangen.

Voorzieningen op overige vorderingen

	Saldo per 1-jan-22	Mutatie	Saldo per 31-dec-22
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Overige vorderingen	-660	-176	-836
	<u>-660</u>	<u>-176</u>	<u>-836</u>

4. Voorraden

De specificatie is als volgt:

	31-dec-22	31-dec-21
	x € 1.000	x € 1.000
Apotheek	11.478	11.239
Medische en hulpmiddelen	12.005	9.972
Af: voorziening voorraden	510	552
Totaal voorraden	<u>22.973</u>	<u>20.659</u>

5. Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten

De specificatie is als volgt:

	31-dec-22	31-dec-21
	x € 1.000	x € 1.000
Onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten	79.826	76.494
Af: ontvangen voorschotten	74.097	72.587
Totaal onderhanden werk uit DBC's / DBC-zorgproducten	<u>5.729</u>	<u>3.907</u>

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

ACTIVA

De specificatie per categorie DBC's / DBC-zorgproducten is als volgt weer te geven:

Stroom DBC's en zorgverzekeraar	Gerealiseerde project-kosten en toegerekende winst	Af: verwerkte verliezen	Af: ontvangen voorschotten	Saldo per 31-dec-22
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Achmea	18.914	-	22.490	-3.576
CZ	19.231	-	23.982	-4.751
Menzis	4.792	-	4.430	362
ENO	256	-	-	256
ONVZ	1.982	-	-	1.982
Zorg en Zekerheid	1.046	-	-	1.046
VGZ	19.284	-	16.340	2.944
DSW	9.180	-	6.855	2.325
ASR	1.688	-	-	1.688
Caresq/Eucare	1.128	-	-	1.128
Passanten	2.325	-	-	2.325
Totaal (onderhanden projecten)	<u>79.826</u>	<u>-</u>	<u>74.097</u>	<u>5.729</u>

De totale post onderhanden werk stand ultimo 2022 is € 1,8 miljoen hoger ten opzichte van de stand ultimo 2021. Deze stijging wordt ten eerste verklaard door hogere ontvangen voorschotten van zorgverzekeraars als gevolg van Covid-19 en ten tweede door verbeterde registratie in het Electronisch Patiënten Dossier.

De in het boekjaar als opbrengst verwerkte mutatie onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten bedraagt € 3,3 miljoen (2021: € -3,1 miljoen).

6. Vorderingen

De specificatie is als volgt:

	31-dec-22	31-dec-21
	x € 1.000	x € 1.000
Vorderingen op handelsdebiteuren	132.503	103.139
Vorderingen op groepsmaatschappijen	8.390	11.084
Vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen	496	573
Overige vorderingen:		
- nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten	186.706	221.054
- nog te factureren omzet GGZ	11.259	4.557
- overige nog te factureren bedragen	4	-
- vooruitbetaalde bedragen	18.039	11.576
- nog te ontvangen bedragen	59.915	30.051
- overige overlopende activa	4.611	4.869
Totaal vorderingen	<u>421.923</u>	<u>386.903</u>

Vorderingen op handelsdebiteuren

Het debiteurensaldo ultimo 2022 ligt € 29,3 miljoen boven het saldo ultimo 2021.

Voorziening dubieuze posten

Aan het eind van het boekjaar is wegens geraamde oninbaarheid van debiteuren een voorziening gevormd van € 5,7 miljoen, waarvan € 4,5 miljoen betrekking heeft op debiteuren patiëntenzorg niet zijnde zorgverzekeraars en € 1,1 miljoen op overige debiteuren. In 2021 waren deze bedragen als volgt samengesteld: € 5,2 miljoen in totaal, waarvan € 4,4 miljoen betrekking had op debiteuren patiëntenzorg niet zijnde zorgverzekeraars en € 0,8 miljoen op overige debiteuren. De voorziening is bepaald op basis van de statische methode.

Nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten

Op de post nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten is een bedrag van € 9,9 miljoen in mindering gebracht voor overschrijding plafonds van zorgverzekeraars voor het schadelastjaar 2022.

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

ACTIVA

Nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten

Op de post nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten is een bedrag van € 9,9 miljoen in mindering gebracht voor overschrijding plafonds van zorgverzekeraars voor het schadelastjaar 2022.

Contractnuanceringen met betrekking tot schadelastjaren voor 2022 zijn opgenomen onder de overige kortlopende schulden. Daarnaast is op deze post een voorziening in mindering gebracht in verband met mogelijke onjuistheden in de productieregistratie voor het schadelastjaar 2022 van € 1,6 miljoen (2021: € 1,6 miljoen).

Nog te ontvangen bedragen

De toename van de nog te ontvangen bedragen betreffen beschikbaarheidsbijdragen (€ 10,5 miljoen), subsidie zorgopleidingen (€ 5,8 miljoen) en nog te ontvangen kortingen met betrekking tot dure geneesmiddelen (€ 11,0 miljoen).

Onder de overige vorderingen zijn geringe bedragen opgenomen met een looptijd van langer dan een jaar.

7. Liquide middelen

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-22</u>	<u>31-dec-21</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Bankrekeningen	231.435	262.252
Deposito's	90.000	-
Totaal liquide middelen	<u>321.435</u>	<u>262.252</u>

De liquide middelen zijn vrij beschikbaar.

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

PASSIVA

8. Eigen vermogen

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-22</u>	<u>31-dec-21</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Gestort en opgevraagd kapitaal	3.344	3.344
Herwaarderingsreserve	5.392	22.834
Bestemmingsreserves	180.307	174.121
Overige reserves	504.929	461.882
Totaal eigen vermogen	<u>693.972</u>	<u>662.181</u>

Het verloop van het eigen vermogen is als volgt:

	<u>Gestort en opgevraagd kapitaal</u>	<u>Herwaar- derings- reserve</u>	<u>Bestemmings- reserves</u>	<u>Overige reserves</u>	<u>Totaal</u>
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari 2021	3.344	36.429	166.639	423.761	630.173
Mutaties in boekjaar 2021	-	-13.595	-6	6	-13.595
Resultaatbestemming 2021	-	-	7.488	38.115	45.603
Stand per 1 januari 2022	<u>3.344</u>	<u>22.834</u>	<u>174.121</u>	<u>461.882</u>	<u>662.181</u>
Mutaties in boekjaar 2022	-	-17.442	-	-	-17.442
Resultaatbestemming 2022	-	-	6.186	43.047	49.233
Stand per 31 december 2022	<u>3.344</u>	<u>5.392</u>	<u>180.307</u>	<u>504.929</u>	<u>693.972</u>

8.1 Gestort en opgevraagd kapitaal

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per 1-jan-22</u>	<u>Resultaat- bestemming</u>	<u>Overige mutaties</u>	<u>Saldo per 31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Gestort en opgevraagd kapitaal	3.344	-	-	3.344
Totaal gestort en opgevraagd kapitaal	<u>3.344</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>3.344</u>

8.2 Herwaarderingsreserve

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per 1-jan-00</u>	<u>Resultaat- bestemming</u>	<u>Overige mutaties</u>	<u>Saldo per 31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Herwaarderingsreserve	22.834	-	-17.442	5.392
Totaal herwaarderingsreserve	<u>22.834</u>	<u>-</u>	<u>-17.442</u>	<u>5.392</u>

Voor de toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

8.3 Bestemmingsreserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per 1-jan-22</u>	<u>Resultaat- bestemming</u>	<u>Overige mutaties</u>	<u>Saldo per 31-dec-22</u>
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Vooruitontvangen kapitaalslasten	161.739	8.447	-	170.186
Erasmus MC - revolving fund	3.526	-1.750	-	1.776
Erasmus MC - fundamenteel onderzoek	8.856	-511	-	8.345
Totaal bestemmingsreserves	<u>174.121</u>	<u>6.186</u>	<u>-</u>	<u>180.307</u>

Voor de toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

PASSIVA

8.4 Overige reserves

<i>Het verloop is als volgt weer te geven:</i>	Saldo per 1-jan-22	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Saldo per 31-dec-22
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Reserve aanvaardbare kosten	461.882	43.047	-	504.929
Totaal overige reserves	<u>461.882</u>	<u>43.047</u>	<u>-</u>	<u>504.929</u>

Voor de toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

8.5 Specificatie aansluiting geconsolideerd vermogen met enkelvoudig vermogen per 31 december 2022 en resultaat over 2022

<i>De specificatie is als volgt :</i>	Eigen vermogen	Resultaat
	x € 1.000	x € 1.000
Enkelvoudig eigen vermogen en resultaat	693.972	33.505
Stichting Innovative Molecular Research Fund	5.515	-1.234
Totaal geconsolideerd eigen vermogen en resultaat	<u>699.487</u>	<u>32.271</u>

9. Voorzieningen

<i>De specificatie is als volgt:</i>	31-dec-22	31-dec-21
	x € 1.000	x € 1.000
Sociaal beleid	42.561	39.312
Voorziening claims, geschillen e.d.	5.778	6.080
Overige voorzieningen	22.959	30.318
Totaal voorzieningen	<u>71.298</u>	<u>75.710</u>

<i>Het verloop is als volgt weer te geven:</i>	Saldo per 1-jan-22	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Saldo per 31-dec-22
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Personele regelingen	39.312	12.369	8.847	273	42.561
Claims, geschillen en rechtsgedingen	6.080	1.501	1.803	-	5.778
Overige voorzieningen	30.318	2.902	9.874	387	22.959
Totaal voorzieningen	<u>75.710</u>	<u>16.772</u>	<u>20.524</u>	<u>660</u>	<u>71.298</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

	31-dec-22
	x € 1.000
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jaar)	25.884
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jaar)	45.414
hiervan > 5 jaar	19.495

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

PASSIVA

Toelichting voorzieningen personele regelingen

	Saldo per 1-jan-22	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Saldo per 31-dec-22
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Wachtgelden	5.751	3.424	4.013	-	5.162
Lifetimevariant	205	-	-	4	201
Reorganisatievoorziening	121	-	-	121	-
Langdurig zieken	6.577	4.476	2.273	-	8.780
Jubileumvoorziening	9.889	-	625	148	9.116
Arbeidsongeschiktheid en overige	16.769	4.469	1.936	-	19.302
	<u>39.312</u>	<u>12.369</u>	<u>8.847</u>	<u>273</u>	<u>42.561</u>

Voorzieningen personele regelingen

De toelichting op de voorzieningen personele regelingen is beschreven bij de toelichting op de geconsolideerde balans.

Voorziening claims, geschillen en rechtsgedingen

De toelichting op de overige voorzieningen is beschreven bij de toelichting op de geconsolideerde balans.

Overige voorzieningen

De toelichting op de overige voorzieningen is beschreven bij de toelichting op de geconsolideerde balans.

10. Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)

De specificatie is als volgt:

	31-dec-22	31-dec-21
	x € 1.000	x € 1.000
Schulden aan banken	626.513	661.561
Overige langlopende schulden	72.184	73.063
Overige passiva	83.352	92.643
Totaal langlopende schulden (nog voor meer dan één jaar)	<u>782.049</u>	<u>827.267</u>

10.1 Schulden aan banken

Het verloop van de schulden aan banken is als volgt weer te geven:

	2022	2021
	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari	699.188	736.835
Bij: nieuwe leningen	-	-
Af: aflossingen	37.627	37.647
Stand per 31 december	661.561	699.188
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	35.048	37.627
Stand schulden aan banken per 31 december	<u>626.513</u>	<u>661.561</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de schulden aan banken als langlopend moet worden beschouwd:

	31-dec-22	31-dec-21
	x € 1.000	x € 1.000
Kortlopend deel van de schulden aan banken, (< 1 jaar)	35.048	37.627
Langlopend deel van de schulden aan banken, balanspost (> 1 jaar)	626.513	661.561
hiervan > 5 jaar	462.384	490.291

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

PASSIVA

10.2 Overige langlopende schulden

Het verloop van de overige langlopende schulden is als volgt weer te geven:

	2022	2021
	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari	83.868	85.224
Bij: nieuw afgesloten contracten	-	-
Af: aflossingen	10.805	1.356
Stand per 31 december	73.063	83.868
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	879	10.805
Stand overige langlopende schulden per 31 december	<u>72.184</u>	<u>73.063</u>

10.3 Overige passiva

De specificatie is als volgt:

	31-dec-22	31-dec-21
	x € 1.000	x € 1.000
Vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS	83.352	92.643
Totaal overige passiva	<u>83.352</u>	<u>92.643</u>

Het verloop van de vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS is als volgt weer te geven:

	2022	2021
	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari	104.397	102.288
Vrijval/dotatie	11.757	-2.109
Stand per 31 december	92.640	104.397
Af: vrijval komend boekjaar	9.288	11.754
Stand vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS per 31 december	<u>83.352</u>	<u>92.643</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS als langlopend moet worden beschouwd:

	31-dec-22	31-dec-21
	x € 1.000	x € 1.000
Kortlopend deel van de vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS (< 1 jaar)	9.288	11.754
Langlopend deel van de vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS (> 1 jaar)	83.352	92.643
hiervan > 5 jaar	64.536	68.541

In oktober 2015 heeft het Erasmus MC een schadevergoeding van het Ministerie van VWS toegekend gekregen van € 251,0 miljoen ter compensatie van het niet nakomen door dit ministerie van een toezegde bijzondere kapitaallastenregeling in 2009. Deze schadevergoeding is bedoeld ter compensatie van toekomstige (afschrijvings)lasten van de nieuwbouw en bestaat uit twee toezeggingen met verschillende afbouw tijd.

In december 2018 heeft het Ministerie van VWS een aanvullende betaling gedaan van € 4,7 miljoen op grond van het bindend advies in de vaststellingsovereenkomst met betrekking tot de in de vaststellingsovereenkomst genoemde Garantierегeling van de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa). Deze aanvullende betaling betreft de eerste toezegging.

De eerste toezegging voor de overgangsregeling kapitaallasten valt in 10 jaar vrij met een jaarlijkse afbouw van 10% onder de overige bedrijfsopbrengsten in de jaren 2015 tot en met 2024. De tweede toezegging voor het Decentralisatie Huisvesting Academische Ziekenhuizen kader (DHAZ-kader) valt in 40 jaar vrij onder de overige bedrijfsopbrengsten in de jaren 2015 tot en met 2054.

In 2022 is € 11,8 miljoen ten gunste van het resultaat over 2022 vrijgevallen, opgenomen in de overige bedrijfsopbrengsten (andere opbrengsten, subsidies en bijdragen).

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

PASSIVA

In 2021 is € 14,2 miljoen vrijgevallen ten gunste van het resultaat over 2021, opgenomen in de overige bedrijfsopbrengsten. Daarnaast heeft in 2021 een aanpassing plaatsgevonden voor te hoge vrijval van schadevergoeding van het Ministerie van VWS in de periode van 2015 tot en met 2020 van € -16,3 miljoen. Het kortlopende deel ter waarde van € 9,3 miljoen is opgenomen onder de overige kortlopende schulden en overlopende passiva.

Toelichting in welke mate (het totaal van) de overige langlopende schulden als langlopend moet worden beschouwd:

	<u>31-dec-22</u>	<u>31-dec-21</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Kortlopend deel van de overige langlopende schulden, (< 1 jaar)	879	10.805
Langlopend deel van de overige langlopende schulden, balanspost (> 1 jaar)	72.184	73.063
hiervan > 5 jaar	55.835	63.058

Erasmus MC heeft diverse langlopende verplichtingen die zich kwalificeren als financial lease. De in het boekjaar 2022 in de exploitatie verwerkte rentelasten financial lease bedragen € 1,0 miljoen. De schulden uit hoofde van financial lease ultimo 2022 betreft voor een bedrag van € 12,2 miljoen het pand aan de Koudekerkseweg 88 te Vlissingen. Dit pand is in gebruik bij het Admiraal de Ruyter Ziekenhuis. Het resterende bedrag van € 60,0 miljoen heeft betrekking op materiële vaste activa.

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar de toelichting bij de geconsolideerde balans. Voor het verloopoverzicht van de langlopende schulden wordt verwezen naar bijlage 1.2.7 Overzicht langlopende schulden. De aflossingsverplichtingen komend boekjaar zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

11. Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-22</u>	<u>31-dec-21</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Schulden aan banken	35.048	37.627
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	97.256	58.513
Schulden aan groepsmaatschappijen	8.843	1.896
Schulden aan participanten en aan maatschappijen waarin wordt deelgenomen	1.875	1.087
Belastingen en premies sociale verzekeringen	24.043	26.229
Schulden ter zake pensioenen	12.936	12.069
Overige schulden:		
1. schulden aan zorgverzekeraars	66.928	59.099
2. nog te betalen salarissen en overige personeelskosten	10.040	14.927
3. reservering vakantiegeld	30.835	29.159
4. reservering vakantiedagen	30.529	27.094
5. nog te betalen kosten	48.398	54.523
6. nog te betalen rente	6.622	7.350
7. vooruitontvangen bedragen	149.261	128.510
8. kortlopend deel vooruitontvangen schadevergoeding Ministerie van VWS	9.288	11.754
9. overige overlopende passiva	1.381	11.226
Totaal kortlopende schulden	<u>533.283</u>	<u>481.063</u>

Schulden aan leveranciers en handelskredieten

Ultimo 2022 is de schuld aan leveranciers en handelskredieten vooral toegenomen doordat het Erasmus MC vanaf 1 november 2022 een betaaltermijn hanteert van 30 dagen. Tot en met oktober 2022 was het beleid bij het Erasmus MC om inkoopfacturen te betalen na 14 dagen.

Belastingen en premies sociale verzekeringen

In deze post is de verschuldigde loonheffing en BTW over december 2022 opgenomen. In 2021 was hieronder ook de verschuldigde loonheffing over de uitbetaalde bonus zorgprofessionals Covid-19 opgenomen.

Schulden aan zorgverzekeraars

Dit betreft de schuld aan zorgverzekeraars inzake de contractnuanceringen van de schadelastjaren 2021 en ouder.

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

PASSIVA

Vooruitontvangen bedragen

De toename van de vooruitontvangen bedragen betreft de ontvangen bijdrage voor de subsidieregeling IC-opstapeling van € 11,5 miljoen voor 2022 en de toename van het onderhanden werk uit hoofde van EMF-projecten.

Onderhanden werk/gefactureerde bedragen uit hoofde van EMF-projecten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	31-dec-22	31-dec-21
	x € 1.000	x € 1.000
Kostprijs onderhanden projecten	-419.197	-357.195
Af: gefactureerde bedragen	-525.112	-452.040
Af: voorziening onderhanden projecten	-1.174	-3.500
Totaal onderhanden werk/gefactureerde bedragen uit hoofde van EMF-projecten	<u>107.089</u>	<u>98.345</u>

De schuldpositie van het onderhanden werk uit hoofde van EMF-projecten is gestegen doordat in 2022 projecten zijn gestart, waarvoor al wel voorschotten zijn ontvangen maar waarvoor slechts in beperkte mate kosten zijn gemaakt.

De onderhanden projecten bestaan uit vooruitontvangen bedragen van subsidieverstrekkingen en uitgaven gedaan in het kader van projecten, Erasmus MC heeft er conform de afgelopen jaren voor gekozen deze bedragen gesaldeerd op te nemen in de jaarrekening. De omvang van de debetpositie in deze onderhanden projecten bedraagt € 27,4 miljoen en de creditpositie bedraagt € 134,5 miljoen.

Looptijd kortlopende schulden

De kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

Kredietlimiet

De kredietlimiet bij bankinstellingen in rekeningcourant bedraagt in totaal € 120 miljoen. Voor een nadere toelichting op de gestelde zekerheden en/of convenanten wordt verwezen naar de toelichting bij de geconsolideerde balans.

12. Risico's van financiële instrumenten

Algemeen

Het Erasmus MC maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die het Erasmus MC blootstelt aan kredietrisico, renterisico, kasstroomrisico en liquiditeitsrisico. Om deze risico's te beheersen is een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties te beperken.

Kredietrisico

Het Erasmus MC loopt kredietrisico over leningen en vorderingen opgenomen onder financiële vaste activa, onderhanden werken, overige vorderingen en liquide middelen. Het maximale kredietrisico bedraagt € 743,8 miljoen.

Het kredietrisico is geconcentreerd bij een aantal tegenpartijen of economisch verbonden tegenpartijen en dit betreft het volgende:

- Financiële vaste activa: € 12,8 miljoen (leningen u/g € 12,8 miljoen).
- Onderhanden werk uit hoofde van DBC's/DBC-zorgproducten: € 5,7 miljoen.
- Vorderingen en overlopende activa: € 403,9 miljoen (bestaande uit: vorderingen op debiteuren en nog te factureren bedragen aan zorgverzekeraars, particulieren en derden (€ 339,4 miljoen) en nog te ontvangen bedragen en overige overlopende activa (€ 64,5 miljoen)). In de post vorderingen op debiteuren is rekening gehouden met een mogelijke oninbaarheid van € 5,7 miljoen en in de post nog te factureren omzet DBC's/DBC-zorgproducten van € 19,3 miljoen.
- Liquide middelen: € 321,4 miljoen bij diverse banken.

De blootstelling aan kredietrisico van het Erasmus MC wordt hoofdzakelijk bepaald door de individuele kenmerken van de afzonderlijke afnemers.

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

Rente- en kasstroomrisico

Het beleid van het Erasmus MC is om haar financieringen aan te trekken met leningen die een vaste looptijd, een vaste rente en geen renteherziening gedurende de looptijd hebben.

Het renterisico kan worden weergegeven op basis van de resterende looptijd van de langlopende schulden:

	Uitstaand bedrag				
	per 31 dec 2022	≤ 1 jaar	> 1 en ≤ 5 jaar	> 5 en ≤ 10 jaar	> 10 jaar
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Schulden aan banken	661.561	5.342	61.550	-	594.669
Overige langlopende schulden	73.063	-	-	13.063	60.000

Liquiditeitsrisico

Het Erasmus MC bewaakt de liquiditeitspositie dagelijks door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen.

Per 31 december 2022 bedragen de contractuele aflossingsverplichtingen:

	≤ 1 jaar	> 1 en ≤ 2 jaar	> 2 en ≤ 5 jaar	> 5 jaar
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Schulden aan banken	35.048	31.624	132.505	462.384
Overige langlopende schulden	879	957	15.392	55.835
Totaal per 31 december 2022	<u>35.927</u>	<u>32.581</u>	<u>147.897</u>	<u>518.219</u>

Toelichting van de reële waarde

De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder kasmiddelen, kortlopende vorderingen en kortlopende schulden benadert de boekwaarde daarvan.

De reële waarde en boekwaarde (inclusief lopende rente) van de overige in de balans verantwoorde financiële instrumenten kan als volgt worden weergegeven:

	Boekwaarde ultimo dec 2022
	x € 1.000
Schulden aan banken	661.561
Overige langlopende schulden	73.063
Totaal	<u>734.624</u>

De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder langlopende schulden is ultimo 2022 lager dan de boekwaarde ultimo 2022, omdat ultimo 2022 de actuele rentepercentages van eventueel nieuw af te sluiten langlopende schulden hoger zijn dan de rentepercentages van de lopende langlopende schulden.

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

13. Niet in de balans opgenomen regelingen

Materiële vaste activa. Met betrekking tot nieuwbouw- en instandhoudingsprojecten is op de balansdatum voor € 40,3 miljoen (2021: € 15,5 miljoen) opgedragen waarvoor nog werkzaamheden moeten worden gedaan en facturen moeten worden ontvangen.

Fiscale eenheid. De fiscale eenheid Erasmus MC, Erasmus MC Holding BV en dochtermaatschappijen voor de omzetbelasting bestaat uit de volgende rechtspersonen:

- Academisch Ziekenhuis behorende bij de openbare universiteit Rotterdam (Erasmus MC)
- Erasmus MC Holding BV en de volgende dochtermaatschappijen:
  - Erasmus MC O&O Holding BV en de volgende dochtermaatschappijen:
    - MI&EUR Implementation and Exploitation BV
    - Neurasmus BV
    - Thoraxcentrum Research BV (tot en met 30 december 2022)
    - ViroNovative BV
  - Erasmus MC Zorg Holding BV en de volgende dochtermaatschappijen:
    - Centrum Bijzonder Tandheelkunde Rijnmond BV (nog geen beschikking afgegeven door Belastingdienst)
    - DermaHaven BV
    - Poliklinische Apotheek Erasmus MC BV
    - Haven Service BV
    - Travelclinic Erasmus MC BV
- Stichting Erasmus MC Foundation

Op grond van de invorderingswet is iedere tot de fiscale eenheid behorende entiteit hoofdelijk aansprakelijk voor het totaal van de verschuldigde omzetbelasting van de fiscale eenheid. De totale positie van de fiscale eenheid bedraagt € 1,4 miljoen schuld.

Leaseauto's. Alle lopende leasecontracten zijn op basis van operational lease afgesloten. Deze verplichting betreft een kortlopend deel van € 0,001 miljoen.

Huurverplichtingen. Uit hoofde van aangegane huurcontracten heeft het Erasmus MC langlopende verplichtingen uitstaan van € 21,9 miljoen. Het kortlopende deel van deze verplichtingen bedraagt € 5,5 miljoen. De verplichtingen langer dan één jaar en niet langer dan vijf jaar bedragen € 11,9 miljoen. De verplichtingen langer dan vijf jaar bedragen € 4,5 miljoen. De huurverplichtingen hebben betrekking op kantoorruimte, datacentra, laboratoriumruimte, opslagruimte en parkeerruimte.

Dienstverlening bedden. Erasmus MC heeft een overeenkomst gesloten met betrekking tot de levering van bedden en bijbehorende accessoires. In tegenstelling tot het verleden worden de bedden en bijbehorende accessoires niet aangeschaft maar worden deze op basis van een dienstverleningsovereenkomst afgenomen van de leverancier. In het contract is rekening gehouden met total cost of ownership.

Dit houdt in dat alle te verwachten kosten zoals afschrijving, vervanging en onderhoud worden meegenomen in het contract. In dit contract zijn alle bedgerelateerde kosten opgenomen. Het kortlopende deel van deze verplichting bedraagt € 0,9 miljoen. De verplichtingen langer dan één jaar en niet langer dan vijf jaar bedragen € 3,7 miljoen. De verplichtingen langer dan vijf jaar bedragen € 5,2 miljoen.

Informatie en Technologie (I&T). Erasmus MC heeft langlopende verplichtingen uitstaan met betrekking tot I&T-faciliteiten met een waarde van € 18,0 miljoen. Het kortlopende deel van deze verplichtingen bedraagt € 8,3 miljoen. De verplichtingen langer dan één jaar en niet langer dan vijf jaar bedragen € 9,7 miljoen. De verplichtingen hebben een looptijd korter dan vijf jaar.

Onderhoudscontracten. Uit hoofde van aangegane onderhoudscontracten heeft het Erasmus MC langlopende verplichtingen uitstaan van € 17,1 miljoen. Het kortlopende deel van deze verplichtingen bedraagt € 8,2 miljoen. De verplichtingen langer dan één jaar en niet langer dan vijf jaar bedragen € 5,7 miljoen. De verplichtingen langer dan vijf jaar bedragen € 3,2 miljoen. De onderhoudscontracten hebben betrekking op terreinen, gebouwen en installaties.

Energiekosten. Het Erasmus MC heeft ten behoeve van de levering van elektriciteit en gas een tweejarig contract afgesloten. De kortlopende termijnverplichting is afhankelijk van het af te nemen volume in 2023.

Swanbridge Capital. Erasmus MC heeft samen met van Herk Investment, de Gemeente Rotterdam en dhr. Chahal goedkeuring gegeven aan het oprichten van Swanbridge Capital BV. Swanbridge Capital BV is een investeringsfonds dat zich richt op participaties in jonge Life Science ondernemingen die zich in een vroege fase van productontwikkeling begeven. Deze ondernemingen hebben vaak nog geen Proof of Concept (PoC) bereikt voor hun technologie, maar bieden hoog potentieel. Erasmus MC Holding BV heeft € 1,5 miljoen toegezegd bij te zullen dragen aan het eigen vermogen van Swanbridge Capital BV. Erasmus MC heeft € 1,5 miljoen toegezegd om bij te zullen dragen aan het eigen vermogen van Erasmus MC Holding BV om dit mogelijk te maken. Naast de financiële steun zal het Erasmus MC ook bijdragen aan de ondersteuning en begeleiding van de participaties van Swanbridge Capital BV zoals in het fondsplan omschreven.

1.2.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

Garantie inzake HollandPTC BV. Erasmus MC heeft samen met Leids Universitair Medisch Centrum en Technische Universiteit Delft een garantieverklaring verstrekt aan de EIB te Luxemburg. "EIB Individuele Garant Maximumbedrag": met betrekking tot elke Garant, 33,3 procent van de Gegarandeerde Verplichtingen, vermeerderd met intresten daarop, evenals eventuele onderbrekingskosten, schadevergoedingen, onkosten of andere kosten krachtens Clause 20 (Kosten) (op voorwaarde dat de maximumbedrag van de hoofdsom van het gewaarborgde krediet (hoofdsom) per individuele Garant onder deze garantie is € 30,0 miljoen).

Ultimo 2022 is de garantstelling van het Erasmus MC in totaal € 26,3 miljoen bestaande uit € 23,8 miljoen hoofdsom en € 2,5 miljoen renteverplichting.

1.2.5 MUTATIEOVERZICHT IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

	Kosten op- richting en uitgifte van aandelen	Kosten van ontwikkeling	Kosten van concessies, vergunningen en rechten van intellectueel eigendom	Kosten van goodwill die van derden is verkregen	Vooruit- betaald op immateriële vaste activa	Totaal
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari 2022						
- aanschafwaarde	-	-	54.804	-	1.389	56.193
- cumulatieve afschrijvingen	-	-	19.506	-	-	19.506
Boekwaarde per 1 januari 2022	-	-	35.298	-	1.389	36.687
Mutaties in het boekjaar						
- investeringen	-	-	723	-	79	802
- afschrijvingen	-	-	10.310	-	-	10.310
- bijzondere waardeverminderingen	-	-	-	-	-	-
- <i>terugname geheel afgeschreven activa</i>						
.aanschafwaarde	-	-	-	-	-	-
.cumulatieve afschrijvingen	-	-	-	-	-	-
- <i>desinvesteringen</i>						
aanschafwaarde	-	-	-	-	-	-
cumulatieve afschrijvingen	-	-	-	-	-	-
per saldo	-	-	-	-	-	-
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	-	-	-9.587	-	79	-9.508
Stand per 31 december 2022						
- aanschafwaarde	-	-	55.527	-	1.468	56.995
- cumulatieve afschrijvingen	-	-	29.816	-	-	29.816
Boekwaarde per 31 december 2022	-	-	25.711	-	1.468	27.179

1.2.6 MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen, technische en administratieve uitrusting	Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetaald op materiële vaste activa	Niet aan het bedrijfsproces dienstbare materiële activa	Totaal
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Stand per 1 januari 2022						
- aanschafwaarde	1.219.278	622.484	556.766	33.651	-	2.432.179
- cumulatieve afschrijvingen	594.290	226.534	378.280	-	-	1.199.104
- vooruitontvangen investeringssubsidies	-27.109	-	-	-	-	-27.109
Boekwaarde per 1 januari 2022	<u>597.879</u>	<u>395.950</u>	<u>178.486</u>	<u>33.651</u>	<u>-</u>	<u>1.205.966</u>
Mutaties in het boekjaar						
- investeringen	1.451	4.847	34.784	17.337	-	58.419
- afschrijvingen	36.002	30.558	43.706	-	-	110.266
- overige waardeverminderingen	-	-	-	-	-	-
- <i>terugname geheel afgeschreven activa</i>						
aanschafwaarde	-	-	-	-	-	-
cumulatieve afschrijvingen	-	-	-	-	-	-
- <i>vooruitontvangen investeringssubsidies</i>						
mutaties	817	-	-	-	-	817
- <i>desinvesteringen</i>						
aanschafwaarde	-	-	397	-	-	397
cumulatieve afschrijvingen	-	-	314	-	-	314
per saldo	-	-	83	-	-	83
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-33.734</u>	<u>-25.711</u>	<u>-9.005</u>	<u>17.337</u>	<u>-</u>	<u>-51.113</u>
Stand per 31 december 2022						
- aanschafwaarde	1.220.729	627.331	591.153	50.988	-	2.490.201
- cumulatieve afschrijvingen	630.292	257.092	421.672	-	-	1.309.056
- vooruitontvangen investeringssubsidies	-26.292	-	-	-	-	-26.292
Boekwaarde per 31 december 2022	<u>564.145</u>	<u>370.239</u>	<u>169.481</u>	<u>50.988</u>	<u>-</u>	<u>1.154.853</u>

1.2.7 OVERZICHT LANGLOPENDE SCHULDEN per 31 december 2022

1.2.7.1 Schulden aan banken

Leninggever	Datum	Hoofdsom	Totale loop- tijd	Soort lening	Werke- lijke rente	Restschuld 31 december 2021	Nieuwe leningen in 2022	Aflossing in 2022	Restschuld per 31 december 2022	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2022	Aflossings- wijze	Aflossing 2023	Gestelde zekerheden
		x € 1.000			%	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000			x € 1.000	
NV BNG	2-5-2007	18.000	20	Onderhands	4,534%	4.950	-	900	4.050	-	5	lineair	900	recht op hypotheek
NV BNG	3-6-2011	110.000	35	Onderhands	4,695%	77.000	-	3.143	73.857	58.142	23	lineair	3.143	recht op hypotheek
EIB	9-12-2009	80.000	25	Onderhands	4,028%	41.600	-	3.200	38.400	22.400	12	lineair	3.200	recht op hypotheek
EIB	7-10-2010	123.000	35	Onderhands	3,243%	84.343	-	3.514	80.829	63.257	23	lineair	3.514	recht op hypotheek
EIB	29-3-2012	70.000	35	Onderhands	3,711%	52.000	-	2.000	50.000	40.000	25	lineair	2.000	recht op hypotheek
NV BNG	6-11-2013	35.000	30	Onderhands	3,470%	25.666	-	1.166	24.500	18.668	21	lineair	1.167	recht op hypotheek
EIB	14-11-2013	35.000	30	Onderhands	3,112%	25.666	-	1.166	24.500	18.668	21	lineair	1.167	recht op hypotheek
EIB	31-3-2014	30.000	30	Onderhands	3,200%	23.000	-	1.000	22.000	17.000	22	lineair	1.000	recht op hypotheek
NV BNG	31-3-2014	30.000	30	Onderhands	3,585%	23.000	-	1.000	22.000	17.000	22	lineair	1.000	recht op hypotheek
NV BNG	23-5-2016	75.000	30	Onderhands	2,820%	62.500	-	2.500	60.000	47.500	24	lineair	2.500	recht op hypotheek
NV BNG	29-3-2018	81.000	30	Onderhands	1,980%	71.550	-	2.700	68.850	55.350	26	lineair	2.700	recht op hypotheek
EIB	22-2-2018	92.000	30	Onderhands	1,698%	82.800	-	3.067	79.733	64.399	26	lineair	3.067	recht op hypotheek
NV BNG	29-3-2012	70.000	35	Onderhands	3,850%	52.000	-	2.000	50.000	40.000	25	lineair	2.000	recht op hypotheek
ING Groenbank NV	1-11-2017	10.000	10	Onderhands	1,180%	6.250	-	1.667	4.583	-	2	lineair	1.666	recht op hypotheek
ING Bank NV	3-11-2017	50.000	10	Onderhands	1,790%	48.558	-	641	47.917	-	2	lineair	641	recht op hypotheek
ABN-Amro NV	25-10-2007	20.000	20	Onderhands	4,645%	6.000	-	1.000	5.000	-	5	lineair	1.000	geen
NV BNG	18-12-2017	227	5	Onderhands	2,030%	46	-	46	-	-	0	lineair	-	rijksgarantie VWS
Rabobank	22-12-2017	788	5	Onderhands	3,030%	158	-	158	-	-	0	lineair	-	rijksgarantie VWS
ABN-Amro NV	20-12-2013	20.000	9	Lease	3,070%	2.298	-	2.298	-	-	0	annuïteit	-	pandrecht
ABN-Amro NV	20-12-2013	20.000	10	Lease	3,230%	4.349	-	2.236	2.113	-	1	annuïteit	2.113	pandrecht
ABN-Amro NV	30-12-2014	20.000	9,5	Lease	2,000%	5.454	-	2.225	3.229	-	2	annuïteit	2.270	pandrecht
						699.188	-	37.627	661.561	462.384			35.048	

1.2.7 OVERZICHT LANGLOPENDE SCHULDEN per 31 december 2022

1.2.7.2 Overige langlopende schulden

Leninggever	Datum	Hoofdsom	Totale loop- tijd	Soort lening	Werke- lijke rente	Restschuld 31 december 2021	Nieuwe leningen in 2022	Aflossing in 2022	Restschuld per 31 december 2022	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 185	Aflossings- wijze	Aflossing 2023	Gestelde zekerheden
		x € 1.000			%	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000			x € 1.000	
AG Insurance NV	20-11-2015	40.000	20	Onderhands	2,370%	40.000	-	-	40.000	32.000	13	lineair	-	recht op hypotheek
AG Insurance NV	20-11-2015	20.000	20	Onderhands	2,370%	20.000	-	-	20.000	16.000	13	lineair	-	recht op hypotheek
BV NEA Zorgvastgoed	28-9-2012	10.000	10	Onderhands	3,200%	10.000	-	10.000	-	-	0	einde looptijd	-	geen
Zeeland BV	1-1-2016	17.365	17	Lease	5,771%	13.868	-	805	13.063	7.835	10	annuïteit	879	geen
						83.868	-	10.805	73.063	55.835			879	

1.2.8 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2022

1.2.8.1 Gesegmenteerde enkelvoudige winst-en-verliesrekening

Segment - Erasmus MC Zorg

	Ref.	2022	2021
		x € 1.000	x € 1.000
A Baten uit beroeps- of bedrijfsmatige zorgverlening	14		
1. Zorgverzekeringswet		1.150.310	1.050.142
2. Subsidies op grond van de Kaderwet VWS-subsidies		-	4.466
3. Beschikbaarheidsbijdrage zorgfuncties		17.388	21.169
4. Beschikbaarheidsbijdrage academische zorg		228.323	219.192
5. Baten uit onderaanneming		13.719	13.831
		<u>1.409.740</u>	<u>1.308.800</u>
B Andere beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten	15	75.364	69.646
Netto omzet		<u>1.485.104</u>	<u>1.378.446</u>
Overige bedrijfsopbrengsten	16	54.540	56.212
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>1.539.644</u>	<u>1.434.658</u>
Kosten van uitbesteed werk en andere externe kosten	17	38.866	36.927
Lonen en salarissen	18	577.809	538.138
Sociale lasten	18	58.825	55.759
Pensioenlasten	18	88.231	82.829
Afschrijvingen op immateriële vaste activa en materiële vaste activa	19	100.460	100.270
Overige waardeverminderingen immateriële vaste activa en materiële vaste activa	20	-	1.690
Overige bedrijfskosten	21	616.022	571.551
Som der bedrijfslasten		<u>1.480.213</u>	<u>1.387.164</u>
		59.431	47.494
Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten	22	1.309	1.246
Rentelasten en soortgelijke kosten	23	-23.623	-25.967
Resultaat voor belastingen		<u>37.117</u>	<u>22.773</u>
Aandeel in winst/verlies van ondernemingen waarin wordt deelgenomen	24	6.566	6.867
Resultaat na belastingen		<u><u>43.683</u></u>	<u><u>29.640</u></u>

1.2.8 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2022

1.2.8.1 Gesegmenteerde enkelvoudige winst-en-verliesrekening

Segment - Erasmus MC O&O

	Ref.	2022	2021
		x € 1.000	x € 1.000
B Andere beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten	15	148.546	150.419
Netto omzet		<u>148.546</u>	<u>150.419</u>
Overige bedrijfsopbrengsten	16	195.484	182.078
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>344.030</u>	<u>332.497</u>
Kosten van uitbesteed werk en andere externe kosten	17	8.708	7.138
Lonen en salarissen	18	163.722	154.468
Sociale lasten	18	17.772	17.546
Pensioenlasten	18	25.162	24.138
Afschrijvingen op immateriële vaste activa en materiële vaste activa	19	18.114	17.077
Overige waardeverminderingen immateriële vaste activa en materiële vaste activa	20	-	-
Overige bedrijfskosten	21	113.911	99.895
Som der bedrijfslasten		<u>347.389</u>	<u>320.262</u>
		-3.359	12.235
Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten	22	-	-
Rentelasten en soortgelijke kosten	23	-253	-299
Resultaat voor belastingen		<u>-3.612</u>	<u>11.936</u>
Aandeel in winst/verlies van ondernemingen waarin wordt deelgenomen	24	9.162	4.027
Resultaat na belastingen		<u><u>5.550</u></u>	<u><u>15.963</u></u>

1.2.8.2 Aansluiting totaal resultaat met resultaten segmenten

	2022	2021
	x € 1.000	x € 1.000
Segment - Erasmus MC Zorg	43.683	29.640
Segment - Erasmus MC O&O	5.550	15.963
Resultaat volgens enkelvoudige winst-en-verliesrekening	<u><u>49.233</u></u>	<u><u>45.603</u></u>

1.2.8.3 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2022

BATEN

14. Baten uit beroeps- of bedrijfsmatige zorgverlening

14.1 Zorgverzekeringswet

De baten zorgverzekeringswet zijn als volgt samengesteld:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Opbrengsten zorgverzekeringswet (exclusief subsidies)	1.150.310	1.050.142
	<u>1.150.310</u>	<u>1.050.142</u>

De opbrengst zorgverzekeringswet is in het jaar 2022 € 100,2 miljoen hoger dan in het voorgaande jaar, als gevolg van prijsindexatie, verbeterde afspraken met zorgverzekeraars, een hoger volume van geneesmiddelen en een hogere omzet bij de GGZ. Voor de geneesmiddelen zijn andere contractafspraken met zorgverzekeraars gemaakt. In de opbrengst 2022 van de zorgverzekeringswet is opgenomen een bedrag van € 9,4 miljoen voor de jeugdwet (2021: € 9,2 miljoen).

In de opbrengst zorgverzekeringswet is ook opgenomen de CB-regeling vergoeding meerkosten Covid-19. De vergoeding meerkosten 2022 Covid-19 bedraagt € 16,2 miljoen en bestaat uit de volgende componenten: een vergoeding van gemiddeld 0,8% (2021: 1,1%) opslag op de CB-aanneemsum en de vergoeding voor meerkosten van de Covid IC- en verpleegdagen.

14.2 Subsidies op grond van de Kaderwet VWS-subsidies

De baten subsidies op grond van de kaderwet vws-subsidies zijn als volgt samengesteld:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Subsidieregeling bonus zorgprofessionals Covid-19	-	4.466
	<u>-</u>	<u>4.466</u>

14.3 Beschikbaarheidsbijdrage zorgfuncties

De baten beschikbaarheidsbijdrage zorgfuncties zijn als volgt samengesteld:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Beschikbaarheidsbijdragen Zorg: overige vergoedingen vaste segment	16.299	15.367
Subsidieregeling opschaling curatieve zorg Covid-19	1.089	5.802
	<u>17.388</u>	<u>21.169</u>

14.4 Beschikbaarheidsbijdrage academische zorg

De baten beschikbaarheidsbijdrage academische zorg zijn als volgt samengesteld:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Beschikbaarheidsbijdragen Zorg: vergoeding academische component (inclusief BBAZ)	151.478	140.315
Beschikbaarheidsbijdragen opleidingen	76.845	78.877
	<u>228.323</u>	<u>219.192</u>

Beschikbaarheidsbijdragen Zorg: De toename van de beschikbaarheidsbijdragen Zorg in 2022 wordt verklaard door prijsindexatie en door een nieuw verdelingsmodel.

Beschikbaarheidsbijdragen opleidingen. Hieronder zijn opgenomen de subsidies ten behoeve van de medische vervolgopleidingen, het Fonds Zorgopleidingen (FZO) en de subsidie kwaliteitsimpuls.

1.2.8.3 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2022

BATEN

14.5 Baten uit onderaanneming

De baten baten uit onderaanneming zijn als volgt samengesteld:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Zorgprestaties tussen instellingen	13.719	13.831
	<u>13.719</u>	<u>13.831</u>

15. Andere beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten

De specificatie is als volgt:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Rijksbijdrage werkplaatsfunctie	107.488	102.275
Rijksbijdrage medische faculteit van UMC's	112.032	115.196
Overige subsidies, waaronder loonkostensubsidies en EU-subsidies	4.390	2.594
Totaal	<u>223.910</u>	<u>220.065</u>

Rijksbijdrage werkplaatsfunctie. De hogere opbrengsten in 2022 betreft prijsindexatie ten opzicht van 2021.

Rijksbijdrage medische faculteit van UMC's. De lagere opbrengsten in 2022 betreft vooral lagere besteding NPO-onderwijsgelden € 1,0 miljoen (2021: € 3,4 miljoen) en een lagere bijdrage voor fundamenteel onderzoek.

16. Overige bedrijfsopbrengsten

De specificatie is als volgt:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Overige dienstverlening (waaronder 2e-4e geldstroom UMC's voor onderzoek):		
- opbrengsten uit EMF, projectmatig	129.749	119.767
- opbrengsten uit opleidingen, parkeren, restaurants en overige diensten	12.250	12.226
Overige opbrengsten (waaronder vergoeding voor uitgeleend personeel en verhuur onroerend goed):		
- doorberekende personeelskosten, niet-projectmatig	22.975	23.774
- andere opbrengsten, subsidies en bijdragen	85.050	82.523
Totaal	<u>250.024</u>	<u>238.290</u>

Opbrengsten uit EMF, projectmatig. De stijging in deze opbrengsten wordt met name veroorzaakt door de toename van door derden gefinancierd onderzoek. Het aantal onderzoeksprojecten is in 2022 mede toegenomen doordat de onderzoeksprojecten van Thoraxcentrum Research BV met ingang van 2022 zijn overgedragen aan het Erasmus MC.

Doorberekende personeelskosten, niet projectmatig. De daling van deze opbrengsten is te verklaren doordat de activiteiten van Thoraxcentrum Research BV met ingang van 2022 zijn overgedragen aan het Erasmus MC.

Andere opbrengsten, subsidies en bijdragen. De hogere opbrengsten worden veroorzaakt door een hogere vrijval uit de vooruitontvangen schadevergoeding van het Ministerie van VWS van € 11,8 miljoen voor 2022 (2021: € -2,1 miljoen als gevolg van een lagere vrijval in 2021 van € 14,2 miljoen en de aanpassing in 2021 voor de te hoge vrijval in de periode 2015 tot en met 2020 van € 16,3 miljoen). Daarnaast zijn lagere opbrengsten uit andere diensten en verrichtingen gerealiseerd (€ -11,3 miljoen) voornamelijk als gevolg van het wegvallen van Covid-19 testen.

1.2.8.3 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2022

LASTEN

17. Kosten van uitbesteed werk en andere externe kosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Personeel niet in loondienst	47.574	44.065
	<u>47.574</u>	<u>44.065</u>

18. Lonen en salarissen, sociale lasten en pensioenlasten

De specificatie is als volgt:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Lonen en salarissen	741.531	692.606
Sociale lasten	76.597	73.305
Pensioenpremies	113.393	106.967
Totaal personeelskosten	<u>931.521</u>	<u>872.878</u>
Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in fte's) per segment:		
- Zorg	8.468	8.303
- O&O	2.581	2.557
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van fulltime-eenheden	<u>11.049</u>	<u>10.860</u>
De toename van de personeelskosten met € 58,6 miljoen is als volgt te verklaren:	x € 1 mln.	
Toename van de bezetting	12,1	
Stijging door schaaldoorloop, eenmalige uitkering en cao-maatregelen	33,4	
Hogere mutatie saldo verlofuren	3,5	
Totaal mutatie lonen en salarissen	<u>49,0</u>	
Hoger aandeel premies werknemersverzekeringen	3,3	
Hogere pensioenpremie door toename van de bezetting en cao-maatregelen	6,4	
	<u>58,7</u>	

De gemiddelde personeelssterkte over 2022, omgerekend naar volledige formatieplaatsen, bedraagt 11.049 fte (2021: 10.860 fte). Deze aantallen zijn inclusief uurloners en exclusief personeel niet in loondienst. Het aantal werknemers buiten Nederland bedraagt over 2022 0 fte (2021: 0 fte)

1.2.8.3 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2022

LASTEN

19. Afschrijvingen op immateriële vaste activa en materiële vaste activa

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Afschrijvingen vaste activa:		
- immateriële vaste activa	10.310	9.013
- materiële vaste activa	110.266	113.886
Subtotaal afschrijvingen vaste activa	<u>120.576</u>	<u>122.899</u>
Vrijval uit vooruitontvangen investeringssubsidies	-2.002	-5.552
Totaal afschrijvingen in resultatenrekening	<u><u>118.574</u></u>	<u><u>117.347</u></u>

Afschrijving vaste activa. Voor een toelichting op de afschrijvingen vaste activa wordt verwezen naar de toelichting op de immateriële en materiële vaste activa bij de enkelvoudige balans.

Vrijval uit vooruitontvangen investeringssubsidies. Voor een toelichting op de vooruitontvangen investeringssubsidies wordt verwezen naar de toelichting op de materiële vaste activa bij de enkelvoudige balans.

20. Overige waardeverminderingen immateriële vaste activa en materiële vaste activa

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Bijzondere waardeverminderingen van:		
-materiële vaste activa	-	1.690
Totaal	<u>-</u>	<u>1.690</u>

Bijzondere waardevermindering van vaste activa. Voor een toelichting op de bijzondere waardeverminderingen van vaste activa wordt verwezen naar de toelichting op de materiële vaste activa bij de enkelvoudige balans.

21. Overige bedrijfskosten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	32.594	38.167
Algemene kosten	91.475	109.407
Patiënt-, onderwijs- en onderzoekgebonden kosten	520.694	435.682
Onderhoud en energiekosten	34.577	31.176
Huur en leasing	7.689	6.728
Andere personeelskosten	28.220	32.152
Dotaties en vrijval voorzieningen personele regelingen	12.095	8.734
Dotaties en vrijval overige voorzieningen	2.589	9.400
Totaal overige bedrijfskosten	<u><u>729.933</u></u>	<u><u>671.446</u></u>

Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten. De daling van deze kosten wordt met name veroorzaakt door lagere hotelmatige kosten € 6,2 miljoen als gevolg van lagere kosten van bedden en toebehoren. De kosten van restauratieve benodigdheden zijn toegenomen met € 0,6 miljoen.

Algemene kosten. De afname van deze kosten worden voornamelijk veroorzaakt door lagere overige algemene kosten (€ 13,2 miljoen), lagere kosten van sloop en sanering oudbouw (€ 13,2 miljoen) en lagere zakelijke lasten en verzekeringen (€ 3,2 miljoen). Daarnaast is sprake van hogere kosten van administratie en registratie (€ 1,1 miljoen), hogere ICT-kosten (€ 0,7 miljoen), hogere kosten van externe adviseurs (€ 1,3 miljoen), hogere bijdragen en lidmaatschappen (€ 3,4 miljoen) en hogere reis- en verblijfkosten (€ 6,6 miljoen).

1.2.8.3 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE WINST-EN-VERLIESREKENING over 2022

LASTEN

Patiënt-, onderwijs- en onderzoekgebonden kosten. Als gevolg van gestegen prijzen, volumes en ontvangen kortingen en uitwerking van andere contractafspraken met zorgverzekeraars zijn de kosten van geneesmiddelen, gassen en bloedproducten € 81,4 miljoen hoger. Daarnaast is sprake van hogere overige patiënt- en onderzoekgebonden kosten (€ 2,9 miljoen), hogere kosten prothesen en implantaten (€ 1,4 miljoen). Daarentegen is sprake van lagere kosten van instrumentarium en apparatuur (€ 0,4 miljoen) en lagere kosten onderzoek en behandeling (€ 0,5 miljoen).

Onderhoud en energiekosten. De kosten van energie zijn ten opzicht van 2021 toegenomen met € 5,0 miljoen. De onderhoudskosten zijn daarentegen afgenomen met € 1,6 miljoen.

Andere personeelskosten. De daling van deze kosten betreft voornamelijk de in 2021 uitbetaalde zorgbonussen (€ -4,5 miljoen), en lagere kosten levensfase bewust beleid (€ -0,8 miljoen). Daarnaast is sprake van hogere functiegebonden kosten medisch specialisten (€ 1,3 miljoen), hogere vergoedingen (met name thuiswerkfaciliteiten) € 0,5 miljoen, hogere kosten opleiding en vorming (€ 0,4 miljoen) en lagere overige andere personeelskosten (€ -0,7 miljoen).

Dotaties en vrijval voorzieningen personele regelingen. Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar het verloopoverzicht van de voorzieningen voor personele regelingen in de toelichting op de enkelvoudige balans onder paragraaf 11. *Voorzieningen.*

Dotaties en vrijval overige voorzieningen. In 2022 bestaat deze post met name uit de dotaties aan de voorziening voor medische claims, geschillen en rechtsgedingen van € 1,5 miljoen (2021: € 1,8 miljoen), de voorziening dubieuze debiteuren van € 0,8 miljoen (2021: € 0,7 miljoen), de dotatie aan de voorziening asbestsanering van € 2,5 miljoen (2021: € 8,2 miljoen), de dotatie aan de overige voorzieningen € 0,1 miljoen (2021: € 0,5 miljoen) en een vrijval uit de voorziening voor EMF-projecten van € -2,3 miljoen (2021: € -1,8 miljoen).

22. Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten

De specificatie is als volgt:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten	1.309	1.246

De rentebaten die voortvloeien uit transacties met groepsmaatschappijen bedragen € 1,1 miljoen (2021: € 1,2 miljoen).

23. Rentelasten en soortgelijke kosten

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Rentelasten en soortgelijke kosten	-23.876	-26.266

In 2022 zijn geen nieuwe leningen opgenomen. De rentelasten zijn gedaald ten opzichte van 2021 als gevolg van reguliere aflossingen.

24. Aandeel in winst/verlies van ondernemingen waarin wordt deelgenomen

Het aandeel in winst/verlies van ondernemingen waarin wordt deelgenomen bedraagt:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Aandeel in winst/verlies van ondernemingen waarin wordt deelgenomen	15.728	10.894
Totaal resultaat uit deelnemingen	<u>15.728</u>	<u>10.894</u>

De specificatie is als volgt:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Erasmus MC Holding BV (100%)	6.296	3.457
Admiraal de Ruyter Ziekenhuis BV (100%)	9.432	7.437
	<u>15.728</u>	<u>10.894</u>

1.2.9 Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De Raad van Bestuur heeft de jaarrekening 2022 vastgesteld in de vergadering van 3 april 2023.

De Raad van Toezicht heeft de jaarrekening 2022 goedgekeurd en bekrachtigd in de vergadering van 26 april 2023.

Resultaatbestemming

Het resultaat wordt verdeeld volgens de resultaatbestemming in paragraaf 1.1.9.3 toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening over 2022.

Ondertekening door bestuurders en toezichthouders

prof. dr. S. Sleijfer
Voorzitter Raad van Bestuur / Decaan

mr. P.G. de Vries
Voorzitter Raad van Toezicht

dr. J.G. Boonstra
Vicevoorzitter Raad van Bestuur

dr. E.A. Bakkum
Lid Raad van Toezicht

dr. ir. P.A.M. Boomkamp
Lid Raad van Bestuur

prof. dr. M. Lückerath - Rovers
Lid Raad van Toezicht

ir. D.M. Schraven
Lid Raad van Bestuur

R. Konterman
Lid Raad van Toezicht

Origineel getekend door Raad van Bestuur en Raad van Toezicht op 26 april 2023.

Overige gegevens

- 1 Regeling resultaatbestemming
- 2 Nevenvestigingen
- 3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

OVERIGE GEGEVENS

Regeling resultaatbestemming

De bestemming van het resultaat vindt plaats rekening houdend met de bepalingen die gelden voor een publiekrechtelijke rechtspersoon en zorginstelling. Dit houdt onder andere in dat gerealiseerde resultaten ingezet dienen te worden voor de (instandhouding van de) kerntaken van het Erasmus MC.

Vanuit die bepalingen en uitgangspunten is de resultaatbestemming zoals opgenomen in paragraaf 1.1.9.3 opgesteld.

Nevenvestigingen

Rotterdam Science Tower (RST): De Erasmus MC Incubator is gevestigd op de 18e verdieping van de Rotterdam Science Tower, Marconistraat 16 te Rotterdam. RST is een multifunctioneel bedrijfsverzamelgebouw: een unieke mix van laboratoriumruimte, kantoorruimte en faciliteiten voor laboratorium onderwijs.

RST is één van de initiatieven binnen Rotterdam, waarmee de stad innovatie op het gebied van Life & Health Sciences stimuleert. Als centrum voor deze activiteiten is RST optimaal uitgerust om een belangrijke rol te spelen in deze sector. In RST zijn onder meer bedrijven gehuisvest die actief zijn in life sciences: medische start-ups en spin-offs van het Erasmus MC. Verder is de opleiding laboratoriumtechniek (onderdeel van ROC Zadkine) in RST gevestigd.

Buitenhaven: Op de locatie Buitenhaven (Haringvliet 72 te Rotterdam) zijn gevestigd KinderHaven, DermaHaven en het Centrum voor Pijngeneeskunde.

KinderHaven is een polikliniek voor kinderen van 0 tot 18 jaar met astma, allergie/eczem of neurologische problemen, zoals gedragsproblemen of hoofdpijn. Dit poliklinische centrum is opgezet door het Erasmus MC-Sophia.

DermaHaven is een polikliniek voor alle soorten huidbehandelingen. DermaHaven BV is een 100% dochtermaatschappij van het Erasmus MC.

Het Centrum voor Pijngeneeskunde onderzoekt en behandelt patiënten met chronische, acute en oncologische pijn. Het Centrum voor Pijngeneeskunde is onderdeel van het Erasmus MC.

De afdeling Epidemiologie heeft tevens een vestiging op de Briandplaats 15 te Rotterdam.

De afdeling Radiotherapie heeft tevens een vestiging naast het Albert Schweitzer Ziekenhuis locatie Dordwijk, Karel Lotsyweg 40 te Dordrecht.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring is opgenomen op de volgende pagina.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van bestuur en de raad van toezicht van Erasmus Universitair Medisch Centrum Rotterdam

---

Verklaring over de jaarrekening 2022

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Erasmus Universitair Medisch Centrum Rotterdam ('de entiteit') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de entiteit en de groep (entiteit samen met haar dochtermaatschappijen) op 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met de Regeling openbare jaarverantwoording WMG en de bepalingen bij en krachtens de Wet normering topinkomens ('WNT').

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in deze jaarverslaglegging opgenomen jaarrekening 2022 van Erasmus Universitair Medisch Centrum Rotterdam te Rotterdam gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde jaarrekening van Erasmus Universitair Medisch Centrum Rotterdam samen met haar dochtermaatschappijen ('de groep') en de enkelvoudige jaarrekening.

De jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2022;
- de geconsolideerde en enkelvoudige winst- en verliesrekening over 2022; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is de Regeling openbare jaarverantwoording WMG en de bepalingen bij en krachtens de Wet normering topinkomens ('WNT').

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Fascinatio Boulevard 350, 3065 WB Rotterdam, Postbus 8800, 3009 AV Rotterdam

T: 088 792 00 10, F: 088 792 95 33, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeed bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Erasmus Universitair Medisch Centrum Rotterdam zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, en of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarverslaglegging opgenomen andere informatie

---

De jaarverslaglegging omvat ook andere informatie. Dat betreft alle informatie in het jaarverslaglegging anders dan de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van RJ 400 is vereist voor het bestuursverslag en op grond van de Regeling openbare jaarverantwoording WMG is vereist voor het verslag raad van toezicht en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling openbare jaarverantwoording WMG en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met RJ 400 en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling openbare jaarverantwoording WMG alsmede voor het toevoegen van het verslag raad van toezicht.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

---

Verantwoordelijkheden van de raad van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Regeling openbare jaarverantwoording WMG en de bepalingen bij en krachtens de WNT; en voor
- een zodanige interne beheersing die de raad van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de raad van bestuur afwegen of de entiteit in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet de raad van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de raad van bestuur het voornemen heeft om de entiteit te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De raad van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de entiteit haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de entiteit.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

26 april 2023
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.
R. Goldstein RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2022 van Erasmus Universitair Medisch Centrum Rotterdam

---

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de raad van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de raad van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de entiteit haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Bijlage

- 1 Verantwoording werkplaatsfunctie

1 Verantwoording werkplaatsfunctie

De verantwoording over de besteding van de Rijksbijdrage Werkplaatsfunctie 2022 is opgesteld aan de hand van het "CapGemini model" waarover met het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) is afgesproken dat het voor de verantwoording gebruikt kan worden.

Het model is eind 2017 geëvalueerd. Er hebben naar aanleiding hiervan marginale aanpassingen plaats gevonden, welke zijn afgestemd binnen de NFU en met de VSNU. Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap is hierover geïnformeerd. Het Erasmus MC heeft het afgesproken model conform toegepast.

Kostentoerekening Werkplaatsfunctie

	Grondslag	% WPF	WPF	Aandeel van huidig Werkplaats- budget
Kosten gebouwen en terreinen	92.779.863	25%	23.194.966	22,6%
Genormeerde rente en afschrijvingen cf. DHAZ (Bron: OCW)	66.904.447	25%	16.726.112	16,3%
<i>Stand Augustus 2008 (in € 10.000)</i>			16.726.112	
<i>Mutaties december 2008 (in € 1.000)</i>				
Overige gebouwgebonden kosten	21.562.847	25%	5.390.712	5,3%
Indirecte kosten (20% van directe kosten)	4.312.569	25%	1.078.142	1,1%
Kosten medische en overige inventaris	48.198.540	25%	12.049.635	11,8%
Afschrijvingen	29.346.505	25%	7.336.626	7,2%
Kosten van kapitaal	1.467.325	25%	366.831	0,4%
Huur, Lease	1.473.645	25%	368.411	0,4%
Verbruik, onderhoud en reparatie	13.013.613	25%	3.253.403	3,2%
Indirecte kosten (20% van directe kosten)	2.897.452	25%	724.363	0,7%
Kosten personeel	140.251.313	25%	35.304.362	34,5%
Medisch specialisten & ondersteuning				
Salaris medisch specialisten	55.800.765	33%	18.414.252	18,0%
Salaris niet-wetenschappelijk personeel t.b.v. medisch specialisten	11.160.153	20%	2.232.031	2,2%
Indirecte kosten (20% van directe kosten)	13.392.184	20%	2.678.437	2,6%
Overige wetenschappelijke staf & ondersteuning				
Salaris wetenschappelijke staf	35.653.697	20%	7.130.739	7,0%
Salaris niet-wetenschappelijk personeel t.b.v. wetenschappelijke staf	14.261.479	20%	2.852.296	2,8%
Indirecte kosten (20% van directe kosten)	9.983.035	20%	1.996.607	1,9%
Totale verdragingskosten			33.909.970	33,1%
Waarvan intern			27.951.129	27,3%
Waarvan extern (affiliatie)			5.958.841	5,8%
Affiliatie	5.958.841	100%	5.958.841	5,8%
<i>Affiliatievergoedingen</i>	5.417.128			
<i>Indirecte kosten (10% van directe kosten)</i>	541.713			
Overige kosten	3.423.955	100%	3.423.955	3,3%
Wachtgeld	3.423.955	100%	3.423.955	3,3%
TOTAAL BEREKEND			107.882.888	105,3%
RIJKSBIJDRAGE WERKPLAATSFUNCTIE 2022 excl. NPO (BRON: OCW)			102.451.358	100,0%
VERSCHIL			5.431.530	5,3%

